

Van: [redacted]
Aan: [redacted]@rndweb.nl"
Cc: [redacted]
Onderwerp: gesprek vrijdag as.
Datum: woensdag 7 maart 2018 17:10:24
Bijlagen: [FORMAT Potentiële deelnemers Preventieakkoord 070318.docx](#)

Beste [redacted] en Eus,

Vrijdag staat onze kennismakingsafspraken gepland. Ik zou deze afspraak echter ook graag voor iets anders willen benutten, namelijk het preventieakkoord. Zoals jullie waarschijnlijk al hebben gehoord, zal deze zich richten op de thema's roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. De inzet op deze thema's werd breed gedeeld in de vijf rondetafelgesprekken die hebben plaatsgevonden. Op dit moment zijn we bezig met een ronde langs verschillende partijen met als doel te inventariseren welke partijen potentiële partners voor het akkoord op het thema alcohol kunnen zijn. Staatssecretaris Blokhuis heeft aan de Kamer laten weten dat hij het akkoord wil sluiten met partijen die verantwoordelijkheid durven nemen en resultaat willen bereiken. Het nationaal preventieakkoord moet verder gaan dan vrijblijvende afspraken. Doel van het preventieakkoord is dan ook om stevige ambities te formuleren voor de lange termijn en ambitieuze, concrete doelen en maatregelen voor 2020.

Ik wil het gesprek dan ook graag benutten om te inventariseren welke doelen en concrete bijdrage jullie organisaties in zouden brengen voor het thema Alcohol. Hiervoor dient ook het bijgevoegde format. Deze kunnen jullie voorafgaand aan het gesprek invullen of aan de hand van het gesprek.

Groet,

[redacted]

FORMAT Potentiële deelnemers Preventieakkoord

Thematafel: Alcohol

Potentieel deelnemende partij:

Welke ambities heeft u op dit thema en waaraan zou u/uw sector een bijdrage willen leveren?

Wat is uw inzet en wat zijn de door u beoogde acties? Wat kan uw partij bijdragen (zo concreet mogelijk met beoogd resultaat in 2020)?

Wat en wie heeft u hiervoor nodig? Denk daarbij aan bedrijfsleven, gemeenten, rijksoverheid, scholen, zorgsector etcetera

Op basis van de ingevulde formats wordt inzichtelijk welke maatregelen kansrijk zijn en welke partijen van meerwaarde (kunnen) zijn bij de thematafel (resp. overgewicht/alcohol/roken).

U dient deze format ingevuld in te leveren voor 30-3-2018, bij
dienstpostbuspreventieakkoord@minvws.nl)

Van: [REDACTED]
Aan: [dienstpostbuspreventieakkoord](#)
Onderwerp: aanmelding
Datum: donderdag 12 april 2018 13:06:22
Bijlagen: [image001.png](#)
[image002.png](#)
[image003.png](#)
[image004.png](#)

Goedemiddag,

Graag meld ik mij aan voor de bijeenkomst over het preventieakkoord.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidsadviseur

Koninklijke Horeca Nederland

Postbus 566

3440 AN Woerden

+31 (06) [REDACTED]

[REDACTED]@khn.nl

Volg KHN:

Koninklijke Horeca Nederland maakt zich sterk voor de horeca, geeft persoonlijk advies en biedt financieel voordeel.
Postbus 566, 3440 AN Woerden | Pelmolenlaan 10, 3447 GW Woerden

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: Datum Startbijeenkomst preventie akkoord
Datum: donderdag 12 april 2018 16:21:56

Jazeker. Ik ben er bij.

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]

Verzonden: donderdag 12 april 2018 16:21

Aan: [redacted]@khn.nl>

CC: [redacted]@minvws.nl>; [redacted]

[redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: RE: Datum Startbijeenkomst preventie akkoord

Beste [redacted],

Dank, beter laat dan nooit ☺.

Uitnodiging ontvangen? Tot dan!

Hg,

[redacted].

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@khn.nl]

Verzonden: donderdag 12 april 2018 16:18

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: Datum Startbijeenkomst preventie akkoord

Urgentie: Hoog

Dag [redacted], [redacted] en [redacted],

De interne afstemming over het format heeft wat langer geduurd dan ik had verwacht.
Bijgaand het door KHN ingevulde format voor de 'alcoholtafel'.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Hoofd Beleid

Koninklijke Horeca Nederland

06-[redacted]

Van: [redacted]

Verzonden: vrijdag 30 maart 2018 17:43

Aan: [redacted]@minvws.nl>; [redacted]

[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: RE: Datum Startbijeenkomst preventie akkoord

Dag [redacted],

Datum staat genoteerd.

Bedoeling is jullie uiterlijk volgende week onze input via de format aan te leveren, maar vereist nog wat interne afstemming.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Hoofd Beleid
06-[redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]]@minvws.nl]

Verzonden: woensdag 28 maart 2018 16:27

Aan: [redacted]@minvws.nl>; [redacted]
[redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: Datum Startbijeenkomst preventie akkoord

Beste heer/mevrouw,

Kortgeleden of binnenkort heeft u of uw organisatie een gesprek (gehad) met het ministerie van VWS over het preventieakkoord en uw eventuele bijdrage daaraan. Aangezien de beoogde datum hiervoor inmiddels vrijwel vaststaat is ons verzoek is om deze alvast 'met potlood' in de agenda te zetten: 20 april van 12-17 uur.

Voor diegenen waarmee al gesproken is, maar waarvan nog geen ingevulde format is ontvangen, bij deze een reminder. Graag ontvangen de uw format zo spoedig mogelijk. Binnenkort zal bekend worden wie definitief wordt uitgenodigd wordt voor de startbijeenkomst, wij zullen u dit uiteraard direct laten weten.

Hartelijk dank en tot ziens,

[redacted]

[redacted] | Sr. Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
T (070) [redacted] | M 06 [redacted] [redacted]@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |
Op kantoor op: di, wo, do, vr.

FORMAT Potentiële deelnemers Preventieakkoord

Thematafel: Alcohol

Potentieel deelnemende partij: Koninklijke Horeca Nederland

Welke ambities heeft u of waaraan zou u/uw sector een bijdrage willen leveren? Opmerkingen?

De naleving van de leeftijdsgrens in de horeca is weliswaar langzaam maar zeker stijgende, maar lag in 2016 volgens de laatste landelijke monitor rond de 30%. Dat percentage moet omhoog. KHN vertegenwoordigt 20.000 leden op een totaal van 42.000 horecabedrijven. Een deel van de horecasector is voor KHN dan ook moeilijk(er) bereikbaar. Desalniettemin vinden we als brancheorganisatie voor de horeca dat de 'goede naleving' van de leeftijdsgrens in de horeca omhoog moet en willen wij met name daar een bijdrage aan leveren.

Uw inzet? Uw beoogde acties? Wat kan uw partij bijdragen (zo concreet mogelijk met beoogd resultaat in 2020, wat kan bijdragen aan de gestelde ambities)?

Twee acties:

- bewustwording, bewustwording, bewustwording
- ontwikkeling instructiefilmpjes voor personeel zonder een Verklaring Sociale Hygiëne

Bewustwording, bewustwording, bewustwording,

Bewustwording niet alleen over het belang van de norm zelf maar ook dat er simpelweg geen alcohol verkocht mag worden voordat ID is gevraagd en gecheckt.

Dat doen we door:

Een communicatieplan met een reeks van artikelen, voorbeelden, feitelijke informatie over zowel de wet maar ook het belang van goede naleving. Doel: 1 x per 2 maanden een nieuwsbericht, artikel, editorial etc. in 1 van de mediakanalen van KHN (website, nieuwsbrief, KHN-magazine, social media etc.)

Maken van een digitale toolkit nalevingshulp. Er zijn 380 gemeenten met in veel gemeenten alcoholmatigingsprojecten waar de horeca bij betrokken is. Daar gebeuren hele mooie dingen vaak in samenwerking met de lokale horeca waar men elders van kan leren. Oa als het gaat om het checken van ID.

Denk bijvoorbeeld aan de samenwerking in Utrecht, daar werken gemeente en ondernemers samen en is een stichting opgericht (met financiële bijdragen van zowel gemeente als ondernemers) die een bureau inschakelt dat mystery shop-bezoeken brengt bij de deelnemende ondernemers waarbij de mystery shoppers de opdracht krijgen alcohol te kopen. Gaat de naleving niet goed dan krijgen ondernemers een terugkoppeling in plaats van een boete. Deelnemers worden niet buiten de reguliere controle van de gemeente geplaatst, maar de prioriteit van de gemeente ligt niet op deelnemende bedrijven.

Kort gezegd bestaat de digitale toolkit nalevingshulp met name uit goede voorbeelden van hoe door ondernemers, individueel maar vooral samen, wordt gewerkt aan een goede ID-check.

Ontwikkeling instructiefilmpjes voor personeel zonder een Verklaring Sociale Hygiëne

Leidinggevend in de horeca moeten beschikken over een Verklaring Sociale Hygiëne (VSH), zij weten wat ze moeten doen als het gaat om het verstrekken van alcohol. Om werkgevers in de horeca in staat te stellen om die kennis op een goede manier over te brengen aan het personeel dat niet beschikt over een VSH hebben we eerder geprobeerd een e-learning gemaakt, maar daar werd veel te weinig gebruik van gemaakt. Te uitgebreid, te lang. Daarom willen we nu een reeks van korte filmpjes maken waarbij in feite alle situaties aan bod komen die te maken hebben met het verstrekken van alcohol en de ID-check. De filmpjes mogen in dat geval niet langer zijn dan 2 minuten. We willen de filmpjes einde 2018 gereed hebben. Bij voorkeur in samenwerking met stakeholders

Optioneel, afhankelijk van medewerking van Nederlandse Brouwers, herhalen van de campagne '18 jaar, bewijs 't maar'

Eind 2016 hebben KHN en Nederlandse Brouwers samen de campagne '18 jaar, bewijs 't maar' gestart. Een campagne die enerzijds gericht is op de jonge gast om de ID klaar te hebben als hij/zij alcoholhoudende drank wil bestellen. Automatisch moet het leiden tot de 'normaliteit' dat in de horeca bij het bestellen van alcohol door het personeel naar een ID wordt gevraagd. Er zijn 10.000 pakketten gemaakt met voorlichtingsmateriaal. 5.000 zijn direct verzonden, nog eens 5.000 zijn verspreid via regio-managers van KHN en via het kantoor van KHN. Die pakketten zijn nu op. We willen deze campagne graag herhalen. Via KHN maar ook via brouwerijen.

Wat en wie heeft u hiervoor nodig? Denk daarbij aan bedrijfsleven, gemeenten, rijksoverheid, scholen, zorgsector etcetera

Wat we nodig hebben zit met name in concreet lokaal alcoholbeleid en een aantal aanpassingen in de wet.

Om acceptatie van de norm en ook de toepassing daarvan door horeca omhoog te krijgen is het belangrijk dat er op lokaal niveau een goede samenwerking is en dat er een goed gemeentelijk preventie- en handavingsplan is waarbij ook handhaving (of in ieder geval inspanningen daartoe) plaats vindt op de 'moeilijke plekken' (paracommercie en hokken en keten).

'Wederverstrekking', 18-plussers kopen alcohol en geven dat door aan 18-minners, is een probleem en ergernis voor horeca-ondernemers. 'wederverstrekking' moeten strafbaar worden gesteld om de keten van verantwoordelijkheid als het gaat om verantwoord alcohol schenken sluitend te maken

Wij krijgen het moeilijk uitgelegd dat verstrekking zich aan de wet en het controleren van ID moeten houden en ondernemers vervolgens zien dat jongeren massaal weg blijven en vanuit hokken en keten bij wijze van spreken een lange neus trekken naar de horeca.

Ook is het niet uit te leggen wanneer gemeenten gedogen dat ook retailers 'gewoon' alcohol voor consumptie ter plekke mogen doen zonder vergunning, Sociale Hygiëne of voldoen aan inrichtingseisen. Gemeenten zullen echt moeten optreden tegen 'blurring met alcohol'. Hoe krijgen we dat voor elkaar?

Op basis van de ingevulde formats wordt inzichtelijk welke maatregelen kansrijk zijn en welke partijen van meerwaarde (kunnen) zijn bij de thematafel (resp. overgewicht/alcohol/roken).

U dient deze format ingevuld in te leveren voor 30-3-2018, bij
dienstpostbuspreventieakkoord@minvws.nl)

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; [redacted]@VNG.NL; "Eus Peters"; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl;
Onderwerp: RE: Follow up preventieakkoord tafel problematisch alcoholgebruik
Datum: donderdag 17 mei 2018 15:08:37
Bijlagen: Naleving leeftijdsgrens notitie tbv de preventietafel alcohol opm KHN.docx
Prioriteit: Hoog

Bijgaand wat opmerkingen/suggesties van mijn kant.

Gr [redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]
Verzonden: woensdag 16 mei 2018 18:59
Aan: [redacted]@minvws.nl; [redacted]@cbl.nl>;
 [redacted]@VNG.NL'; [redacted]@VNG.NL>; 'Eus Peters' <[redacted]@rndweb.nl>; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl' <[redacted]@knkv.nl>; [redacted]@khn.nl>;
 [redacted]@noaberkracht.nl' [redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted]@vnoncw-mkb.nl'
 [redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]@cbl.nl>
Onderwerp: RE: Follow up preventieakkoord tafel problematisch alcoholgebruik

Beste mensen,

Hierbij mijn voorzet.

Graag uiterlijk vrijdag om 13.00 uur reactie.

Hopelijk lukt het jullie. Het is nog wat later geworden dan de bedoeling was.

Reageer vrij uit.

Misschien is het goed de hele groep jullie reacties toe te sturen.

Ik verwerkt de reacties vrijdagmiddag en stuur dan het resultaat nog een keer toe.

Er is dan weinig tijd meer, maar zwaarwegende aanpassingen kunnen nog verwerkt worden.

We moeten maandag (tweede pinksterdag) uiterlijk aanleveren.

Groet,

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 15 mei 2018 16:19
Aan: [redacted]; [redacted]@VNG.NL; 'Eus Peters'; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl; [redacted]@khn.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl;
Onderwerp: RE: Follow up preventieakkoord tafel problematisch alcoholgebruik

Zoals woensdag afgesproken krijgen jullie van mij een korte notitie met de uitkomsten van ons gesprek van afgelopen woensdag. Ik had gehoopt dat uiterlijk vandaag toe te zenden.

Dat is me niet gelukt.

Ik stuur morgen om pakweg 14.00 uur deze notitie.

Groet,

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 7 mei 2018 10:52
Aan: [redacted]; [redacted]@VNG.NL'; Eus Peters; [redacted]@knkv.nl';
[redacted]@khnn.nl'; [redacted]@noaberkracht.nl'; [redacted]@vnoncw-mkb.nl'; [redacted]
Onderwerp: RE: Follow up preventieakkoord tafel problematisch alcoholgebruik

Beste leden van het groepje naleving,

Ter voorbereiding van ons overleg van woensdag as. stuur ik hierbij enkele eerste ideeën van mijn kant.

Kan mogelijk helpen bij de voorbereiding en om woensdag te kunnen toewerken naar een concreet voorstel.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

06 [redacted] << Bestand: Eerste ideeën voor de invulling van Naleving leeftijdsgrens.docx >>

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@cbl.nl]
Verzonden: dinsdag 1 mei 2018 8:48
Aan: [redacted]; [redacted]@VNG.NL'; Eus Peters; [redacted]@knkv.nl';
[redacted]@khnn.nl'; [redacted]@noaberkracht.nl'; [redacted]; [redacted]@vnoncw-mkb.nl';
Onderwerp: Follow up preventieakkoord tafel problematisch alcoholgebruik
Tijd: woensdag 9 mei 2018 14:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: CBL Overgoo 13 Leidschendam - zaal 1

Naleving leeftijdsgrens, inclusief wederverstrekking

Inleiding

Onderstaande notitie is het resultaat van het groepje Nalevingleeftijdsgrens, inclusief wederverstrekking. Het groepje bestaat uit: [REDACTED]; [REDACTED]; Eus Peters, [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED] en [REDACTED]

De vraag aan de groepjes is concreet om de volgende punten uit te werken:

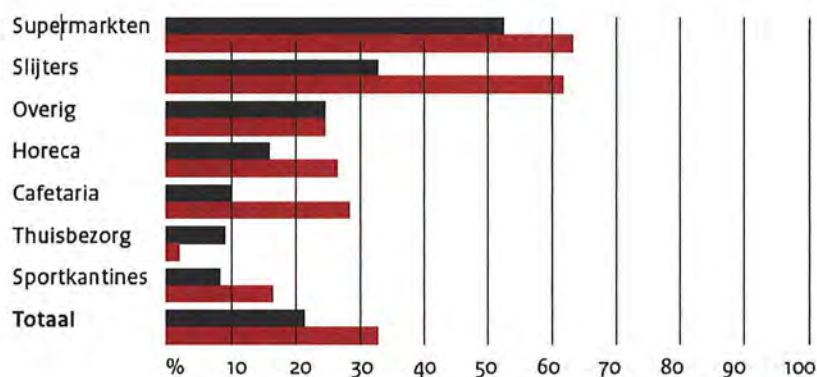
- Welke maatregelen/afspraken worden hier concreet voorgesteld? Wat is de ambitie voor 2020 en welke voor 2040?
- Wie/wat is hier voor nodig? Dit kunnen ook partijen zijn die nu nog niet zijn aangesloten.

De notitie geeft weer waar we nu staan. Het gaat in op onze dilemma's, over de richting waarin we nu denken en randvoorwaarden waar aan voldaan moet zijn.

Waar staan we met de naleving?

De laatste nalevingstudie die de verkoopkanalen vergelijkt is van 2016. Naleving wordt gemeten door mystery guests van 17 jaar aankoopopgaven te laten doen. Er is meer informatie beschikbaar over de naleving binnen branches bij de overheid en bij de branches zelf.

Naleving leeftijdsgrens alcohol is verbeterd

Bron: Nuchter Kenniscentrum Leeftijdsgrenzen, 2016

2015 2016

We constateren dat het lastig is om de naleving op een fors hoger niveau te krijgen. De kenmerken van de verkoopkanalen verschillen sterk en hebben invloed op de manier waarop er gestuurd wordt en kan worden op de naleving. Supermarkt- of slijtersketens sturen via personeelsbeleid en concernbeleid hierop. Voor de sportbonden met veel vrijwilligers achter de bar en Horeca Nederland met heel veel lokale bedrijven als lid blijkt het veel lastiger om naleving op een hoger plan te krijgen.

Een bijzonder risico vormen grote evenementen omdat er daarbij veel tijdelijk personeel wordt ingezet, er veel wederverstrekking plaats vindt en de eventuele sancties niet in verhouding staan tot het voordeel van niet naleven.

We hebben ook stil gestaan bij de handhaving door de gemeenten. Het beeld is dat er grote verschillen zijn tussen gemeenten. Een van de knelpunten is dat gemeenten terughoudend zijn om sanctioneren op te treden.

Wat is de ambitie voor 2020 en 2040?

We hebben verkend of en zo ja of we een ambitie kunnen afspreken voor het nalevingspercentage dat we willen en kunnen halen.

Hier hebben we geen overeenstemming over kunnen bereiken.

Het ministerie heeft voorkeur om een concreet percentage af te spreken voor ieder verkoopkanaal. Gezien het niveau dat de bedrijven die hier structureel aandacht aan besteden kunnen bereiken, stelt VWS een niveau van minimaal 80% voor.

Horeca Nederland, de sportbonden en in mindere mate CBL en ketenslijters zijn geen voorstander van een kwantitatieve ambitie. Hierbij spelen verschillende overwegingen. Voor ledenorganisaties is het niet goed mogelijk om een kwantitatieve afspraak na te komen. Ledenorganisaties hebben geen bereik bij niet-leden, met de leden bestaat er (anders dan centraal geleide concerns) geen zodanige verhouding dat leden *direct* kunnen worden aangestuurd. Het is niet eenvoudig om de naleving fors te verhogen. Een sprong naar 80% is in die gevallen niet haalbaar. Er worden ook vraagtekens gesteld bij het nut van een dergelijke kwantitatieve doelstelling.

Met opmaak: Lettertype: Cursief

We stellen ook vast dat het slecht uitlegbaar is dat de naleving zo tekort schiet. De wettelijke eis geeft verplichtingen voor alle organisaties die alcohol mogen verstrekken. De aard van het product vereist dat er grenzen worden gesteld aan de verstrekking.

Welke maatregelen / afspraken stellen we concreet voor?

We hebben wel voortgang bereikt over de gewenste aanpak. We hebben uitgewisseld wat de goede praktijken zijn en wat de verschillende knelpunten zijn.

We denken dat voor een betere naleving een systematische aanpak nodig is. Het vraagt een planmatige en consequente aanpak van alle betrokken partijen samen.

Met name een lokale/regionale aanpak lijkt perspectief te bieden, ondersteund door landelijke kaders en instrumenten.

Deze aanpak kent in ieder geval de volgende 4 onderdelen:

1. De verstrekkers, daarmee worden alle medewerkers en vrijwilligers bedoeld die feitelijk alcohol verstrekken, leven de regels na. Ze zijn voldoende toegerust met kennis en vaardigheden om adequaat op te treden. Het vraagt om een bedrijfscultuur waarin het naleven de norm is.

Wat hiervoor nodig is, verschilt sterk per verstrekkingkanaal en uitgangssituatie. Bij de kanalen zoals de Horeca en de sportkantines is het toerusten van de verstrekkers met vaardigheden en hulpmiddelen nodig en het versterken van de norm. Er is behoefte aan goed trainingse-learning-materiaal (bijvoorbeeld een e-learning of instructiefilmpjes) en een programma om dit breed uit te rollen. Hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld de IDer kan geleerd worden van de programma's van de supermarkten en slijters.

Een mogelijkheid is ook om met financiële prikkels de aandacht op het belang van de ID-check wordt te vergroten. In sommige gemeenten wordt gewerkt met een model Het model dat Utrecht heeft opgezet waarbij deelnemende bedrijven een bedrag inleggen en mystery visits worden uitgevoerd, de inleg kan (deels) worden terug verdiend wat ze kunnen terug krijgen als ze de leeftijdsgrens goed naleven. is daarvan een voorbeeld: In Utrecht werkt men ook met de inzet van een bureau dat mystery visits uitvoert en krijgen ondernemers en hun personeel feedback in plaats van een boete. Het zijn goede voorbeelden van samenwerking waarmee het belang van de ID-check op een directe manier onder de aandacht wordt gebracht.

2. Monitoren van de naleving, evalueren en terugkoppelen.

Het meten van de naleving, ook op het niveau van afzonderlijke verstrekkingpunten (sportclubs, horecaondernemingen, slijters, supermarkten, internetbedrijven), kan moet een onderdeel zijn van de aanpak. Van groot belang is dat de uitkomsten snel worden teruggekoppeld met de gecontroleerden. Dat geeft aangrijpingspunten om te leren. Complimenten als het goed gaat en bewustwording en verbeteradviezen als de naleving achter blijft.

Naast monitorig op het niveau van verstrekkingpunten kan de naleving ook landelijk gemeten worden per kanaal en mogelijk ook met verdieping voor de kanalen of regio's waar de naleving achter blijft.

3. Handhaving

Handhaving moet een vast onderdeel zijn van de aanpak. Straffen is geen doel op zich, maar is het sluitstuk in een aanpak die uitnodigt en stimuleert. Als niet naleven geen gevolgen heeft, wordt het heel moeilijk om een hoog nalevingsniveau te bereiken. Naleving wordt risicogericht ingezet: de meeste inzet bij de verstrekkers met de slechtste naleving maar ook op die plekken waar veel jongeren komen. Zorgvuldig en proportioneel sanctioneren wordt beleidsmatig in de gemeenten geregeld en consequent toegepast.

Een handhavingsaanpak voor gemeenten kan ondersteund worden door een landelijk op te stellen handreiking.

4. Wetgeving

Waar nodig wordt bekeken of de wetgeving aangepast moet worden. Daarbij zal o.a. nader worden gekeken naar het strafbaar stellen van wederverstrekking. VWS wil samen met de partijen bekijken of strafbaar stelling een bijdrage levert aan de naleving.

Ten aanzien van internetverkoop moet nader besproken worden of de regelgeving aanpassing behoeft.

Er is bij verschillende bureaus kennis over een effectieve aanpak. We gaan bij deze bureaus (genoemd zijn Objectief en Nuchter) kennis opvragen.

Met opmerkingen 1]:
Zit namelijk wel een financieringsvraagstuk bij.

Met opmerkingen 2]:
Immers; 80% naleving klinkt bijvoorbeeld goed. Maar als dat is bij een kanaal waar alleen maar jongeren komen is het gevaar groter dan bij een kanaal waar slechts 20% goede naleving is maar waar de facto geen jongeren komen.

Met opmerkingen 3]:
Bestaat die al niet?
Meen me te herinneren dat iig Trimbos destijds een stuk heeft ontwikkeld om tot een afgewogen Preventie- en handhavingsplan te komen

Randvoorwaarden

De sportbonden zijn betrokken bij alle drie de thema's van het preventieakkoord. Ze hebben vastgesteld dat een kansrijke aanpak binnen de verenigingen vereist dat er één integrale aanpak wordt aangeboden aan de verenigingen van alle drie de thema's samen. Samenbindend kan worden een 'gezonde sportkantine'. De deelthema's kunnen eerst afzonderlijk worden uitgewerkt, maar moeten vervolgens samen worden gebracht in één pakket.

Eerste ideeën voor de invulling van Naleving leeftijdsgrens, inclusief wederverstrekking

De vraag

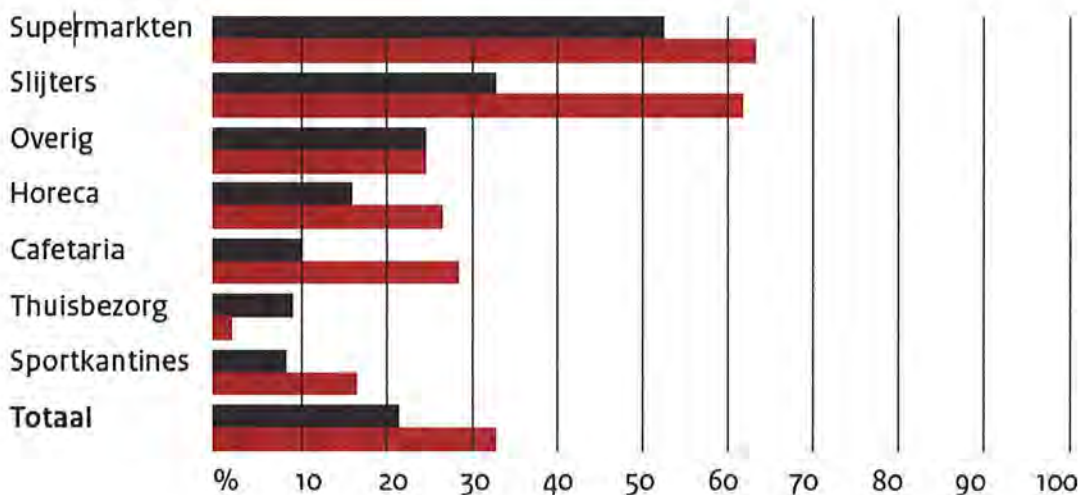
De vraag aan de groepjes is concreet om de volgende punten uit te werken:

- Welke maatregelen/afspraken worden hier concreet voorgesteld? Wat is de ambitie voor 2020 en welke voor 2040?
- Wie/wat is hier voor nodig? Dit kunnen ook partijen zijn die nu nog niet zijn aangesloten.

Waar staan we met de naleving?

De laatste nalevingstudie die de verkoopkanalen vergelijkt is van 2016.

Naleving leeftijdsgrens alcohol is verbeterd

Bron: Nuchter Kenniscentrum Leeftijdsgrenzen, 2016

2015 2016

Wat is de ambitie in 2020 en 2040?

Er zijn grote verschillen in naleving tussen de verkoopkanalen en binnen de verkoopkanalen. Enkele supermarktketens halen een nalevingpercentage van meer dan 80%.

Het lijkt me wenselijk als we in het akkoord afspraken kunnen maken over concrete nalevingpercentages. Een percentage van 80 – 90% lijkt me een ambitieus, maar ook noodzakelijk en haalbaar doel. Voor alle verkoopkanalen is dit het doel.

We kunnen afspraken maken over het tempo dat dit doel wordt bereikt.

Wat mij betreft is eind 2020 een belangrijk ijkpunt. Dan zijn er twee jaar om verbeteringen te halen.

Wat kunnen we afspreken als ambitie per sector/verkoopkanaal?

Afspraken over uitwerking om tot de ambities te realiseren?

Tot welk abstractieniveau gaat het preventieakkoord hierin?

Nationaal preventieakkoord: alcoholtafel, subgroep naleving.

Bijvoorbeeld welke systematische aanpakken leiden tot hoge naleving? Hoe zien dergelijke werkwijzen er per verstrekker uit? Eventueel scholing en opleiding van de verstrekkers?
Meten van de naleving, het bespreken van de resultaten en omzetten in verbeteracties. Handhaving.

Afspraken maken op lokaal niveau tussen verstrekkers en gemeenten; afspraken per sector, keten, sportbond en dergelijke; landelijke afspraken met alle partijen. Waarschijnlijk levert een combinatie het meeste op.

Inhoudelijke vragen

Welke inhoudelijke vragen willen we bespreken. Twee vragen die ik nu in beeld heb.

- Hoe (toezicht op) internetverkoop wettelijk regelen;
- Hoe omgaan met wederverstrekking ?

Wat kan VWS doen/bieden

- 2 jaarlijks landelijk onderzoek als graadmeter voor lokale situatie en terugkoppeling op doelstellingen Preventie akkoord.
- Aanpassen wet en regelgeving waar nodig.
- Andere ondersteuning afhankelijk per verkoopkanaal

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; Eus Peters; Wim van Dalen; [redacted]@flyingwinebuyer.nl; [redacted]@vng.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]
Cc: [redacted]; Rene Roorda
Onderwerp: RE: Suggestie voor Input blurring
Datum: vrijdag 1 juni 2018 18:26:58
Bijlagen: [image001.png](#)
[Notitie blurring opm \[redacted\].docx](#)
Prioriteit: Hoog

Beste Allemaal,

Bijgaand mijn suggesties waarbij ik ben uitgegaan van het stuk van [redacted]. Het eerdere stuk dat was toegestuurd op 22/5 tbv de bijeenkomst van 23/5 had in de uitwerking naar mijn mening een veel te brede scope gekregen want ging in de voorgestelde acties niet over blurring maar was in feite meer een pamflet met door sommige partijen gewenste aanpassingen van de Drank en Horecawet.

Ik ben het in de kern eens met de inzet van [redacted]. Als de conclusie in dat stuk is dat 'blurring met alcohol' onwenselijk is en daarom de huidige wettelijke scheiding tussen retail en horeca/slijterijen gehandhaafd moet blijven dan beperken de acties zich de facto ook tot de korte termijn. En is een ambitie formuleren voor 2040 niet zinvol.

Dan stiekem toch één opmerking over de in het aanvankelijke stuk geformuleerde inzet voor 2040. Daarin werd oa bepleit dat verkoop van alcohol beperkt zou moeten worden tot slijterij en horeca.

Dat we geen voorstander zijn van het uitbreiden van de vormen van bedrijvigheid waar alcohol verkocht mag worden is een ding, het bewuste voorstel betekent een flinke beperking van het aantal punten waar alcohol verstrekt mag worden. Ik vraag me af, in feite in lijn met was Eus eerder heeft aangegeven in zijn commentaar, of dat nou als je kijkt naar de ontwikkeling die de maatschappij doormaakt een *realistische* benadering is.

Gr en een fijn weekend,

[redacted]
Hoofd Beleid
Koninklijke Horeca Nederland

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@vnoncw-mkb.nl]
Verzonden: donderdag 24 mei 2018 11:41
Aan: Eus Peters <[redacted]@rndweb.nl>; Wim van Dalen <[redacted]@stap.nl>; [redacted]@flyingwinebuyer.nl; [redacted] ([redacted]@vng.nl) <[redacted]@vng.nl>; [redacted] ([redacted]@noaberkracht.nl) <[redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted] <[redacted]@khn.nl>; [redacted] <[redacted]@cbl.nl>
CC: [redacted] ([redacted]@minvws.nl) <[redacted]@minvws.nl>; [redacted] <[redacted]@minvws.nl>; Rene Roorda [redacted]@cbl.nl>
Onderwerp: RE: Suggestie voor Input blurring

Beste allen,

Wim, nogmaals veel dank voor jouw eerste draft. Ik vond jou draft zo uitgebreid dat ik in plaats

van het aanbrengen van suggesties in jouw tekst een eigen – veel kortere – A4 heb gemaakt. N.a.v. van de discussie gisteren, lijkt me de meest gedragen visie (vng uitgezonderd) dat blurring om meerdere redenen slecht is en dat het kabinet richting gemeenten duidelijker dan voorheen moet communiceren dat blurring met alcohol verboden is (en op termijn gewoon ingrijpen als het toch gedoogd wordt).

Is dit mogelijk een stuk waar voldoende draagvlak voor gevonden kan worden? (aanpassingen/suggesties welkom)

Groet, [redacted]

Van: Eus Peters [mailto:[redacted]@rndweb.nl]

Verzonden: dinsdag 15 mei 2018 14:51

Aan: Wim van Dalen <[redacted]@stap.nl>; [redacted]@flyingwinebuyer.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; [redacted]@vng.nl <[redacted]@vng.nl>; [redacted]@noaberkracht.nl <[redacted]@noaberkracht.nl>

CC: [redacted]@minvws.nl <[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl

Onderwerp: RE: Suggestie voor Input blurring

Ik geef mijn mening / aanvullingen graag voor die van jullie. Hierbij mijn suggesties.

Procedure: Dit groepje bereid voor. Alle anderen lezen straks mee en kunnen ook becommentariëren. Ambitieuw en realistisch.

Aan het eind van de dag wil je in relatie tot blurring (in feite norm- en kanaalvervaging):

- Alcohol is een speciaal product en geen normaal product
- Dat rechtvaardigt en vraagt erom dat maatschappelijk / wettelijk eisen worden gesteld aan product, verkooppunt/kanaal, ondernemer en medewerkers (laat inrichting van verkoop/vertrekpunt even buiten beschouwing)
- En dat moet duidelijk en eenduidig zijn, zodat handhaving ondubbelzinnig mogelijk is

In 2020 én in 2040.

Van: Wim van Dalen <[redacted]@stap.nl>

Verzonden: dinsdag 15 mei 2018 10:21

Aan: Eus Peters <[redacted]@rndweb.nl>; [redacted]@flyingwinebuyer.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]@vng.nl <[redacted]@vng.nl>; [redacted]@noaberkracht.nl <[redacted]@noaberkracht.nl>

CC: [redacted]@minvws.nl <[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl

Onderwerp: RE: Suggestie voor Input blurring

Beste [redacted] Eus, [redacted], [redacted] en [redacted],

Hierbij het beloofde A4tje (van 2 pagina's) over blurring.

Groet Wim

Ir. W.E. van Dalen

Directeur

Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP

Postbus 9769 | 3506 GT | Utrecht

T: +31 (0)30 [redacted] | 06 [redacted]

E: [redacted]@stap.nl | I: / www.stap.nl

Twitter: @ [redacted]

Bezoek www.alcoholmanifest.nl en lees hoe het Nederlandse alcoholbeleid kan worden versterkt

Bezoek www.alcoholenborstkanker.nl voor informatie over alcoholgebruik en het ontstaan van borstkanker

Het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP is een onafhankelijk kennisinstituut dat zich inzet voor een effectief alcoholbeleid en voor publieke bewustwording van de gezondheidsrisico's van alcohol.

Blurring / Evaluatie Drank- en horecawet

A4-tje over blurring, draft

De volgende vragen dienen te worden beantwoord:

- Welke maatregelen/afspraken worden hier concreet voorgesteld? Wat is de ambitie voor 2020 en welke voor 2040?
- Wie/wat is hiervoor nodig? Dit kunnen ook partijen zijn die nu nog niet zijn aangesloten.

Probleem van blurring met alcohol

- Door het toestaan van blurring met alcohol (zowel verkopen voor consumptie ter plekke als gratis verstrekken, als verkopen voor consumptie elders dan ter plekke) wordt het normaal om in winkels, kappers en bij bijvoorbeeld schoonheidssalons alcohol te drinken en/of daar te verkopen voor consumptie thuis. Dit is een duidelijke verruiming van de sociale norm, immers alcohol wordt overal vrij verkrijgbaar, terwijl met het preventieakkoord een omgekeerde beweging beoogd wordt.
- Het schenken van alcohol is nu aan strenge regels gebonden, en voorbehouden aan doorgaans getrainde medewerkers onder leiding van een leidinggevende met een diploma sociale hygiëne. De reden hiervoor is dat alcohol een risicovol product is, zeker voor kinderen en jongeren. Blurring met alcohol is het antwoord van gemeenten op winkelleegstand. Sommige retailorganisaties zien het kunnen verstrekking van alcohol door hun leden als een noodzakelijk antwoord om het tij te kunnen keren van de consument die steeds meer online plaats in plaats van in een fysieke winkel. Alcohol is kennelijk het antwoord op veranderend koopgedrag. Los van het feit dat Nederland een te veel aan winkeloppervlakte heeft, wegen de risico's van ongereguleerd en ongebreideld alcohol schenken ruimschoots op tegen het discutabele economische argument dat wordt aangevoerd en dat in de crisistijd ontstaan is.
- Een van de hierboven genoemde regels is het verbod op schenken aan jongeren onder de 18 jaar. Deze regel blijkt in de praktijk niet eenvoudig na te leven, dit geldt helemaal voor het verbod op indirecte verstrekking. Medewerkers van supermarkten, slijters en horecabedrijven worden voortdurend getraind om altijd naar een identiteitsbewijs te vragen (bij iedereen die eruit ziet tot ongeveer 25 jaar), en dit gaat steeds beter. Het lijkt ons waarschijnlijk dat als er potentieel meer dan 100.000 bedrijven bijkomen die min of meer ongereguleerd alcohol mogen verstrekken, dit de naleving van de leeftijdsgrens niet ten goede komt.
- Het bedrijfsleven, maar ook de politiek in Nederland hecht zeer aan een level playing field. Zonder level playing field is er immers geen sprake van eerlijke concurrentie. Wanneer een winkel zonder Drank- en Horecaverunning, met alle voorwaarden van dien, alcohol mag verstrekken, is er bij uitstek sprake van oneerlijke concurrentie. Als er al verruiming zou moeten komen van de mogelijkheden voor winkeliers om alcohol te verkopen, WAT WIJ EEN SLECHT IDEE VINDEN, dan moet het ook zo zijn:
 - o dat ondernemers met een DHW-vergunning ook aan retail kunnen doen, EN
 - o dat de regels voor iedereen gelijk zijn (dus oa voor retailers: ook een verklaring sociale hygiëne en voldoen aan inrichtingseisen bv)
- De beperkte handhavingscapaciteit bij gemeenten moet bij meer bedrijven worden ingezet, dat leidt tot minder effectieve handhaving of er moet geld bij. Bovendien moeten handhavers twee regiems toepassen: een door de gemeente bedacht licht regiem op winkels en het normale regiem op horeca en slijterijen. Dit laatste is niet alleen arbitrair, maar ook verwarrend.

Met opmaak

Wat is er nodig, nu en in de komende decennia?

- Het kabinet moet nog veel duidelijker naar gemeenten communiceren dat blurring met alcohol verboden is.
- Het kabinet moet ingrijpen bij gemeenten die blurring bewust blijven toestaan, omdat blurring tegen alles indruist wat het preventiebeleid beoogt.

Van: [redacted]
Aan: Eus Peters; Wim van Dalen
Cc: [redacted]; [redacted]@slijtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted];
 Assessor@lkvv.nl; Peter de Wolf; Cees-Jan Adema; [redacted]@oudersonderwijs.nl;
 [redacted]@knov.nl; Lelij, dr N. van der; [redacted]@kbo-pcob.nl;
 [redacted]@uvt.nl; [redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl;
 [redacted]@vnoncw-mkb.nl; [redacted]; [redacted]@knkv.nl; [redacted]@ggdnog.nl;
 [redacted]@zn.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; Rene Roorda; [redacted]@planet.nl; Kianne van den Berg;
 [redacted]; [redacted]; [redacted]@ede.nl;
Onderwerp: RE: VVD komt met wetsvoorstel om blurren mogelijk te maken
Datum: woensdag 6 juni 2018 17:40:52

Maar ja. Neem aan dat jullie ook koppen hebben zitten tellen.
 VVD, D66, PVV en 50plus is toch echt 76.

Van: Eus Peters [mailto:[redacted]@rndweb.nl]
Verzonden: woensdag 6 juni 2018 17:29
Aan: Wim van Dalen <[redacted]@stap.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@slijtersunie.nl;
 [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted] <[redacted]@cbl.nl>;
 [redacted]@lkvv.nl; Peter de Wolf <[redacted]@stiva.nl>; Cees-Jan Adema <[redacted]@dranken.org>;
 [redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]
 <[redacted]@rdgg.nl>; [redacted]@kbo-pcob.nl; [redacted]
 <[redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@uvt.nl; [redacted]@trimbos.nl;
 [redacted]@vng.nl; [redacted]@minvws.nl; [redacted]
 [redacted]@khn.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; [redacted]; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl; [redacted]@ggdnog.nl; [redacted]@zn.nl;
 [redacted]@depoortvankleef.nl; Rene Roorda <[redacted]@cbl.nl>; [redacted]@planet.nl; Rianne van
 den Berg <[redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted] <[redacted]@trimbos.nl>; [redacted]
 [redacted] <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@ede.nl; [redacted]
 [redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: VVD komt met wetsvoorstel om blurren mogelijk te maken

Vers van de pers: <https://nos.nl/l/2235320>

[redacted]. Ik begrijp dat je boekhoudingen gaat controleren om te kijken of t niet meer dan 50% is?
 En wat nu als ze t gratis weggeven :(

Met vriendelijke groet,
Eus Peters

T: +31 70 [redacted]
 M: +31 6 [redacted]
 E: [redacted]@rndweb.nl

Op 6 jun. 2018 om 15:21 heeft Wim van Dalen <[redacted]@stap.nl> het volgende geschreven:

Dag [redacted],

Hierbij dan echt de laatste versie van het voorstel over blurring. De meerderheid

heeft commentaar geleverd.

(NB: op dezelfde dag dat Kamerlid Ziengs z'n wetsvoorstel vóór blurring indient).

Groet Wim van Dalen (penvoerder)

Ir. W.E. van Dalen

Directeur

Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP

Postbus 9769 | 3506 GT | Utrecht

T: +31 (0)30 [redacted] | 06 [redacted]

E: [redacted]@stap.nl | I: / www.stap.nl

Twitter: @ [redacted]

Bezoek www.alcoholmanifest.nl en lees hoe het Nederlandse alcoholbeleid kan worden versterkt

Bezoek www.alcoholenborstkanker.nl voor informatie over alcoholgebruik en het ontstaan van borstkanker

Het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP is een onafhankelijk kennisinstituut dat zich inzet voor een effectief alcoholbeleid en voor publieke bewustwording van de gezondheidsrisico's van alcohol.

<image001.png>

<Voorstel Blurring Def..docx>

Voorstel Blurring

Definitieve versie t.b.v. Thematafel Problematisch Alcoholgebruik

De volgende vragen dienen te worden beantwoord:

- Welke maatregelen/afspraken worden hier concreet voorgesteld? Wat is de ambitie voor 2020 en welke voor 2040?
- Wie/wat is hiervoor nodig? Dit kunnen ook partijen zijn die nu nog niet zijn aangesloten.

Probleem van blurring met alcohol

- Door het toestaan van blurring met alcohol (zowel verkopen voor consumptie ter plekke als gratis verstrekken, als verkopen voor consumptie elders dan ter plekke) wordt het normaal om in winkels, kappers en bij bijvoorbeeld schoonheidssalons alcohol te drinken en/of daar te verkopen voor consumptie thuis. Dit is een duidelijke verruiming van de sociale norm, immers alcohol wordt overal vrij verkrijgbaar en wordt in de ogen van consumenten zelfs gratis bijverstrekt, terwijl met het preventieakkoord een omgekeerde beweging beoogd wordt.
- Het schenken van alcohol is nu aan strenge regels gebonden, en voorbehouden aan doorgaans getrainde medewerkers onder leiding van een leidinggevende met een diploma sociale hygiëne. De reden hiervoor is dat alcohol een risicovol product is, zeker voor kinderen en jongeren. Blurring met alcohol is het antwoord van gemeenten op winkelleegstand.
- Sommige retail-organisaties zien het kunnen verstrekken van alcohol als een noodzakelijk antwoord om het tijt te kunnen keren van de consument die steeds meer online koopt in plaats van in een fysieke winkel. Alcohol is kennelijk in de ogen van sommigen het antwoord op veranderend koopgedrag.
- Los van het feit dat Nederland een te veel aan winkelloppervlakte heeft, wegen de risico's van ongereguleerd en ongebreideld alcohol schenken ruimschoots op tegen het discutabele economische argument dat wordt aangevoerd en dat in de crisistijd ontstaan is.
- Een van de hierboven genoemde regels is het verbod op schenken aan jongeren onder de 18 jaar. Deze regel blijkt in de praktijk niet eenvoudig na te leven, dit geldt helemaal voor het verbod op indirecte verstrekking. Medewerkers van supermarkten, slijters en horecabedrijven worden getraind om, zoals de wet voorschrijft, de leeftijd van jeugdige kopers op basis van hun identiteitsbewijs vast te kunnen stellen bij iedereen die er jonger uitziet dan 25 jaar (procedurele afspraak; in de wet staat 'onmiskenbaar 18'). De afgelopen jaren gaat dit, zij het langzaam, beter.
- Het lijkt ons waarschijnlijk dat als er potentieel meer dan 100.000 bedrijven (non-foodwinkels, dag-horecazaken, dienstverleners) bijkomen die min of meer ongereguleerd alcohol mogen verstrekken, dit de naleving van de leeftijdsgrens niet ten goede komt.
- Het bedrijfsleven, maar ook de politiek in Nederland hecht zeer aan een level playing field. Zonder level playing field is er immers geen sprake van eerlijke concurrentie. Wanneer een reguliere winkel alcohol mag schenken, is er bij uitstek sprake van oneerlijke concurrentie met de reguliere horeca, die aan allerlei voorwaarden dient te voldoen. Zo ook omgekeerd, wanneer in een horecagelegenheid drankflessen mogen worden verkocht niet voor consumptie ter plaatse (want daarvoor geldt bijv. weer niet de winkeltijdenwet)
- De beperkte handhavingcapaciteit bij gemeenten moet bij meer bedrijven worden ingezet, dat leidt tot minder effectieve handhaving of er moet geld bij. Bovendien moeten handhavers twee regims toepassen: een door de gemeente bedacht licht regiem op winkels

en het normale regiem op horeca en slijterijen. Dit laatste is niet alleen arbitrair, maar ook verwarrend. Zeker als, zoals in sommige gemeenten het geval is, de lokaal versoepelde regels alleen gelden voor het centrum. Het gevaar van alcoholtoerisme tussen gemeenten onderling of tussen regio's ligt op de loer.

Wat is er nodig, nu en in de komende decennia?

Op korte termijn:

- Het kabinet moet nog veel duidelijker naar gemeenten communiceren dat blurring met alcohol verboden is.
- Het kabinet moet ingrijpen bij gemeenten die blurring bewust blijven toestaan, omdat blurring tegen alles indruist wat het preventiebeleid beoogt.
- Doordat het blurring in de ogen van diverse ondernemers inmiddels als niet strijdig met de wet wordt beschouwd is het van belang dat ondernemers goed worden voorgelicht over de huidige wettelijke bepalingen.
- Introductie van een eenmalige wettelijke meldplicht voor levensmiddelenwinkels die zwak-alcoholhoudende dranken verkopen.
- Vasthouden aan bestaande indeling voor zwak en sterk alcoholhoudende drank en voor regels m.b.t. alcohol schenken versus alcohol verkopen niet voor nuttig ter plaatse.

Op langere termijn:

Geen overeenstemming en volgens diverse leden van de werkgroep niet aan de orde wat blurring betreft.

Aanvullende opmerking [REDACTED] (KHN):

- Als er al verruiming zou moeten komen van de mogelijkheden voor winkeliers om alcohol te verkopen, WAT WIJ EEN SLECHT IDEE VINDEN, dan moet het ook zo zijn:
 - o dat ondernemers met een DHW-vergunning ook aan retail kunnen doen, EN
 - o dat de regels voor iedereen gelijk zijn (dus o.a. voor retailers: ook een verklaring sociale hygiëne en voldoen aan inrichtingseisen bv)

Aanvullende opmerking Wim van Dalen (STAP)

Blurren betekent een ruimere beschikbaarheid van alcohol terwijl de beperking van de beschikbaarheid van alcohol één van de drie belangrijke effectieve middelen is om de alcoholproblematiek in de samenleving te terug te dringen (WHO, 2017).

Het voorstel van STAP is om in de Alcoholtafel te bespreken hoe het aanbod van alcohol in de nabije toekomst verder beperkt zou moeten worden

10.2.e, tenzij anders aangegeven

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Concept verslag 3e bijeenkomst preventieakkoord problematisch alcoholgebruik
Datum: vrijdag 29 juni 2018 11:58:00

Dag [redacted],

25/7 ben ik op vakantie (de enige die mij zou kunnen vervangen bij KHN op dit thema ook trouwens)

15/8 is genoteerd.

Gr [redacted]

Van: [redacted]@minvws.nl]
Verzonden: vrijdag 15 juni 2018 15:16
Aan: [redacted]@knkv.nl; 'Eus Peters'
 [redacted]@rndweb.nl; 'Wim van Dalen' [redacted]@stap.nl; [redacted]@slijtersunie.nl
 [redacted]@slijtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]
 [redacted]@cbl.nl; 'Assessor@lkvv.nl' <Assessor@lkvv.nl>; 'Peter de Wolf'
 [redacted]@stiva.nl; 'Cees-Jan Adema' [redacted]@dranken.org;
 [redacted]@oudersonderwijs.nl' [redacted]@oudersonderwijs.nl>;
 [redacted]@knov.nl' [redacted]@knov.nl>; [redacted]@rdgg.nl>;
 [redacted]@kbo-pcob.nl' [redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted]
 [redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@uvt.nl' [redacted]@uvt.nl>;
 [redacted]@trimbos.nl' [redacted]@trimbos.nl>; [redacted]@vng.nl' [redacted]@vng.nl>;
 [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@khn.nl>;
 [redacted]@vnoncw-mkb.nl' [redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]
 [redacted]@ggdnog.nl' [redacted]@ggdnog.nl>; [redacted]@zn.nl'
 [redacted]@zn.nl>; [redacted]@depoortvankleef.nl' [redacted]@depoortvankleef.nl>; 'Rene Roorda'
 [redacted]@cbl.nl>; 'Rianne van den Berg' [redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted]
 [redacted]@trimbos.nl>; [redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]
 [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@hoorn.nl' [redacted]@hoorn.nl>; [redacted]
 [redacted]@cbl.nl>
CC: [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@ede.nl'
 [redacted]@ede.nl>

Onderwerp: Concept verslag 3e bijeenkomst preventieakkoord problematisch alcoholgebruik

Dag allen,

In de bijlage vinden jullie het concept verslag van de bijeenkomst van afgelopen woensdag. Mochten er zaken in staan die niet correct zijn, dan horen we het graag!

Wat betreft de planning; aangezien we 7 september een gedragen akkoord willen hebben, hebben we 2 nieuwe bijeenkomsten gepland in de zomer. De data zijn nu als volgt:

- 6 juli 14.00-16.30 uur;
- 25 juli 14.00-16.30 uur;
- 15 augustus 14.00-16.30 uur.

We begrijpen dat dit middenin de vakantieperiode valt, dus we inventariseren graag jullie

10.2.e, tenzij anders aangegeven

beschikbaarheid voor deze bijeenkomsten vóór 29 juni. De bijeenkomsten zullen in Den Haag plaatsvinden.

Mochten er nog deelnemers zijn die thema's missen voor het akkoord (zie ook het verslag op dit punt) en dit willen aangeven dan kan dit nog vóór de bijeenkomst van 6 juli. Ter inspiratie hebben we het lijstje met mogelijke thema's nogmaals bijgevoegd.

Dank weer voor jullie deelname en alvast een fijn weekend toegewenst!

Vriendelijke groet,

en

| Beleidsmedewerker |

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |

Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |

M 06 | | [@minvws.nl">@minvws.nl](mailto:) | www.rijksoverheid.nl |

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; Eus Peters; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl"; [redacted]@noaberkracht.nl"; 'Dalen W. van'; 'Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen'; [redacted]
Onderwerp: RE: naleving
Datum: dinsdag 3 juli 2018 18:18:00
Bijlagen: Naleving leeftijdsgrens nieuwe versie opm [redacted].docx
Prioriteit: Hoog

Beste allemaal,

Bijgaand mijn opmerkingen.

Wat ik in algemene zin mis is de financiële component. KHN is best bereid een stuk tijd en ook wel financiële middelen op een aantal acties in te brengen (moet dan ook nog wel door begrotingsrondes en goedkeuring bestuur etc.) maar een lastige is wel dat van een aantal generieke acties (e-learning/acties zoals in Utrecht) de hele horeca meeprofiteert en dus ook niet-leden van KHN.

Wat ik maar wil zeggen, een aantal van de acties en ambities zijn afhankelijk van co-financiering door andere partijen.

Dat zijn niet onbelangrijke randvoorwaarden die nu niet zijn ingevuld c.q. vermeld.

De komende maanden zal moeten blijken wat realistisch is.

Ik begrijp op zich waarom bepaalde partijen moeite hebben met 2 percentages.

Een percentage van 80%, ook al is het een streefpercentage, is voor de horeca op de korte termijn niet realistisch.

Daarom mijn voorkeur dan maar om geen percentage te noemen.

Tot vrijdag.

Gr [redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@vnoncw-mkb.nl]

Verzonden: dinsdag 3 juli 2018 11:53

Aan: [redacted]@cbl.nl>; Eus Peters [redacted]@rndweb.nl>;
 [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@knkv.nl' [redacted]
 [redacted]@knkv.nl>; [redacted]@khn.nl>; [redacted]@noaberkracht.nl'
 [redacted]@noaberkracht.nl>; 'Dalen W. van' <[redacted]@stap.nl>; 'Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen' <assessor@lkvv.nl>; [redacted]
 [redacted]@VNG.NL>

Onderwerp: RE: naleving

Beste allen,

Ik heb – n.a.v. overleg met de evenementensector – een opmerking geplaatst bij het stukje over evenementen. Feit is dat grote evenementen de meest professioneel georganiseerde evenementen, waar bij de poort zeer goed op alcohol gecontroleerd wordt en minderjarigen een ander kleurig bandje krijgen. Wederverstrekking is – itt directe verstrekking - echter simpelweg niet te controleren op een groot evenement of festival, zoals iedereen zich waarschijnlijk kan voorstellen.

De relaties die in de tekst gelegd wordt tussen grote evenementen, tijdelijke krachten en risico's is er niet. Hoe groter het evenement, hoe professioneler hun alcoholbeleid.
Kan de tekst over evenementen er uit gehaald worden? Het klopt nl. niet.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]@cbl.nl]

Verzonden: dinsdag 3 juli 2018 11:15

Aan: Eus Peters <[REDACTED]@rndweb.nl>; [REDACTED]@minvws.nl>;
[REDACTED]@knkv.nl' [REDACTED]@knkv.nl>; [REDACTED]@khn.nl>;
[REDACTED]@noaberkracht.nl' [REDACTED]@noaberkracht.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@vnoncw-mkb.nl>; 'Dalen W. van' [REDACTED]@stap.nl>; 'Assessor der Landelijke Kamer
van Verenigingen' <assessor@lkvv.nl>; [REDACTED]@VNG.NL>

Onderwerp: RE: naleving

Beste allemaal,

Dank voor de voorzet [REDACTED]. In de bijlage ook een aantal opmerkingen van onze kant:

- Verwijzing opgenomen naar zogenaamde 'koop-slaag' index. Het is uiteraard noodzakelijk om 100% naleving na te streven, maar we moeten niet de illusie hebben dat er met 100% naleving geen alcohol meer bij jongeren terecht komt.
- Ook het CBL is geen voorstander van twee percentages.
- Het risico-gericht toezicht is wat ons betreft belangrijk. Hoe gaan we dit vormgeven? Kan hierbij worden gekeken naar bijvoorbeeld de systematiek die de NVWA gebruikt voor HACCP? In het stuk van Eus lees ik dit ook terug (keuren van procedures, audits en nalevingsresultaten) dus wij sluiten ons hier graag bij aan.

Groeten en tot vrijdag,

[REDACTED]

Van: Eus Peters

Verzonden: dinsdag 3 juli 2018 10:51

Aan: [REDACTED]@minvws.nl>; [REDACTED]@knkv.nl' <[REDACTED]
[REDACTED]@knkv.nl>; [REDACTED]@khn.nl>; [REDACTED]@noaberkracht.nl'
[REDACTED]@noaberkracht.nl>; [REDACTED]@vnoncw-mkb.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@cbl.nl>; 'Dalen W. van' [REDACTED]@stap.nl>; 'Assessor der
Landelijke Kamer van Verenigingen' <assessor@lkvv.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@VNG.NL>

Onderwerp: RE: naleving

Dank [REDACTED]

Her en der aangevuld.

Verwijzing opgenomen naar alcoholintoxicaties rapport wat betreft hoe die jongeren aan drank kwamen.

VDN worstelt met twee percentages voor 80% - 50%. Liefst één percentage

Ik lees net Wim zijn reacties. Ondanks het feit dat bij ons iedereen een e-learning doet en de meesten 21+ zijn en sowieso, ben ik niet vóór (wettelijke) verplichting voor alle medewerkers

overal. Het is een middelvoorschrift, en daar ben ik nooit zo voor. Beter is om vanuit handhaving de keten terug in te werken en de sociale norm omhoog te krijgen.

Als je verder e-learnings maakt, mag ook meer aandacht voor verkoop aan mensen 'in kennelijke staat'. "Naleving" gaan nu exclusief over 18 minners.

Met vriendelijke groet, -

Vereniging Drankhandel Nederland

Eus Peters

Secretaris

T: +31 70 [redacted]

M: +31 6 [redacted]

E: [redacted]@rndweb.nl

Overgoo 13 • 2266 JZ • LEIDSCHENDAM

Postbus 182 • 2260 AD • LEIDSCHENDAM

Van: [redacted]@minvws.nl>

Verzonden: maandag 2 juli 2018 12:35

Aan: [redacted]@knkv.nl' <[redacted]@knkv.nl>; [redacted]@khn.nl>;

[redacted]@noaberkracht.nl' [redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted]

[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]@cbl.nl>; 'Dalen W. van'

[redacted]@stap.nl>; 'Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen' <assessor@lkvv.nl>;

Eus Peters [redacted]@rndweb.nl>; [redacted]@VNG.NL>

Onderwerp: RE: naleving

Beste mensen,

Afgelopen dinsdag hebben we elkaar gesproken over de naleving van de leeftijdsgrens.

Ik heb het stuk aangepast naar aanleiding van onze bijeenkomst.

Graag jullie reactie.

In het bijzonder vraag ik aandacht voor de acties. Daar wil ik jullie vragen dit aan te vullen en aan te geven aan welke acties jullie willen bijdragen.

Vrijdag is de volgende alcoholtafel.

Daarom wil ik jullie vragen om morgen te reageren. Woensdagmorgen kan dan het stuk naar alle leden van de tafel.

Groet,

[redacted]

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 26 juni 2018 9:07

Aan: [redacted]@knkv.nl'; [redacted]; [redacted]@noaberkracht.nl'; [redacted]

██████████; ██████████@cbl.nl'; 'Dalen W. van'; 'Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen'; ██████████@rndweb.nl'; ██████████',
Onderwerp: naleving

Beste mensen,

Vanmiddag om 15.30 uur zien we elkaar om door te praten over naleving.

Het eerste deel tot pakweg 16.30 / 16.45 bespreken we hoe we het document voor het preventieakkoord kunnen verbeteren

Het document is bijgevoegd.

Tot slot van de bijeenkomst wil ik graag met jullie bespreken de vraag over welke ondersteunende systemen er zijn.

CBL heeft aangegeven bij dit onderdeel niet aanwezig te zijn.

Beste leden van het groepje naleving,

In de vorige tafel lag onze rapportage en is die toegelicht.

Dat leverende het verzoek op van enkele mensen om het stuk nog aan te passen.

Reacties die ik heb genoteerd:

- Opnemen van suggesties hoe de naleving effectiever te organiseren.
- Een concreet doel formuleren
- Verbreden van de aanpak ook naar studentenverenigingen en dergelijke.
- Delen van goede praktijken
- Hoe kunnen we de aanpak naar gemeenten verbreden
- Bij verhoging van naleving op zoek naar de zwakste schakels.

Concreet hebben Wim en ██████████ aangeboden mee te denken.

Ik heb nog geen nieuwe versie gemaakt.

Ik denk dat het goed is met de groep bij elkaar te komen.

Vanuit VWS heb ik twee verzoeken:

- De Staatssecretaris wil graag concrete doelstellingen in het akkoord. Deze kunnen overigens per groep verschillen.
- Een tweede verzoek komt uit het debat in de Tweede Kamer over het Directeurenoverleg Alcohol. Hierover is eind mei een zogenaamd 30 leden debat gevoerd. Dat is een plenair debat dat wordt gesteund door meer dan 30 Kamerleden, maar waar geen meerderheid voor is in de Tweede Kamer. Deze debatten komen op een lijst 30-leden debatten die als er ruimte is in de agenda van de Tweede Kamer aan bod komen.

De achtergrond is heel bijzonder (het al dan niet bestaan van pagina 2 van een verslag van dat

directeurenoverleg in 2008).

Inhoudelijk gaat het om de vraag of de naleving verhoogd kan worden door het introduceren van een (wettelijk voorgeschreven) systeem om te controleren of de koper 18 jaar oud is.

De Staatssecretaris heeft in het debat het volgende toegezegd:

Zo'n onderzoek naar welke systemen er mondiaal bestaan voor leeftijdscontrole, heeft misschien wel heel veel voeten in de aarde. Daar zou ik die tafel niet mee willen belasten. Laat ik het dan zo zeggen: ik wil de VWS-vertegenwoordiging aan die tafel nadrukkelijk meegeven om dit in te brengen en om te vragen of alle relevante systemen bekend zijn en of die voldoende naast elkaar gezet en afgewogen worden. (deze tekst komt uit het verslag van het debat van 29 mei)

Ik zou jullie willen vragen deze vraag met jullie te bespreken.

Ik zal morgen een datum laten plannen na woensdag as. en ruim voor de volgende tafel op 6 juli. Naast bovengenoemde punten lijkt het me goed om een verdere uitwerking van aanpak voor internetverkoop te bespreken.

Ik zal morgen naar de hele groep een mail sturen dat we op 6 juli met een nieuwe versie komen van de nalevingsaanpak.

Groet,

Naleving leeftijdsgrens, inclusief wederverstrekking

Inleiding

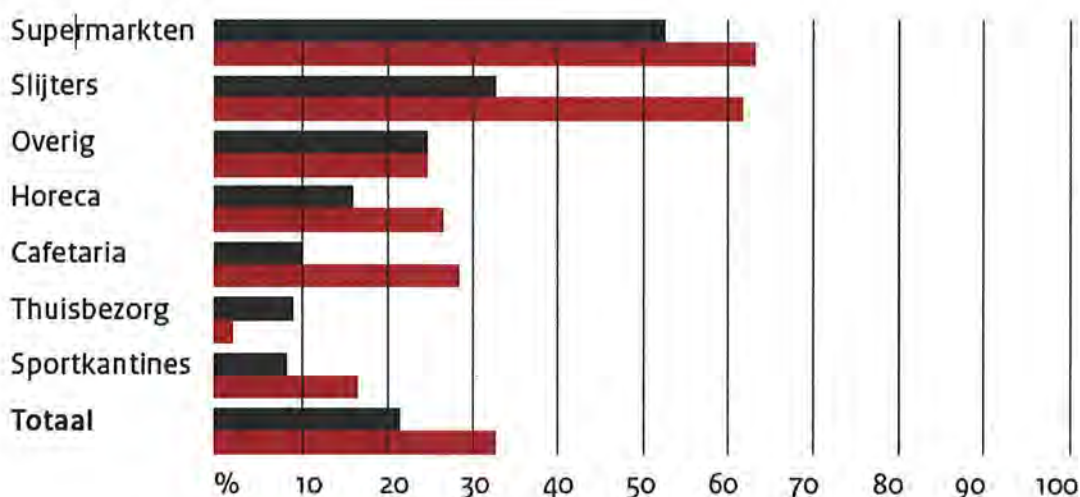
Voor jongeren is alcohol, ook bij matig gebruik schadelijk. Daarom is steunen alle partijen maatregelen en acties om alcoholgebruik onder terug te dringen. Uit onderzoek blijkt dat jongeren alcohol voor het grootste deel krijgen van familie en vrienden (.. %). De verkoopkanalen zijn verantwoordelijk voor .. %. De aanpak om het alcoholgebruik onder jongeren te verminderen moet zich niet alleen richten op de naleving van de leeftijdsgrens, maar ook op het beïnvloeden van ouders bijvoorbeeld via de NIX18 campagne.

Dat neemt niet weg dat de naleving van de wettelijke eisen op goed niveau moet liggen. In deze notitie wordt beschreven wat de partijen willen bereiken en hoe we dat gaan doen.

Waar staan we met de naleving?

De laatste nalevingstudie die de verkoopkanalen vergelijkt is van 2016. Naleving wordt gemeten door mystery guests van 17 jaar aankoop pogingen te laten doen. Er is meer informatie beschikbaar over de naleving binnen branches bij de overheid en bij de branches zelf. Bij supermarktketens varieerde de naleving tussen 22,6% en 86,7% (onderzoek 2016). Bij zelfstandige slijters was de naleving 28,0% en bij ketenslijters 80,9% (2016) en bij sportkantines varieerde de naleving tussen 17,9 en 25,3% (2018)

Naleving leeftijdsgrens alcohol is verbeterd

Bron: Nuchter Kenniscentrum Leeftijdsgrenzen, 2016

2015 2016

We constateren dat het de afgelopen jaren lastig was om de naleving op een fors hoger niveau te krijgen.

We gaan hierna in op enkele kenmerken van de verschillende verkoopkanalen die van invloed zijn op de naleving. Dit doet natuurlijk niets af van de verplichting die voor iedereen hetzelfde is om de wet na te leven.

De kenmerken van de verkoopkanalen verschillen sterk en hebben invloed op de manier waarop er gestuurd wordt en kan worden op de naleving. Supermarkt- of slijtersketens sturen via personeelsbeleid en concernbeleid hierop. Voor de sportbonden met veel vrijwilligers achter de bar en Horeca Nederland met heel veel lokale bedrijven als lid blijkt het veel lastiger om naleving op een hoger plan te krijgen.

Een bijzonder risico vormen grote evenementen omdat er daarbij veel tijdelijk personeel wordt ingezet, er veel wederverstrekking plaats vindt en de eventuele sancties niet in verhouding staan tot het voordeel van niet-naleven.

We hebben ook stil gestaan bij de handhaving door de gemeenten. Het beeld is dat er grote verschillen zijn tussen gemeenten onderling. Een belangrijk knelpunt is dat de bestuurlijk verantwoordelijken in de gemeenten die de sancties uiteindelijk moeten opleggen terughoudend zijn om sanctionerend op te treden, ook als er meerdere overtredingen zijn vastgesteld.

Wat is de ambitie voor 2021 en 2040?

We zijn van mening dat alle verkoopkanalen moeten zorgen voor een goede naleving van de leeftijdsgrens. Alcohol is een bijzonder product dat niet geschikt is voor minderjarigen. Het naleven van de wet is de norm.

<We streven in 2021 naar een nalevingniveau van 80% voor verkoop ten behoeve van thuisconsumptie en 50% voor de verkoop voor consumptie ter plaatse. Het lagere percentage voor verkoop ter plaatse is een tussenstap op weg naar een goed nalevingsniveau.

Deze streefwaarden zijn geen resultaatverplichting voor de ondertekenaars. Deze waarden gaan we gebruiken om te beoordelen welke bedrijven of verkoopkanalen op schema liggen en waar er behoefte is aan extra inspanningen of bijsturing. Het is daardoor voor alle alcoholverstrekkers een referentiepunt.>

of

<We spreken af de maatregelen en acties uit te voeren die hierna zijn beschreven. Deze hebben als doel om de naleving substantieel te verhogen bij de deelnemende partijen of indien aan de orde een hoog nalevingniveau vast te houden. Een kwantitatieve afspraak over het nalevingniveau hebben we niet opgenomen omdat de ondertekende partijen deze (zeker afzonderlijk) onvoldoende kunnen beïnvloeden.>

Welke maatregelen / afspraken stellen we concreet voor?

We denken dat voor een betere naleving een systematische aanpak nodig is. Het vraagt een planmatige en consequente aanpak van alle betrokken partijen samen.

Met name een lokale aanpak lijkt perspectief te bieden, ondersteund door landelijke kaders en instrumenten.

Deze aanpak kent in ieder geval de volgende 4 onderdelen:

1. De verstrekkers, daarmee worden alle medewerkers en vrijwilligers bedoeld die feitelijk alcohol verstrekken, leven de regels na. Ze zijn voldoende toegerust met kennis en

vaardigheden om adequaat op te treden. Het vraagt om een bedrijfscultuur waarin het naleven de norm is.

Wat hiervoor nodig is, verschilt sterk per verstrektingskanaal en uitgangssituatie. Bij de kanalen zoals de Horeca en de sportkantine is het toerusten van de verstrekkers met vaardigheden en hulpmiddelen nodig en het versterken van de norm. Er is behoefte aan goed e-learning materiaal en een programma om dit breed uit te rollen. Hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld de ID swiper. Er kan geleerd worden van de programma's van de supermarkten en slijters.

Een mogelijkheid is ook om met financiële prikkels de aandacht te vergroten. Het model dat de gemeente Utrecht heeft opgezet samen met horecaondernemingen verdient navolging. Bij deze aanpak spreken gemeente en ondernemers af de naleving verhogen. Ze dragen beide bij aan de financiering, er wordt gemonitord en de resultaten teruggekoppeld en goed gedrag wordt beloond.

2. Monitoren van de naleving, evalueren en terugkoppelen.

Het meten van de naleving, ook op het niveau van afzonderlijke verstrekkingpunten (sportclubs, horecaondernemingen, slijters, supermarkten, internetbedrijven), moet een onderdeel zijn van de aanpak. Van groot belang is dat de uitkomsten snel worden teruggekoppeld met de gecontroleerden. Dat geeft aangrijpingspunten om te leren. Complimenten als het goed gaat en bewustwording en verbeteradviezen als de naleving achter blijft.

Naast monitoring op het niveau van verstrekkingpunten kan de naleving ook landelijk gemeten worden per kanaal en mogelijk ook met verdieping voor de kanalen of regio's waar de naleving achter blijft.

3. Handhaving

Handhaving moet een vast onderdeel zijn van de aanpak. Straffen is geen doel op zich, maar is het sluitstuk in een aanpak die uitnodigt en stimuleert. Als niet naleven geen gevolgen heeft, wordt het heel moeilijk om een hoog nalevingsniveau te bereiken.

We stellen vast dat de handhavingsdruk in veel gemeenten omhoog kan en moet. Het ontbreekt nu te vaak aan een consequente toepassing van de mogelijkheden om te sanctioneren. Bij het opleggen van sancties spelen te vaak andere overwegingen een rol.

We streven naar een consequente, zichtbare en voorspelbare naleving. Als er een overtreding wordt vastgesteld wordt er gesanctioneerd. Dit kan door de handhavingsaanpak vast te leggen in een protocol. Een landelijk op te stellen handreiking kan gemeenten hierbij ondersteunen. We bekijken of door regionale samenwerking de naleving verstrekt kan worden. Tenslotte bekijken we of er naast bestuursrechtelijke sanctionering het wenselijk is ook strafrechtelijk te kunnen ingrijpen.

Dit betreft niet alleen de toepassing van het bestuursrecht, er zijn ook mogelijkheden om in de subsidievoorwaarden aan sportverenigingen en andere paracommerciële verstrekkers voorwaarden te stellen aan de naleving van de leeftijdsgrens. Er

Naleving wordt risicogericht ingezet: de meeste inzet bij de verstrekkers met de slechtste naleving. Zorgvuldig en proportioneel sanctioneren wordt beleidsmatig in de gemeenten geregeld en consequent toegepast.

4. Wetgeving

Waar nodig wordt bekeken of de wetgeving aangepast moet worden. Daarbij zal o.a. nader worden gekeken naar het strafbaar stellen van wederverstrekking. VWS wil samen met de partijen bekijken of strafbaar stelling een bijdrage levert aan de naleving.

Ten aanzien van internetverkoop moet nader besproken worden of de regelgeving aanpassing behoeft.

Acties

We hebben de volgende acties afgesproken.

GRAAG DEZE AANVULLEN EN INVULLEN. WIE DOET MEE MET WELKE ACTIE, CONCREET DOEL. IK HEB ZONDER AFSTEMMING PARTIJEN INGEVULD, WAARVAN DEELNAME LOGISCH LIJKT

1. E-learning voor iedereen die alcohol verstrekt:
 - a. E-learning lesmateriaal voor alle verstrekkers gericht op kennis van de regels, ondersteuning bij gedrag door verstrekkers

Wie: KHN, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV, VWS
 - b. De medewerkers en vrijwilligers volgen deze training. In 2020 hebben x duizend verstrekkers de training gevolgd

Wie: KHN, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV
2. Nalevingsaanpak van gemeenten en verstrekkers (Bijvoorbeeld een aanpak zoals de gemeente Utrecht toepast samen met horecabedrijven). In y gemeenten wordt zo'n aanpak uitgerold.

Wie: VNG, KHN, NVDI
3. Campagnes om tonen ID te bevorderen bijvoorbeeld in de NIX 18 campagne

Wie: VWS, KHN
4. Monitoringsprogramma naleving. Landelijke monitoring wordt aantal jaren voortgezet

Wie: VWS, VNG
5. Handreiking Handhaving DHW. In deze handreiking wordt onder andere beschreven hoe leeftijdcontrole uitgevoerd kan worden, hoe omgaan met sanctioneren

Wie: VNG, NVDI, VWS
6. Aanpassen van de DHW

Wie: VWS
7. Actie:

Naleving leeftijdsgrens, inclusief wederverstrekking

Inleiding

Voor jongeren <18 jaar is alcohol, ook bij matig gebruik schadelijk. Daarom steunen alle partijen maatregelen en acties om alcoholgebruik onder 18 jaar terug te dringen. Uit onderzoek blijkt dat jongeren alcohol voor het grootste deel krijgen van familie en vrienden (.. %). De verkoopkanalen zijn verantwoordelijk voor .. %. De aanpak om het alcoholgebruik onder jongeren <18 jaar te verminderen moet zich niet alleen richten op de naleving van de leeftijdsgrens door verstrekkers, maar ook op het beïnvloeden van ouders bijvoorbeeld via de NIX18 campagne. Dat neemt niet weg dat de naleving van de wettelijke eisen op goed niveau moet liggen. In deze notitie wordt beschreven wat de partijen willen bereiken en hoe we dat gaan doen.

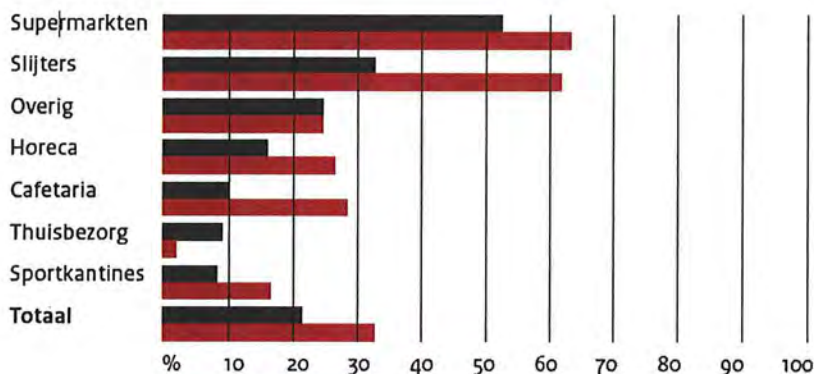
Waar staan we met de naleving?

De laatste nalevingstudie die de verkoopkanalen vergelijkt is van 2016. Naleving wordt gemeten door mystery guests van 17 jaar aankoopproeven te laten doen. Er is meer informatie beschikbaar over de naleving binnen branches bij de overheid en bij desommige branches zelf. Bij supermarktketens varieerde de naleving tussen 22,6% en 86,7% (onderzoek 2016). Bij zelfstandige slijters was de naleving 28,0% en bij ketenslijters 80,9% (2016) en bij sportkantines varieerde de naleving tussen 17,9 en 25,3% (2018)

Met opmerkingen 1:

Is hier bewust geen leeftijd genoemd?
Maar als het gaat om naleving leeftijdsgrens is het toch overduidelijk dat we het over de 18-minners hebben?
Dan zou ik dat zo concreet benoemen

Naleving leeftijdsgrens alcohol is verbeterd

Bron: Nuchter Kenniscentrum Leeftijdsgrenzen, 2016

2015 2016

Hoewel er sprake is van een stijging van het nalevingsniveau over de hele linie, constateren we dat het de afgelopen jaren lastig was om de naleving op een fors hoger niveau te krijgen.

We gaan hierna in op enkele kenmerken van de verschillende verkoopkanalen die van invloed zijn op de naleving. Dit doet natuurlijk niets af van de verplichting die voor iedereen hetzelfde is om de wet na te leven.

De kenmerken van de verkoopkanalen verschillen sterk en hebben invloed op de manier waarop er ~~gestuurd wordt en~~ direct gestuurd kan worden op de naleving. Supermarkt- of slijtersketens sturen via personeelsbeleid en concernbeleid direct hierop naleving. ~~Voor de Bij~~ sportbonden met veel afzonderlijke verenigingen (en ook nog veel vrijwilligers achter de bar) en brancheorganisaties met een achterban die voor het overgrote deel bestaat uit mkb-ondernemers die geen onderdeel zijn van een keten (by Koninklijke Horeca Nederland en de Slijtersunie) Horeca Nederland met heel veel lokale bedrijven als lid blijkt zijn er feitelijk geen directe mogelijkheden om leden aan te sturen en is het veel lastiger om naleving op een hoger plan te krijgen.

Een bijzonder risico vormen grote evenementen omdat er daarbij veel tijdelijk personeel wordt ingezet, er veel wederverstrekking plaats vindt en de eventuele sancties niet in verhouding staan tot het voordeel van niet-naleven.

We hebben ook stil gestaan bij de handhaving door de gemeenten. Het beeld is dat er grote verschillen zijn tussen gemeenten onderling. Een belangrijk knelpunt is dat de bestuurlijk verantwoordelijken in de gemeenten die de sancties uiteindelijk moeten opleggen terughoudend zijn om sanctionerend op te treden, ook als er meerdere overtredingen zijn vastgesteld.

Wat is de ambitie voor 2021 en 2040?

We zijn van mening dat alle verkoopkanalen moeten zorgen voor een goede naleving van de leeftijdsgrens. Alcohol is een bijzonder product dat niet geschikt is voor minderjarigen. Het naleven van de wet is de norm.

<We streven in 2021 naar een nalevingniveau van 80% voor verkoop ten behoeve van thuisconsumptie en 50% voor de verkoop voor consumptie ter plaatse. Het lagere percentage voor verkoop ter plaatse is een tussenstap op weg naar een goed nalevingsniveau.

Deze streefwaarden zijn geen resultaatverplichting voor de ondertekenaars. Deze waarden gaan we gebruiken om te beoordelen welke bedrijven of verkoopkanalen op schema liggen en waar er behoefte is aan extra inspanningen of bijsturing. Het is daardoor voor alle alcoholverstrekkers een referentiepunt.>

of

<We spreken af de maatregelen en acties uit te voeren die hierna zijn beschreven. Deze hebben als doel om de naleving substantieel te verhogen bij de deelnemende partijen of indien aan de orde een hoog nalevingniveau vast te houden. Een kwantitatieve afspraak over het nalevingniveau hebben we niet opgenomen omdat de ondertekende partijen deze (zeker afzonderlijk) onvoldoende kunnen beïnvloeden.>

Met opmerkingen [2]:

Deze heeft mijn voorkeur.
Ik weet niet of ik het bestuurlijk voor elkaar ga krijgen om een streefgetal op te nemen voor al in 2021.
Er is een reële kans dat we dat niet gaan halen namelijk.

Welke maatregelen / afspraken stellen we concreet voor?

We denken dat voor een betere naleving een systematische aanpak nodig is. Het vraagt om een planmatige en consequente aanpak van alle betrokken partijen samen.

Met name een lokale aanpak lijkt perspectief te bieden, ondersteund door landelijke kaders en instrumenten.

Deze aanpak kent in ieder geval de volgende 4 onderdelen:

1. De verstrekkers, daarmee worden alle medewerkers en vrijwilligers bedoeld die feitelijk alcohol verstrekken, leven de regels na. Ze zijn voldoende toegerust met kennis en vaardigheden om adequaat op te treden. Het vraagt om een bedrijfscultuur waarin het naleven de norm is.

Wat hiervoor nodig is, verschilt sterk per verstrektingskanaal en uitgangssituatie. Bij de kanalen zoals de horeca, slijterijen die niet keten zijn gebonden en de sportkantine is het toerusten van de verstrekkers met vaardigheden en hulpmiddelen nodig en het versterken van de norm. Er is behoefte aan goed e-learning materiaal en een programma om dit breed uit te rollen. Hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld de ID swiper of een handige rekenhulp. Er kan geleerd worden van de programma's van de supermarkten en ketenslijters.

Een mogelijkheid is ook om met financiële prikkels de aandacht te vergroten. Het model dat de gemeente Utrecht heeft opgezet samen met horecaondernemingen verdient navolging. Bij deze aanpak spreken gemeente en ondernemers af de naleving verhogen door middel van de inzet van mystery shoppers waarbij de uitkomsten van een mystery shop worden ingezet om een verhoogd bewustzijn (en daarmee uiteindelijk betere naleving) te creëren. De deelnemende partijen Ze dragen beide bij aan de financiering, er wordt gemonitord en de resultaten teruggekoppeld en goed gedrag wordt beloond.

2. Monitoren van de naleving, evalueren en terugkoppelen.

Het meten van de naleving, ook op het niveau van afzonderlijke verstrekkingpunten (sportclubs, horecaondernemingen, slijters, supermarkten, internetbedrijven), moet een onderdeel zijn van de aanpak. Van groot belang is dat de uitkomsten snel worden teruggekoppeld met de gecontroleerden. Dat geeft aangrijpingspunten om te leren. Complimenten als het goed gaat en bewustwording en verbeteradviezen als de naleving achter blijft.

Naast monitorig op het niveau van verstrekkingpunten kan de naleving ook landelijk gemeten worden per kanaal en mogelijk ook met verdieping voor de kanalen of regio's waar de naleving achter blijft.

3. Handhaving

Handhaving moet een vast onderdeel zijn van de aanpak. Straffen is geen doel op zich, maar is het sluitstuk in een aanpak die uitnodigt en stimuleert. Als niet naleven geen gevolgen heeft, wordt het heel moeilijk om een hoog nalevingsniveau te bereiken.

We stellen vast dat de handhavingsdruk in veel gemeenten omhoog kan en moet. Het ontbreekt nu te vaak aan een consequente toepassing van de mogelijkheden om te sanctioneren. Bij het opleggen van sancties spelen te vaak andere overwegingen een rol.

We streven naar een consequente, zichtbare en voorspelbare ~~naleving~~ handhaving. Als er een overtreding wordt vastgesteld wordt er gesanctioneerd. Dit kan door de handhavingsaanpak vast te leggen in een protocol. Een landelijk op te stellen handreiking kan gemeenten hierbij ondersteunen. We bekijken of door regionale samenwerking de handh ~~naleving~~ handhaving verstrekt kan worden. Tenslotte bekijken we of er naast bestuursrechtelijke sanctiëring het wenselijk is ook strafrechtelijk te kunnen ingrijpen.

Dit betreft niet alleen de toepassing van het bestuursrecht, er zijn ook mogelijkheden om in de subsidievoorwaarden aan sportverenigingen en andere paracommerciële verstrekkers voorwaarden te stellen aan de naleving van de leeftijdsgrens. Er

Naleving wordt risicogericht ingezet: de meeste inzet bij de verstrekkers met de slechtste naleving. Zorgvuldig en proportioneel sanctioneren wordt beleidsmatig in de gemeenten geregeld en consequent toegepast.

Met opmerkingen [3]:

In feite heb je het dan over het goed inrichten van de verplichting voor gemeenten om een Preventie- en handhavingsplan te hebben.

4. Wetgeving

Waar nodig wordt bekeken of de wetgeving aangepast moet worden. Daarbij zal o.a. nader worden gekeken naar het strafbaar stellen van wederverstrekking. VWS wil samen met de partijen bekijken of strafbaar stelling een bijdrage levert aan de naleving.

Ten aanzien van internetverkoop moet nader besproken worden of de regelgeving aanpassing behoeft.

Acties

We hebben de volgende acties afgesproken.

GRAAG DEZE AANVULLEN EN INVULLEN. WIE DOET MEE MET WELKE ACTIE, CONCREET DOEL. IK HEB ZONDER AFSTEMMING PARTIJEN INGEVULD, WAARVAN DEELNAME LOGISCH LIJKT

1. E-learning voor iedereen die alcohol verstrekt:

- a. E-learning lesmateriaal voor alle verstrekkers gericht op kennis van de regels, ondersteuning bij gedrag door verstrekkers

Wie: KHN, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV, VWS

- b. De medewerkers en vrijwilligers volgen deze training. In 2020 hebben x duizend verstrekkers de training gevolgd

Wie: KHN, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV

KHN WIL ZICH HIER HARD VOOR MAKEN. WE ZIJN ONS OOK AAN HET ORIENTEREN. MAAR VOOR HET REALISEREN VAN EEN E-LEARNING VOOR ALLE VERSTREKKERS IS WEL GELD NODIG. EEN COMMUNICATIESTRATEGIE IS NODIG OM VOOR ELKAAR TE GAAN KRIJGEN DAT ONDERNEMERS HUN MEDEWERKERS AAN GAAN STUREN DE E-LEARNING OOK DAADWERKELIJK TE GAAN VOLGEN. HOE GAAN WE DAT MET Z'N ALLEN FINANCIEREN?

Met opmaak: Standaard, Inspringing: Links: 0 cm

Met opmaak: Lettertype: Cursief

Met opmaak: Lettertype: Verdana, 9 pt

2. Nalevingsaanpak van gemeenten en verstrekkers.

- 2-a. In de horeca: (Bijvoorbeeld een aanpak zoals de gemeente Utrecht toepast samen met horecabedrijven). In y gemeenten wordt zo'n aanpak uitgerold.

Wie: VNG, KHN, VWS-NVDI

- b. In de sport.....

- c. Met slijterijen.....

Ik mis hier op dit moment acties van andere verstrekken partijen.

OOK HIER GELDT DAT WANNEER WE DIT GOED WEG WILLEN ZETTEN DAN KOST DAT TIJD, GELD EN COMMUNICATIEMIDDELEN. NIET ALLEEN LEDEN VAN KHN PROFITEREN MEE, MAAR IN FEITE ALLE LOKALE HORECA-ONDERNEMERS DIE WILLEN PARTICIPEREN. OOK HIER GELDT DE VRAAG HOE WE DAT GAAN FINANCIEREN MET Z'N ALLEN?

Met opmaak

Met opmerkingen [4]:

Ik heb nu een uitvraag uitstaan bij regiomanagers van KHN met de vraag of het realistisch is dit in 10 gemeenten uit te gaan rollen.

Met opmaak: Inspringing: Eerste regel: 1,23 cm

Met opmaak: Genummerd + Niveau: 2 + Nummeringstijl: a, b, c, ... + Beginnen bij: 1 + Uitlijning: Links + Uitgelijnd op: 1,9 cm + Inspringen op: 2,54 cm

Met opmaak: Standaard, Inspringing: Links: 1,25 cm

Met opmaak: Standaard

Met opmaak: Lettertype: Verdana, 9 pt

3. Campagnes om tonen ID te bevorderen bijvoorbeeld in de NIX 18 campagne

Wie: VWS, KHN, Nederlandse Brouwers, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV

4. Monitoringsprogramma naleving. Landelijke monitoring wordt aantal jaren voortgezet

Met opmerkingen [5]:

Als er nou iets geldt voor alle betrokken partijen dan is wat KHN betreft deze.

Wie: VWS, VNG

5. Handreiking Handhaving DHW. In deze handreiking wordt onder andere beschreven hoe leeftijdcontrole uitgevoerd kan worden, hoe omgaan met sanctioneren

Wie: VNG, NVDI, VWS

6. Aanpassen van de DHW

Wie: VWS

7. Actie:

Van: [redacted]
Aan: [redacted] <[redacted]@vng.nl>; "Wim van Dalen"
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: doorschenken
Datum: woensdag 11 juli 2018 17:37:19
Prioriteit: Hoog

Zie onder.

Groen is toevoegen.

Rood is schrappen

Waarom niet het stappenplan van Trimbos en Objectief concreet benoemen? Is met VWS-subsidie tot stand gekomen valt te lezen in de colofon.

Gr [redacted]

Van: [redacted] (mailto:[redacted]@minvws.nl)
Verzonden: woensdag 11 juli 2018 11:36
Aan: [redacted]@khn.nl>; [redacted]@vng.nl <[redacted]@vng.nl>; 'Wim van Dalen' [redacted]@stap.nl>
CC: [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl>
Onderwerp: FW: doorschenken

Beste [redacted], [redacted] en Wim,

Afgelopen vrijdag is n.a.v. Wim zijn korte aanzet kort gesproken over 'doorschenken bij dronkenschap'. Om te bekijken wat we hierover zo snel nog kunnen opnemen ben ik even zo vrij geweest om een voorzetje te maken waarover jullie het wellicht eens kunnen worden. Ik schrijf jullie even aan als 'meest betrokkenen'.

Zouden jullie je kunnen vinden in onderstaande snelle opzet?

In het kader van verantwoorde verstrekking van alcohol stellen gemeenten en verstrekkers gezamenlijk dat **er meer aandacht moet komen voor** 'doorschenken bij dronkenschap' **nadrukkelijker moet worden voorkomen**. Nadruk ligt nu vaak bij de leeftijdsgrens, terwijl ook verstrekking aan mensen **in 'kennelijke staat'** verboden is. Afgesproken wordt om doorschenken bij alcoholverstrekking ter plaatse aan te pakken door:

1. Het nadrukkelijk onderdeel **te** maken van de te ontwikkelen e-learning voor verstrekkers ter plaatse (zie naleving).
2. Gemeenten te helpen met een handreiking hoe dit fenomeen in kaart te brengen en te handhaven. **Bijvoorbeeld via het stappenplan 'Dronkenschap en Doorschenken' van het Trimbosinstituut en het bureau Objectief**

Hg,

[redacted]

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
T (070) [REDACTED] | M 06 [REDACTED] | [REDACTED]@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |
Op kantoor op: di, wo, do, vr.

Van: [redacted]
Aan: [redacted] "Dalen W. van"; [redacted]
Onderwerp: RE: doorschenken
Datum: dinsdag 17 juli 2018 18:01:59

Wat mij betreft wel.
Anders wordt het ook eindeloos dimdammen.

Gr [redacted]

Van: [redacted] @minvws.nl]
Verzonden: dinsdag 17 juli 2018 17:27
Aan: [redacted] @VNG.NL>; [redacted] @khn.nl>; 'Dalen W. van' [redacted] @stap.nl>; [redacted] @minvws.nl>; [redacted] @minvws.nl>; [redacted] @VNG.NL>
Onderwerp: RE: doorschenken

Beste mensen,

Dank voor jullie reacties! Ik maak er alles bij opgeteld het volgende van:

In het kader van verantwoorde verstrekking van alcohol stellen verstrekkers en gemeenten gezamenlijk vast dat er meer aandacht dient te worden besteed aan het tegengaan van dronkenschap rond de verstrekking van alcohol ter plaatse. Nadruk ligt nu veelal op de naleving van de leeftijdsgrens, terwijl de verstrekkers van alcohol ook geen toegang mogen verlenen aan personen in kennelijke staat (art. 20 lid 5 DHW) en geen alcohol mogen verstrekken aan iemand die in staat van dronkenschap verkeert (art. 252 Wetboek van strafrecht).

Afgesproken wordt:

1. Naleving van deze wetsartikelen nadrukkelijk onderdeel te maken van de te ontwikkelen e-learning voor verstrekkers ter plaatse (zie naleving).
2. Handhaving van deze wetsartikelen nadrukkelijk op te nemen in een handreiking/protocol voor gemeenten over de handhaving van de DHW. Daarin zal ook aandacht zijn over hoe deze overtredingen in kaart kunnen worden gebracht. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van opgedane kennis door Trimbos en bureau Objectief.

Beter zo?

Gr,
[redacted]

Dhr. [redacted] **MSc** | Sr. Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
T (070) [redacted] | **M** 06 [redacted] | [redacted] @minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |
Op kantoor op: di, wo, do, vr.

Buiten reikwijdte verzoek

Van: [redacted]@minvws.nl

Verzonden: woensdag 11 juli 2018 11:36

Aan: [redacted]@khn.nl [redacted]@khn.nl; [redacted]@VNG.NL>; 'Wim van Dalen'
<[redacted]@stap.nl>

CC: [redacted]@minvws.nl; [redacted]
[redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: FW: doorschenken

Beste [redacted], [redacted] en Wim,

Afgelopen vrijdag is n.a.v. Wim zijn korte aanzet kort gesproken over 'doorschenken bij dronkenschap'. Om te bekijken wat we hierover zo snel nog kunnen opnemen ben ik even zo vrij geweest om een voorzetje te maken waarover jullie het wellicht eens kunnen worden. Ik schrijf jullie even aan als 'meest betrokkenen'.

Zouden jullie je kunnen vinden in onderstaande snelle opzet?

In het kader van verantwoorde verstrekking van alcohol stellen gemeenten en verstrekkers gezamenlijk dat 'doorschenken bij dronkenschap' nadrukkelijker moet worden voorkomen. Nadruk ligt nu vaak bij de leeftijdsgrens, terwijl ook verstrekking aan mensen aan 'kennelijke staat' verboden is. Afgesproken wordt om doorschenken bij alcoholverstrekking ter plaatse aan te pakken door:

1. Het nadrukkelijk onderdeel maken van de te ontwikkelen e-learning voor verstrekkers ter plaatse (zie naleving).
2. Gemeenten te helpen met een handreiking hoe dit fenomeen in kaart te brengen en te handhaven.

Hg,

■

Dhr. ■ MSc | Sr. Beleidsmedewerker |

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |

Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |

T (070) ■ | M 06 ■ | ■@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Op kantoor op: di, wo, do, vr.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; [redacted]@knkv.nl;
[redacted]@noaberkracht.nl; [redacted] "Dalen W. van"; "Assessor der Landelijke Kamer
van Verenigingen"; Eus Peters; [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: naleving
Datum: dinsdag 17 juli 2018 18:37:28
Bijlagen: 20180717 ambities KHN tbv het preventie-akkoord.docx
Prioriteit: Hoog

Beste Allen,

Bijgaand de inzet van KHN mbt de 'alcoholtafel'.

Ik ben er zelf 25/7 niet. Als er uiterlijk 23/7 een aangepaste concept-tekst kan liggen dan kan ik daar via de mail op reageren.

15/8 ben ik weer van de partij.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@cbl.nl]
Verzonden: dinsdag 17 juli 2018 15:05
Aan: [redacted]@minvws.nl; [redacted]@knkv.nl <[redacted]@knkv.nl>; [redacted]@khn.nl; [redacted]@noaberkracht.nl
<[redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; 'Dalen W. van' <[redacted]@stap.nl>; 'Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen' <assessor@lkvv.nl>; Eus Peters <[redacted]@rndweb.nl>; [redacted]@VNG.NL>
Onderwerp: RE: naleving

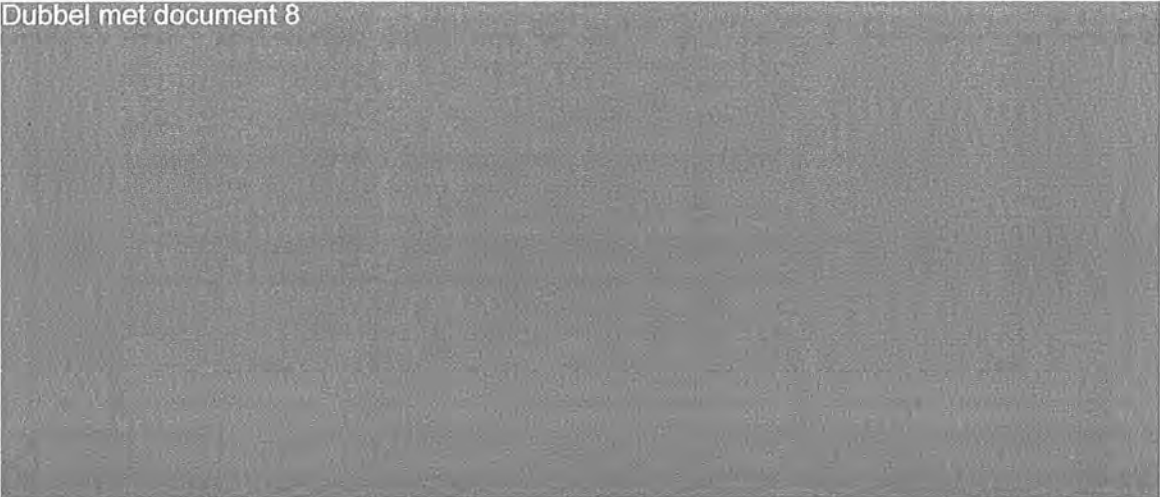
Beste allemaal,

In de bijlage de inzet van het CBL (inclusief budget) waar het gaat om het verhogen van de nalevingscijfers.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Dubbel met document 8

Aan : [REDACTED] en [REDACTED]
Van : Koninklijke Horeca Nederland
Betreft : Ambities KHN tbv het Preventie-akkoord
Datum : 17 juli 2018

In dit stuk beschrijven we de ambities en mogelijke acties van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) ten behoeve van het preventie-akkoord.

We noemen het bewust *mogelijke acties* omdat de realisatie voor een aantal acties nadrukkelijk afhankelijk is van externe financiering.

Met de ambities en hieronder omschreven acties hebben we zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de acties zoals die in grove lijnen worden beschreven in het laatste stuk (zoals op dit moment bekend) *Naleving leeftijdsgrens, inclusief wederverstrekking* van de subgroep 'naleving' van de alcoholtafel.

De ambities van Koninklijke Horeca Nederland richten zich daarbij met name op het verhogen van de 'goede naleving' bij verstrekkers van alcohol in de horeca. Uit het laatste landelijke nalevingsonderzoek van bureau Nuchter blijkt dat de 'goede naleving' bij horeca en cafetaria's onder de 30% ligt. Die naleving moet fors omhoog.

De inspanningen van KHN zijn er dan ook met name op gericht om richting ondernemers en hun medewerkers in te zetten op:

- De 'normaliteit' dat om een ID wordt gevraagd, tenzij de gast overduidelijk ouder is dan 18
- Het daadwerkelijk checken van het ID en leeftijd en vervolgens geen alcohol verkopen aan een 18-minner.

KHN wil zich tot en met 2020 in ieder geval hard maken voor:

1. E-learning voor iedereen die alcohol schenkt in de horeca

Doel

- Toegankelijke e-learning voor alle medewerkers in de horeca die te maken hebben met het verstrekken van alcohol en die niet beschikken en ook niet hoeven te beschikken over een Verklaring Sociale Hygiëne.
- Omdat de doelgroep voor het overgrote deel bestaat uit personen tussen de 18 en 30 jaar moet de e-learning vooral kort, snel en duidelijk zijn. Een goed voorbeeld is de e-learning die het CBL voor supermarktpersoneel heeft ontwikkeld. De e-learning moet de cursist in korte, toegankelijke maar vooral voor de horeca herkenbare situaties leiden waarbij door het beantwoorden van vragen in het scenario de cursist de relevante normen krijgt aangeleerd
- De e-learning moet kunnen worden afgesloten met een kort examen met een uitprintbaar certificaat zodat de cursist aan zijn werkgever kan laten zien dat hij/zij over de minimaal noodzakelijke kennis beschikt als het gaat om het verstrekken van alcohol.
- KHN streeft een e-learning na die gratis ter beschikking wordt gesteld voor iedereen die in de horeca werkzaam is. Dat betekent voor zowel leden als niet-leden van KHN. In de horeca zijn 400.000 personen werkzaam. Grofweg 40% er van, dus een potentieel van 160.000 personen, werkt (veelal part-time) in een omgeving waarbij

alcohol wordt verstrekt en waarbij zij op de hoogte moeten zijn van de basisregels met betrekking tot het verstrekken van alcohol:

- ID checken tenzij (de koper overduidelijk ouder is dan 18)
- Niet verkopen aan 18-min
- Niet doorschenken en gasten die al in kennelijke staat verkeren niet toelaten

NB: met betrekking tot het laatste; niet doorschenken en niet toelaten van dronken gasten. Dat is een onderwerp dat op een later moment is toegevoegd aan de alcoholtafel en niet specifiek aan de orde is geweest in de subgroep naleving. Het is wat KHN betreft vanzelfsprekend dat het onderwerp wordt meegenomen in de e-learning omdat het een van de basisregels betreft die iedereen moet kennen die te maken heeft met het verstrekken van alcohol in een horecasituatie.

Wat doet KHN?

- KHN levert de mensen (ondernemers en mensen van het bureau van KHN) die de (horeca)kennis en expertise meebrengen om de e-learning te kunnen maken
- KHN ontwikkelt een communicatiecampagne om de e-learning zo breed mogelijk onder de aandacht van horecaondernemers en hun medewerkers te brengen. Bij leden via de eigen kanalen (website, elektronische nieuwsbrief, via het netwerk van regiomanagers, via het KHN-magazine), bij niet-leden via mn advertenties in vakbladen en inzet van social media.

Randvoorwaardelijk. Wat is nodig om dit te kunnen realiseren?

Er is geld nodig om de e-learning te kunnen maken en bekend te maken aan de horeca. Op dit moment is er een request for proposal aan een drietal bureaus uitgezet om een concretere inzage te krijgen in de kosten die gemoeid zijn met het maken van een e-learning.

Op basis van wat we nu weten (en de ervaringen van het CBL met het maken van een e-learning) dan zijn de *inschattingen* voor het benodigde geld tussen nu en einde 2020 *minimaal* als volgt:

• Maken e-learning	50.000
• Licentie voor onderhoud en updates 3 jaar	PM
• Communicatie-campagne	50.000

2. Nalevingsaanpak van gemeenten en verstrekkers

Doel

- NIX18-project zoals uitgevoerd in Utrecht uitrollen in 10 andere gemeenten. In Utrecht hebben gemeente en lokale horeca de handen ineen geslagen om tot een betere naleving in de horeca in Utrecht te komen. Er is een aparte stichting opgericht. Gemeente en horeca-ondernemers hebben beide geld ingelegd om bureau Objectief in te schakelen dat in een periode van een jaar tijd alle 37 deelnemers 4 x heeft bezocht met mystery shoppers om te onderzoeken of de leeftijdsgrens wordt nageleefd. Zo snel mogelijk (uiterlijk de volgende dag) krijgen de ondernemers een terugkoppeling van het onderzoek en de uitkomst. Via een dashboard hebben ondernemers inzicht in hoe zij zelf presteren. Deelnemers worden niet gevrijwaard van het reguliere gemeente-toezicht, maar het ligt voor de hand dat de gemeente handhavingcapaciteit in het kader van risico-gericht toezicht eerder zal inzetten op die plaatsen waar men niet aan het project wil meedoen. In Utrecht heeft deze aanpak geleid tot nalevingspercentages van tussen de 55 en 65%.

- KHN en bureau Objectief willen het project zoals in Utrecht uitgevoerd ook in 10 andere gemeenten uitvoeren. Opzet:
 - Uiterlijk in 2020 zijn in 10 gemeenten projecten zoals in Utrecht gestart
 - Doorlooptijd minimaal 1 jaar per gemeente
 - Minimaal 20 deelnemende horeca-bedrijven, in principe is er geen maximum
 - Anders dan in Utrecht werken we met maximaal 8 bezoeken in een jaar per deelnemer. Gaat het in een ronde (van de 4) namelijk niet goed dan volgt er een herhalingsbezoek
 - Financiering van het project: 1/3 gemeente, 1/3 ondernemers, 1/3 VWS.

Wat doet KHN?

- KHN en Objectief hebben een eerste bespreking gehad om dit project samen gestalte te geven. De intentie is uitgesproken om dit gezamenlijk op te pakken. Het projectplan moet nog worden opgesteld en nader worden uitgewerkt. De contouren van het projectplan zien er op dit moment als volgt uit:
 - Samen met bureau Objectief zorgt KHN er voor dat we 10 gemeenten vinden waarbij zowel gemeente als horeca-ondernemers (deelname staat open voor zowel leden als niet-leden van KHN) gemotiveerd zijn om mee te doen. Objectief richt zich daarbij met name op gemeenten, KHN zal zich met name richten op de lokale afdelingen van KHN, het netwerk van regio-managers en lokale horeca-ondernemers die niet zijn aangesloten bij KHN
 - Gezamenlijk moet een set van basisdocumenten worden uitgewerkt (bv een lokale samenwerkingsovereenkomst, voorwaarden van deelname, wijze van facturering etc).
 - Onderwerp van gesprek is nog of een landelijke stichting moet worden opgezet om daar het totale project in onder te brengen
 - Om het project daadwerkelijk vaart te laten krijgen is een stuk projectmanagement nodig. Nog nader uit te werken in het projectplan
- KHN zal zich er voor inzetten om er voor te zorgen dat er zoveel mogelijk aandacht wordt besteed aan het project en de voortgang er van. Dat zal KHN doen via de eigen kanalen (website, elektronische nieuwsbrief, via het netwerk van regiomanagers, via het KHN-magazine), en via free publicity via vakbladen

Randvoorwaardelijk. Wat is nodig om dit te kunnen realiseren?

Zoals hierboven beschreven gaat we bij de opzet van het project er van uit dat co-financiering via gemeente en VWS noodzakelijk is om het project in 10 gemeenten gerealiseerd te krijgen.

Om dit project uit te kunnen voeren is er financiering noodzakelijk voor de volgende posten:

- 1/3 kosten mystery visits
De kosten van de mystery visits zijn voor een groot deel afhankelijk van het aantal deelnemers. De kosten voor de controles per deelnemer bedragen € 580,80 incl BTW voor 4 controles (en evt 4 hercontroles). Met een minimum aantal deelnemers van 20 bedragen de kosten van de mystery visits minimaal 116.160, doen er in een project 40 ondernemers mee (in Utrecht zijn het er 37) dan bedragen die kosten van de mystery visits 232.320. De maximaal benodigde bijdrage voor de mysterys visits bedraagt dus:

$$1/3 \times € 232.320 = 77.440$$
- Projectmanagement 13.000

**3. Campagnes om tonen ID te bevorderen bijvoorbeeld in de NIX 18 campagne.
Overweeg alcohol los te koppelen van roken.**

Het bovenstaande, *Campagnes om tonen ID te bevorderen bijvoorbeeld in de NIX 18 campagne. Overweeg alcohol los te koppelen van roken*, is wat er nu staat in het laatste document van de subgroep 'naleving'.

In zijn algemeenheid is KHN vanzelfsprekend bereid ondersteuning te blijven verlenen aan de NIX18-campagne, het is niet voor niets dat KHN ook participeert in de klankbordgroep van de NIX18-campagne.

KHN kan en zal in ieder geval aandacht aan NIX18 blijven besteden via de haar ten dienste staande 'eigen' communicatiekanalen die hierboven reeds een aantal malen zijn genoemd. KHN heeft er alleen maar belang bij dat de norm, niet roken en drinken onder de 18, sterker wordt neergezet want dat maakt het tonen van en vragen naar ID alleen maar normaler en makkelijker.

Het is nu echter wel onduidelijk wat er precies wordt bedoeld met het 'loskoppelen van alcohol van roken'. Als daarmee mogelijk wordt gedoeld op het inzetten van NIX18 met name op het niet drinken onder de 18 dan zou dat een belangrijke incentive kunnen zijn voor de alcoholindustrie om ook NIX18 actief te gaan uitdragen. En dat zou in communicatieve zin een enorm verschil maken.

Het is kortom belangrijk dat daar zo snel mogelijk duidelijkheid over komt. Want dat bepaalt wat er wel of niet kan en wat er wel of niet kan eventueel in samenwerking met andere partijen.

Punten van aandacht voor KHN in het onderdeel 'alcohol' van het preventie-akkoord

Naast het hierboven gestelde als het gaat om de ambities van KHN met betrekking tot het preventie-akkoord wil KHN twee specifieke zaken onder de aandacht brengen:

- Met betrekking tot de subgroep naleving: Voor horeca-ondernemers is het belangrijk dat 'wederverstrekking' strafbaar worden gesteld. Het is de ontbrekende schakel in de keten van verantwoordelijken. We willen niets af doen aan de verantwoordelijkheid van een horeca-ondernemer, maar in een drukke zaak is het onmogelijk om een ondernemer en zijn personeel verantwoordelijk te houden voor 'wederverstrekking'. Maak ook de wederverstrekker verantwoordelijk en aansprakelijk. Dat draagt ook bij aan het beter incorporeren van de sociale norm.
- Meer in zijn algemeenheid: en dat is door KHN al aangekaart tijdens het laatste overleg van de algemene alcoholtafel, missen wij in de opzet van het preventie-akkoord met betrekking tot 'alcohol' de inzet richting de 'thuisomgeving'. Er wordt totnutoe ingezet op de sportomgeving, op de schoolomgeving en op de omgeving bij verstrekkers van alcohol. Wat KHN echt mist is een concrete inzet op de 'thuisomgeving' waar toch verreweg de meeste alcohol wordt geconsumeerd. In feite zal dat dan onder andere een extra inzet/push op de sociale norm met name in de 'thuisomgeving' moeten betekenen. Dat ontbreekt tot dusverre.

Naleving van de leeftijdsgrens in de supermarkt

1. Inleiding

Het voorkómen van verkoop van alcohol en tabak aan te jonge kopers staat bij supermarkten hoog op de agenda. Uit onderzoek van Bureau Nuchter naar de naleving van de leeftijdsgrens van alcohol en tabak in 2016 in opdracht van het ministerie bleek wederom dat supermarkten het hoogste nalevingscijfer hadden. In 2018 heeft een onderzoek van Bureau Nuchter in opdracht van het CBL laten zien dat de stijgende lijn binnen onze branche heeft doorgezet: er wordt gemiddeld een nalevingspercentage van 71% gehaald.

2. Doel

De stijgende lijn zet de branche aan om ambitieus te blijven en de ingeslagen weg te vervolgen, waarbij training van medewerkers, voorlichting aan de consument, de NIX18-campagne en onderlinge controles centraal staan. Ons doel is en blijft 100% naleving.

3. Acties & investeringen

Versterken sociale norm

Uit diverse onderzoeken blijkt dat minderjarigen die alcohol drinken deze drank meestal hebben gekregen van hun ouders en/of meerderjarige vrienden. Dit laat zien dat er nog werk aan de winkel is als het gaat om de sociale norm 'NIX18'. Het CBL vraagt dan ook om een structurele verhoging van het budget voor de NIX18 campagne. Wij zien verschillende deelcampagnes voor ons:

- Campagne over de afspraak NIX18 met ouders
- Campagne over de onwenselijkheid van wederverstrekking (voorkeur voor strafbaarstelling van wederverstrekking)
- Campagne gericht over het tonen van je ID: iedereen zou zijn / haar ID al klaar moeten hebben bij de aanschaf van alcohol (en/of tabak)

Ook zou het CBL graag onderzoeken onder welke voorwaarden de drankindustrie zou willen deelnemen aan deze campagne. Met het verder versterken van de campagne en een focus op het tonen van het ID worden de medewerkers in de supermarkt uiteindelijk ook geholpen om de naleving nog verder te verhogen.

WAT	JAAR 1	JAAR 2	JAAR 3
Structurele verhoging budget NIX18	-- (naar inzicht ministerie)	--	--
Extra inzet op succesvolle actie 'NIXzonderID'	50.000	50.000	50.000
Inzet campagne materialen in 4300 supermarkten	--	--	--

E-learning modules

Verstrekkers moeten de bestaande regels rondom de verkoop van alcohol naleven en hiervoor is het noodzakelijk dat zij zijn toegerust met kennis en vaardigheden om adequaat op te treden. Om supermarktmedewerkers voor te bereiden en te trainen om geen alcohol (en/of tabak) te verkopen aan jongeren heeft het CBL een e-learningmodule ontwikkeld. Dit is een online training voor kassamedewerkers. De e-learningmodule bevat informatie over de

legitimatieverplichting tot 25 jaar en de wetgeving rondom de verkoop van alcohol (en tabak). In de training kunnen medewerkers die alcohol en/of tabak verkopen oefenen hoe ze de regels goed kunnen naleven. Na de training volgt een examen. Bij leden van het CBL is het afleggen van dit examen onderdeel van het inwerktraject. De training is in 2018 nog herzien.

Indien er bij de herziening van de Drank- en Horecawet een differentiatie komt voor de eisen voor het diploma sociale hygiëne voor horeca en retail (een wens van het CBL aangezien de huidige eisen niet aansluiten bij de realiteit in een slijterij of borrelshop) is het CBL voornemens ook hier een e-learning voor te ontwikkelen.

WAT	JAAR 1	JAAR 2	JAAR 3
Ontwikkeling e-learningmodule supermarktmedewerkers inclusief jaarlijkse updates	-- (100.000 reeds geïnvesteerd door het CBL)	15.000	15.000
Delen van learnings uit CBL e-learning met andere verkooppunten	--	--	--
Ontwikkeling e-learningmodule sociale hygiëne voor slijteren/borrelshops	--	50.000	--
Jaarlijks herhaalmoment van de e-learning gedurende de actie 'NIXzonderID' door supermarktmedewerkers	--	--	--

Monitoren van de naleving

Het meten van de naleving is een belangrijk onderdeel van een succesvolle aanpak. Het CBL houdt reeds twee keer per jaar een nalevingsonderzoek onder haar leden (onderzoek door Bureau Nuchter).

Het CBL wil graag samen met het ministerie en een derde partij een pilot opzetten voor de ontwikkeling van periodieke systeemcontrole. Hierbij krijgen supermarkten (bijvoorbeeld onder toezicht van een aantal GGD-regio's of de NVWA) zelf de kans om hun naleving op orde te brengen. Hiervoor moeten zij een onafhankelijke derde partij inschakelen die periodieke controles uitvoert middels mysteryshoponderzoek. Het is noodzakelijk om hiervoor een duidelijk Kwaliteitskader op te richten en een heldere manier om deze controles richting de toezichthouder te ontsluiten. Met de uitkomsten van deze pilot kan mogelijk ook invulling worden gegeven aan het aangekondigde 'risicogericht toezicht' en mogelijk kan dit ook een oplossing bieden voor de handhaving van online verkoop.

WAT	JAAR 1	JAAR 2	JAAR 3
Tweejaarlijks nalevingsonderzoek door Bureau Nuchter	-- (60.000 per jaar door CBL zelf betaald)	--	--
Opzet pilot i.s.m. derde partij	400.000	150.000	150.000

Naleving leeftijdsgrens, inclusief wederverstrekking

Inleiding

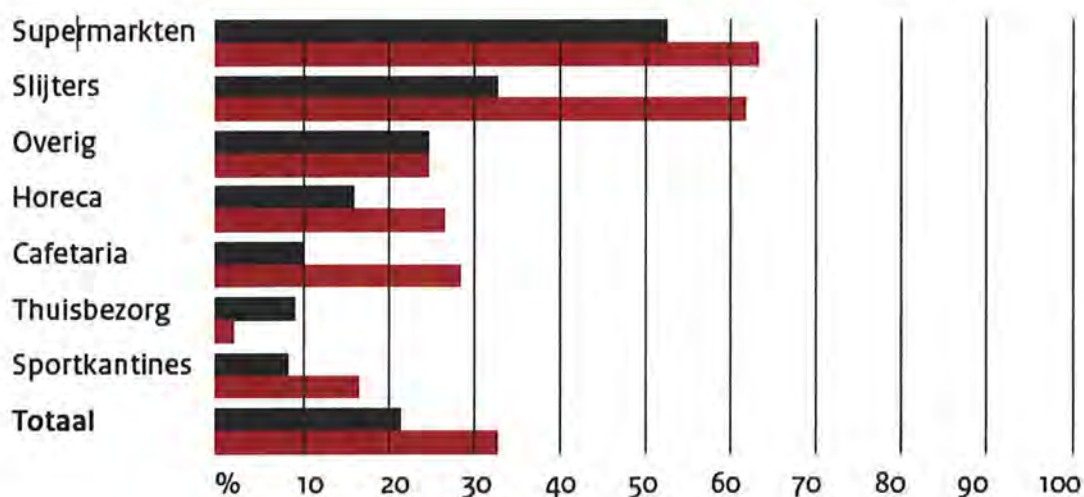
Voor jongeren (jonger dan 18 jaar) is alcohol, ook bij matig gebruik schadelijk. Daarom is steunen alle partijen maatregelen en acties om alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen. Uit onderzoek blijkt dat jongeren alcohol voor het grootste deel krijgen van familie en vrienden. Uit een onderzoek van de bureaus Nuchter en Interval onder 16 en 17 jarigen bleek dat 83% alcohol krijgt van vrienden en familie en 17% van verkoopkanalen. De aanpak om het alcoholgebruik onder jongeren te verminderen moet zich niet alleen richten op de naleving van de leeftijdsgrens door verstrekkers, maar ook op het beïnvloeden van ouders bijvoorbeeld via de NIX18 campagne.

Dat neemt niet weg dat de naleving van de wettelijke eisen op goed niveau moet liggen. In deze notitie wordt beschreven wat de partijen willen bereiken en hoe we dat gaan doen.

Waar staan we met de naleving?

De laatste nalevingstudie die de verkoopkanalen vergelijkt is van 2016. Naleving wordt gemeten door mystery guests van 17 jaar aankoop pogingen te laten doen. Er is meer informatie beschikbaar over de naleving binnen branches bij de overheid en bij sommige branches zelf. Bij supermarktketens varieerde de naleving tussen 22,6% en 86,7% (onderzoek 2016). Bij zelfstandige slijters was de naleving 28,0% en bij ketenslijters 80,9% (2016) en bij sportkantines varieerde de naleving tussen 17,9 en 25,3% (2018)

Naleving leeftijdsgrens alcohol is verbeterd

Bron: Nuchter Kenniscentrum Leeftijdsgrenzen, 2016

2015 2016

Tabel 4 Percentage kooppogingen, slaagkans en koop-slaagindex alcohol*

	Kooppogingen, in % jongeren (N=510)	Slaagkans, in %	Koop-slaagindex, in %	Rangorde
Horecagelegenheden	9	84	8	1
Cafetaria's	3	90	2	2
Sportkantines	2	92	2	3
Supermarkten	3	48	2	4
Slijterijen	2	67	1	5
Avondwinkels	<1	67	<1	6
Thuisbezorgkanalen	<1	91	<1	7

*Onafgeronde cijfers zijn gebruikt om de koop-slaagindex te berekenen en de rangorde te bepalen.

Naast het percentage naleving is in het genoemde onderzoek van Nuchter en Interval ook een rangorde gemaakt van kooppogingen en slagingspercentage. In bovenstaande tabel zijn de resultaten weergegeven.

Hoewel er sprake is van een stijging van het nalevingniveau over de hele linie constateren we dat het de afgelopen jaren bij een aantal sectoren lastig was om de naleving op een fors hoger niveau te krijgen.

We gaan hierna in op enkele kenmerken van de verschillende verkoopkanalen die van invloed zijn op de naleving. Dit doet natuurlijk niets af aan de verplichting die voor iedereen hetzelfde is om de wet na te leven.

De kenmerken van de verkoopkanalen verschillen sterk en hebben invloed op de manier waarop er gestuurd kan worden op de naleving. Supermarkt- of slijtersketens sturen via personeelsbeleid en concernbeleid direct op de naleving. Voor de sportbonden met afzonderlijke verenigingen en veel vrijwilligers achter de bar en brancheorganisaties met een achterban die voornamelijk bestaat uit mkb-bedrijven (zoals Koninklijke Horeca Nederland en de Slijtersunie) zijn de sturingsmogelijkheden minder en blijkt het veel lastiger om naleving op een hoger plan te krijgen.

Een bijzonder risico vormen sommige grotere evenementen omdat er daarbij veel tijdelijk personeel wordt ingezet, er veel wederverstrekking plaats vindt en de eventuele sancties niet in verhouding staan tot het voordeel van niet-naleven.

We hebben ook stil gestaan bij de handhaving door de gemeenten. Het beeld is dat er grote verschillen zijn tussen gemeenten onderling. Een belangrijk knelpunt is dat de bestuurlijk verantwoordelijken in de gemeenten die de sancties uiteindelijk moeten opleggen terughoudend zijn om sanctionerend op te treden, ook als er meerdere overtredingen zijn vastgesteld.

Wat is de ambitie voor 2021 en 2040?

We zijn van mening dat alle verkoopkanalen moeten zorgen voor een goede naleving van de leeftijdsgrens. Alcohol is een bijzonder product dat niet geschikt is voor minderjarigen. Het naleven van de wet is de norm.

<We streven in 2021 naar een nalevingniveau van 80% voor verkoop ten behoeve van thuisconsumptie en 50% voor de verkoop voor consumptie ter plaatse. Het lagere percentage voor verkoop ter plaatse is een tussenstap op weg naar een goed nalevingniveau (80%).

Deze streefwaarden zijn geen resultaatverplichting voor de ondertekenaars. Deze waarden gaan we gebruiken om te beoordelen welke bedrijven of verkoopkanalen op schema liggen en waar er behoefte is aan extra inspanningen, controles of bijsturing. Het is daardoor voor alle alcoholverstrekkers een referentiepunt.>

of

<We spreken af de maatregelen en acties uit te voeren die hierna zijn beschreven. Deze hebben als doel om de naleving substantieel te verhogen bij de deelnemende partijen of indien aan de orde een hoog nalevingniveau vast te houden. Een kwantitatieve afspraak over het nalevingniveau hebben we niet opgenomen omdat de ondertekende partijen deze (zeker afzonderlijk) onvoldoende kunnen beïnvloeden.>

VWS stelt voor om in het akkoord op te nemen dat als uit de nalevingsmetingen blijkt dat sectoren een nalevingsniveau van 80% niet (gaan) bereiken, de sector verplicht wordt een beschreven en geborgde aanpak gericht op naleving te implementeren. In de DHW kan dit opgenomen worden.

Welke maatregelen / afspraken stellen we concreet voor?

We denken dat voor een betere naleving een systematische aanpak nodig is. Het vraagt een planmatige en consequente aanpak van alle betrokken partijen samen.

Met name een lokale aanpak lijkt perspectief te bieden, ondersteund door landelijke kaders en instrumenten.

Deze aanpak kent in ieder geval de volgende 4 onderdelen:

1. Beïnvloeden van de sociale norm

Aangezien jongeren vooral alcohol krijgen via familie en vrienden is het beïnvloeden van de sociale norm dat het geen probleem is als jongeren (af en toe) drinken van groot belang. Dit is tegelijkertijd een lastige opgave.

De NIX 18 campagne is hier mede opgericht. Deze willen we voortzetten en versterken. Voor het sterker beïnvloeden van deze sociale norm is meer nodig. We stellen voor een aanpak te ontwikkelen hoe de sociale norm effectief beïnvloed kan worden.

2. De verstrekkers, daarmee worden alle medewerkers en vrijwilligers bedoeld die feitelijk alcohol verstrekken, leven de regels na. Ze zijn voldoende toegerust met kennis en vaardigheden om adequaat op te treden. Het vraagt om een bedrijfscultuur waarin het naleven de norm is.

Wat hiervoor nodig is, verschilt per verstrekingskanaal en uitgangssituatie. Bij de kanalen zoals de horeca en de sportkantines is het toerusten van de verstrekkers met vaardigheden en hulpmiddelen nodig en het versterken van de norm. Er is behoefte aan goed e-learning materiaal en een programma om dit breed uit te rollen. Hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld een ID swiper of kassahulp. Er kan geleerd worden van de programma's van de supermarkten en slijters.

Een mogelijkheid is ook om met financiële prikkels de aandacht te vergroten. Het model dat de gemeente Utrecht heeft opgezet samen met horecaondernemingen verdient navolging. Bij deze aanpak spreken gemeente en ondernemers af de naleving verhogen. Ze dragen beide bij aan de financiering, er wordt gemonitord en de resultaten teruggekoppeld en goed gedrag wordt beloond met teruggave van (een deel van) de inleg. Op deze manier draagt de 'niet-nalever' het meeste bij aan de kosten.

3. Monitoren van de naleving, evalueren en terugkoppelen.

Het meten van de naleving, ook op het niveau van afzonderlijke verstrekkingpunten (sportclubs, horecaondernemingen, slijters, supermarkten, internetbedrijven), moet een onderdeel zijn van de aanpak. Van groot belang is dat de uitkomsten snel worden teruggekoppeld met de gecontroleerden. Dat geeft aangrijpingspunten om te leren.

Complimenten als het goed gaat en bewustwording en verbeteradviezen als de naleving achter blijft.

Het is waardevol als ketens en brancheorganisaties met een eigen kwaliteitssysteem om de naleving te borgen hun systeem landelijk kunnen laten keuren. Hierdoor kan de controle-intensiteit lager zijn bij goed functionerende kwaliteitssystemen (onderdeel van risicogericht toezicht).

De monitoring dient zich ook te richten op de warenhuizen, kleine food speciaal zaken en dergelijke die alcohol verkopen.

Naast monitoring op het niveau van verstrekkingpunten kan de naleving ook landelijk gemeten worden per kanaal en mogelijk ook met verdieping voor de kanalen of regio's waar de naleving achter blijft.

4. Handhaving

Handhaving moet een vast onderdeel zijn van de aanpak. Straffen is geen doel op zich, maar is een onmisbaar onderdeel in een aanpak die daarnaast uitnodigt en stimuleert. Als niet naleven geen of onvoldoende gevoelde gevolgen heeft, wordt het heel moeilijk om een hoog nalevingniveau te bereiken.

We stellen vast dat de handhavingdruk in veel gemeenten omhoog kan en moet. Het ontbreekt nu te vaak aan een consequente toepassing van de mogelijkheden om te sanctioneren. Bij het al of niet opleggen van sancties spelen te vaak andere overwegingen een rol.

We streven naar een consequente, zichtbare en voorspelbare naleving. Als er een overtreding wordt vastgesteld wordt er gesanctioneerd. Dit kan door de handhavingaanpak vast te leggen in een protocol. Een landelijk op te stellen handreiking kan gemeenten ondersteunen bij het verplichte Preventie- en Handhavingsplan. We bekijken of door regionale samenwerking de naleving verder verstrekt kan worden. Tenslotte bekijken we of er naast bestuursrechtelijke sanctionering de strafrechtelijke route (Wet Economische Delicten) beter kan worden benut.

Gemeenten kunnen niet alleen door de toepassing van het bestuursrecht de naleving bevorderen, er zijn ook mogelijkheden om in de subsidievoorwaarden aan sportverenigingen en andere paracommerciële verstrekkers voorwaarden te stellen aan de naleving van de leeftijdsgrens.

Handhaving wordt risicogericht ingezet: de meeste inzet bij de verstrekkers met de slechtste naleving. Vanuit een risicoanalyse wordt de handhavingcapaciteit gericht ingezet. In de risicoanalyse wordt alle kennis samengebracht zoals of een verstrekker is aangesloten bij een geborgd systeem, resultaten van naleving tot nu toe, de mate waarin de jongeren het verkooppunt bezoeken. Zorgvuldig en proportioneel sanctioneren wordt beleidsmatig in de gemeenten geregeld en consequent toegepast.

5. Wetgeving

Waar nodig wordt bekeken of de wetgeving aangepast moet worden. Daarbij zal o.a. nader worden gekeken naar het strafbaar stellen van wederverstrekking en strafbaarstelling van de koper jonger dan 18 in de supermarkt. VWS wil samen met de partijen bekijken of bredere strafbaar stelling een bijdrage levert aan de naleving.

Ten aanzien van internetverkoop moet nader besproken worden of de regelgeving aanpassing behoeft, zowel voor sterke alcoholische dranken als voor zwak alcoholische dranken. Gezien de zeer lage naleving en beperkte mogelijkheden voor handhaving is het

te overwegen in ieder geval voor deze branche aan het verstrekken van alcohol de eis te verbinden dat ze een beschreven en geborgd systeem toepassen bij de verkoop.

Daarnaast wordt mede op basis van de evaluatie de Drank en Horecawet gemoderniseerd, hierbij komen o.a aan de orde de inrichtingseisen van horecaondernemingen, eisen aan het diploma Sociale Hygiëne en dergelijke.

Acties

We stellen voor de volgende acties af te spreken.

1. E-learning voor iedereen die alcohol verstrekt:

- a. E-learning lesmateriaal voor alle verstrekkers die niet beschikken over een diploma Sociale Hygiëne gericht op kennis van de regels, ondersteuning bij gedrag door verstrekkers (hoe verkoop je 'nee'). De e-learning voor het personeel van de supermarkten is recent herzien.

Er wordt vanuit één opdracht gecoördineerd door VWS voor de verschillende groepen (in ieder geval horeca en paracommercie) e-learning lespakket ontwikkeld. Voor slijters wordt de e-learning geactualiseerd.

Wie: KHN, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV, VWS

Kosten: 400.000,- (VWS)

- b. Communicatie campagne om het materiaal actief te verspreiden en deelname te organiseren bij de verstrekkers,

Wie: KHN, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV

Kosten: KHN, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV

- c. De medewerkers en vrijwilligers die niet beschikken over een diploma Sociale Hygiëne volgen deze training. In 2020 hebben x duizend verstrekkers de training gevolgd

Wie: KHN: 160.000 deelnemers, CBL: deelnemers, VDN: ... deelnemers, Slijtersunie: deelnemers, NOC-NSF: deelnemers, LKVV: Deelnemers

Kosten: KHN, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV

2. Nalevingsaanpak van gemeenten en verstrekkers

- a. Gemeenten richten risicogerichte handhaving in.

Hieronder passen de volgende activiteiten

- Handreiking Handhaving DHW. In deze handreiking wordt onder andere beschreven hoe leeftijdcontrole uitgevoerd kan worden (zoals een beschrijving hoe testkopers van 17 jaar ingezet kunnen worden) , de geborgde procedures voor het sanctioneren om dat proces objectief en voorspelbaar te maken en de ruimte voor bestuurlijke bijsturing te beperken, inrichten van risicogericht toezicht. Ook de handhaving van doorschenken wordt hierin opgenomen.
- 10 gemeenten die concreet risicogericht de handhaving inrichten en extra handavingsinspanningen leveren. De ervaringen worden gedeeld met andere gemeenten.

Wie: VNG, NVDI, VWS

Kosten: 500.000 (VWS)

- b. In de horeca: Bijvoorbeeld een aanpak zoals de gemeente Utrecht toepast samen met horecabedrijven. In 10 gemeenten wordt zo'n aanpak uitgerold.

Wie: VNG, KHN, VWS

Kosten: 80.000 VWS, 80.000 gemeenten (8000 per gemeente), 80.000 deelnemende bedrijven

- c. In de sport:

- d. Met supermarkten

Pilot voor de ontwikkeling van een periodiek systeemcontrole. Supermarkten brengen (onder toezicht van bijv een aantal GGD-regio's of de NVWA) hun naleving op orde. Onderdeel zijn periodieke controles met mysterieshoppers. Het is noodzakelijk een kwaliteitskader op te richten om de controles te ontsluiten voor de toezichthouder ten behoeve van risicogericht toezicht.

Wie: CBL, VWS, ?

Kosten: 700.000 (VWS?)

3. Campagnes

- a. NIX 18 algemeen

In de NIX 18 campagne is de expliciete koppeling aan roken en alcohol (als ondertitel van de campagne) losgelaten. De boodschap voor roken en alcohol is verschillend. De algemene NIX 18 slogan sluit roken niet uit. NIX 18 laat roken niet zien. Het laatste TV filmpje gaat expliciet in op de afspraak om geen alcoholische drank te nemen, zonder enige verbinding met roken.

Voortzetten NIX 18 campagne

Wie: VWS, NOC-NSF, KHN, CBL, GGD/GHOR (de huidige partners van NIX 18 die deelnemen aan het preventieakkoord), zijn er organisaties die willen meedoen?

Kosten: voor huidige campagne is financiering

- b. NIXzonderID: Campagne om tonen ID te bevorderen in de NIX 18 campagne.

Wie: VWS, KHN, CBL, NOC-NSF, (huidige partners), Nederlandse Brouwers, VDN, Slijterijen, LKVV

Kosten:

- c. Ontwikkelen aanpak om de sociale norm te beïnvloeden. Dit vraagt om een verkenning om tot een effectieve aanpak te komen. De aanpak zelf kan nu nog niet worden ingevuld.

Wie: Trimbosinstituut samen met de partijen aan tafel

Kosten: 100.000 (De aanpak zelf: PM post)

4. Monitoringsprogramma naleving. Landelijke monitoring wordt aantal jaren voortgezet

Wie: VWS, VNG, Slijtersunie, VDN, HKN, CBL, NOC-NSF, NVDI

Kosten: 2020: 150.000; 2022: 150.000,- (VWS)

Kosten: VWS

5. Aanpassen van de DHW. Voor de thema's zie paragraaf wetgeving.

Wie: VWS

6. Geborgde nalevingsystemen: Ketens en anderen? Hebben / ontwikkelen geborgde nalevingsystemen . Er wordt een kwaliteitstoets georganiseerd.

Wie: CBL, VDN, VNG, VWS

Kosten: 100.000 (VWS)

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; @knkv.nl; [redacted]; @noaberkracht.nl; [redacted];
[redacted]; @cbl.nl; "Dalen W. van"; "Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen";
[redacted]; @rndweb.nl; [redacted];
Cc: [redacted];
Onderwerp: Nalevingsonderzoek
Datum: woensdag 18 juli 2018 11:35:02
Bijlagen: Nalevingsonderzoek leeftijdsgrens DHW.DOCX

Beste leden van de werkgroep naleving,

In het alcoholdeel van het preventieakkoord willen we afspraken maken over naleving van de leeftijdsgrens.

VWS heeft hier eerder in 2015 en 2016 onderzoek naar gedaan.

We hebben nog de mogelijkheid dit onderzoek dit jaar opnieuw uit te voeren.

We willen dit gebruiken als een soort 0 meting voor de afspraken in het preventieakkoord. Daarom leg ik aan jullie voor de vraag welke doelgroepen we onderscheiden.

In bijgaand document treffen jullie de indeling in 2015 en 2016 aan. We willen graag minimaal deze indeling zodat het onderzoek ook vergelijkbaar is met die in 2015 en 2016.

Er zijn ook nog mogelijkheden om de doelgroepen iets verder te specificeren.

We vragen welke groepen jullie willen onderscheiden. Om het onderzoek betaalbaar te houden kan het aantal groepen slechts beperkt toenemen.

In de werkgroep is gesproken over het onderscheiden van ketenslijters en andere slijters.

We zoeken ook nog of de thuisbezorgkanalen opgesplitst moet worden en zo ja hoe dan. Als er ideeën zijn horen we die graag.

Kortom graag jullie advies wat een goede indeling is voor het monitoren van de naleving nu en om het effect van de afspraken te volgen de komende jaren als we dit onderzoek herhalen. Op basis van jullie adviezen maakt VWS de opdracht definitief.

Graag volgende week jullie reactie naar [redacted].

Groet,

[redacted]

Nalevingsonderzoek leeftijdsgrens Drank- en horecawet

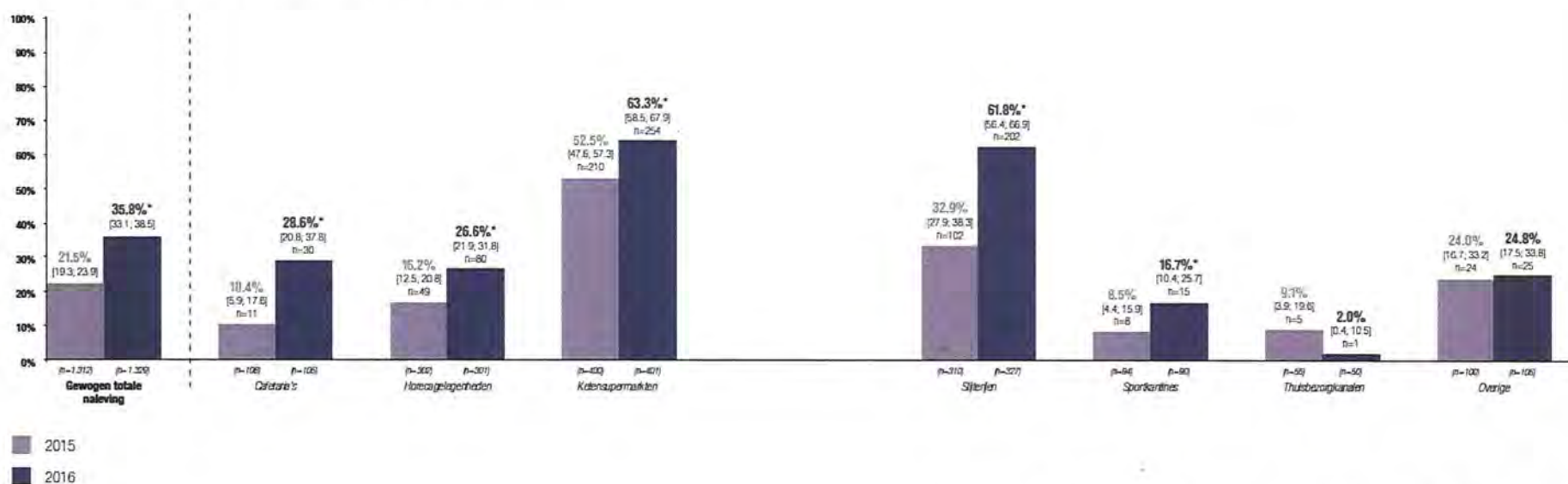
In 2016 is een landelijke nalevingsonderzoek van de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de drank- en horecawet en tabakswet uitgevoerd. In 2018 herhalen wij dit onderzoek voor leeftijdsgrens voor de Drank- en horecawet. In het eerdere onderzoek waren de volgende verkoopkanalen in beeld gebracht:

cafetaria, horecagelegenheden, ketensupermarkten, slijterijen, sportkantines, thuisbezorgkanalen en overige alcoholverkoopkanalen.

(Onder overige kanalen vallen zelfstandige supermarkten en avondwinkels.) Deze hoofdcategorieën willen wij handhaven, zodat de meting te vergelijken is met de onderzoeken uit eerdere jaren. Onderstaande afbeelding vind je terug in het onderzoek op pagina 34.

Eventueel zouden we in de verkoopkanalen uitsplitsingen kunnen maken. Slijterijen zouden bijvoorbeeld opgeknipt kunnen worden, zodat de naleving van zowel zelfstandige – als de ketenslijterij apart gemeten en weergegeven kan worden.

Figuur 2 Nalevingspercentages [95% BI] alcoholverkoopkanalen

* Nalevingspercentage 2016 verschilt significant van nalevingspercentage 2015 ($p < .05$). Gewogen totale nalevingspercentages zijn gerapporteerd exclusief het nalevingspercentage van thuisbezorgkanalen. De categorie overige bestaat uit zelfstandige supermarkten en avondwinkels; sportkantines die schenktijden hanteerden in 2015 en 2016 en hierdoor geen alcohol verkochten zijn geëxcludeerd.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED] "Meijer, Leon"
Onderwerp: RE: 5e bijeenkomst preventieakkoord problematisch alcoholgebruik
Datum: maandag 23 juli 2018 17:45:59

Dag [REDACTED],

Dank voor je schriftelijke reacties, goed dat het nog is gelukt! De inhoudelijke discussie moet uiteindelijk aan de tafel gevoerd worden dus dank voor het delen van jullie standpunten.

Ik wil graag op 2 punten reageren vanuit het secretariaat:

- Met betrekking tot de kosten: klopt dat daar nog niets over in de tekst staat, dat zullen we woensdag ook toelichten. Terechte vraag en je punt is wat mij betreft duidelijk.
- Met betrekking tot borging en monitoring: dit is een eerste versie van het stuk over borging en monitoring, dus hoe die structuur er precies uit komt te zien moet nog duidelijk worden. Dit soort punten kunnen we doorgeven aan de collega's die daarmee bezig zijn. Daarvoor vind ik het wel handig om te weten wat het bezwaar is en of jullie een suggestie hebben voor hoe die structuur eruit moet komen te zien?

Alvast een fijne vakantie toegewenst!

Groet [REDACTED]

Van: [REDACTED]@khn.nl]
Verzonden: maandag 23 juli 2018 13:08
Aan: [REDACTED] 'Eus Peters'; 'Wim van Dalen';
 [REDACTED]@sljtersunie.nl'; [REDACTED]@noaberkracht.nl'; [REDACTED]'; 'Assessor@lkvv.nl'; 'Peter de
 Wolf'; 'Cees-Jan Adema'; [REDACTED]@oudersonderwijs.nl'; [REDACTED]@knov.nl';
 [REDACTED]@mboraad.nl'; [REDACTED]@vo-raad.nl'; [REDACTED]@depoortvankleef.nl';
 [REDACTED]@jellinek.nl'; [REDACTED]@kbo-pcob.nl'; [REDACTED]
 [REDACTED]@uvt.nl'; [REDACTED]@trimbos.nl'; [REDACTED]@vng.nl';
 [REDACTED]@vnoncw-mkb.nl'; [REDACTED]@ggdnog.nl'; [REDACTED]@depoortvankleer.nl'; 'Kene
 Koorda'; [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED];
 [REDACTED]@oudewater.nl'; [REDACTED]@mboraad.nl';
 [REDACTED]@ggdghor.nl'
CC: [REDACTED]@ede.nl'; [REDACTED]
Onderwerp: RE: 5e bijeenkomst preventieakkoord problematisch alcoholgebruik
Urgentie: Hoog

Beste Allemaal, en [REDACTED] en [REDACTED] in het bijzonder,

Dank voor het tijdig toesturen van de stukken. Daardoor heb ik er nog naar kunnen kijken. As woensdag ben ik er niet bij omdat ik die dag in de auto zit onderweg naar mijn vakantiebestemming.

Daarom in de bijlage mijn opmerkingen ten aanzien van het PAPA-document. Die opmerkingen zien alleen op het hoofdstuk *F. Naleving en handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar*.

Hoewel ik het in de bijlage al heb opgenomen wil ik toch ook in de mail expliciet stil staan bij de afsluitende alinea van het bewuste hoofdstuk:

Afspraak: Indien na al deze inspanningen uit de nalevingmetingen blijkt dat de sectoren een nalevingniveau van 80% niet (gaan) bereiken, worden sectoren door VWS wettelijk

verplicht een beschreven en geborgde aanpak te implementeren.

De opmerking bij die bewuste passage van KHN is als volgt: *Dat is sowieso niet afgesproken. In het stuk vanuit de subwerkgroep wordt ook gesproken over 'VWS stelt voor'. Hier is in feite in de subwerkgroep niet over gesproken. Laat staan dat uitgebreid is besproken wanneer het 'ijkmoment' dan zou zijn, wat het dan in zou houden etc. etc. etc. KHN is hier absoluut geen voorstander van.*

Verder komt in het concept-PAPA niets terug van kosten en financiering. In het stuk van de subwerkgroep naleving is dat wel het geval en ook in alle stukken van partijen staan concrete kosten en in feite financieringsvragen. Hoe gaan we daar mee verder? Want bijvoorbeeld voor de acties zoals die door KHN zijn voorgesteld is (in ieder geval voor een heel flink stuk) externe financiering noodzakelijk. Heel simpel gesteld; als die financiering er niet is, is het maar zeer de vraag of de bewuste activiteit kan worden uitgevoerd.

Wat betreft de 'borging en monitoring'. Ik neem aan dat het **niet** de bedoeling is dat de Borgingscommissie wordt ondergebracht bij de SER? Daar is KHN namelijk geen voorstander van.

Fijne vergadering woensdag en tot 15 augustus.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
Hoofd Beleid
Koninklijke Horeca Nederland

Van: [Redacted] @minvws.nl]

Verzonden: vrijdag 20 juli 2018 17:32

Aan: [Redacted] <[Redacted]@knkv.nl>; 'Eus Peters' [Redacted]@rndweb.nl>; 'Wim van Dalen' <[Redacted]@stap.nl>; [Redacted]@slijtersunie.nl' [Redacted]@slijtersunie.nl>; [Redacted]@noaberkracht.nl' [Redacted]@noaberkracht.nl>; [Redacted]@cbl.nl>; 'Assessor@lkvv.nl' <Assessor@lkvv.nl>; 'Peter de Wolf' <[Redacted]@stiva.nl>; 'Cees-Jan Adema' <[Redacted]@dranken.org>; [Redacted]@oudersonderwijs.nl' [Redacted]@oudersonderwijs.nl>; [Redacted]@knov.nl' <[Redacted]@knov.nl>; [Redacted]@mboraad.nl' <[Redacted]@mboraad.nl>; [Redacted]@vo-raad.nl' <[Redacted]@vo-raad.nl>; [Redacted]@depoortvankleef.nl' [Redacted]@depoortvankleef.nl>; [Redacted]@jellinek.nl' <[Redacted]@jellinek.nl>; [Redacted]@rdgg.nl>; [Redacted]@kbo-pcob.nl' [Redacted]@kbo-pcob.nl>; [Redacted]@jellinek.nl>; [Redacted]@uvt.nl' <[Redacted]@uvt.nl>; [Redacted]@trimbos.nl' [Redacted]@trimbos.nl>; [Redacted]@vng.nl' <[Redacted]@vng.nl>; [Redacted]@minvws.nl>; [Redacted]@khn.nl>; [Redacted]@vnoncw-mkb.nl' [Redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [Redacted]@ggdnog.nl' <[Redacted]@ggdnog.nl>; [Redacted]@depoortvankleef.nl' [Redacted]@depoortvankleef.nl>; 'Rene Roorda' [Redacted]@cbl.nl>;

[redacted] <[redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted]
 [redacted]@trimbos.nl>; [redacted] <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]
 <[redacted]@cbl.nl>; [redacted]@oudewater.nl' <[redacted]@oudewater.nl>; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl>; [redacted]@zn.nl>;
 [redacted]@mboraad.nl' <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@ggdghor.nl'
 <[redacted]@ggdghor.nl>
CC: [redacted]@ede.nl' <[redacted]@ede.nl>; [redacted]@minvws.nl>
Onderwerp: 5e bijeenkomst preventieakkoord problematisch alcoholgebruik

Beste deelnemers PA Problematisch alcoholgebruik,

Aanstaande woensdag komen we weer bij elkaar.

- We willen allereerst stilstaan bij de **eerste concept tekst**. Deze tekst is door ons de afgelopen dagen opgesteld aan de hand jullie ingestuurde werkdocumenten. Dank voor al jullie harde werk!! Het platslaan tot een akkoordtekst was soms goed maar soms ook zonde van jullie prachtige volzinnen en waardevolle achtergrondinformatie. Wij hopen dat jullie je desondanks goed kunnen vinden in deze concept akkoord teksten. Zo niet, dan horen wij dat graag.
- We bespreken de **vorderingen op het gebied van deeltafel 'marketing van alcoholhoudende drank'**. Maandag zal [redacted] hiervoor het document nazenden.
- Over **Blurring** gaan we het woensdag een keer niet hebben. Hier valt nog weinig nieuws te melden en de discussie is al (ruim) voldoende gevoerd.
- De SER heeft een stuk over **Monitoring & Governance** geschreven. Dit stuk komt van de verbindingstafel en ligt voor op alle drie de inhoudelijke deeltafels (zie bijlage). Dit zullen woensdag toelichten.
- Vooruitblik volgende tafel (15 augustus) en rondvraag.

In de bijlage vindt u verder een zip document met alle door u ingestuurde documenten.

Bij vragen weten jullie ons te vinden, voor nu: fijn weekend.

Hartelijke groet,

[redacted] en [redacted].

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; [redacted]@knkv.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]@cbl.nl; "Dalen W. van"; "Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen"; [redacted]@rindweb.nl;
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: Naleving
Datum: maandag 23 juli 2018 15:07:38
Bijlagen: Concept PAPA 200718 (002) opm KHN.docx
Prioriteit: Hoog

Beste Allemaal,

Volgens mij zitten jullie allemaal, of nagenoeg allemaal, ook in de mailgroep van de 'grote' wg Alcohol.

Bijgaand mijn opmerkingen tav het concept-PAPA document.

De opmerkingen die ik in dat document heb gemaakt kun je mutatis mutandis toepassen op het laatste document van [redacted].

Ten aanzien van dat document heb ik nog wel wat concrete vragen die te ver gingen voor het PAPA-document:

- In het laatste document van [redacted] gaat VWS er van uit (of kennelijk hebben jullie daar voor gekozen) om vanuit VWS de coördinatie op de e-learnings te (laten) verzorgen. Mijn vragen:
 - Waarom die keuze?
 - VWS:
 - voert dan regie?
 - Coördinatie op het proces?
 - Wordt eigenaar van de e-learnings? En verantwoordelijk voor het up-to-date houden etc?
 - Worden branches/brancheorganisatie betrokken? Lijkt mij nuttig/wenselijk omdat brancheorganisaties als geen ander weten wat er speelt in een branche, welke settings je in beeld moet brengen, welke dilemma's aan de orde moeten komen etc. etc. etc.
- In het werkgroep document zijn al allerlei kosten toebedeeld. Ligt dat dan ook al vast? En weten we daarmee in feite welke financieringsaanvragen zijn gehonoreerd?
- In het bewuste document wordt er van uit gegaan dat partijen de kosten van de communicatie-campagne gaan betalen om er voor te zorgen dat de e-learnings bekend worden bij verstrekkers. Een belangrijke kanttekening daarbij vanuit KHN: KHN is een ledenorganisatie. Dat betekent dat we bij het opzetten van een communicatie-campagne ons richten via de eigen kanalen op de leden van KHN. Daarom betalen zij immers contributie en andere horeca-bedrijven niet.

Als het ook de bedoeling is dat KHN zich richt op niet-leden dan is dat op zich mogelijk maar dan zullen de kosten daarvan echt extern moeten worden gefinancierd.

Nieuw voor mij was in het stuk is de passage: *VWS stelt voor om in het akkoord op te nemen dat als uit de nalevingsmetingen blijkt dat sectoren een nalevingsniveau van 80% niet (gaan) bereiken, de sector verplicht wordt een beschreven en geborgde aanpak gericht op naleving te implementeren. In de DHW kan dit opgenomen worden.*

Volgens mij hebben we het daar niet over gehad. Ik heb daar al de nodige opmerkingen over gemaakt in het concept-papa document. Wij zijn daar absoluut geen voorstander van.

Gr [redacted]

Van: [redacted]@minvws.nl]

Verzonden: woensdag 18 juli 2018 18:06

Aan: [redacted]@knkv.nl' <[redacted]@knkv.nl>; [redacted] <[redacted]@khn.nl>;
[redacted]@noaberkracht.nl' <[redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted]
<[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]@cbl.nl' <[redacted]@cbl.nl>; 'Dalen W.
van' [redacted]@stap.nl>; 'Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen'
<assessor@lkvv.nl>; [redacted]@rndweb.nl' [redacted]@rndweb.nl>; [redacted]
[redacted]@VNG.NL>; [redacted]@trimbos.nl>

CC: [redacted]@minvws.nl>; [redacted]
[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: Naleving

Beste werkgroepleden,

Hierbij treffen jullie een aangepast stuk aan over naleving nav de ontvangen reacties.
Deze heb ik ook naar het secretariaat gestuurd.

Ik ben er de 25 niet ivm vakantie. [redacted] (teamcoördinator alcoholbeleid) vervangt mij
woensdag.

Het begint nu steeds concreter te worden.

Het kan zijn dat het secretariaat enkele van jullie benaderd om toelichting te krijgen over de
acties.

Groet,

[redacted]

Concept Preventie Akkoord Problematisch Alcoholgebruik**PARTIJEN:**

- Koninklijke Horeca Nederland
- Slijtersunie
- Vereniging Drankenhandel Nederland
- Landelijke Kamer van Verenigingen
- Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
- Stichting Verantwoord Alcoholgebruik
- VNO NCW
- Nederlandse Brouwers
- Ouders en Onderwijs
- Nederlandse Vereniging voor Drank- en horecawet Inspecteurs
- STAP - Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid
- Stichting Jeugd en Alcohol
- Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen
- KBO-PCOB, mede namens de KBO Brabant en NOOM
- Verslavingskunde Nederland
- Stichting Positieve Leefstijl
- Zorgverzekeraars Nederland
- Sportbonden / NOC*NSF
- GGD GHOR Nederland
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten

OVERWEGINGEN***Inleidend***

- Met de toename van welvaart na de Tweede Wereldoorlog is het alcoholgebruik sterk toegenomen, maar de totale hoeveelheid alcohol die jaarlijks per hoofd van de bevolking is geconsumeerd¹ sinds de eeuwwisseling, is langzaam maar zeker afgenomen. Het laatste jaar is sprake van een stabilisering.
- De laatste jaren zien we een verandering het drinkgedrag van jongeren. Nederlandse jongeren werden in 2006 nog bestempeld als "de zuipschuiten van Europa"; ze dronken vroeg, vaak en veel. Nu, tien jaar later, zijn de cijfers een stuk positiever met betrekking tot de leeftijd waarop jongeren starten met drinken.
- De startleeftijd van alcoholgebruik ging omhoog van het 12e levensjaar in 2003 naar 13,2 jaar in 2015. In 2011 had 66% van de 12-tot en met 16-jarige scholieren ooit alcohol gedronken, in 2015 was dit gedaald naar 45%, met als gevolg dat jongeren minder drinken en minder vaak dronken zijn. Er is echter nog steeds een grote groep jongeren die start met drinken voor hun 18e.
- De cijfers laten zien dat wanneer jongeren eenmaal gaan drinken, ze onverminderd vaak grote hoeveelheden alcohol nuttigen. Kijkend naar de scholieren die de afgelopen maand alcohol hebben gedronken, dan zien we dat bij deze groep bingedrinken veel voorkomt (72% van de jongens en 67% van de meisjes in 2015).
- Problematische alcoholgebruik leidt tot maatschappelijke kosten, het kan immers leiden tot o.a. vroegtijdig overlijden, verkeersongevallen, zorgkosten, productiviteitsverlies, kosten voor politie en justitie, etc.
- We zijn nog niet tevreden met de huidige stand van zaken. Problematisch alcoholgebruik in Nederland moet verder afnemen.

¹ Gemeten aan de hand van de verkoopcijfers, die een indicatie hiervan geven.

Concluderend

- Dat onder problematisch alcoholgebruik het volgende wordt verstaan:
 - o Al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
 - o Al het alcoholgebruik door zwangere vrouwen en het gebruik daar aan voorafgaand²;
 - o Overmatig drinken (d.w.z. meer dan 14 glazen per week voor vrouwen en meer dan 21 glazen voor mannen);
 - o Zwaar drinken (d.w.z. minstens één keer per week 4 glazen op een gelegenheid voor vrouwen en 6 glazen voor mannen).
 - o Bingedrinken (d.w.z. minstens 5 glazen bij één gelegenheid minstens 1 keer per maand of vaker).
 - o Een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijke klachten en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande problemen verhindert.
- Dat overmatig alcoholgebruik met name onder jongvolwassenen en ouderen, en zwaar alcoholgebruik met name onder ouderen voorkomt.
- Dat problematisch alcoholgebruik ontwikkelt en verschillende fasen doorgaat en nauw samenhangt met de drinkcultuur en sociale norm.
- Dat de breed gedragen drinkcultuur, het kennisniveau en de heersende sociale norm dient te worden beïnvloed om een afname van problematisch alcoholgebruik te bewerkstelligen.
- Dat sommige van de maatregelen of acties bedoeld om problematisch alcoholgebruik aan te pakken, zich zullen richten op gebruik dat riskant te noemen valt³ en op het drinkgedrag van andere dan de bovengenoemde groepen.

SPREKEN HET VOLGENDE AF**1. AMBITIES 2040****A. Minder alcoholgebruik tijdens de zwangerschap**

- Het aantal zwangere vrouwen dat alcohol drinkt is gedaald van 8,9% naar maximaal 4% (deze groep omvat ook vrouwen in het stadium dat ze nog niet weten dat ze zwanger zijn)
- Aantal moeders dat heeft gedronken terwijl zij wisten dat ze zwanger waren neemt af van 4,6% naar 2,0%.

B. Minder alcoholgebruik onder de 18

- Het aantal scholieren (12-16 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken daalt van 45%⁴ naar 25%.
- Deel van de scholieren⁵ dat de afgelopen maand heeft gebinged gaat omlaag van 17,8% naar 12,5% procent.

C. Minder overmatig en zwaar alcoholgebruik

- Het totaal aantal Nederlanders dat overmatig drink neemt af met 25%
 - o Met nadruk op het aandeel overmatig drinkers onder mensen van 50 jaar en ouder.
- Het totaal aantal Nederlanders dat zwaar drinkt neemt af met 25%
 - o Met nadruk op het aandeel zware drinkers onder jongvolwassenen (18-30).

D. De bewustwording van het drinkgedrag en de mogelijke negatieve gevolgen daarvan neemt toe

- Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat vooral leverschade en hersenschade bekend (door 47% en 21% van de ondervraagden) zijn als gezondheidsklachten van alcoholgebruik, risico's op verschillende vormen van kanker (genoemd door 4%) zijn veelal onbekend. Ambitie is dit op 75% te krijgen.

² Gebruik van alcohol heeft ook invloed op de vruchtbaarheid van de man

³ De Gezondheidsraad adviseert mensen om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag. Dit advies is bedoeld om chronische ziekten te voorkomen (Gezondheidsraad, 2015).

⁴ Najaar 2018 volgen nieuwe HBSC cijfers

⁵ Gemeten onder zowel drinkende als niet-drinkende scholieren van 12-16 jaar

- Verhoging van bewustzijn bij mannen over de impact van hun drinkgedrag op hun vruchtbaarheid.

Met opmaak: Nederlands (standaard)

2. AFSPRAKEN per thema

Met opmaak: Nederlands (standaard)

De ambities onder 1 worden bereikt door afspraken te maken op de volgende thema's:

- A. Alcohol en de school en studie omgeving (Ambities B, C en D)
- B. Marketing van alcoholhoudende drank (Ambities B en C)
- C. Blurring (vermengen van winkelfuncties met alcohol) (Ambities C en D)
- D. Voegsignalering van alcoholproblematiek (Ambities A, C en D)
- E. Een gezonde sportomgeving (Ambities B en C)
- F. Naleving en handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar (Ambitie B)
- G. Tegengaan dronkenschap bij verstrekking ter plaatse (Ambitie C)

Hieronder worden alle thema's uitgewerkt middels overwegingen, ambities en afgesproken maatregelen. Dit zijn samenvattingen van de werkdocumenten die zijn uitgewerkt aan de preventietafel.

A. Alcohol en de school en studie omgeving

Overwegingen:

- Voor alle leeftijdsgroepen (van leerling tot student) en binnen alle onderwijstypen (van basisonderwijs tot universitair) is nog winst te behalen. De meeste gezondheidswinst is echter te halen op de doelgroepen studenten (HBO en WO) en ouders springen er wat ons betreft bovenuit.
- Om ouders bij het thema te betrekken is het geven van alleen voorlichting aan ouders niet voldoende. Ervaring leert dat ouders ook met elkaar in gesprek willen over hun ervaringen en oplossingen over het alcoholgebruik van hun kind(eren), juist ook waar de opvoeding thuis raakt aan de school.

Ambities 2040:

- De **startleeftijd** waarop jongeren gemiddeld beginnen met drinken is in 2040 idealiter gemiddeld 18 jaar.
- Het aantal studerende jongvolwassenen dat **overmatig en/of problematisch drinkt** neemt tussen 2018 en 2040 50% af.

Met opmerkingen 1: Ambities moeten ambitieus en haalbaar zijn. Is deze realistisch?

Ambities:

Basisonderwijs & Speciaal Basisonderwijs

Overwegende dat:

- uit onderzoek blijkt dat voorlichting over alcohol aan leerlingen in het basisonderwijs geen effecten heeft. Het geven van voorlichting over alcohol en het toepassen van andere veelgebruikte preventiestrategieën zoals het weerbaar maken tegen groepsdruk, kan zelfs een averechts effect hebben op leerlingen met een verhoogd risico.
- voorlichting aan ouders van kinderen in de basisschoolleeftijd over alcoholgebruik van hun kind wel belangrijk is.

Spreken we af dat :

- In 2020 voert 75% en in 2040 100% van de basisscholen een integraal alcoholbeleid uit waarin aandacht is voor beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders).
- Basisscholen voeren vanaf 2020 ten behoeve van alcoholpreventie alleen **bewezen effectieve preventieve interventies** en initiatieven uit die (indirect) bijdragen aan het voorkomen van alcoholgebruik. (En dus geen interventies waarvan het effect niet bewezen is of contra-effectief).

Met opmerkingen 2: Is hierbij een 0-meting beschikbaar? Waar zitten we nu op? Is 75% over 2 jaar haalbaar?

Met opmerkingen 3: Ik zie in de onderbouwing dat interventies gericht op alcohol niet effectief zijn in PO, kan dit deel van de zin er dan niet beter uit?

Voortgezet onderwijs & Speciaal voortgezet onderwijs

Overwegende dat:

- De sociale norm belangrijk blijkt te zijn voor leerlingen in de brugklasleeftijd. Daarnaast heeft ook het versterken van algemene vaardigheden zoals zelfcontrole en probleemoplossende vaardigheden een preventief effect op het (toekomstig) alcoholgebruik van de leerlingen.
- Leerlingen weerbaar maken tegen groepsdruk ten aanzien van middelengebruik (sociale beïnvloeding) minder is zinvol in deze leeftijdsfase.
- Ouders een cruciale rol blijken te spelen bij alcoholgebruik en roken van hun kinderen. Ouders dienen (in dezelfde periode als de leerlingen) te worden voorgelicht, zodat zij een duidelijke norm kunnen stellen voor hun kind.
- Universele preventie gericht op middelengebruik in deze leeftijdsfase alleen werkt als er tegelijkertijd duidelijke stimuli in de omgeving van de adolescent zijn met de norm dat drinken, roken en drugs gebruiken niet normaal is. Het gaat hierbij om duidelijke regels stellen door ouders en beleidsregels op school en op de sportvereniging, die roken en drinken ontmoedigen.

Spreken we af dat:

- De **Middelenvrije School**, gericht op normstellend beleid over alcohol, roken en druggebruik, is in 2020 op 30% en in 2040 op 100% van de scholen voor voortgezet onderwijs ingevoerd.

Met opmerkingen 4: Wat houdt dit precies in? Doelen we hier op het themaonderdeel van Gezonde School?

Met opmerkingen 5: Zie opmerking 2: wat is de nulmeting?

- Scholen voor voortgezet onderwijs voeren in 2020 ten behoeve van alcoholpreventie alleen **bewezen effectieve preventieve interventies** en initiatieven uit die (indirect) bijdragen aan het voorkomen van alcoholgebruik. (En dus geen interventies waarvan het effect niet bewezen is of contra-effectief).
- Er is in 2020 een evidence based aanbod aan **selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie** voor het voortgezet onderwijs beschikbaar.
- In 2020 is op 25% en in 2040 op 100% van de scholen voor voortgezet onderwijs een **Gezonde School coördinator** actief.
- Voor het **Praktijkonderwijs** en het **Voortgezet Speciaal Onderwijs** is er in 2020 een op maat gemaakt en integraal aanbod alcoholpreventie volgens de vier pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders). Dit aanbod wordt op effectiviteit onderzocht en is in 2040 op 100% van de Praktijkscholen en scholen voor Voortgezet Speciaal Onderwijs ingevoerd.

Met opmerkingen | 6): Zouden dit dezelfde percentages moeten zijn als onder de 1° doelstelling?

Middelbaar Beroepsonderwijs

Overwegende dat:

- Sociale norm interventies ook effectief zijn in de late adolescentie. Met sociale norm interventies worden zowel interventies bedoeld waarin mispercepties van het middelengebruik van leeftijdsgenoten worden gecorrigeerd, als interventies waarbij jongeren hun eigen middelengebruik vergelijken met dat van anderen.
- Door de verdere ontwikkeling van de hersenen late adolescenten steeds beter in staat zijn vooruit te denken en impulsen te beheersen. Schoolprogramma's die ontwikkeling van deze vaardigheden stimuleren lijken effectief in het verminderen van schadelijk middelengebruik.
- De invloed van ouders op de keuzes die hun kinderen maken is in deze leeftijdsgroep nog steeds groot, bijvoorbeeld door regels en afspraken te maken en in gesprek te blijven.

Spreken we af dat:

- De **Middelenvrije School**, gericht op normstellend beleid over alcohol, roken en druggebruik, is in 2020 op 10% en in 2040 op 75% van de MBO instellingen ingevoerd.
- Er is in 2020 een **integraal aanbod alcoholpreventie** voor het MBO volgens de vier pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders). **Alcohol en zwangerschap** is daarbinnen één van de thema's.
- Er is in 2020 een evidence based aanbod aan **selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie** voor het MBO beschikbaar.
- Er is in 2020 een **strategische verkenning** uitgevoerd naar alcoholbeleid binnen het MBO. Daarin is in samenspraak met maatschappelijke partners (waaronder curriculum ontwikkelaars) verkend hoe een effectief alcoholbeleid eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Daarbij is aandacht voor het welzijn van studenten en aandacht voor beroepsvaardigheden en kennis die zij ontwikkelen die van belang zijn voor het versterken van de professionaliteit van de alcoholpreventie.
- In 2020 is op 20% en in 2040 op 100% van de MBO's een **Gezonde School coördinator** actief.

Met opmerkingen | 7): Wat is de nulmeting?

Hoger Onderwijs

Overwegende dat:

- Instellingen voor hoger onderwijs een belangrijke vindplaats voor jongeren en jongvolwassenen vormen en de setting zich goed lijkt te lenen voor preventieactiviteiten.
- Goed alcoholbeleid nooit alleen gericht is op het individu. We onderscheiden vier componenten:
 1. Visie en samenwerking: laat het niet bij eenmalige activiteiten.
 2. Beschikbaarheid van alcohol: beperk het, zorg voor duidelijke regelgeving en naleving.
 3. Communicatie en educatie: Beïnvloeden van de sociale norm en deskundigheidsbevordering.
 4. Signaleren en begeleiden van problemen door alcohol: bied zorg en verwijs door.

Spreken we af dat:

- In alle steden waarin hoger onderwijs wordt aangeboden zijn **in 2020 integrale plannen** ontwikkeld tussen de onderwijsinstellingen, studenten (i.e. studenten-, studie-, en sportverenigingen, introductiecommissies, etc.), de gemeente, de GGD en de preventieafdeling van de regionale verslavingszorginstelling.
 - o De plannen hebben tot doel om risicovol en problematisch alcoholgebruik onder studenten stevig terug te dringen.
 - o De focus ligt op de overgang naar het hoger onderwijs, 1^e en 2^e jaarstudenten en bijzondere momenten zoals de introductieperiode, de tentamentijd, etc.
- Er is in 2020 een **strategische verkenning** uitgevoerd naar alcoholbeleid binnen het hoger onderwijs. Daarin is in samenspraak met maatschappelijke partners (waaronder curriculum ontwikkelaars) verkend hoe een effectief alcoholbeleid eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Daarbij is aandacht voor het welzijn van studenten en aandacht voor beroepsvaardigheden en kennis die zij ontwikkelen die van belang zijn voor het versterken van de professionaliteit van de alcoholpreventie.

Maatregelen

- **Basisonderwijs:**
 - o Weerbaarheid is een component binnen het thema welbevinden. Vanuit het Preventieakkoord dient de Gezonde School aanpak te worden geïntensiveerd, om zo meer scholen te kunnen bereiken.
 - o De pijler weerbaarheid binnen de Preventieagenda JGZ dient verder te worden ondersteund.
 - **Voortgezet onderwijs:**
 - o GGD: gebruik E-movo en digitaal dossier JGZ
 - o Extra middelen voor Gezonde School: helpt samen met ondersteuning GGD scholen op weg.
 - o Signalering van problemen door JGZ, met name bij adolescentensprekuren: in kaart brengen of de handelingsopties voldoende beschikbaar zijn. Hiervoor extra inzet nodig.
 - o Aanpak JGZ bij incidentele overtreding leeftijdsgrens: ism HALT en verslavingszorg.
 - **Middelbaar Beroepsonderwijs:**
 - o Periodiek in kaart brengen stand van zaken van alcoholgebruik in MBO;
 - o De effecten van de aanwezigheid van jeugdartsen op MBO's nader onderzoeken en meenemen in lange termijn aanpak bij jongvolwassenen;
 - o Aandacht voor alcohol en zwangerschap binnen preventieactiviteiten binnen het onderwijs.
 - **Hoger Onderwijs:**
 - o Er dient een landelijke studentenmonitor hoger onderwijs te komen die de prevalentie van alcohol- en drugsgebruik, settings, motivatie, sociale norm in kaart brengt en aantal studenten dat in ziekenhuis belandt na overmatig alcoholgebruik.
 - o Er dient lokaal een alcoholbeleid te ontwikkeld worden in overleg met
 - Onderwijsinstellingen;
 - Studenten;
 - Gemeenten;
 - GGD;
 - Preventieafdeling van de regionale verslavingszorginstellingen.
- In dit beleid worden o.a. de volgende punten opgenomen:**
- Beperken beschikbaarheid: schenktijden, prijzen of beperken aanbod;
 - Impliciete normen: o.a. alcohol niet centraal stellen in promotie feesten, geen tafel/wandtaps, geen verantwoording voor niet drinken.
 - Punten voor introductiecommissies: o.a. handhaving NIX18, schenktijden, prijs, assortiment, sponsoring
 - Training signaleren riskant middelengebruik voor studieadviseurs en decanen
 - Training barvrijwilligers: IVA en/of face-to-face training
 - Drankspelletjes aanpakken
 - Landelijk plan voor alcoholpreventie tijdens introductieperiode

Met opmerkingen [8]: Ik kan niet zo goed terugvinden wat dit concreet inhoudt. Kan GGD dit toelichten?

Met opmerkingen [9]: idem

Met opmerkingen [10]: Wat wordt hier mee bedoeld?

Met opmerkingen [11]: Mbt MBO?

Met opmerkingen [12]: Interpretieren we dit zo goed?

Met opmerkingen [13]: Hier zou nog een link kunnen worden gelegd naar de e-leraning die onder andere thema's wordt ontwikkeld

- Betere samenwerking tussen betrokken partijen
- Uitbreiden van voorlichtingsmogelijkheden op hoger onderwijsinstellingen.

PM: toevoegen aan maatregelen wie wat doet.

Met opmerkingen [14]: We merken dat de ambities, maatregelen en daadwerkelijke acties nog niet allemaal op elkaar aansluiten.

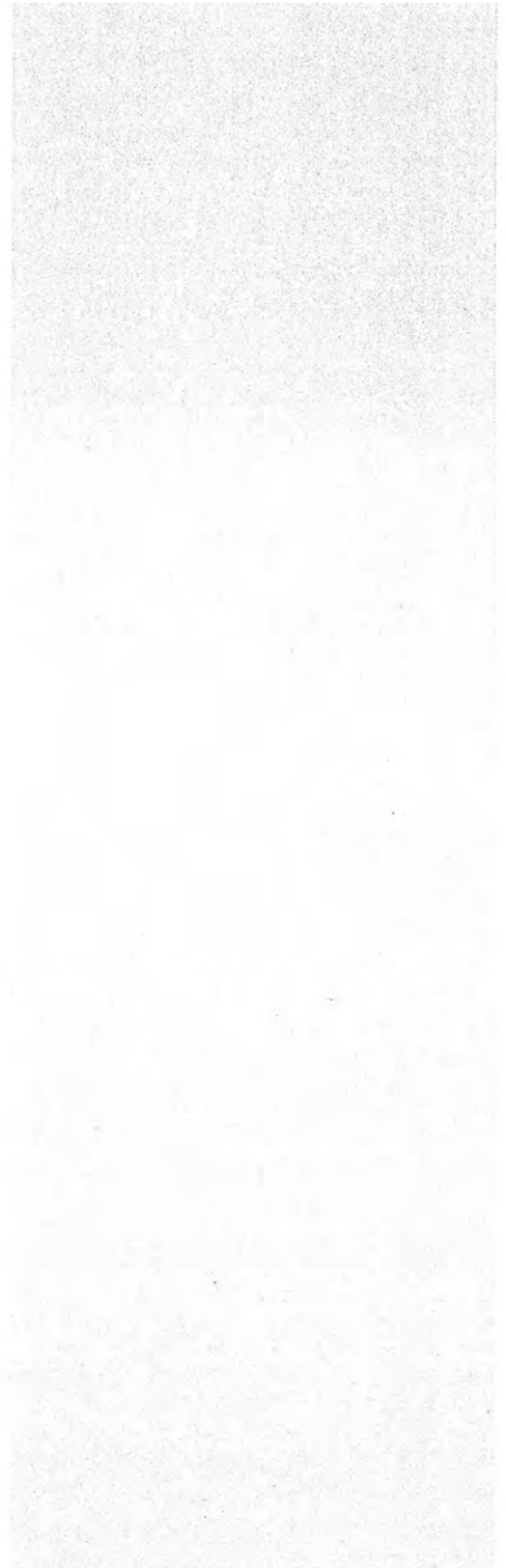
B. Marketing van alcoholhoudende drank

PM

Hierover wordt nog gesproken. 15 augustus dient tekst hierover te zijn opgenomen.

o.a.:

Bierbrouwers beloven dan 0.0 bier een volwassen product is dat ook qua marketing enkel gericht wordt op de volwassen consument. Het is niet de insteek om 0.0 tot jongeren/kinderbier te lanceren, als opmaat naar bier met alcohol.

C. Blurring (vermengen van winkelfuncties met alcohol)
PM

D. Voegsignalering van alcoholproblematiek

Overwegingen:

- Vroegtijdige herkenning van alcoholmisbruik en alcoholafhankelijkheid is van groot belang omdat behandeling in een vroeg stadium de beste kansen geeft.
- Alcoholproblematiek kan pas pas aangepakt worden wanneer de persoon zelf het probleem onder ogen ziet en bereid is er iets aan te doen.
- Voor het agenderen en implementeren van voegsignalering zijn nodig: partijen in 1^e en 2^e lijn zorg, personeel en vrijwilligers in onderwijs, wijkteams, sociale teams en de sociale omgeving een implementatienetwerk.

Ambities 2040:

- In 2040 is een sluitende keten voor voegsignalering op gebied van de vijf werkgebieden geïmplementeerd. (waaraan kunnen we dit meten/contstateren?)
- Er is een netwerk actief van diverse professionele- en vrijwilligersorganisaties waardoor er een samenhangend aanbod van voegsignalering tot en met hulpverlening wordt gerealiseerd.
- De ambities voor 2040 moeten naar aanleiding van de knelpuntanalyse verder in de plannen geconcretiseerd worden.

Ambities 2020:

- In 2020 is er een platform voegsignalering opgericht met als doel om te zorgen voor agendasetting, het verspreiden van opgedane kennis en implementatie van screening en kortdurende interventies. Daarnaast biedt het platform ondersteuning aan partijen om hun rol in voegsignalering optimaal in te vullen.

Maatregelen

- In 2020 is er een platform voegsignalering opgericht dat:
 - o Een stand van zaken heeft opgemaakt
 - o Een knelpuntenanalyse heeft gemaakt voor de deelgebieden. Hierbij wordt in kaart gebracht wat zorgverleners en vrijwilligers nodig hebben om hun rol in te vullen.;
 - o Aan de hand van bovengenoemde knelpuntenanalyse zijn er actieplannen gemaakt per deelgebied;
 - o Er concrete doelen en streefcijfer zijn opgesteld per deelgebied;
 - o Er deelactieplannen zijn opgesteld inclusief begroting.
- Er is een keten van matched care (online) interventies;
- Er zijn per doelgroep zorgpaden ontwikkeld en op lokaal niveau geïmplementeerd;
- Vrijwilligers zijn getraind zodat zij goed geëquipeerd zijn voor voegsignalering;
- Er zijn steunpunten voor consultatie, advies en deskundigheidsbevordering opgezet;
- Er is een landelijk aanbod voor naasten geïmplementeerd.
- Er is een sociale marketing campagne gedaan omtrent problematisch alcoholgebruik;

Met opmerkingen 15: Wat betekent dit concreet? Hier wordt een 0-meting gedaan, wat wordt gemeten?

Met opmerkingen 16: Welk type doelen en streefcijfers kunnen we hier verwachten, voorbeeld geven?

Bijdrage per organisatie en termijnen

- In het platform zijn de volgende partijen vertegenwoordigd: eerste lijn zorgverleners (huisarts, verloskundigen, POH GGZ), tweede lijn zorgverleners (Ziekenhuizen, GGZ en verslavingszorg), niet verzekerde zorgverleners, vrijwilligers van o.a. seniorenorganisaties, Veilig Thuis, gemeenten, GGD/GHOR en zorgverzekeraars.
- De coördinatie van dit platform wordt belegd bij Verslavingskunde Nederland, met wetenschappelijke/praktische expertise van het Trimbos Instituut en andere instellingen uit het netwerk.
- Er worden 5 werkgroepen opgezet met de onderstaande trekkers. De werkgroepen werken de acties en interventies verder uit en zoeken daarbij zoveel mogelijk aansluiting bij bestaande structuren en initiatieven, inclusief de zorg-, welzijns- en vrijwilligersinfrastructuur
 1. Werkgroep ouderen (50+), - Trekker: KBO-PCOB
 2. Werkgroep jeugd/jong volwassenen - Trekker: GGD/Ghor
 3. Werkgroep eerste lijn (incl. zwangerschap), -Trekker KNOV

Met opmerkingen 17: Alle partijen die genoemd worden akkoord?

Met opmerkingen 18: Ook bij bestaande interventies?

4. Werkgroep 2e lijn,- Trekker: Verslavingskunde Nederland
 5. Werkgroep werknemers/bedrijven – Trekker: NVAB (nog te vragen)
- De werkgroepen lopen verschillende fasen door, het tempa kan per werkgroep verschillen:
- o Fase 0: Er wordt minimaal een half jaar gereserveerd om de werkgroepen op te starten, probleemanalyse te maken, doelstellingen te formuleren, netwerk op te zetten en capaciteit te bepalen.
 - o Fase 1: Met behulp van een kwartiermaker starten de werkgroepen een knelpuntenanalyse op, vervolgens wordt er een plan van aanpak gemaakt met financiële paragraaf.
 - o Fase 2: hierin wordt gewerkt aan het verbeteren van de vroegsignalering.
 - o Fase 3: hierin wordt de verbetering geëvalueerd en verder geïmplementeerd.
- Naast de acties vanuit de werkgroepen worden er vanuit het platform de volgende acties ondernomen:
- o Sociale marketingcampagne problematisch alcoholgebruik; met als doelstelling het vergroten van de kennis omtrent problematisch alcoholgebruik onder publiek en professionals en vrijwilligers.
 - o Verbeteren van keten matched care (online) interventies; o.a. diverse preventie (online) interventies en voorlichtingsmaterialen, overgang van online naar offline behandelen.
 - o Ontwikkeling en implementatie zorgpaden; aanpassen bestaande zorgpaden a.d.h.v. zorgstandaard alcohol, nieuwe beroepsgroepen en vrijwilligers en andere ontwikkelingen. Dit zal in de werkgroepen gebeuren.
 - o Hulp van dichtbij; opzetten en uitvoeren trainingsprogramma voor vrijwilligers.
 - o Aanbod voor naasten; Er wordt een evidence based interventie voor naasten geschikt gemaakt en landelijke geïmplementeerd door regionale verslavingszorginstellingen op te leiden om deze interventie aan te kunnen bieden. Nauwe samenwerking met ervaringsdeskundigheid in deze is van essentieel belang.
 - o Aanbod zwangeren: PM KNOV.

Met opmerkingen | 19: Check op akkoord NVAB

Met opmerkingen | 20: Wie gaat deze acties uitvoeren, welke termijn hebben we hierbij voor ogen?

Met opmerkingen | 21: Algemeen publiek? Welke doelgroep en doelstelling hebben we hierbij voor ogen?

Met opmerkingen | 22: In de proposal wordt hierbij gesproken over pilots; wat brengen deze pilots hiertoe bij/hoe zien deze eruit?

E. Een gezonde sportomgevingOverweging:

- De manier waarop tegen de combinatie alcoholgebruik en sport wordt aangekeken verandert. Steeds vaker worden vraagtekens gezet bij de hechte band tussen sport en alcoholgebruik. De koppeling tussen sport en alcoholgebruik dient minder hecht te worden.

Ambities 2040:

- 1.500.000 sporters komen in sportkantines die getransformeerd zijn naar modelkantines van een gezonde sportomgeving.
- 80% van de sportverenigingen heeft een verantwoord alcoholbeleid. Dit houdt ter illustratie in dat de leeftijdsgrens voor verstrekking nageleefd, happy hours en 'meters bier' zijn verdwenen, geen alcohol wordt geschonken bij jeugdwedstrijden en het alcoholvrije alternatief wordt gestimuleerd. Er komt ook specifiek beleid voor **problematisch gebruik bij, met name teamsporten**.
- Is de naleving van het verbod op schenken aan jongeren onder de 18 jaar rond de 80%

Met opmerkingen | 23]: Hier een voorbeeld bij geven, wat zien we hier voor ons?

Ambities 2025:

- Heeft 50% van de sportverenigingen een verantwoord alcoholbeleid.
- Zijn er afspraken gemaakt over naleving/handhaving van alcoholbeleid bij sportverenigingen en krijgt minimaal 35% van deze verenigingen ondersteuning.
- Er wordt actief gebruik gemaakt van een e-learning voor barvrijwilligers bij sportverenigingen ter bevordering van de deskundigheid.
- Naleving?

Met opmerkingen | 24]: Kan dit concreter? Waar zijn afspraken over gemaakt? Kunnen we dit meten?

Met opmerkingen | 25]: Kwantitatief maken?

Met opmerkingen | 26]: Komt hier nu niet terug, tussenstap formuleren richting 2040? In het nalevingsstuk wordt hier gesproken over 50% in 2021.

Maatregelen:

- Er wordt een e-learning voor barvrijwilligers ontwikkeld (financiering VWS, i.s.m. betrokken partijen).
- Gemeenten gaan op verzoek van de sportsector de naleving van de leeftijdsgrens van sportvereniging nadrukkelijker handhaven.
- Er wordt een landelijke richtlijn/advies ontwikkelt voor de gezonde modelvereniging waarin beleid op gezonde voeding, roken en problematisch alcoholgebruik tot uiting komt. Ten behoeve van een verantwoord alcoholbeleid wordt:
 - Analyse gemaakt van huidige situatie, reeds gedane onderzoeken, invloed van sportomgeving op normalisering van alcoholgebruik, inzet 0.0 in sportomgeving.
 - Een beleid met goede voorbeelden ontwikkeld. Accent wordt daarbij niet teveel gelegd p wat verboden is, maar meer op stimuleren van de 'gezonde sportomgeving'.
 - Clubs worden ondersteund en begeleid bij het opzetten en invoeren van beleid, TeamFit zou hier ism Stichting Jeugd en Alcohol en het Trimbos Instituut een rol kunnen vervullen.
- Er zal bekeken worden hoe de band tussen sport en alcohol minder hecht worden gemaakt. Dat wilt niet zeggen dat de band moet worden doorgesneden, maar er zal kritisch gekeken worden naar de mate van alcoholmarketing bij sport en de rol/kansen van 0.0%.
 - Deze discussie kan leiden tot een 'sport marketing code'. Betrokken partijen hierbij zijn sportbonden, adverteerders, brouwers, gemeenten.
- Onderzoeken invoering betaalsystemen via verenigingspas (vergemakkelijking van het vragen naar ID)

Met opmerkingen | 27]: VNG aan boord?

Met opmerkingen | 28]: Interpretieren we dit zo goed? Nog even bekijken of dit in 'Marketing' terugkomt.

Met opmerkingen | 29]: Staat op gespannen voet met de DHW

F. Naleving en handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar

Overwegingen:

- Jongeren onder de 18 krijgen hun alcohol grotendeels via sociale bronnen zoals vrienden en ouders. Dat neemt niet weg dat de verkrijgbaarheid via commerciële bronnen door jongeren onder de 18 nog te hoog is. De naleving van de wettelijk vastgestelde leeftijdsgrens door verstrekkers moet op een goed niveau liggen en is een belangrijk onderdeel van verantwoorde verstrekking.
- Hoewel er sprake is van een stijging van het nalevingniveau over de hele linie constateren we dat het de afgelopen jaren bij een aantal sectoren lastig was om de naleving op een fors hoger niveau te krijgen.
- De kenmerken van de verkoopkanalen verschillen sterk en hebben invloed op de manier waarop er gestuurd kan worden op de naleving.
 - o Supermarkt- of slijtersketens sturen via personeelsbeleid en concernbeleid direct op de naleving.
 - o Voor de sportbonden met afzonderlijke verenigingen en veel vrijwilligers achter de bar en brancheorganisaties met een achterban die voornamelijk bestaat uit mkb-bedrijven (zoals Koninklijke Horeca Nederland en de Slijtersunie) zijn de sturingsmogelijkheden minder en blijkt het veel lastiger om naleving op een hoger plan te krijgen.
 - o Grotere evenementen vormen een risico omdat er daarbij veel tijdelijk personeel wordt ingezet, er veel wederverstrekking plaats vindt en de eventuele sancties niet in verhouding staan tot het voordeel van niet-naleven.
- Naleving door verstrekkers wordt ook sterk bevorderd door handhaving door gemeenten. Knelpunt hierbij is dat er veel bestuurlijke terughoudendheid lijkt te zijn om sanctionerend op te treden, ook als er meerdere overtredingen zijn vastgesteld.

Ambities:

- We streven in 2021 naar een nalevingniveau leeftijdsgrens van 80% voor verkoop ten behoeve van thuisconsumptie (o.a. supermarkten, slijters) 50% voor de verkoop voor consumptie ter plaatse (horeca, sportkantines, etc). Het lagere percentage voor verkoop ter plaatse is een tussenstap op weg naar een goed nalevingniveau in 2040 (80%).
- Deze streefwaarden zijn geen resultaatverplichting voor de ondertekenaars. Deze waarden gaan we gebruiken maar worden als referentiepunt gebruikt om te beoordelen welke bedrijven of verkoopkanalen op schema liggen en waar er behoefte is aan extra inspanningen, controles of bijsturing. Het is daardoor voor alle alcoholverstrekkers een referentiepunt.

Maatregelen:

1. Er wordt een E-learning ontwikkeld voor iedereen die alcohol verstrekt, zo wordt verantwoorde verstrekking bevorderd:
 - a. E-learning lesmateriaal voor alle verstrekkers die niet beschikken over een diploma Sociale Hygiëne gericht op kennis van de regels, ondersteuning bij gedrag door verstrekkers (hoe verkoop je 'nee'). De e-learning voor het personeel van de supermarkten is recent herzien.
- Er wordt vanuit één opdracht gecoördineerd door VWS voor de verschillende type verstrekkers (in ieder geval horeca en paracommercie) e-learning lespakket ontwikkeld. Voor slijters wordt de e-learning geactualiseerd.
Wie: KHN, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV, VWS

Met opmerkingen | 30]: En online?

Met opmerkingen | 31]:
Relevante aanvulling

Met opmerkingen | 32]:
Hier wordt nu expliciet uitgegaan van een opdracht voor e-learnings (meerdere?) vanuit VWS?
Dat is niet zoals door KHN voorgesteld en ik meen ook niet zoals voorgesteld door andere partijen.

Hier zijn we als KHN niet per se op tegen, maar belangrijk is dan wel dat branches nauw worden betrokken omdat zij als geen ander weten wat er speelt in een branche, welke settings je in beeld moet brengen, welke dilemma's aan de orde moeten komen etc. etc. etc.

Kortom, hier zou echt nog verder over gesproken/afgesteld moeten worden.
KHN heeft bijvoorbeeld bij 4 bureaus een request for proposal uitgezet voor het maken van een e-learning. Wat doen we daar mee?

Met opmerkingen | 33]: Online, thuiswinkel.org

- b. Communicatie campagne om het materiaal actief te verspreiden en deelname te organiseren bij de verstrekkers,

Wie: KHN, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV

- c. De medewerkers en vrijwilligers die niet beschikken over een diploma Sociale Hygiëne volgen deze training. In 2020 hebben x duizend verstrekkers de training gevolgd

Wie: KHN: 160.000 deelnemers, CBL: deelnemers, VDN: ... deelnemers,
Slijtersunie: deelnemers, NOC-NSF: deelnemers, LKVV: Deelnemers
Kosten: KHN, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV

2. Verbeteren handhaving door gemeenten:

- a. Ontwikkeling Handhavingprotocol voor gemeenten met handvatten voor:
- Risicogerichte handhaving
 - Effectieve methoden zoals inzet testkopers
 - Handhaving bij doorschenken
 - aanpak binnen uitgaansgebieden en evenementen
 - de geborgde procedures voor het sanctioneren om dat proces objectief en voorspelbaar te maken en de ruimte voor bestuurlijke bijsturing te beperken
- b. 10 gemeenten die concreet risicogericht de handhaving inrichten en extra handavingsinspanningen leveren. De ervaringen worden gedeeld met andere gemeenten.

Wie: VNG, NVDI, VWS)

3. Verbetering naleving door verstrekkers

- a. De aanpak die in Utrecht is gehanteerd, in samenwerking tussen gemeente en Horeca zal een aanpak zoals de gemeente Utrecht toepast samen met horecabedrijven met inzet van mystery bezoeken werken aan een betere naleving, wordt breder toegepast. Bij deze aanpak wordt in gezamenlijkheid de naleving verbeterd. In 10 gemeenten wordt een dergelijke aanpak uitgerold.
Wie: VNG, KHN, VWS

- b. In de sport worden ondersteund zoals beschreven in 'een gezonde sportomgeving voor alle sportverenigingen'.

- c. Inzet systematische planmatige en consequente aanpak door supermarkten
Pilot voor de ontwikkeling van een periodiek systeemcontrole. Supermarkten brengen (onder toezicht van bijv een aantal GGD-regio's of de NVWA) hun naleving op orde. Onderdeel zijn periodieke controles met mysterieshoppers. Het is noodzakelijk een kwaliteitskader op te richten om de controles te ontsluiten voor de toezichthouder ten behoeve van risicogericht toezicht.
Wie: CBL, VWS, ?

4. Campagnes

- a. NIX 18 algemeen

In de NIX 18 campagne is de expliciete koppeling aan roken en alcohol (als ondertitel van de campagne) losgelaten. De boodschap voor roken en alcohol is verschillend. De algemene NIX 18 slogan sluit roken niet uit. NIX 18 laat roken niet zien. Het laatste TV filmpje gaat expliciet in op de afspraak om geen alcoholische drank te nemen, zonder enige verbinding met roken.

Voortzetten NIX 18 campagne

Wie: VWS, NOC-NSF, KHN, CBL, GGD/GHOR (de huidige partners van NIX 18 die deelnemen aan het preventieakkoord), zijn er organisaties die willen meedoen?

Met opmerkingen | 34:

KHN is een ledenorganisatie. Dat betekent dat we bij het opzetten van een communicatie-campagne ons richten via de eigen kanalen op de leden van KHN. Daarom betalen zij immers contributie en andere horeca-bedrijven niet.

Als het ook de bedoeling is dat ledenorganisaties zich richten op niet-leden dan is dat op zich mogelijk maar dan zullen de kosten daarvan extern moeten worden gefinancierd.

Met opmerkingen | 35:

In het proposal van KHN is beschreven dat we schatten dat het aantal personen dat in aanmerking zou komen om de e-learning te volgen op ongeveer 160.000 ligt. Dat is wat anders dan een concreet aantal voor 2020. Dat hebben we nog niet bepaald, is nml erg lastig in te schatten en voor een deel afhankelijk van budget voor communicatie-campagne.

Met opmerkingen | 36: Nog in te vullen

Met opmerkingen | 37: Zie sportakkoord

Kosten: voor huidige campagne is financiering

- b. NIXzonderID: Campagne om tonen ID te bevorderen in de NIX 18 campagne.

Wie: VWS, KHN, CBL, NOC-NSF, (huidige partners), Nederlandse Brouwers, VDN, Slijterijen, LKVV

Kosten:

- c. Ontwikkelen aanpak om de sociale norm te beïnvloeden. Dit vraagt om een verkenning om tot een effectieve aanpak te komen. De aanpak zelf kan nu nog niet worden ingevuld.

- d. Monitoringsprogramma naleving. Landelijke monitoring wordt aantal jaren voortgezet

Wie: ~~VWS, VNG, Slijtersunie, VDN, KHN, CBL, NOC-NSF, NVDI~~

Met opmerkingen | 38]: Is toch in het verleden ook door VWS gedaan?

- e. Aanpassen van de DHW. Voor de thema's zie paragraaf wetgeving.

Wie: VWS

~~Waar nodig wordt~~ bekeken wordt of de wetgeving aangepast moet worden om zodoende de naleving te verbeteren. Zo zal bijvoorbeeld ~~Hierbij zal~~ gekeken worden naar het strafbaar stellen van wederverstrekking en kopers jonger dan 18 in de supermarkt. Ten aanzien van internetverkoop wordt nader bekeken ~~of~~

Met opmerkingen | 39]: Hier ontbreekt iets?

- f. Geborgde nalevingsystemen: Ketens en anderen? Hebben / ontwikkelen geborgde nalevingsystemen. Er wordt een kwaliteitstoets georganiseerd.

Wie: CBL, VDN, ~~VNG~~, VWS

Met opmerkingen | 40]: Is dit ongeveer wat wordt bedoeld bij 3c?

Afspraak: Indien na al deze inspanningen uit de nalevingmetingen blijkt dat de sectoren een nalevingniveau van 80% niet (gaan) bereiken, worden sectoren door VWS wettelijk verplicht een beschreven en geborgde aanpak te implementeren.

Met opmerkingen | 41]:

Dat is sowieso niet afgesproken. In het stuk vanuit de subwerkgroep wordt ook gesproken over 'VWS stelt voor'. Hier is in feite in de subwerkgroep niet over gesproken. Laat staan dat uitgebreid is besproken wanneer het 'ijkmoment' dan zou zijn, wat het dan in zou houden etc. etc. etc.

KHN is hier absoluut geen voorstander van.

G. Tegengaan dronkenschap bij verstrekking ter plaatse

Overwegingen:

- In het kader van verantwoorde verstrekking van alcohol stellen verstrekkers en gemeenten gezamenlijk vast dat er meer aandacht dient te worden besteed aan het tegengaan van dronkenschap rond de verstrekking van alcohol ter plaatse.
- Nadruk ligt nu veelal op de naleving van de leeftijdsgrens, terwijl de verstrekkers van alcohol ook geen toegang mogen verlenen aan personen in kennelijke staat (art. 20 lid 5 DHW) en geen alcohol mogen verstrekken aan iemand die in staat van dronkenschap verkeert (art. 252 Wetboek van strafrecht).

Ambities/maatregelen:

1. Naleving van deze wetsartikelen nadrukkelijk onderdeel te maken van de te ontwikkelen e-learning voor verstrekkers ter plaatse (zie naleving).
2. Handhaving van deze wetsartikelen nadrukkelijk op te nemen in een handreiking/protocol voor gemeenten over de handhaving van de DHW. Daarin zal ook aandacht zijn over hoe deze overtredingen in kaart kunnen worden gebracht. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van opgedane kennis door Trimbos en bureau Objectief.

H. Prijsmaatregelen
PM

Roorda' <[redacted]@cbl.nl>; [redacted]@trimbos.nl>; 'Rianne van den Berg'
 <[redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted]@trimbos.nl>; [redacted]
 [redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@cbl.nl>; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl>; [redacted]@zn.nl>;
 [redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@ggdghor.nl'
 [redacted]@ggdghor.nl>; [redacted]@gezondeschool.nl>;
 [redacted]@vo-raad.nl' <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@mboraad.nl'
 <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@cbl.nl' <[redacted]@cbl.nl>
CC: [redacted]@ede.nl' <[redacted]@ede.nl>; [redacted]@minvws.nl>
Onderwerp: RE: planning preventieakkoord problematisch alcoholgebruik

Dag [redacted],

Goed initiatief!

Ik zou het echter breder trekken. Zoals jij het formuleert komt het vaak voor, maar we missen dan nog de situaties waarbij bijv. ouders in het openbaar weder verstrekken, zoals bij tent- en buurtfeesten. Een verbod op wederverstrekking kan een uitstekend signaal zijn om juist ook de norm onder opvoeders te versterken.

Het gaat er niet (alleen) om om in concrete situaties handhavers het werk makkelijker te maken, het gaat er om om de NIX18-norm nog sterker te zetten in de samenleving en daar iedereen zijn of haar verantwoordelijkheid in te laten nemen, omgeving incl. ouders niet uitgezonderd.

Als dat in de tekst naar voren kan komen vind ik het nog mooier.

Groet,

Rob Bovens

Mr. Dr. R.H.L.M. Bovens

ademische Werkplaats Verslaving Tranzo

[redacted] /06- [redacted]

Tranzo, Tilburg School of Social and Behavioral Sciences
 Tilburg University
 Postbus 90153
 5000 LE Tilburg

www.tilburguniversity.edu/tranzo

From: [redacted]@noaberkracht.nl]

Sent: donderdag 16 augustus 2018 10:59

To: [redacted]@minvws.nl>; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl>; 'Eus Peters' [redacted]@rndweb.nl>; [redacted]@knvb.nl'
 [redacted]@knvb.nl>; 'Wim van Dalen' <[redacted]@stap.nl>; [redacted]@slijtersunie.nl'
 [redacted]@slijtersunie.nl>; [redacted]@minvws.nl>; [redacted]
 [redacted]@telfort.nl>; 'Assessor@lkvv.nl' <Assessor@lkvv.nl>; 'Peter de Wolf'
 [redacted]@stiva.nl>; 'Cees-Jan Adema' <[redacted]@dranken.org>;
 [redacted]@oudersonderwijs.nl' <[redacted]@oudersonderwijs.nl>;
 [redacted]@knov.nl' [redacted]@knov.nl>; [redacted]@mboraad.nl' <[redacted]@mboraad.nl>;
 [redacted]@vo-raad.nl' [redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@depoortvankleef.nl'
 <[redacted]@depoortvankleef.nl>; [redacted]@jellinek.nl' [redacted]@jellinek.nl>;
 [redacted]@knov.nl' <[redacted]@knov.nl>; [redacted]@rdgg.nl>;

[redacted]@kbo-pcob.nl' <[redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted]
 [redacted]@jellinek.nl>; R.H.L.M. Bovens [redacted]@uvt.nl>;
 [redacted]@trimbos.nl' [redacted]@trimbos.nl>; [redacted]@vng.nl' <[redacted]@vng.nl>;
 [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@khn.nl' [redacted]@khn.nl>;
 [redacted]@vnoncw-mkb.nl' <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]@ggdnog.nl'
 <[redacted]@ggdnog.nl>; [redacted]@depoortvankleef.nl' <[redacted]@depoortvankleef.nl>; 'Rene
 Roorda' <[redacted]@cbl.nl>; [redacted]@trimbos.nl>; 'Rianne van den Berg'
 [redacted]@ggdijselland.nl>; [redacted]@trimbos.nl>; [redacted]
 [redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@cbl.nl>; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl>; [redacted]@zn.nl>;
 [redacted]@mboraad.nl' <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@ggdghor.nl'
 [redacted]@ggdghor.nl>; [redacted]@gezondeschool.nl>;
 [redacted]@vo-raad.nl' <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@mboraad.nl'
 <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@cbl.nl' <[redacted]@cbl.nl>
Cc: [redacted]@ede.nl' <[redacted]@ede.nl>; [redacted]@minvws.nl>
Subject: RE: planning preventieakkoord problematisch alcoholgebruik

Dag Allen,

Zoals jullie weten wil de NVDI graag de weder-verstrekker zelf beboet kan worden. Het kan niet
 zo zijn dat we aan de voorkant alles doen om minderjarigen van de alcohol weg te houden maar
 dat het voor hen wel heel makkelijk is om via weder-verstrekking toch aan alcohol te komen.
 Volgens mij slaan we dan de plank mis. In het concept akkoord staat wel dat dit onderwerp
 bekeken zal moeten worden maar het lijkt mij wel goed om daar dan ook bij te zetten waarom
 dat zo belangrijk is. Wij, als Drank en Horeca inspecteurs, zien de weder-verstrekking als
 grootste probleem, omdat wij daar niets tegen kunnen doen. Hieronder een stukje uitleg. Denk
 dat de tekst schrijver hier wel wat moois van kan maken.

Ik hoor graag of jullie dit wat vinden.

Weder- verstrekking.

Tijdens Drank en Horeca controles blijkt dat de controle op de leeftijdsgrens bij bv evenementen
 blijkt steeds beter te gaan (uitzonderingen daargelaten) Ook aan de bar wordt er steeds vaker
 beter gecontroleerd.

Toch zie je op de locaties, nadat je de toegang voorbij bent, heel veel jongeren, die de leeftijd
 van 18 jaar nog niet hebben bereikt, alcoholhoudende drank nuttigen. Dit komt voornamelijk
 door de weder- verstrekking. Ze verzamelen de muntjes, gaan naar een meerderjarige. Hij koopt
 de drank en geeft het vervolgens aan de minderjarige. Deze weder- verstrekking is vaak niet door
 de organisator of uitbater te constateren aangezien men de drank verderop in de zaal
 overdraagt.

Derhalve is het van groot belang om het strafbaar stellen van "Weder-verstrekking" te bekijken
 en in te voeren. . Het is geweldig om in 2030 te kunnen zeggen dat de naleving percentages
 enorm gegroeid zijn, maar als de jeugd door, onder andere weder- verstrekking toch makkelijk

aan alcohol kan komen is het doel erachter, geen alcohol onder de 18, niet behaald.

Groet

Van: [redacted]@minvws.nl]
Verzonden: donderdag 16 augustus 2018 10:03
Aan: [redacted]; 'Eus Peters'; [redacted]@knvb.nl';
 'Wim van Dalen'; [redacted]@sljtersunie.nl';
 [redacted]; 'Assessor@lkvv.nl'; 'Peter de Wolf'; 'Cees-Jan Adema';
 [redacted]@oudersonderwijs.nl'; [redacted]@knov.nl'; [redacted]@mboraad.nl';
 [redacted]@vo-raad.nl'; [redacted]@depoortvankleef.nl'; [redacted]@jellinek.nl'; [redacted]@knov.nl';
 [redacted]@kbo-pcob.nl'; [redacted]@uvt.nl';
 [redacted]@trimbos.nl'; [redacted]@vng.nl'; [redacted]@khn.nl';
 [redacted]@vnoncw-mkb.nl'; [redacted]@ggdnog.nl'; [redacted]@depoortvankleef.nl'; 'Rene Roorda';
 [redacted]; 'Rianne van den Berg'; [redacted];
 [redacted]@mboraad.nl'; [redacted]@ggdghor.nl'; [redacted];
 [redacted]@vo-raad.nl'; [redacted]@mboraad.nl'; [redacted]@cbl.nl';
CC: [redacted]@ede.nl';
Onderwerp: planning preventieakkoord problematisch alcoholgebruik

Beste deelnemers PA Problematisch alcoholgebruik,

Zoals gisteren besproken stuur ik u bij deze de planning voor de komende tijd.

- Eind volgende week ontvangt u een nieuwe concept versie van het akkoord. Daarin is verwerkt
 - a. slag van de tekstschrijver die probeert de drie akkoorden uniform en beter leesbaar te maken.
 - b. input van de Staatssecretaris die as. maandag terug is van vakantie.
 - c. uw opmerkingen die via de mail bij ons binnenkomen, dit kan tot uiterlijk 20 augustus.
 - d. uw inzet aan de tafel van 15 augustus
- 29 augustus ontvangen wij per mail uw reactie op deze nieuwe concept versie.
- 3 september ontvangt u een nieuwe laatste versie.
- 7 september komen we een laatste keer samen. U kunt vooraf laten weten waar u het graag nog over wilt hebben.

Notulen van gisteren volgen waarschijnlijk morgen.

Dank voor jullie inzet!

Hg,

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 10 augustus 2018 16:57
Aan: [redacted]@knvb.nl'; 'Wim van Dalen';
 [redacted]@sljtersunie.nl'; [redacted]@noaberkracht.nl';
 'Assessor@lkvv.nl'; 'Peter de Wolf'; 'Cees-Jan Adema'; [redacted]@oudersonderwijs.nl';
 [redacted]@knov.nl'; [redacted]@mboraad.nl'; [redacted]@vo-raad.nl'; [redacted]@depoortvankleef.nl';
 [redacted]@jellinek.nl'; [redacted]@knov.nl'; [redacted]@kbo-pcob.nl';
 [redacted]@uvt.nl'; [redacted]@trimbos.nl'; [redacted]@vng.nl';
 [redacted]@khn.nl'; [redacted]@vnoncw-mkb.nl'; [redacted]@ggdnog.nl';

@depoortvankleef.nl'; 'Rene Roorda'; [redacted] 'Rianne van den Berg'; [redacted];
[redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted];
[redacted] @mboraad.nl'; [redacted] @ggaghor.nl'; [redacted]; [redacted] @vo-raad.nl';
[redacted] @mboraad.nl'; [redacted] @cbl.nl'
CC: [redacted] @ede.nl'; [redacted]
Onderwerp: 6e bijeenkomst preventieakkoord problematisch alcoholgebruik

Terwijl velen van u onderhandelden aan 'de deeltafels' of heerlijk genoten/genieten van vakantie heeft het secretariaat, met alle plezier, doorgewerkt aan uw akkoord. Bijgevoegd het (tussen)resultaat.

Wij zien u graag woensdag 15 augustus, 14-17 uur in de Apollozaal 2 bij VWS.

De agenda is zo ongeveer als volgt:

- Doornemen bijgevoegd concept akkoord.
- Doornemen nagezonden passage over marketing (deze werkgroep komt maandag nog bij elkaar, tekstpassage volgt dinsdag)
- Financiering plannen
- Planning richting 7 september

Bij vragen weten jullie ons te vinden, voor nu: fijn weekend!

Hartelijke groet,

[redacted] en [redacted].

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; @knvb.nl; "Wim van Dalen";
 [redacted]; @sintersun.nl; @noaberkracht.nl; [redacted]; "Assessor@lkvv.nl"; "Peter de
 Wolf"; "Cees-Jan Adema"; @oudersonderwijs.nl; @knov.nl;
 [redacted]; @mboraad.nl; @vo-raad.nl; @depoortvankleef.nl;
 [redacted]; @jellinek.nl; @knov.nl; [redacted]; @kbo-pcob.nl;
 [redacted]; @uvt.nl; @trimbos.nl; [redacted]; @vng.nl;
 [redacted]; @vnoncw-mkb.nl; @depoortvankleef.nl; Rene Roorda; "Kianne
 van den Berg"; [redacted]; @vo-raad.nl; [redacted];
 [redacted]; @mboraad.nl; @ggdghor.nl; [redacted]; @vo-
 raad.nl; @mboraad.nl; Marc Jansen; "Verhoeve, Pieter"; [redacted];
Cc: [redacted]; @ede.nl; [redacted]
Onderwerp: FW: Concepttekst PA problematisch alcoholgebruik tbv achterbancheck
Datum: woensdag 29 augustus 2018 17:50:33
Bijlagen: Concept PAPA 180822 opm KHN def.docx
Prioriteit: Hoog

Tja. Had jullie niet meegenomen in de mail aan [redacted].
 Bij deze.

Gr [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 29 augustus 2018 17:29
Aan: [redacted]; @minvws.nl>
Onderwerp: RE: Concepttekst PA problematisch alcoholgebruik tbv achterbancheck
Urgentie: Hoog

Dag [redacted],

Bijgaand het document met opmerkingen en suggesties namens KHN.

Een paar aanvullingen daarbij:

Over het pakket van de alcoholtafel

- De passage zoals die er nu in staat mbt de 'kan-bepaling' in de DHW is voor ons een no-go. Maar dat staat ook in de toelichting in de kantlijn
- Bij een aantal acties heb ik expliciet aangegeven dat die wel (geheel of gedeeltelijk) afhankelijk zijn van financiering door VWS. Wanneer kan daar duidelijkheid over worden gegeven? Want totdat dat duidelijk is zijn het voorwaardelijke toezeggingen

In bredere zin tav het preventie-akkoord

- Monitoring en borging. Gaat dat ook over wat er straks gebeurt met de uitkomsten van onderzoeken en eventuele maatregelen die naar aanleiding daarvan worden geadviseerd? Bijvoorbeeld; wij kunnen leven met het onderzoek naar het effect van alcoholmarketing mbt 18-min. Maar dat wil niet zeggen dat we ons bij voorbaat neerleggen bij de uitkomst daarvan, laat staan bij eventuele maatregelen die vervolgens worden voorgesteld. Ik kan me nauwelijks voorstellen dat dit voor anderen anders geldt, maar hoe ga je daarmee om? Ik denk dat dit ergens ook moet worden beschreven.
 Is in feite ook een vraag hoe de bewuste tafels de komende jaren verder gaan? Komen die af en toe bij elkaar? Etcetcetc
- Een ontbindende voorwaarde voor het akkoord voor ons is wel wanneer tijdens de looptijd van het akkoord alsnog maatregelen in gang worden gezet waarvan we in het proces nu juist hadden afgesproken die niet te doen. Vb; stel dat de passage over de kan-

bepaling in de definitieve tekst verdwijnt of zodanig wordt aangepast dat die echt alleen op 'verkoop op afstand' ziet, maar er later alsnog een aanpassing van de DHW in gang wordt gezet die gelijk is aan de kan-bepaling zoals die nu in de tekst staat. Dan is dat voor ons een reden om alsnog uit het preventie-akkoord te stappen.

- Voor KHN en onze achterban zijn alle 'tafels' belangrijk. Dat betekent dat we naar het 'totaal' zullen kijken voordat we definitief bepalen of we gaan ondertekenen of niet. Dat betekent ook dat we moeten kunnen beschikken over ALLE stukken voordat we een goede afweging kunnen maken. Dus ook over de stukken van de rokontafel en de verbindingstafel etc (bij de 'overgewichttafel zijn we rechtstreeks aangesloten). Wat ons betreft ligt er straks een totaalpakket van acties en maatregelen dat impact heeft op de horeca. Wij moeten dat pakket kunnen uitleggen en op sommige onderdelen kunnen verdedigen aan onze achterban. Akkoord met de tekst van alcoholtafel of overgewichttafel betekent dus niet automatisch dat we die ondertekenen als acties en maatregelen op de rokontafel bijvoorbeeld voor de horeca heel bezwarend zijn.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
Hoofd Beleid
Koninklijke Horeca Nederland
06 [Redacted]

Van: [Redacted] <[Redacted]@minvws.nl>

Verzonden: vrijdag 24 augustus 2018 10:23

Aan: [Redacted] <[Redacted]@knkv.nl>; 'Eus Peters'

[Redacted] <[Redacted]@rndweb.nl>; [Redacted] <[Redacted]@knvb.nl>; [Redacted] <[Redacted]@knvb.nl>; 'Wim van Dalen' <[Redacted]@stap.nl>; [Redacted] <[Redacted]@slijtersunie.nl>; [Redacted] <[Redacted]@slijtersunie.nl>; [Redacted] <[Redacted]@noaberkracht.nl>; [Redacted] <[Redacted]@noaberkracht.nl>; [Redacted] <[Redacted]@telfort.nl>; 'Assessor@lkvv.nl' <Assessor@lkvv.nl>; 'Peter de Wolf' <[Redacted]@stiva.nl>; 'Cees-Jan Adema' <[Redacted]@dranken.org>; [Redacted] <[Redacted]@oudersonderwijs.nl>; [Redacted] <[Redacted]@oudersonderwijs.nl>; [Redacted] <[Redacted]@knov.nl>; [Redacted] <[Redacted]@knov.nl>; [Redacted] <[Redacted]@mboraad.nl>; [Redacted] <[Redacted]@mboraad.nl>; [Redacted] <[Redacted]@vo-raad.nl>; [Redacted] <[Redacted]@vo-raad.nl>; [Redacted] <[Redacted]@depoortvankleef.nl>; [Redacted] <[Redacted]@depoortvankleef.nl>; [Redacted] <[Redacted]@jellinek.nl>; [Redacted] <[Redacted]@jellinek.nl>; [Redacted] <[Redacted]@knov.nl>; [Redacted] <[Redacted]@knov.nl>; [Redacted] <[Redacted]@rdgg.nl>; [Redacted] <[Redacted]@kbo-pcob.nl>; [Redacted] <[Redacted]@kbo-pcob.nl>; [Redacted] <[Redacted]@jellinek.nl>; [Redacted] <[Redacted]@uvt.nl>; [Redacted] <[Redacted]@uvt.nl>; [Redacted] <[Redacted]@trimbos.nl>; [Redacted] <[Redacted]@trimbos.nl>; [Redacted] <[Redacted]@vng.nl>; [Redacted] <[Redacted]@vng.nl>; [Redacted] <[Redacted]@minvws.nl>; [Redacted] <[Redacted]@khn.nl>; [Redacted] <[Redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [Redacted] <[Redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [Redacted] <[Redacted]@depoortvankleef.nl>; [Redacted] <[Redacted]@depoortvankleef.nl>; 'Rene Roorda' <[Redacted]@cbl.nl>; 'Rianne van den Berg' <[Redacted]@cbl.nl>; [Redacted] <[Redacted]@ggdijsselland.nl>; [Redacted] <[Redacted]@trimbos.nl>; [Redacted] <[Redacted]@trimbos.nl>;

[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@cbl.nl>; [redacted]
[redacted]@knkv.nl>; [redacted]@zn.nl>;
[redacted]@mboraad.nl' <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@ggdghor.nl'
<[redacted]@ggdghor.nl>; [redacted]@gezondeschool.nl>;
[redacted]@vo-raad.nl' <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@mboraad.nl'
<[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@cbl.nl' [redacted]@cbl.nl>; [redacted]
[redacted]@ggdghor.nl>; 'Verhoeve, Pieter' <[redacted]@oudewater.nl>
CC: 'I' [redacted]@ede.nl' <[redacted]@ede.nl>; [redacted]
[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: Concepttekst PA problematisch alcoholgebruik tbv achterbancheck

Beste deelnemers PA Problematisch alcoholgebruik,

Zoals afgesproken ontvangt u hierbij de nieuwe conceptversie van het Preventieakkoord voor het thema problematisch alcoholgebruik. In deze versie is jullie inbreng, de inbreng van de tekstschrijver en de staatssecretaris verwerkt. We vragen jullie deze versie nogmaals door te nemen en, wanneer van toepassing, voor te leggen aan jullie achterban of relevante partners, uiteraard met nog steeds dezelfde vertrouwelijkheid als aan het begin van dit proces afgesproken. U heeft de mogelijkheid om uiterlijk 29 augustus met vervangende of aanvullende tekstvoorstellen te komen. Op 3 september kunt u de nieuwe laatste versie verwachten. Op 7 september zullen we vervolgens de 'puntjes op de i' zetten en toewerken naar – aan het einde van de bijeenkomst – de definitieve versie van ons thema van het Preventieakkoord. Tijdens deze bijeenkomst willen we voorkomen dat er nog grote wijzigingen plaats moeten vinden in de tekst. Indien er grote wijzigingen op de tekst nodig zijn, vragen we jullie dat tijdig te melden.

Tijdens de bijeenkomst van 7 september zal monitoring en borging tevens een besprekspunt zijn. Jullie zullen hiervoor een tekst ontvangen voorafgaand aan de bijeenkomst.

Gelieve jullie tekstvoorstellen of evt. vragen aan mij te richten. Mijn collega Koen is op dit moment met verlof.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted] **MSc** | Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
M 06 [redacted] | [redacted]@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Dubbel met document 16

3. Problematisch Alcoholgebruik - conceptversie 24-08-2018

Inleiding

Met de toename van welvaart na de Tweede Wereldoorlog is het alcoholgebruik sterk toegenomen, maar de totale hoeveelheid alcohol die jaarlijks per hoofd van de bevolking wordt geconsumeerd¹ sinds de eeuwwisseling, is langzaam maar zeker afgenomen. Het laatste jaar (jaren?) is er sprake van een stabilisering.

De laatste jaren hebben we een positieve verandering in het drinkgedrag van jongeren gezien. De startleeftijd van alcoholgebruik ging omhoog van het 12e levensjaar in 2003 naar 13,2 jaar in 2015. In 2011 had 66% van de 12-tot en met 16-jarige scholieren ooit alcohol gedronken; in 2015 was dit gedaald naar 45%: minder jongeren drinken en ze zijn minder vaak dronken. Maar er is nog steeds een grote groep jongeren die voor hun 18^e begint met drinken.

De cijfers laten ook zien dat wanneer jongeren eenmaal gaan drinken, ze onverminderd vaak grote hoeveelheden alcohol nuttigen. Onder de scholieren die de afgelopen maand alcohol hebben gedronken, komt bingedrinken veel voor (72% van de jongens en 67% van de meisjes in 2015).

Bij 55+ers valt op dat in de periode 1992-2012 het overmatig alcoholgebruik onder 55-65-jarigen eerst sterk toe- en daarna weer iets afnam. Over het algemeen gaan 55-plussers met het ouder worden minder drinken, maar het tegenovergestelde gebeurt bij 55-plussers die al overmatig drinken. Zij gaan met het ouder worden juist meer drinken.

Weinig vrouwen drinken alcohol vanaf het moment dat ze weten dat ze zwanger zijn. Opvallend is dat de hoogopgeleide vrouwen vaker alcohol drinken tijdens de zwangerschap dan lager opgeleide vrouwen. Een veel groter deel drinkt in de vier weken voorafgaand aan de zwangerschap. De Gezondheidsraad adviseert vrouwen die zwanger willen worden, zwanger zijn of borstvoeding geven, om geen alcohol te gebruiken. Alsook vaders in spe om vier weken voor conceptie geen alcohol te drinken.

(Problematisch) gebruik van alcohol hangt samen met meer dan tweehonderd ziektebeelden. Onderzoeken laten zien dat voor sommige van deze ziektebeelden

Problematisch alcoholgebruik is:

- o al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
- o al het alcoholgebruik door zwangere vrouwen en het gebruik daar (i.i.g. 4 weken) aan voorafgaand. Gebruik van alcohol heeft ook invloed op de vruchtbaarheid van de man;
- o overmatig drinken (d.w.z. meer dan 14 glazen per week voor vrouwen en meer dan 21 glazen voor mannen). 9,2% van de Nederlanders van 18 jaar e.o. drinkt overmatig. Overmatig alcoholgebruik komt met name onder jongvolwassenen en ouderen voor;
- o zwaar drinken (d.w.z. minstens één keer per week 4 glazen op een gelegenheid voor vrouwen en 6 glazen voor mannen). 8,5% van de Nederlanders van 18 jaar e.o. drinkt zwaar. Zwaar alcoholgebruik komt met name onder jongvolwassenen voor;
- o bingedrinken (d.w.z. minstens 5 glazen bij één gelegenheid minstens 1 keer per maand). Dit drinkpatroon komt veel bij jongeren en jongvolwassenen voor. Bingen ze wekelijks of vaker, dan is er sprake van zwaar drinken;
- o een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijke klachten en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande problemen verhindert.

¹ Gemeten aan de hand van de verkoopcijfers, die een indicatie hiervan geven.

geen veilige ondergrens voor alcoholconsumptie bestaat; een voorbeeld daarvan is borstkanker. Op basis daarvan adviseert de Gezondheidsraad sinds 2016 om, ter voorkoming van chronische ziekten, helemaal niet, of in elk geval niet meer dan één glas per dag te drinken.

Problematische alcoholgebruik leidt tot maatschappelijke kosten; het kan immers leiden tot vroegtijdig overlijden, verkeersongevallen, zorgkosten, productiviteitsverlies en kosten voor politie en justitie. De schade van alcohol komt daarmee niet alleen voor rekening van het individu dat alcohol drinkt, maar ook voor die van de rest van de samenleving. Dit akkoord richt zich op het voorkomen van gezondheidsschade bij het individu, maar hoopt daarbij ook een positieve doorwerking te hebben op het terugdringen van bovenstaande maatschappelijke schade. In de uitvoering van dit preventieakkoord zal dan ook oog zijn voor de kansen op synergie met de uitvoering van het Strategisch Plan Veerkracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, waarin het voorkomen van verkeersslachtoffers als gevolg van alcoholgebruik een specifiek thema is.

Onze inzet

We zijn nog niet tevreden met de huidige stand van zaken. Problematisch alcoholgebruik in Nederland moet verder afnemen. Problematisch alcoholgebruik ontwikkelt zich en gaat verschillende fasen door. Het hangt nauw samen met de drinkcultuur, sociale norm en de persoonlijke situatie (zoals eenzaamheid, verlies van een dierbare en verlies van betaald werk). De maatregelen om problematisch alcoholgebruik aan te pakken moeten 'evidence based' zijn en dus uiteindelijk aanwijsbare positieve gezondheidseffecten hebben. Daarbij zal de brede acceptatie van (overmatig) alcoholgebruik, het kennisniveau en de heersende sociale norm moeten worden beïnvloed om een afname van problematisch alcoholgebruik te bereiken. Er moet een trend komen waarbij de keuze om alcohol te drinken een bewuste keuze is en waarbij mensen weten wat de gezondheidseffecten zijn.

Ambities en doelstellingen 2040

1. Minder alcoholgebruik tijdens de zwangerschap

- Het aantal zwangere vrouwen dat alcohol drinkt is gedaald van 8,9% naar maximaal 4% (deze groep omvat ook vrouwen in het stadium dat ze nog niet weten dat ze zwanger zijn).
- Het aantal moeders dat heeft gedronken terwijl zij wisten dat ze zwanger waren, neemt af van 4,6% naar 2,0%.

Met opmerkingen [1]: Bij akkoord roken is deze ambitie voor 2040 op 0% gezet. Voorstel van secretariaat om hierbij dezelfde lijn te trekken.

2. Minder alcoholgebruik onder de 18

- Het aantal scholieren (12-16 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken daalt van 45%² naar 25%.
- Deel van de scholieren³ dat de afgelopen maand heeft gebinged gaat omlaag van 17,8% naar 10% procent.

3. Minder overmatig en zwaar alcoholgebruik

² Najaar 2018 volgen nieuwe HBSC cijfers.

³ Gemeten onder zowel drinkende als niet-drinkende scholieren van 12-16 jaar.

- Het percentage Nederlanders van 18 jaar en ouder dat overmatig drinkt daalt van 9,2% naar 5% met vooral aandacht voor het aandeel overmatig drinkers van 50 jaar en ouder.
- Het totaal aantal Nederlanders van 18 jaar en ouder dat zwaar drinkt daalt van 8,5% naar 5%, met vooral aandacht voor het aandeel zware drinkers onder jongvolwassenen (18-30 jaar).

4. De bewustwording van het drinkgedrag en de effecten op de gezondheid daarvan neemt toe

- Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat vooral leverschade en hersenschade genoemd worden (door 47% en 21% van de ondervraagden) als gezondheidsklachten van alcoholgebruik, risico's op verschillende vormen van kanker (genoemd door 4%) zijn veelal onbekend. Ambitie is dat 80% van de Nederlanders van 12 jaar e.o. deze gezondheidsklachten kent.
- De Gezondheidsraad adviseert om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag.⁴ Bij één glas per dag zijn er zowel gunstige als ongunstige verbanden met ziekte. Meer dan één glas per dag levert geen verdere gezondheidswinst op, terwijl de ongunstige verbanden sterker worden. Het percentage van de inwoners van Nederland dat dit advies kent, gaat omhoog.
- Verhoging van bewustzijn bij mannen over de impact van hun drinkgedrag op hun vruchtbaarheid.

⁴ De Gezondheidsraad adviseert mensen die alcohol drinken om hun gebruik te beperken tot één glas per dag. Tegelijk wil de raad mensen die geen alcohol drinken niet aansporen om alcohol te gebruiken. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.

A. Alcohol en de school en studie omgeving

We weten het volgende over wat werkt bij voorlichting in de schoolomgeving:

- Uit onderzoek blijkt dat voorlichting over alcohol aan leerlingen in het basisonderwijs geen effecten heeft. Voorlichting aan ouders van kinderen in de basisschoolleeftijd over alcoholgebruik is wel belangrijk.
- Ook in het voortgezet onderwijs hebben ouders een cruciale rol bij alcoholgebruik van hun kinderen. Om een duidelijke norm te kunnen stellen voor hun kind is informatie en voorlichting nodig. Ervaring leert dat ouders ook met elkaar in gesprek willen over hun ervaringen met en het gesprek over het alcoholgebruik van hun kind(eren). De school is daarvoor een geschikte ontmoetingsplek. In die zin raakt de opvoeding thuis aan de activiteiten rondom voorlichting op school.
- Overigens hebben ouders ook in de late adolescentie en jongvolwassenheid nog invloed op het drinkgedrag van hun kinderen. Ouders hebben door hun voorbeeldgedrag invloed op hoe jongeren denken over alcoholgebruik en welke effecten zij verwachten van het gebruik.
- Universele preventie gericht op middelengebruik in de leeftijdsfase van het voortgezet onderwijs werkt alleen als tegelijkertijd de omgeving van de jongere duidelijk maakt dat drinken, roken en drugs gebruiken niet normaal is. Het gaat hierbij om duidelijke regels stellen door ouders en beleidsregels op school en op de sportvereniging, die roken en drinken ontmoedigen. Het onderwijs aan leerlingen onder de 18 jaar dient geheel alcoholvrij te zijn.

Voor alle leeftijdsgroepen (van leerling tot student) en bij alle onderwijstypen (van basisonderwijs tot universitair) is nog winst te behalen. De verwachting is echter dat de meeste gezondheidswinst te halen is bij de doelgroep studenten (HBO en WO), aangezien hier in verhouding tot de andere onderwijstypen nog weinig preventieve maatregelen worden toegepast. Alcoholgebruik moet in de toekomst een minder vanzelfsprekend onderdeel van het studentenleven worden. Bovendien zijn instellingen voor hoger onderwijs een belangrijke 'vindplaats' voor jongeren en jongvolwassenen en deze lijken zich goed te lenen voor preventieactiviteiten.

Het IJslandse preventiemodel middelengebruik waarbij het o.a draait om het bieden van alternatieven zodat jongeren gezonde keuzes kunnen maken en het regelmatig monitoren van preventieve en risico vergrotende factoren, heeft daar voor goede resultaten gezorgd en verdient aandacht. We kijken wat de werkzame elementen voor de Nederlandse situatie zijn en hoe deze kunnen worden geïmplementeerd.

Aanbod en vraag op het gebied van gezondheid en gezonde leefstijl op school zijn gebundeld in de Gezonde School-aanpak. Interventies die in deze aanpak worden aangeboden zijn/worden beschreven in de interventiedatabase van Centrum Gezond Leven.

Doelstellingen

- In 2025 wordt 50% van alle scholen een Gezonde School. Het betreft hier zowel PO-, VO- als MBO-scholen. Op deze scholen is een Gezonde School-coördinator actief. Het ondersteuningsaanbod gericht op middelengebruik wordt hierdoor **groter**.

Met opmerkingen [21]:
Waarom is de 2040-doelstelling van 100% Gezonde Scholen los gelaten?

- In 2020 is 25% van het onderwijs aan de slag met deze aanpak.
- Het aantal studerende jongvolwassenen dat overmatig en/of problematisch drinkt neemt tussen 2018 en 2040 50% af. Deze doelstelling wordt in de hieronder genoemde studentenmonitor gemonitord.
- In alle steden met hoger onderwijs zijn in 2020 integrale plannen 'Studie & Alcoholpreventie' ontwikkeld en in uitvoering. Deze plannen hebben tot doel risicovol en problematisch alcoholgebruik onder studenten stevig terug te dringen.

Doelstellingen Basisonderwijs & Speciaal Basisonderwijs:

- Basisscholen gebruiken vanaf 2020 voor alcoholpreventie alleen bewezen effectieve preventieve interventies.

Doelstellingen Voortgezet onderwijs & Speciaal voortgezet onderwijs:

- Er is in 2020 een evidence based aanbod van selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie beschikbaar voor het voortgezet onderwijs.
- Voor het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs is er in 2020 een op maat gemaakt en integraal aanbod alcoholpreventie volgens de pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders). Dit aanbod wordt op effectiviteit onderzocht en is in 2040 op 100% van de Praktijkscholen en scholen voor Voortgezet Speciaal Onderwijs ingevoerd.

Doelstellingen Middelbaar Beroepsonderwijs

- Er is in 2020 een evidence based aanbod aan selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie voor het MBO beschikbaar.
- Er is in 2020 een integraal aanbod alcoholpreventie voor het MBO volgens de pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders).

Acties

- Er moeten extra middelen komen voor De Gezonde School, die samen met ondersteuning van de GGD scholen op weg helpt.
- Er wordt gekeken of de Gezonde School-aanpak op het thema alcohol verrijkt kan worden met nieuwe interventies die in de interventiedatabase van Centrum Gezond Leven staan beschreven.
- Onderzocht wordt of de GGD-monitor Jeugd en het digitale dossier JGZ meer benut kunnen worden voor landelijke monitoring.
- De voorlichting in het basisonderwijs wordt nadrukkelijk gericht op ouders, zodat zij goed voorbereid zijn voor het moment dat hun kind in aanraking komt met alcohol, roken en/of drugs (vaak in de overgang van PO naar VO).
- Periodiek wordt de stand van zaken van alcoholgebruik in MBO in kaart gebracht.
- Er is in 2020 een verkenning uitgevoerd naar hoe effectief alcoholbeleid bij het MBO eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Dit gebeurt in samenspraak met maatschappelijke partners.

Met opmerkingen [3]: Tekst is concreter gemaakt door secretariaat

- Er komt een landelijke studentenmonitor hoger onderwijs die de prevalentie van alcohol- en drugsgebruik, settings, motivatie, sociale norm in kaart brengt, en aantal studenten dat in ziekenhuis belandt na overmatig alcoholgebruik.

- In alle steden waarin hoger onderwijs wordt aangeboden, worden integrale plannen 'Studie & Alcoholpreventie' ontwikkeld. De focus van de plannen ligt op de overgang naar het hoger onderwijs, 1^e en 2^e jaarstudenten en bijzondere momenten, zoals de introductieperiode en de tentamentijd.

Dit wordt uitgevoerd door werkgroepen met daarin onderwijsinstellingen, studenten (i.e. studenten-, studie-, en sportverenigingen en introductiecommissies), de gemeente, de GGD en de preventieafdeling van de regionale verslavingszorginstelling. Deze werkgroep treedt ook in overleg met andere stakeholders (zoals lokale horeca) die bij kunnen dragen aan het terugdringen van overmatig, problematisch en minderjarig alcoholgebruik onder studenten.

In dit beleid worden onder andere de volgende punten opgenomen:

o de beschikbaarheid beperken op de onderwijsinstelling en -setting en verantwoorde verstrekking daarbuiten: schenktijden, prijzen of beperking van het aanbod;

- o impliciete normen, zoals alcohol niet centraal stellen bij promotiefeesten, geen onbemande tafel- of wandtaps, geen verantwoording af hoeven leggen voor niet drinken;
 - o punten voor introductiecommissies: o.a. handhaving NIX18, schenktijden, prijs, assortiment, sponsoring;
 - o een training voor signalering van riskant middelengebruik voor studieadviseurs en decanen;
 - o een training voor barvrijwilligers: dit kan met de te ontwikkelen e-learning (zie thema F) in combinatie met een face-to-face-training;
 - o drankspelletjes ontmoedigen;
 - o een landelijk plan voor alcoholpreventie tijdens introductieperiode;
 - o betere samenwerking tussen betrokken partijen; er moet een vast contactpersoon komen vanuit de lokale verslavingszorginstelling, die contact onderhoudt met studentenverenigingen. Studentenverenigingen hebben een bestuurslid dat de contactpersoon is voor studentenwelzijn;
 - o uitbreiding van voorlichtingsmogelijkheden op hogeronderwijsinstellingen.
- Bij de ontwikkeling van de plannen wordt ook gekeken naar welke projecten gericht op studenten de doelstelling kunnen ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is het project 'Verantwoord alcoholgebruik door Delftse studenten', dat is gestart door studenten i.s.m. Universiteit, Gemeente, Stichting Jeugd en alcohol en het Rode kruis.
 - Er is in 2020 een verkenning uitgevoerd naar hoe effectief alcoholbeleid bij het Hoger Onderwijs eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Dit gebeurt in samenspraak met maatschappelijke partners.

Met opmerkingen [4]: Wie neemt hierbij het initiatief?

Met opmaak: Markeren

Met opmerkingen [5]:

De combinatie van '... en verantwoorde verstrekking daarbuiten: schenktijden, prijzen of beperking van het aanbod' Kan tot de conclusie leiden dat schenktijden, prijzen en aanbod in de horeca ook aan de orde zou moeten komen. Lijkt me niet de bedoeling van deze passage dus verduidelijking is op z'n plaats. Als horeca (lokaal of landelijk) gaan we niet centraal praten over prijzen of beperking van het aanbod

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmerkingen [6]: Tekst is concreter gemaakt door secretariaat

B. Marketing van alcoholhoudende drank

Alcoholreclame en alcoholmarketing (hierna: alcoholmarketing) hebben invloed op het gebruik van alcoholhoudende drank. In welke mate alcoholmarketing bijdraagt aan problematisch alcoholgebruik is onderwerp van nader onderzoek. Daarbij is het belangrijk te weten wat het effect en de impact is van alcoholmarketing op de verschillende leeftijdsgroepen. Hierbij moet zowel gelet worden op de inhoud van de reclameboodschappen (content) als op de frequentie van de vertoning ervan (volume). Afspraken over alcoholmarketing dienen bij te dragen aan de doelen die we voor problematisch alcoholgebruik hebben vastgesteld. Dat wil zeggen: jongeren onder de 18 en zwangere vrouwen drinken niet, en voor de overige volwassenen is het doel om niet zwaar of overmatig te drinken.

Het is daarom nodig om een gedragen en onafhankelijk onderzoek(sprogramma) op te zetten om tot betere inzichten te komen over de impact (content en volume) van alcoholmarketing in Nederland. Voorkomen moet worden dat maatregelen tegen problematisch alcoholgebruik contraproductief werken. Bij het kiezen van de instrumenten die ingezet worden bij het reguleren van alcoholmarketing (zelfregulering en wetgeving) dient effectiviteit leidend te zijn.

De keuze om al dan niet alcohol te drinken moet een bewuste keuze zijn en niet een die vanzelfsprekend is vanwege gewoonte of groepsdruk. Associaties tussen alcohol en bepaalde activiteiten zouden daarom niet vanzelfsprekend horen te zijn.

Anders dan de meeste andere lidstaten van de Europese Unie heeft Nederland de geldende Europese regeling voor reclame (Audiovisuele Mediariichtlijn), waaronder alcoholreclame, niet geïmplementeerd in wetgeving maar als zelfregulering. Deze Reclamecode Alcoholhoudende Dranken gaat mee in de tijd en met de technologische ontwikkelingen, zoals social media. Naast de letter van de bepaling, dient de geest van de bepaling een uitgangspunt te zijn.

Doelstellingen

- We willen voorkomen dat marketing voor alcoholhoudende dranken bijdraagt aan problematisch alcoholgebruik.
- Het streven is dat alcoholmarketing jongeren niet of zo weinig mogelijk bereikt en beïnvloed. Dit gaat verder dan dat alcoholmarketing niet gericht mag zijn op jongeren.

Acties

Jongeren

In 2019 vindt onafhankelijk onderzoek plaats naar de alcoholuitingen bij onderstaande locaties die bijdragen aan het bereik en de beïnvloeding van jongeren. Partijen spreken af vóór 2021 met oplossingen te komen om het bereik en de beïnvloeding op die locaties naar redelijkheid te beperken. Het Intraval-onderzoek (2018) toont aan dat jongeren op de volgende locaties (zeer) veel één of meerdere vormen van alcoholmarketing waarnemen: supermarkten (43%), televisie (32%), horeca (26%), bioscopen (26%) en social media (24%).

Sport

De manier waarop de maatschappij tegen alcohol aankijkt en hoe met alcohol wordt omgegaan is

aan het veranderen. Dat betekent dat ook de manier waarop tegen de combinatie alcohol en sport wordt aangekeken verandert en dat er steeds vaker vragen zijn over de huidige hechte band tussen sport en alcohol. Het is daarom goed om de komende periode te onderzoeken en vast te stellen hoe de band tussen sport en alcohol minder hecht kan worden.

- Vanaf 2020 is er langs sportvelden op amateurclubs geen signing meer voor alcoholhoudende drank (Sportsector en Nederlandse Brouwers).
- Er wordt onderzocht in welke mate sport afhankelijk is van de sponsoring van alcoholindustrie en welke alternatieven mogelijk zijn. (VWS en Sportsector)

Social media

Social media is een veelgebruikt medium voor alcoholmarketing, met een groot bereik bij onder andere jongeren.

- Er wordt in kaart gebracht welke social media-kanalen al dan niet worden toegepast door alcoholproducenten en de motieven daarbij. Daarnaast wordt onderzocht hoe alcoholmarketing op die kanalen voor 18-minners kan worden afgeschermd, zoals bij Facebook. Zo nodig worden er afspraken gemaakt, zoals met Instagram en het openbare gedeelte van Youtube (STIVA).
- Er komt een onafhankelijke nulmeting in 2019 en een onafhankelijke effectmeting in 2021 van bovenstaande stappen om te beoordelen in welke mate ze hebben bijgedragen aan de verdere afname van het bereik van 18-minners via social media door alcoholmarketing (STIVA).

Alcoholvrij bier

Alcoholvrij bier is niet bedoeld voor minderjarigen en de reclame voor deze producten wordt daarom niet op minderjarigen gericht.

- Er wordt een code opgesteld voor verantwoorde marketing van alcoholvrij bier. Deze code zal tot stand komen na overleg met betrokken stakeholders in een consultatieronde. Dit zal parallel lopen aan de evaluatie voor de Reclamecode voor alcoholhoudende dranken (STIVA en Nederlandse Brouwers)

Onafhankelijke evaluatie van de Reclame Code voor Alcoholhoudende Dranken

In de Alcoholcode zijn op basis van zelfregulering afspraken gemaakt over verantwoorde alcoholmarketing. Om de effectiviteit van de Code te onderzoeken, is een evaluatie gewenst. VWS en STIVA zijn hierbij gedeeld opdrachtgever, de evaluatie wordt door een onafhankelijke partij uitgevoerd.

- In 2019 vindt een onafhankelijke evaluatie plaats met aanbevelingen over o.a. de meest effectieve instrumentenmix, waarbij de eerste stap is het aanwijzen van een onafhankelijke begeleidingscommissie. De begeleidingscommissie wordt gewezen op de erkende wetenschappelijke onderzoeksmethodieken, zoals de inzet van een jongerenpanel
- Partijen bij het preventieakkoord worden gevraagd om deel te nemen aan de begeleidingsgroep om de scope van de opdracht te bepalen en de uitvoering en resultaten te bespreken. Onderdelen van het onderzoek zijn o.a.:
 - o inhoudelijke bespreking van de Reclamecode voor Alcoholhoudende dranken: formulering teksten, onderdelen die missen, etc.
 - o draagvlak van adverteerders en mediakanalen, effectiviteit

- checken mate van naleving en handhaving
- governance

Impact en effect alcoholmarketing

- Er wordt met partijen een onderzoeksagenda ontwikkeld om een afgestemd en gedragen inzicht te krijgen over de impact en het effect van alcoholmarketing op problematisch alcoholgebruik. Thema's voor onderzoek zijn:
 - content en volume alcoholmarketing voor alle leeftijdsgroepen
 - impact en effect alcoholmarketing voor problematische alcoholgebruikers
 - impact en effect marketing van 0.0-dranken op jongeren en op alcoholconsumptie
- Het onderzoek wordt door een onafhankelijke organisatie uitgevoerd. Op basis van de onderzoeksuitkomsten treden partijen in overleg om oplossingen te bespreken (VWS).

C. Blurring (vermengen van winkelfuncties met alcohol)

Er is een situatie ontstaan waarbij een aantal gemeenten verkoop van alcohol, buiten de kaders van de DHW, gedooft. De VNG pleit voor meer lokale vrijheid om te bepalen wie wel/geen alcohol mag verstrekken en wil zodoende meer ruimte geven aan ondernemerschap. Alcoholhoudende drank is een bijzonder, maar ook risicovol product: niet iedereen zou het zo maar moeten kunnen aanbieden. Vergunningen en opleidingen zijn hierbij van belang.

Uitbreiding van het aantal verstrekkingpunten van alcohol, zo leert de wetenschap, leidt tot meer alcoholconsumptie en daardoor tot meer risico's voor de volksgezondheid. Als alcohol in meer situaties beschikbaar en 'normaal' wordt, kan dit een impact hebben op de verwachtingen en normen die burgers, in het bijzonder die jongeren ontwikkelen over alcohol. Daarvan is bekend dat ze samenhangen met beginnend drankgebruik. Verstrekking van alcohol bij meer typen verstrekkingpunten betekent bovendien een extra belasting op de handhavingcapaciteit van gemeenten. Verstrekking van alcohol moet op verantwoorde wijze gebeuren.

Met opmerkingen [7]:
Volgens mij deze toevoeging zo ook besproken aan de 'alcoholtafel'

Acties

- Wat de akkoordpartijen betreft volgt er geen wettelijke verruiming van aantal typen verstrekkingpunten van alcohol of verruiming van lokale bevoegdheden bij de bepaling hiervan.
- Er zal een onderzoek worden gedaan naar:
 - o Huidige beschikbaarheid van alcohol en de ontwikkeling hiervan
 - o De verwachte gevolgen van een uitbreiding van het aantal typen verstrekkingpunten o.b.v. literatuur en interviews.
 - o De effecten van lokaal maatwerk bij bepaling van deze uitbreiding.

D. Bewustwording en vroegsignalering

Er bestaat reeds de landelijke NIX18-campagne en de lokaal onstane 'IkPas-campagne'. Op zichzelf staande campagnes leiden beperkt tot gedragsverandering, maar dragen bij aan het vergroten van draagvlak voor maatregelen en het kennisniveau. Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat inwoners van Nederland nog niet goed op de hoogte zijn van gezondheidseffecten van alcoholgebruik.

Vroegtijdige herkenning van alcoholmisbruik en alcoholafhankelijkheid is van groot belang omdat behandeling in een vroeg stadium de beste kansen geeft. Alcoholproblematiek kan pas aangepakt worden als de persoon zelf het probleem onder ogen ziet en bereid is er iets aan te doen. Door meer aandacht aan bewustwording te besteden, worden tegelijkertijd de activiteiten omtrent vroegsignalering ondersteund.

Doelstellingen

- In 2040 kent 80% van de Nederlanders van 12 jaar e.o. de link tussen alcoholgebruik en mogelijke gezondheidsklachten zoals leverschade, hersenschade en verschillende vormen van kanker. Meer mensen zijn bekend met de gezondheidsraadrichtlijn.
- In 2025 is er een netwerk actief van diverse professionele en vrijwilligersorganisaties, waardoor er een samenhangend aanbod van vroegsignalering tot en met hulpverlening komt.
- In 2020 is er:
 - o een keten van matched care (online) interventies;
 - o er zijn per doelgroep zorgpaden ontwikkeld en op lokaal niveau geïmplementeerd;
 - o vrijwilligers zijn getraind zodat zij goed geëquipeerd zijn voor vroegsignalering;
 - o er zijn steunpunten voor consultatie, advies en deskundigheidsbevordering;
 - o er is een landelijk aanbod voor naasten geïmplementeerd.
- In 2019 wordt gestart met de oprichting van een platform vroegsignalering om te zorgen voor agendasetting, verspreiding van opgedane kennis en implementatie van screening en kortdurende interventies. Daarnaast biedt het platform ondersteuning aan partijen om hun rol in vroegsignalering optimaal in te vullen.

Acties

- Inzet op NIX18 en IkPas zal vanuit VWS worden voorgezet. Zij dragen bij aan normverandering en bewustwording van problematisch drinkgedrag.
- Er vindt inzet plaats op het verhogen van het kennisniveau over de schadelijkheid en het bewustzijn van het gebruik van alcohol. Een specifieke doelgroep hiervoor kan de doelgroep 50+ zijn. Wat voor type communicatie/campagne hiervoor nodig is wordt nog gezien.
- Er wordt een landelijk platform vroegsignalering opgericht;
 - o waarbinnen het streven is dat de volgende partijen zijn vertegenwoordigd: eerstelijnszorgverleners (huisarts, verloskundigen, POH GGZ), tweedelijnszorgverleners (Ziekenhuizen, GGZ en verslavingszorg), niet verzekerde zorgverleners, vrijwilligers van o.a. seniorenorganisaties, Veilig Thuis, gemeenten, GGD/GHOR en zorgverzekeraars.

Met opmerkingen [8]: Toevoeging Staatssecretaris

- o De coördinatie van dit platform wordt belegd bij Verslavingskunde Nederland, met wetenschappelijke/praktische expertise van het Trimbos Instituut en andere instellingen uit het netwerk.
- o Er wordt een stand van zaken opgemaakt. Concreet houdt dat in:
 - er is een overzicht is gemaakt van wat er nu gebeurt en aangeboden wordt aan interventies op gebied van vroegsignalering, wat de kwaliteit en toepasbaarheid is van deze interventies en in hoeverre ze ook daadwerkelijk worden gebruikt.
 - er wordt een literatuurstudie gedaan waarin de kennis over vroegsignalering op een rijtje wordt gezet. Ervaringen uit het partnership, maar ook diverse andere onderzoeken van na die tijd en ervaringen uit het buitenland worden hierbij betrokken. Deze studie is het startpunt voor de diverse knelpuntanalyses;
- o Er wordt een knelpuntenanalyse gemaakt voor de deelgebieden. Hierbij wordt in kaart gebracht wat zorgverleners en vrijwilligers nodig hebben om hun rol in te vullen en kunnen de ambities voor 2025 verder in de plannen concreet gemaakt worden. Aan de hand van de knelpuntenanalyses worden actieplannen gemaakt en per deelgebied concrete doelen en streefcijfers heeft opgesteld.
- o Er worden vijf werkgroepen opgezet op de volgende deelgebieden: ouderen (50+), jeugd/jongvolwassenen, eerste lijn zorg, 2^e lijn zorg, werknemers/bedrijven. De werkgroepen werken de acties en interventies verder uit en zoeken daarbij zoveel mogelijk aansluiting bij bestaande structuren en initiatieven, inclusief de zorg-, welzijns- en vrijwilligersinfrastructuur.
- Naast de acties vanuit de werkgroepen onderneemt het platform de volgende acties:
 - o Verbetering van matched care (online) interventies in de keten met diverse (online) preventie-interventies en voorlichtingsmaterialen, en de overgang van online naar offline behandeling. De Topsectorencolatie zal bijdragen aan de ontwikkeling en implementatie van innovaties die bijdragen aan preventie en/of het terugdringen van gezondheidsschade van problematisch alcohol gebruik, door van 2018 tot 2020 een hierop gerichte Publiek Private Partnership (PPP) tot stand te brengen.
 - o Ontwikkeling en implementatie van zorgpaden; aanpassing van bestaande zorgpaden aan de hand van de zorgstandaard alcohol, nieuwe beroepsgroepen en vrijwilligers en andere ontwikkelingen. Dit zal in de werkgroepen gebeuren.
 - o Hulp van dichtbij; opzetten en uitvoeren trainingsprogramma voor vrijwilligers.
 - o Aanbod voor naasten; er wordt een evidence based interventie voor naasten geschikt gemaakt en landelijk geïmplementeerd door regionale verslavingszorginstellingen op te leiden om deze interventie aan te kunnen bieden. Nauwe samenwerking met ervaringsdeskundigheid in deze is van essentieel belang.
 - o Aanbod zorgprofessionals mbt de doelgroep zwangeren:
 - Communicatie door zorgprofessionals gericht op zwangere vrouwen, mensen die zwanger willen worden en vrouwen die borstvoeding geven
 - De online interventie '9 maanden niet' wordt geüpdate en verder geïmplementeerd.
 - Er worden trainingen ontwikkeld en geïmplementeerd die zorgprofessionals helpen alcoholgebruik bespreekbaar te maken bij zwangere vrouwen en

Met opmerkingen [9]: Wordt nagegaan of dit verder concreet kan worden gemaakt.

vrouwen in het kraambed. Hierbij wordt waar mogelijk aangesloten op de acties van de Taskforce Rookvrije Start.

Met opmerkingen [10]: @KNOV: kunnen jullie concreet maken hoe jullie dit gaan ondersteunen en door hoeveel verloskundig deze zullen worden gevolgd?

CONCEPT

E. Een gezonde sportomgeving

De manier waarop tegen de combinatie alcoholgebruik en sport wordt aangekeken verandert. De koppeling tussen sport en alcoholgebruik moet minder hecht worden. Een transitie in de sport is noodzakelijk, de sportverenigingen hebben ondersteuning nodig om te komen tot een sportsector die nog meer dan nu gezond gedrag stimuleert. Overmatig/zwaar alcoholgebruik en sport gaan niet samen; daar waar dit wel het geval is, moet dit veranderen. Sportverenigingen zijn soms te afhankelijk van baromzet of alcohol sponsoring. Dit moet anders, waarbij een solide verdienmodel voor sportverenigingen een randvoorwaarde is. Goed alcoholbeleid in de sportkantine is integraal beleid en gaat dus hand in hand met rookvrij en een gezond aanbod van eten en drinken.

Doelstellingen

- In 2040 biedt minimaal 80%⁵ van de sportverenigingen met een eigen kantine/accommodatie een gezonde sportomgeving. Deze kantines hebben bijvoorbeeld een expliciet alcoholbeleid. Dit houdt bijvoorbeeld in dat happy hours en 'meters bier' zijn verdwenen, kantines een frisse en gezonde uitstraling hebben, er geen alcohol wordt geschonken bij jeugdwedstrijden en stimulering van het alcoholvrije alternatief. De leeftijdsgrens voor verstrekking wordt uiteraard nageleefd, meer hierover bij het hoofdstuk Naleving leeftijdsgrens (F). Dit beleid gaat verder dan de bestaande verplichtingen die gelden voor alle sportkantines en volgen uit het 'bestuursreglement alcohol in de sportkantines' dat reeds geldt in alle gemeenten.
- In 2025 biedt 50% van de sportverenigingen ~~bieden~~ met een eigen kantine/accommodatie een gezonde sportomgeving. Ze krijgen hierbij ondersteuning.
- In 2025 is de naleving van de leeftijdsgrens bij verstrekking van alcohol sterk verbeterd en loopt deze in de pas met de afspraken zoals die zijn opgesteld bij het hoofdstuk over naleving (F).
- In 2025 maken alle verenigingen met een bar ~~maken~~ actief gebruik van een e-learning voor barvrijwilligers bij sportverenigingen ter bevordering van de deskundigheid.

Acties

- Er wordt een landelijke richtlijn ontwikkeld voor de gezonde modelvereniging, waarin beleid op gezonde voeding, roken en problematisch alcoholgebruik tot uiting komt alsmede beleid voor het inzetten van de mogelijkheden van de vereniging om gezond gedrag bij leden en buurtbewoners te stimuleren.
- Voor een verantwoord alcoholbeleid wordt:
 - o een analyse gemaakt van de huidige situatie, uitgevoerde onderzoeken, de invloed van de sportomgeving op normalisering van alcoholgebruik en de inzet van alcoholvrije drank in sportomgeving;
 - o een beleid met goede voorbeelden ontwikkeld. Accent wordt daarbij niet teveel gelegd op wat verboden is, maar meer op stimuleren van de 'gezonde sportomgeving';

Met opmerkingen 111: @sportsector: Kunnen we hier nog bij opnemen dat de sportsector meer actief deelneemt aan NIX18 en deze uitdraagt?

⁵ 80% van de 23.000 clubs met een eigen kantine, dat zijn dus 18.400 clubs

- o ondersteuning en begeleiding gegeven aan clubs bij het opzetten en invoeren van beleid. TeamFit zou hier in samenwerking met Stichting Jeugd en Alcohol en het Trimbos Instituut een rol bij kunnen spelen.
- De betrokken partijen ontwikkelen een e-learning voor barvrijwilligers (financiering is van VWS).
- De VNG bevordert dat gemeenten op verzoek van de sportsector de naleving van de leeftijdsgrens van sportvereniging nadrukkelijker handhaven.
- Onderzoek naar de mate van sponsoring door de voedings- en alcoholindustrie richting de sport en de trends en kansen hierin.

Met opmerkingen [12]: Check met Overgewicht tafel

CONCEPT

F. Naleving en handhaving bij leeftijdsgrens en dronkenschap

Jongeren onder de 18 krijgen hun alcohol in meerderheid van sociale bronnen zoals vrienden en ouders.⁶ Dat neemt niet weg dat de verkrijgbaarheid via commerciële bronnen voor jongeren onder de 18 nog beter kan en moet. De naleving van de wettelijk vastgestelde leeftijdsgrens door verstrekkers is een belangrijk onderdeel van verantwoorde verstrekking. Hoewel er de afgelopen jaren sprake is van een stijging van het nalevingniveau over de hele linie, constateren we dat het bij een aantal sectoren lastig is om de naleving op een fors hoger niveau te krijgen.

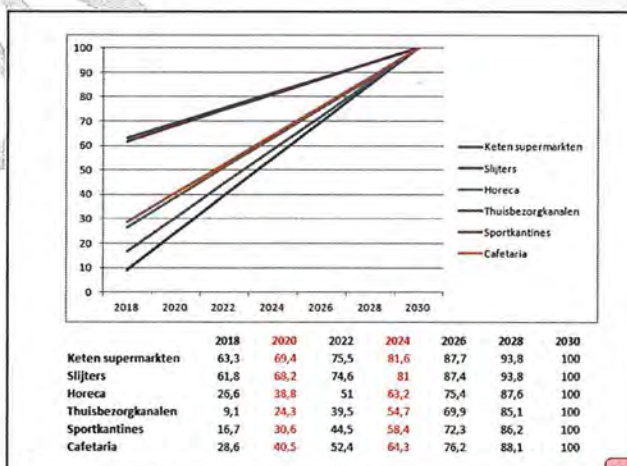
De kenmerken van de verkoopkanalen verschillen sterk en hebben invloed op de manier waarop er gestuurd kan worden op verbetering van de naleving. Ketenbedrijven kunnen met personeels- en concernbeleid direct sturen op de naleving. Voor sportbonden met afzonderlijke verenigingen en brancheorganisaties (zoals Koninklijke Horeca Nederland en de Slijtersunie) zijn de sturingsmogelijkheden minder en blijkt het veel lastiger om de naleving collectief op een hoger plan te krijgen. Juist deze verstrekkers geven zelf aan gebaat te zijn bij een hoge pakans en doortastende handhaving. Grotere evenementen zijn ook een risico met oog op naleving, omdat er daarbij veel tijdelijk personeel wordt ingezet, er veel wederverstrekking aan 18-minners is en de eventuele sancties niet in verhouding staan tot het voordeel van niet-naleven. Gemeenten kunnen de naleving door verstrekkers sterk bevorderen met consequente handhaving.

Voor de verantwoorde verstrekking van alcohol stellen verstrekkers en de VNG gezamenlijk vast dat er meer aandacht moet komen voor het tegengaan van dronkenschap bij de verstrekking van alcohol ter plaatse. Nadruk ligt nu vaak enkel op de naleving van de leeftijdsgrens, terwijl de verstrekkers van alcohol ook geen toegang mogen verlenen aan personen in kennelijke staat (art. 20 lid 5 DHW) en geen alcohol mogen verstrekken aan iemand die in staat van dronkenschap verkeert (art. 252 Wetboek van strafrecht).

Met opmerkingen [13]:
We hebben gezegd dat goede handhaving belangrijk is voor beter naleving.
Wat KHN betreft geldt dat er goede handhaving over de hele linie moet zijn, bij alle vormen van verstrekking, waarbij de handhaving voldoende in kwaliteit en omvang moet zijn.

Doelstellingen

- De ambitie is 100% naleving van de leeftijdsgrens bij verstrekking van alcohol vanaf 2030. Dit geldt voor alle verstrekkers van alcohol, zowel voor thuisconsumptie als voor consumptie ter plaatse, en zowel offline als online.
- Verstrekkers streven naar een lineair stijgende naleving, met als startpunt het niveau van naleving in 2016 en als eindpunt de ambitie in 2030.

Met opmerkingen [14]:
In het plaatje staat bij de tabel '2018' wat '2016' moet zijn.

⁶ 79% van minderjarigen die werden opgenomen in ziekenhuizen, gaven aan alcohol te hebben gekregen van ouders of meerderjarige vrienden (Factsheet Alcoholintoxicaties 2007 tot en met 2016, Reinier de Graaf, NSCK Universiteit Twente). Uit koop/slaag-indexcijfer van Intraval (Kopen en verkrijgen van alcohol door jongeren) blijkt dat 83% van de succesvolle verkrijgingen terug te leiden is naar ouders en andere meerderjarigen.

- In 2020 en 2024 wordt in kaart gebracht of verstrekkers op koers liggen (zie afbeelding) en waar behoefte is aan extra inspanningen, controles of bijsturing.

Acties

- Ontwikkelen van e-learnings voor iedereen die alcohol verstrekt; zo wordt verantwoorde verstrekking bevorderd.
 - o CBL heeft al een e-learning. De ervaring van CBL wordt gedeeld.
 - o De Slijtersunie en LKVV hebben ook een e-learning, maar deze zal worden geactualiseerd of vernieuwd.
 - o Branches nemen zelf initiatief voor een nieuwe e-learning, maar leggen die wel voor aan Trimbos voor een kwaliteitseis.
 - o Een campagne om het materiaal actief te verspreiden en deelname te organiseren bij de verstrekkers.
 - o De medewerkers en vrijwilligers die niet beschikken over een diploma Sociale Hygiëne volgen deze training. In 2020 hebben de volgende aantallen verstrekkers de training gevolgd: KHN: deelnemers, CBL: 150.000 deelnemers, VDN: ... deelnemers, Slijtersunie: deelnemers, NOC-NSF: deelnemers, LKVV:
- Verbetering van de handhaving door gemeenten:
 - o Er komt in overleg met de VNG een Handhavingprotocol voor gemeenten met handvatten voor:
 1. Risicogerichte handhaving
 2. Effectieve inzet van testkopers, inclusief een protocol hoe 17 jarige testkopers kunnen worden ingezet
 3. Handhaving bij doorschenken
 4. Specifieke aanpak in uitgaansgebieden en evenementen (zowel politie als GGD/GHOR worden hierbij betrokken)
 5. Beter geborgde procedures voor sanctionering
 - o VNG en VWS zetten zich in om samen 10 gemeenten te vinden die de handhaving van de DHW risicogericht inrichten en extra handhavingsinspanningen leveren aan de hand van het handhavingsprotocol. De ervaringen worden gedeeld met andere gemeenten.
 - o VNG bevordert dat gemeenten jaarlijks de handhavingscijfers verstrekken, zodat VWS de handhaving landelijk in kaart kan brengen.
- Verbetering naleving door verstrekkers
 - o De aanpak zoals die vorm heeft in gemeente Utrecht wordt breder toegepast. Deze aanpak is een samenwerking tussen gemeente en horecabedrijven, waarbij de naleving van de leeftijdsgrens wordt verbeterd. Tien gemeenten rollen een dergelijke aanpak uit. Dat pleit gemeenten overigens niet vrij van de handhavende taak.
 - o Sportverenigingen krijgen ondersteuning; meer hierover in het hoofdstuk 'Gezonde sportomgeving' (E).
 - o Supermarkten zetten zich in voor een systematische planmatige en consequente aanpak. Er komt een pilot voor de ontwikkeling van een periodieke systeemcontrole. Onderdeel daarvan zijn periodieke controles met testkopers. Er kunnen

Met opmaak: Markeren

Met opmerkingen [15]:

Hoe zit het hier met de financiering. Bij de paragraaf over 'sport' wordt gesteld dat VWS financiert, maar dat ontbreekt hier.

Simpel gesteld; we kunnen de e-learning voor de hele horeca niet realiseren als er geen financiering van VWS is

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmerkingen [16]:

Zie bovengenoemde opmerking. Indien geen financiering VWS beperkt de campagne van KHN zich tot haar leden en niet daarbuiten.

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmerkingen [17]: Andere partijen graag invullen.

Met opmerkingen [18]:

Ook hier is in een eerder stadium een financieringsvraag gesteld.

Een stukje financiering van VWS maakt het eerder kansrijk een dergelijke aanpak uit te rollen. Komt er financiering ja of nee.

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

kwaliteitskaders worden opgesteld ten behoeve van risicogericht toezicht. CBL en VDN hebben hier al ervaring mee.

- o VWS laat onderzoek doen naar het verschil in naleving tussen:
 1. de tien gemeenten die meedoen aan de actie voor betere handhaving;
 2. de tien gemeenten die meedoen aan de actie verbetering naleving door verstrekkers;
 3. en tien gemeenten die niet aan bovenstaande twee acties meedoen; met als doel om best practices in beeld te brengen.
- Communicatie ter bevordering van de naleving door de consument:
 - o NIX 18: De alcoholindustrie sluit zich aan bij de NIX18-campagne. Met de alcoholindustrie kan de NIX18 boodschap op veel meer uitingen worden meegenomen.
 - o NIXzonderID: Campagne om tonen ID te bevorderen in de NIX 18 campagne.
 - o VWS Monitoringsprogramma naleving. Landelijke monitoring 1 keer per 2 jaar, te starten in 2018; wordt een aantal jaren voortgezet. Er zullen meer onderscheiden categorieën verstrekkingpunten worden opgenomen dan in de huidige weergave zoals zichtbaar in de tabel met grafiek. Zodoende is meer maatwerk mogelijk.
 - o Aanpassing DHW:
 - VWS onderzoekt of hoe de strafbaarstelling van wederverstrekking nodig is, zoals die voorkomt in horeca en op festivals in de DHW kan worden opgenomen gerealiseerd.
 - VWS bekijkt of er wettelijk nadere eisen moeten worden gesteld aan de verkoop van alcohol via internet, mede in het kader van de handhaafbaarheid.
 - Er wordt een kan-bepaling in de DHW opgenomen. Die maakt het mogelijk om eisen te stellen aan de verstrekkers van alcohol in de vorm van een geborgde werkwijze om de naleving van de leeftijdsgrens te controleren.
- Tegengaan dronkenschap bij verstrekking voor consumptie ter plaatse
 - o Naleving van deze wetsartikelen nadrukkelijk onderdeel maken van de te ontwikkelen e-learning voor verstrekkers ter plaatse (zie naleving).
 - o Handhaving van deze wetsartikelen nadrukkelijk opnemen in een handreiking/protocol voor gemeenten over de handhaving van de DHW. Daarin zal ook aandacht zijn voor hoe deze overtredingen in kaart te brengen zijn. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van opgedane kennis door Trimbos en bureau Objectief.

Met opmerkingen [19]: En verstrekkers?

Met opmerkingen [20] 19]:
Die zijn al aangesloten

Met opmerkingen [21]:
Formulering zoals die er stond veel te vaag en vrijblijvend.

Met opmerkingen [22]:
Deze bepaling is voor KHN niet acceptabel.

Er is een bereidheid om ons als KHN te committeren op inzet om de naleving van de leeftijdsgrens naar een fors hoger niveau te krijgen.

Voor KHN is volstrekt onacceptabel wanneer tegelijkertijd de haak wordt geslagen dat er straks eisen kunnen worden gesteld zoals het is beschreven.
Overigens, wat is dat dan 'een geborgde werkwijze om naleving van de leeftijdsgrens te controleren'?
Is volkomen onduidelijk. Maar wordt dan uitgewerkt in een AMVB.

Als dit zo blijft staan dan is dat een reden voor KHN om het preventie-akkoord niet te ondertekenen.

Het gaat volgens de toelichting van [] om een haak voor 'verkoop op afstand van alcohol'. Maar zo staat het straks niet in de wet. Een algemene kan-bepaling is dus niet acceptabel.

Als je naleving bij verkoop op afstand beter wilt regelen, doe dat dan specifiek. Maar niet algemeen.

Met opmerkingen [23]: Staatssecretaris wil deze erin houden. Bij de wijziging van de DHW wordt er een haakje gemaakt in de wet. De bedoeling is deze bij de komende wijziging van de DHW alleen in te zetten voor verkoop op afstand. Dit wordt verder ingevuld in een AMVB.

Met opmerkingen [24]:
Is dat niet in feite al voldoende opgenomen hierboven onder het kopje 'Verbetering van de handhaving door gemeenten'?

NASCHRIFT

Prijismaatregelen:

Over prijismaatregelen is niet inhoudelijk gesproken of onderhandeld aan de onderhandelingstafel problematisch alcoholgebruik. Zodoende werden partijen niet in mededingingsrechtelijke verlegenheid gebracht. Maar VWS hecht wel aan de invoering van prijismaatregelen, ter ondersteuning van het akkoord.

- de regering stelt een wetgevingstraject in om accijnzen op alcohol te indexeren;
- de regering doet in het aankomende wijzigingstraject van de Drank- en Horecawet voorstellen om de lokale optionele bepaling (artikel 25D, lid b) te vervangen voor een permanente landelijk geldende regeling. Tevens zal het toegestane percentage korting op de reguliere prijs worden aangescherpt.

Op dit moment hebben gemeenten nog de optie om bij verstrekking van alcohol voor gebruik elders dan ter plaatse (bijvoorbeeld voor thuisgebruik door supermarkten en slijters) een verbod in te stellen tegen een prijs die voor een bepaalde periode lager is dan 70% van de reguliere prijs.

- minimum unit pricing, zoals die nu in Schotland toegepast wordt, zal nader worden geanalyseerd. VWS zal onderzoek instellen naar de effectiviteit van een dergelijke maatregel in Nederland.

Met opmerkingen [25]:

Ik begrijp dat het dan de bedoeling is dat de bepaling tav de horeca (art 25d lid 1 sub a) blijft bij een lokale bevoegdheid? Als dat inderdaad zo is, dan hebben wij hier geen opmerkingen over.

Met opmerkingen [26]:**Met opmaak: Markeren****Met opmaak: Markeren**

Partijen:

De volgende partijen hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de afspraken in dit akkoord en committeren zich aan het behalen van de beoogde doelstellingen:

- Koninklijke Horeca Nederland, Slijtersunie
- Vereniging Drankenhandel Nederland
- Landelijke Kamer van Verenigingen
- Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
- Stichting Verantwoord Alcoholgebruik
- VNO-NCW
- Nederlandse Brouwers
- Stichting Ouders en Onderwijs
- Nederlandse Vereniging voor Drank- en horecawet Inspecteurs
- STAP - Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid
- Stichting Jeugd en Alcohol
- Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen
- KBO-PCOB, mede namens KBO-Brabant en NOOM
- Verslavingskunde Nederland
- Stichting Positieve Leefstijl
- Zorgverzekeraars Nederland
- Sportbonden / NOC*NSF
- GGD GHOR Nederland
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- PO-Raad
- VO-Raad
- MBO-Raad
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvullende informatie overleg 7 september PA problematisch alcoholgebruik
Datum: woensdag 5 september 2018 21:02:33
Bijlagen: [image002.png](#)

Contactpersoon communicatie KHN:

Bernadet Naber
 Woordvoerder

Koninklijke Horeca Nederland
 M: 06 [redacted]
 [redacted]@khn.nl

Van: [redacted]@minvws.nl>
Verzonden: woensdag 5 september 2018 18:37
Aan: [redacted]@knkv.nl>; 'Eus Peters' <[redacted]@rndweb.nl>;
 [redacted]@knvb.nl' <[redacted]@knvb.nl>; 'Wim van Dalen' <[redacted]@stap.nl>;
 [redacted]@slijtersunie.nl' [redacted]@slijtersunie.nl>; [redacted]@noaberkracht.nl'
 [redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted]@telfort.nl>;
 'Assessor@lkvv.nl' <Assessor@lkvv.nl>; 'Peter de Wolf' <[redacted]@stiva.nl>; 'Cees-Jan Adema'
 [redacted]@dranken.org>; [redacted]@oudersonderwijs.nl'
 <[redacted]@oudersonderwijs.nl>; [redacted]@knov.nl' <[redacted]@knov.nl>;
 [redacted]@mboraad.nl' [redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@vo-raad.nl' <[redacted]@vo-
 raad.nl>; [redacted]@depoortvankleef.nl' [redacted]@depoortvankleef.nl>; [redacted]@jellinek.nl'
 [redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@knov.nl' [redacted]@knov.nl>; [redacted]
 <[redacted]@rdgg.nl>; [redacted]@kbo-pcob.nl' [redacted]@kbo-pcob.nl>;
 [redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@uvt.nl'
 <[redacted]@uvt.nl>; [redacted]@trimbos.nl' <[redacted]@trimbos.nl>; [redacted]@vng.nl'
 <[redacted]@vng.nl>; [redacted]@minvws.nl>; [redacted]
 [redacted]@khn.nl>; [redacted]@vnoncw-mkb.nl' <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]@depoortvankleef.nl'
 <[redacted]@depoortvankleef.nl>; 'Rene Roorda' <[redacted]@cbl.nl>; 'Rianne van den Berg'
 [redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted]@trimbos.nl>; [redacted]
 [redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@cbl.nl>; [redacted]
 [redacted]@knkv.nl>; [redacted]@zn.nl>;
 [redacted]@mboraad.nl' <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@ggdghor.nl'
 [redacted]@ggdghor.nl>; [redacted]@gezondeschool.nl>;
 [redacted]@vo-raad.nl' <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@mboraad.nl' <[redacted]@mboraad.nl>;
 [redacted]@cbl.nl' [redacted]@cbl.nl>; [redacted]@ggdghor.nl>;
 'Verhoeve, Pieter' [redacted]@oudewater.nl>
CC: [redacted]@ede.nl' <[redacted]@ede.nl>; [redacted]
 [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl>
Onderwerp: Aanvullende informatie overleg 7 september PA problematisch alcoholgebruik

Dag allen,

In aanvulling op mijn mail van gisteren, stuur ik jullie bij deze de concepttekst van het gehele akkoord (d.w.z. alle 3 de thema's en de inleidende tekst die ik gister al heb meegestuurd). Dit doen we zodat alle partijen zicht hebben op de teksten tot nu toe. Met daarbij de opmerking dat ook de andere 2 thematafels nog hard aan het werk zijn met de teksten, net als wij, en dit dus nog steeds

concepten zijn. We vragen jullie ook met deze teksten weer vertrouwelijk om te gaan. De teksten van de andere tafels sturen we louter ter informatie. Elke tafel gaat over zijn eigen teksten. Vrijdag gaan we het inhoudelijk dus alleen over onze tekst hebben en over monitoring en borging. De tekst die voor onze tafel erbij zit is identiek aan die ik gisterochtend heb gestuurd of 2 punten na: de opmerkingen zijn er eruit gehaald (track changes overigens niet) en er is een zin toegevoegd over het bevorderen van lokale akkoorden.

Zonder tegenbericht ga ik er vanuit dat jullie door dezelfde persoon vertegenwoordigd worden als tijdens de laatste bijeenkomst. Mocht dat niet zo zijn, dan hoor ik het graag uiterlijk morgen einde dag. Tijden en locatie vinden jullie in de mail hieronder.

Ten slotte heb ik nog een vraag mbt de communicatie als we straks het akkoord gereed en getekend hebben. We zouden van jullie als betrokken organisaties graag een contactpersoon willen die zich bezighoudt met de communicatie van jullie organisatie (woordvoerder/communicatiemedewerker/of iemand die deze rol meestal vervult). Dit zodat onze communicatie afdeling e.e.a. met jullie kan afstemmen. Zouden jullie deze informatie kunnen mailen of meenemen naar het overleg vrijdag? We zorgen dat er dan een lijst is waarop je dit kan invullen.

Alvast hartelijk dank en heel graag tot a.s. vrijdag!

Vriendelijke groet,

[Redacted signature]

MSc | Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
M 06 [Redacted] | [Redacted]@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Van: [Redacted]
Verzonden: dinsdag 4 september 2018 11:31
Aan: [Redacted]; 'Eus Peters'; [Redacted]@knvb.nl; 'Wim van Dalen';
[Redacted]@sljtersunie.nl; [Redacted]@noaberkracht.nl; [Redacted]; 'Assessor@lkvv.nl'; 'Peter
de Wolf'; 'Cees-Jan Adema'; [Redacted]@oudersonderwijs.nl; [Redacted]@knov.nl;
[Redacted]@mboraad.nl; [Redacted]@vo-raad.nl; [Redacted]@depoortvankleef.nl;
[Redacted]@jellinek.nl; [Redacted]@knov.nl; [Redacted]@kbo-pcob.nl;
[Redacted]@uvt.nl; [Redacted]@trimbos.nl; [Redacted]@vng.nl;
[Redacted]@khn.nl; [Redacted]@vnoncw-mkb.nl; [Redacted]@depoortvankleef.nl; 'Rene Koorda';
'Kianne van den Berg'; [Redacted]; [Redacted]; [Redacted];
[Redacted]; [Redacted]@mboraad.nl; [Redacted]@ggdghor.nl; [Redacted];
[Redacted]@vo-raad.nl; [Redacted]@mboraad.nl; [Redacted]@cbl.nl; [Redacted] 'Verhoeve,
Pieter'
CC: [Redacted]@ede.nl; [Redacted]; [Redacted]
Onderwerp: nieuwe versie concepttekst PA problematisch alcoholgebruik tbv overleg 7 september

Beste deelnemers PA Problematisch alcoholgebruik,

In de bijlage vinden jullie de laatste versie van de concepttekst PA problematisch alcoholgebruik. Onze excuses dat deze later is verstuurd dan gepland. Er is gisteravond tot laat doorgewerkt, maar het was helaas niet mogelijk om op dat moment alle reacties te verwerken. Daar hadden we ook een deel van de ochtend voor nodig. Nogmaals dank voor alle de reacties, dat laat zien dat alle partijen erg betrokken zijn bij dit proces.

We hebben geprobeerd zoveel mogelijk transparant te zijn in het verwerken van opmerkingen. Meestal staat er bij van wie het voorstel komt. Als dat niet het geval is, dan was het ons inziens puur een tekstuele verbetering. In de tekstvoorstellen is vanuit het secretariaat geprobeerd een balans te vinden tussen de verschillende voorstellen.

Daarnaast vinden jullie in de bijlage de inleiding van het akkoord (dus het stuk dat voor de 3 akkoorden van de thematafels komt). De tekst, gemaakt door de verbindingstafel, sturen we ter info, met uitzondering van het deel over monitoring en borging (onderaan pagina 4). Dit deel zal ook een bespreekpunt zijn vrijdag a.s. Belangrijkste vraag is dan; zijn jullie het eens met de uitgangspunten benoemd in de tekst?

Over 2 zaken hebben een aantal partijen opmerkingen gemaakt en gaan we nog een slag mee maken. Uiteraard worden jullie daar voor vrijdag over geïnformeerd.

- Aangeven welke partijen verantwoordelijk zijn voor de genoemde thema's/actie's;
- Een nieuwe versie van onze concept-begroting.

Voor vrijdag staat op de agenda:

- Bespreken concepttekst. Voorstel van het secretariaat is dat we de tekst op het scherm afbeelden en ter plekke de laatste wijzigingen doorvoeren. Wees daar dus op voorbereid, evenals het feit dat de tijd zeer beperkt is.
- Bespreken monitoring en borging.

De bijeenkomst start om 10.00 uur en staat tot in ieder geval 12:30 uur. We proberen uitloop te beperken, maar de kans erop is aanwezig. Er wordt voor lunch gezorgd. De bijeenkomst is bij VWS, 4^e verdieping Muzenzaal 2/3.

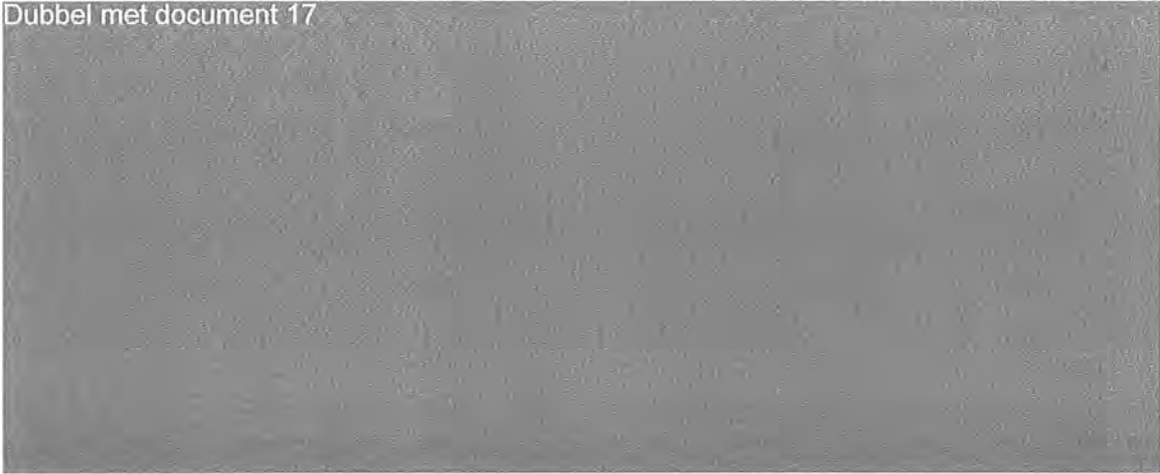
We zien jullie heel graag aanstaande vrijdag!

Vriendelijke groet,

■ en ■

■ **MSc** | Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
M 06 ■ | ■@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Dubbel met document 17

Nationaal Preventieakkoord

Een gezonder Nederland

Een gezonder Nederland...

...dát is wat we willen we bereiken. Met kinderen die een goede start maken en daar hun leven lang profijt van hebben. Met actieve volwassenen, die fit hun pensioen halen. En met ouderen die veel gezonde levensjaren hebben en zo lang mogelijk meedoen in de samenleving. Dát is de ambitie van dit Nationaal Preventieakkoord. Een ambitie die we met z'n allen waar gaan maken. De tijd is er rijp voor.

Niet voor niets hebben veel partijen in de aanloop naar dit kabinet aangedrongen op een grotere inzet op preventie en een gezonder Nederland. En op een preventieakkoord met een brede coalitie van maatschappelijke partijen en bedrijfsleven. Dat preventieakkoord kwam vervolgens in het regeerakkoord en na verkennende gesprekken met ruim zeventig partijen zijn op 20 april 2018 de onderhandelingen begonnen. Het doel: bindende afspraken met elkaar en met de rijksoverheid maken. Geen eenvoudige taak, omdat de belangen van de partijen niet altijd in elkaars verlengde liggen. Maar het resultaat mag er zijn: een samenhangend pakket met maatregelen die gezamenlijk bijdragen aan het gezonder maken van Nederland.

Het draagvlak voor preventie is groot. Maar wat zijn precies de ambities? Hoe zou anno 2040 een gezonder Nederland eruit zien? In 2040 zetten we veel meer in op preventie en minder op zorg. Mensen, jong en oud, worden gestimuleerd om gezonde keuzes te maken. Preventie staat op het netvlies van zorgprofessionals. Een gezonde leefstijl staat voorop. En mensen worden niet ziek(er) door stress van opeengestapelde problemen of depressieve klachten. De zorg is zodanig ingericht dat de inzet van preventie en samenwerking in de zorg en met partijen daarbuiten wordt bevorderd.

Ook wat betreft de drie grote gezondheidsrisico's in dit Nationaal Preventie is in 2040 veel ten goede gekeerd. Zo zullen kinderen en jongeren in 2040 veel meer bewegen in een gezonde omgeving: thuis, op de kinderopvang, op school en bij de sportvereniging, waar ze natuurlijke allemaal met de fiets naar toe gaan. En voor volwassenen gaat het ook op: minder overgewicht, obesitas en diabetes. Merkbaar gezondere mensen die overtuigend gezondere keuzes maken in een gezonde omgeving en dagelijks lopen, fietsen en sporten: de beweging naar een gezonder Nederland.

Zo zullen in 2040 kinderen de geur van tabaksrook niet meer kennen. Zij zijn de kinderen van de rookvrije generatie, die in een omgeving vrij van tabak leven. Een fantastisch vooruitzicht: beginnen er nu nog 75 kinderen per dag met roken, over twintig jaar is dat nul. En er zijn ook veel minder volwassenen die roken.

Bijna nergens komen ze ook nog rokers tegen: niet op het werk, niet op de sportvereniging, niet in de straat waarin ze leven en niet op het schoolplein waar ze hun gezonde kinderen op gaan halen.

En zo zullen jongeren onder de 18 jaar het geheel normaal vinden dat ze geen alcohol drinken. Ouders vinden het al net zo logisch dat hun kinderen niet drinken. En fijn: het scheelt veel zorgen als je weet dat je kind niet stomdronken wordt of aan het bingedrinken slaat. Zelf weten ze ook nog veel beter dan nu dat je van drankje op z'n tijd kunt genieten, maar dat alcohol ook grote risico's met zich mee kan brengen. En dat er vele lekkere alternatieven zijn. 0.0% op de borrel, na het sporten en op feesten? Niemand die er nog van opkijkt.

In dit Nationaal Preventieakkoord hebben we gekozen voor een aanpak op juist deze drie onderwerpen: roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht. Omdat ze verreweg de grootste oorzaak voor ziektelast in Nederland zijn, met 35.000 doden en 9 miljard aan zorguitgaven per jaar. Die keuze voorkomt dat we aan heel veel verschillende zaken een klein beetje gaan doen. Maar de drie thema's bestrijken wel weer zó'n groot gebied, dat automatisch allerlei andere invalshoeken, onderwerpen en aanpakken aan de orde zullen komen.

Uitdagingen

Als we onze ambities leggen naast de huidige situatie in de Nederlandse samenleving, blijkt dat er een forse uitdaging voor alle betrokkenen ligt. Preventie speelt een belangrijke rol om die ambities binnen bereik te brengen. Nog steeds raken iedere week honderden kinderen verslaafd aan roken en is roken veruit de belangrijkste vermijdbare oorzaak van ziekte en sterfte. Daarnaast neemt het aantal mensen met overgewicht en diabetes toe. En de jeugd begint weliswaar wat later met drinken (gemiddeld 13,2 jaar), maar zij die regelmatig drinken doen dat dan ook vaak en gebruiken dan grote hoeveelheden. Problematisch drinken is overigens ook een prangend, maar minder vaak onderkend probleem bij andere groepen, zoals 50+'ers. Roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik leiden zo tot enorme gezondheids- en maatschappelijke schade.

Even tekenend zijn de gezondheidsverschillen tussen bevolkingsgroepen. Mensen met een lage opleiding en laag inkomen zijn in onze samenleving veel slechter af als het om gezondheid gaat. Ze roken meer, hebben vaker problemen met overgewicht, lijden onder stress door schulden, bewegen te weinig en eten ongezond. De cijfers zijn onthutsend: zeven jaar eerder overlijden en jezelf achttien jaar langer ongezond voelen. In de huidige vooruitzichten nemen deze verschillen eerder toe dan af. Ook zien we een toename van het aantal mensen met een chronische ziekte.

Door te kiezen voor preventie op de thema's roken, overgewicht en problematisch drinken, hebben we een direct aangrijpingspunt om deze mensen met een structureel laag inkomen en een lage opleiding beter te bereiken. Dit sluit aan bij de voorgestelde speerpunten van de WRR om zoveel

mogelijk gezondheidswinst te realiseren (WRR policy brief 'Van verschil naar potentieel' 27 augustus 2018). Samen met het kabinetsbeleid om de arbeidsdeelname onder lager opgeleiden te stimuleren en problematische schulden aan te pakken, kunnen onze inspanningen de negatieve trends ombuigen. Mensen leven dan langer en met meer gezonde jaren, ze doen minder een beroep op de zorg, ze werken langer door en geven hun kinderen een betere start in hun leven. De potentiële gezondheidswinst voor de samenleving is groot.

Kansen

Met het Nationaal Preventieakkoord kunnen overheid, bedrijfsleven, zorg, welzijn, onderwijs en wetenschap deze uitdagingen aangaan. Door publiek-private samenwerking, bindende afspraken en de inzet van innovaties. Er wordt al jaren op verschillende manieren gewerkt aan een gezonder Nederland en er is juist in deze tijd veel om bij aan te haken, op voort te bouwen en te gebruiken om de ambities van het akkoord waar te maken. Van de verpleegkundige aan huis, die in de jaren '50 Nederland het gezondste land ter wereld maakte, via de rijksvaccinatieprogramma's, die veel mensenlevens gered hebben, tot huidige programma's als Gezond in de Stad, Alles is Gezondheid en JOGG: er is in de loop van de tijd een stevige basis voor nieuw preventiebeleid gelegd.

De uitvoering van het Nationaal Preventieakkoord zal dan ook zeker bouwen op al deze verworvenheden. De omslag van nazorg naar voorzorg, van genezen naar voorkomen, is gebaat bij een integrale, brede aanpak. Met verbinding bij de integrale, lokale aanpak die de huidige programma's toepassen om de complexe problemen het hoofd te bieden. En we zullen vooral zo goed mogelijk aansluiten bij de rol van de gemeenten en andere lokale partijen, die met de decentralisatie veel meer zorg- en welzijnstaken hebben gekregen. Het Nationaal Preventieakkoord biedt gemeenten en alle lokale partijen ruimte voor een eigen aanpak en akkoorden, zodat zij aan kunnen sluiten bij de omstandigheden en problemen die prioriteit hebben. En zodoende op lokaal niveau gezondheidsachterstanden bij kwetsbare groepen aan te pakken.

Door die bestaande programma's en het wetenschappelijk onderzoek weten we tegenwoordig meer over preventie en het gedrag van mensen. Over (verwachte) ontwikkelingen, effectieve interventies en hoe op de lange termijn successen tot stand komen. Roken is een mooi voorbeeld: waar veertig jaar geleden bij verjaardagen nog het glas met sigaretten op tafel stond, zien we dat tegenwoordig nergens meer. Langzamerhand komen we erachter hoe we het roken terug kunnen dringen.

Een andere kans bieden de technologische ontwikkelingen. E-health, zoals gezondheidsapps, geven data over ons gedrag en kunnen mensen een duwtje in de rug geven om gezonder te gaan leven. Apps die ondersteuning geven bij gezonder eten of stoppen met roken, of sociale tools om je leefstijl te verbeteren en een stappenteller om te zien of je aan genoeg beweging komt. Allemaal even

handige als nuttige middelen die ons tegenwoordig ter beschikking staan om aan onze gezondheid te werken. Het is dan ook mooi dat verschillende topsectoren aan het Nationaal Preventieakkoord deelnemen. We kunnen die innovatieve kracht van het bedrijfsleven de komende jaren goed gebruiken.

En tenslotte misschien wel de belangrijkste kans: onze samenleving lijkt er klaar voor. Dit maakt het mogelijk om naast 'zachte' maatregelen door mensen te verleiden en makkelijke keuzes te bieden, ook 'hardere' maatregelen te nemen. Met die combinatie zijn er echt stappen te maken.

Aanpak

Bij complexe problemen is er vaak sprake van een grote diversiteit aan maatregelen en aanpakken. Bij preventie is dat niet anders. Van heel eenvoudige – een beweegtuin voor ouderen - tot meer ingewikkelde maatregelen die het stelsel raken: er zijn tal van mogelijkheden. Het kan indirect, op een integrale manier door mensen aan werk te helpen, door zorgverzekeraars die meehelpen met schuldsanering en door een groenere (en daarmee bewezen gezondere) omgeving te maken. Of met programma's specifiek voor de jeugd (zoals JOGG) en programma's die gericht zijn op levensloop en 'life events'. Sleutel in de aanpak is een integrale benadering van de problematiek, met nauwe samenwerking van overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

In dit Nationaal Preventieakkoord hebben we met de focus op roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht een groot bereik, waar tegelijkertijd concrete ambities mee te formuleren zijn, zoals: in 2040 een rookvrije generatie, minder problematische drinkers en minder jeugdigen en volwassenen met overgewicht en obesitas. Bij die ambities horen afspraken tussen alle betrokken partijen, en maatregelen die aan spelregels gebonden zijn, gemonitord en eventueel aangepast kunnen worden. Een lerende aanpak, steunend op een actieve samenwerking met de wetenschap en kennisinstellingen.

Dát alles levert een slagvaardig Nationaal Preventieakkoord met concrete resultaten op. Waarmee het gezondere Nederland voor iedereen realiteit binnen bereik komt. Dan is dit ambitieuze, maar realistische akkoord een groot succes.

Agenda voor de toekomst (pm kan hier of in de kamerbrief)

Met dit Nationaal Preventieakkoord maakt dit kabinet een krachtig statement. Het zal de nodige inspanning van alle partijen vragen om deze afspraken uit te voeren. Tegelijkertijd moeten we in deze kabinetsperiode ook al verdergaande stappen zetten om meer fundamentele veranderingen door te voeren. Zo kan preventie beter verankerd worden in het stelsel en bijvoorbeeld in of naast de zorgverzekeringswet. Om de omslag te kunnen maken van “het verzekeren van ziekte” naar “het belonen van gezondheid”. We starten hierover een discussie met een aantal prominente deskundigen en met betrokken burgers. Een andere dringende maatschappelijke opgave is de mentale druk van onze jeugd. Meerdere onderzoeken maar ook onze jongeren zelf geven aan dat omgaan met informatie- en prestatiedruk niet eenvoudig is en veel gezondheidsklachten veroorzaakt. Onze jongste jeugd geeft aan dat om gezonde keuzes te maken je vooral veel zelfvertrouwen moet hebben. Met deze waardevolle inzichten willen we met de jongeren nagaan wat we kunnen doen om hen mentaal weerbaarder te maken en mentaal gezond te houden. Tot slot is in gesprekken met het bedrijfsleven gesproken over de mogelijkheid om gezondheid op het werk meer te stimuleren. Deze opgave maakt ook onderdeel uit van de agenda.

De Kennisagenda Preventie die voortvloeit uit de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) en de route ‘Gezondheidsonderzoek, preventie en Behandeling’, maken duidelijk dat er ook nog veel vragen zijn over preventie en gezondheidsbevordering. Door in het onderzoek aan te sluiten bij de thema’s roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik kunnen kennis en maatschappelijke ontwikkelingen elkaar versterken. Naast financiering vanuit de overheid wordt onderzoek betaald door bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zoals (gezondheids)fondsen, zorgverzekeraars en topsectoren.

[kader]

Governance, borging en monitoring

De partijen die hun handtekening zetten onder één of meerdere deelakkoorden, verklaren met hun handtekening zich te herkennen in de inhoud van het betreffende deelakkoord en bereid te zijn om zich in te spannen om de geformuleerde doelstellingen te helpen realiseren. Daarbij hanteren de partijen van dit Nationaal Preventieakkoord een aantal spelregels. Maatgevend zijn de gezondheidsdoelstellingen voor de langere termijn. Het RIVM zal de doelstellingen van de akkoorden monitoren. De partijen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de acties. De uitkomsten van deze monitoring op doelstellingen en acties wordt besproken met partijen.

De komende periode wordt de hiervoor benodigde organisatie concreet ingevuld in samenspraak met betrokken partijen. Daarbij wordt ook gekeken naar de dwarsverbanden met thema's die, zoals we hier boven hebben aangegeven, van belang zijn om de afspraken tot een succes te kunnen maken.

De afspraken in het akkoord zijn niet limitatief. Nieuwe maatregelen kunnen worden toegevoegd als ze passen bij de geformuleerde visie en bijdragen aan het realiseren van de ambities. Nieuwe partners kunnen aansluiten als zij de ambities onderschrijven en bereid zijn bij te dragen aan de verwezenlijking van de ambities in dit akkoord. Preventie is immers een zaak van lange adem, van een langdurige en consistente inzet, van veel partijen in nauwe samenwerking. Daarom houden we vast aan de doelstellingen voor de langere termijn, maar zijn we op de weg daar naartoe flexibel in de manier waarop we daar samen willen komen.

[einde kader]

VERTROUWELIJK

1. Overgewicht - conceptversie 03-09-2019

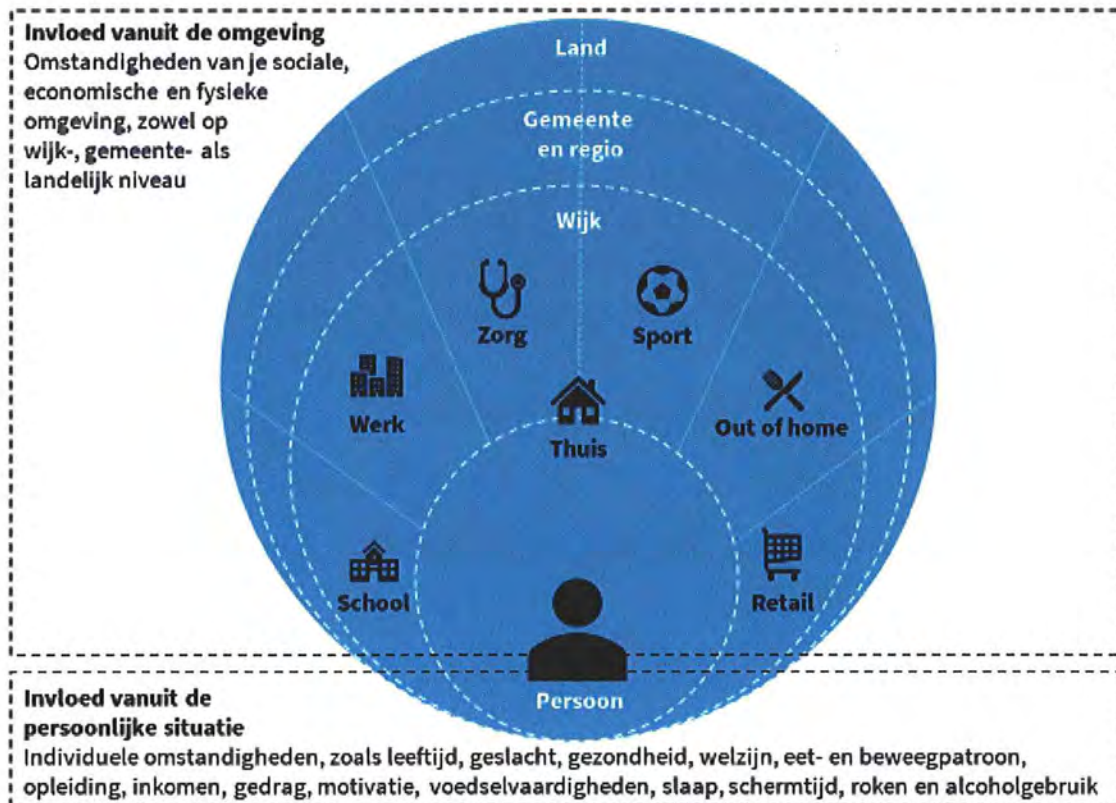
Inleiding

Overgewicht (en obesitas) behoren tot de belangrijkste volksgezondheidsproblemen van dit moment. Van de kinderen tussen de 4 en 20 jaar oud heeft 13,5 % overgewicht (BMI vergelijkbaar met tussen 25 en 30 bij volwassenen) of obesitas (BMI vergelijkbaar met van 30 en hoger bij volwassenen). In 2017 ~~heeft~~ bijna de helft (48,7%) van de Nederlanders van 20 jaar en ouder overgewicht, van wie 13,7% met obesitas. Volgens het trendscenario in de Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018 stijgen deze percentages de komende jaren nog verder.

Overgewicht en obesitas zijn na roken de belangrijkste oorzaak van ziekten en zijn verantwoordelijk voor ruim 10% van de incidentie van chronisch hartfalen, 15% van de gevallen van hart- en vaatziekten en 40% van de gevallen van diabetes type 2. Obesitas en aan obesitas gerelateerde ziekten zorgen na roken voor het meeste verlies van gezondheid. Voor obesitas gaat het om 3,0 levensjaren en 5,1 gezonde jaren; bij roken om 4,1 levensjaren en 4,6 gezonde levensjaren. ~~Ook is bekend dat overgewicht en obesitas vaak een negatief effect hebben op het mentale welzijn van mensen. De wijdverbreide stigmatisering van obesitas leidt tot kinderen die gepest worden, volwassenen die een lagere kans op banen hebben en veel psychisch leed. Dit heeft ook maatschappelijke en economische gevolgen.~~ Het aantal ongezonde levensjaren (doorgebracht met ziekte en beperkingen) als gevolg van overgewicht en obesitas vergroot de maatschappelijke kosten. Hieronder vallen bijvoorbeeld de kosten door arbeidsongeschiktheid en ziekteverzuim, en kosten in de gezondheidszorg. Ook is bekend dat overgewicht en obesitas vaak een negatief effect hebben op het mentale welzijn van mensen. De wijdverbreide stigmatisering van obesitas leidt tot kinderen die gepest worden, volwassenen die een lagere kans op banen hebben en veel psychisch leed. Dit heeft ook maatschappelijke en economische gevolgen.

Als we kijken naar de factoren die een rol spelen bij overgewicht en obesitas, blijkt dat deze vaak afhankelijk van de context te zijn. Ook sociaaleconomische factoren spelen een grote rol: in sommige wijken heeft 1 op de 3 kinderen overgewicht of obesitas, terwijl dat in andere wijken 1 op de 20 kan zijn. Daarmee is het niet alleen een probleem van het kind of het gezin, maar vaak ook zowel een lokaal (wijk)probleem, een gemeentelijk probleem als een landelijk probleem.

Onderstaande figuur is een schematische weergave van invloeden uit de omgeving en de persoonlijke situatie en de verschillende niveau's waarop die invloed uitoefenen.

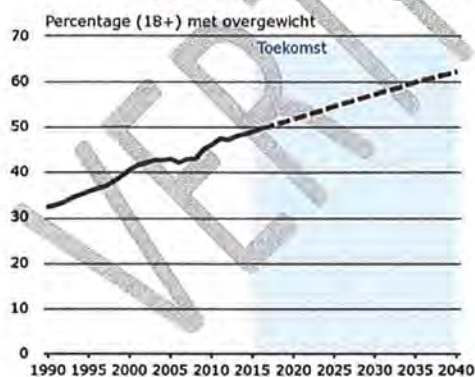
Onze inzet

Om de lokale problemen aan te pakken en de gezondheid te verbeteren van mensen en van Nederland als geheel, willen we meer doen ter preventie van overgewicht, obesitas en hieraan gerelateerde ziekten. Dit is een complexe opgave, waar geen van de partijen in dit akkoord individueel voor verantwoordelijk kan zijn, maar iedereen een steentje aan bij kan dragen. Samen zetten we ons in om overgewicht en obesitas te voorkomen en terug te dringen. We zijn individueel verantwoordelijk voor de door ons ingebrachte acties en gezamenlijk voor de doelstellingen die we ons zelf gesteld hebben. Door gezond eten te bevorderen, meer en beter bewegen aantrekkelijker te maken, een gezondere omgeving te maken en voor hen die het nodig hebben te zorgen voor een toegankelijke en passende ondersteuning en zorg. Een integrale aanpak op lokaal niveau is hierbij essentieel. Daar waar de urgentie het hoogst is, zal de inzet het stevigst zijn. Dit geldt zowel voor fysieke omgevingen als specifieke doelgroepen. We nemen gezamenlijk de verantwoordelijkheid om de doelstellingen te behalen en spreken elkaar aan op ieders inzet.

Ambities en doelstellingen

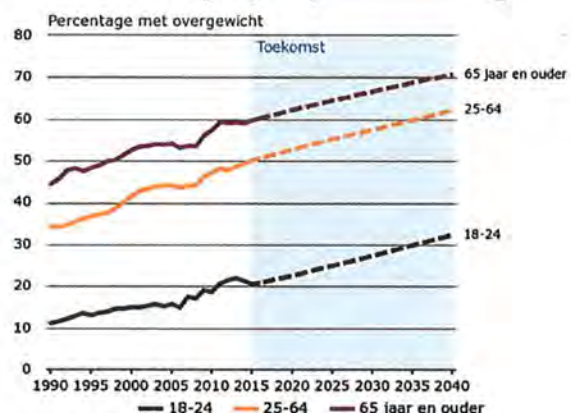
De partijen spreken de ambitie uit om de percentages van jeugdigen en volwassenen met overgewicht en obesitas te laten dalen. Dit is ambitieus, gezien de huidige stijgende trend. Maar als we niets doen, laat de trend zien dat ~~in de komende over 22 jaar~~ 62% van de volwassen Nederlanders ~~in 2040~~ zou kunnen kampen met overgewicht.

We worden steeds zwaarder; in 2040 heeft 62 procent van de volwassen Nederlanders overgewicht

Bron: CBS, RIVM

De toename in overgewicht geldt voor alle leeftijdsgroepen vanaf 18 jaar

Bron: CBS, RIVM

~~Het is onze ambitie om met het Nationaal Preventieakkoord deze trend bij te stellen en een~~ Om een daling voor elkaar te krijgen-, streven ~~De partijen streven er naar dit meetbaar te maken door in de~~ komende 22 jaar (richting 2040) het overgewicht- en obesitasniveau terug te brengen naar het niveau van 22 jaar geleden (1995).

We spreken gezamenlijk de volgende ambities uit:

Een daling van het percentage jeugdigen met overgewicht van 13,5% naar 9,1% of lager en een daling van het percentage jeugdigen met obesitas van 2,8% naar 2,3% of lager¹ in 2040.

Een daling van het percentage volwassenen met overgewicht van 48,7% naar 38% of lager en een daling van het percentage volwassenen met obesitas 14,5% naar 7,1% of lager in 2040.

Een evenredige daling van 40-% t.o.v. 2017 van het aantal Nederlanders dat lijdt aan obesitas gerelateerde ziekten (zoals diabetes mellitus type 2, hart-, vaat-, en leverziekten) in 2040.

Om bovenstaande ambities te bereiken dragen we allen bij aan het behalen van de volgende doelen in 2040:

1. Alle inwoners van Nederland eten en drinken op een wijze die bijdraagt aan een gezond gewicht en een gezond voedingspatroon², door:
 - consumptie van groente en fruit naar Schijf van Vijf-niveau en een stijging van het drinken van water of calorieeloze dranken;
 - een consumptie van de hoeveelheid kilocalorieën naar een niveau passend bij lengte, leeftijd en leefstijl³.
2. 75% van de inwoners van Nederland beweegt (inclusief intensief bewegen) volgens de Nederlandse Bewegrichtlijn (t.o.v. 47% in 2017).
3. Inwoners van Nederland hebben een gezonde sociale, economische en fysieke omgeving, die gezond leven stimuleert. Dit uit zich expliciet in buurten, zorg- en welzijnsinstellingen, sportaccommodaties, onderwijs, bedrijven, horeca en catering, overheidsgebouwen, supermarkten en op centrale plekken van rond het (openbaar) vervoer.
4. Voor mensen met overgewicht of obesitas is een passend sport- en beweegaanbod en passende ondersteuning, begeleiding en zorg toegankelijk.

De ambities en doelstellingen zijn buitengewoon hoog. Maar de urgentie is groot en er is perspectief om een aantal stappen vooruit te zetten. Nu, maar ook in de toekomst. Immers, de ontwikkelingen staan niet stil: innovaties in de voeding (zoals productverbetering en de behoefte aan goede gepersonaliseerde voeding) en in de ondersteuning en zorg (denk aan e-health en de groeiende aandacht voor samenwerking tussen professionals), geven ook redenen om positief te zijn over de toekomst.

¹ Bron: CBS. Naar de meeteenheid van de groep 4-20 jaar. Ambitie is een gelijke inzet voor de groep -10 mnd. tot 4 jaar.

² Waarbij de Schijf van Vijf leidraad is.

³ Dit cijfer verschilt per persoon en behoefte en leent zich niet voor een gemiddelde.

Acties

Met onze inzet sluiten we aan bij de adviezen die de WRR geeft in haar WRR-Policy brief 7, Van verschil naar potentieel. We erkennen dat aandacht voor de kinderen en jongvolwassenen van groot belang is en dat de maatregelen in moeten zetten op de wijken en buurten waar de problematiek het grootst is. Met onze acties en met name de lokale uitwerking zetten we in op de regio's waar de verschillen het grootst zijn. We leggen de focus op gezondheidswinst voor de mensen die dit het meest nodig hebben en het verkleinen van achterstanden bij groepen mensen die een hoge kans hebben op overgewicht en obesitas.

Er gebeurt al veel om ~~mensen grip te laten krijgen op de keuzes die ze kunnen maken voor een~~ gezonde leefstijl makkelijker te maken. We beginnen niet bij 'nul', maar kunnen voortbouwen op de vorderingen die er zijn gemaakt. Tegelijkertijd is er veel meer nodig dan wat we al doen. Met onze inzet en die van alle lokale betrokkenen, hebben we de intentie om een aantal stappen vooruit te zetten. Door de ervaringen te benutten uit het verleden, de effectieve inzet van nu te intensiveren en door in te zetten op een aantal nieuwe maatregelen. Dit totaalpakket moet ertoe leiden dat we de doelen halen die we ons gesteld hebben voor 2040. Dit doen we via de ~~specifieke~~ thema's voeding, sport en bewegen, en een integrale inzet gericht op het voorkomen en aanpakken van overgewicht en obesitas. Daarbij staat het verbinden en versterken van maatregelen over domeinen heen centraal. Nadere lokale afstemming tussen alle relevante en actieve partijen op onder meer deze thema's is nodig om tot een integrale aanpak te komen en om de doelen en ambities te bereiken.

A. Voeding

Iedereen moet eten en drinken. Het heeft een belangrijke functie: het zorgt ervoor dat we voldoende voedingsstoffen binnenkrijgen om te groeien en te functioneren. Eten heeft ook een belangrijke sociale functie. We doen het vaak gezamenlijk en het is onderdeel van cultuur en tradities. En bovenal kan het erg lekker en leuk zijn.

Deze uitgangspunten blijven centraal staan bij de inzet op gezondere voeding en een gezondere voedselomgeving. Samen werken we aan een gezonder voedingspatroon voor iedereen.

Schijf van Vijf en de gezonde keuze

Het eten van producten uit de Schijf van Vijf is de basis van een gezond voedingspatroon. Het eten van groenten, fruit en water ~~(s)~~ maakt hier in belangrijke mate onderdeel van uit.

- Supermarkten streven er naar om de omzet van **producten uit de Schijf van Vijf jaarlijks met 5% te laten stijgen**. Supermarkten verleiden hiertoe consumenten meer producten te kopen die in de Schijf van Vijf horen onder andere door te communiceren welke producten in de Schijf van Vijf passen.
- Hiertoe worden onder andere **750 supermarktmedewerkers per jaar geschoold** op gezonde voeding.
- Om kinderen en volwassenen te informeren over de vele mogelijkheden om gezonder en lekker te eten en drinken ~~binnen je eigen eetpatroon~~, wordt vanaf 2019 de Schijf van Vijf extra onder de aandacht gebracht.
- Er komt een onderzoek hoe excessieve consumptie voorkomen kan worden onder specifieke doelgroepen, die door andere maatregelen slecht bereikt worden. Het onderzoek vormt bij voldoende perspectief de basis voor een meerjarig publiek-privaat initiatief om deze doelgroepen effectiever te bereiken.
- ~~▪ Bij een kleine groep inwoners van Nederland is er sprake van excessieve consumptie. Deze personen kunnen we niet bereiken via de reguliere informatie en stimuleringskanalen. Er komt onderzoek naar hoe excessieve consumptie voorkomen kan worden.~~
- Ook het aanbod van producten in de catering kan gezonder worden. Veneca zal er daarom naar streven dat uiterlijk in 2022 op al haar locaties op een makkelijke en aantrekkelijke wijze volgens de Schijf van Vijf gegeten kan worden. Dit uit zich in de uitvoering van een aantal strategieën die bijdragen aan het makkelijker maken van de gezonde keuze, zoals nudging, prijsbeleid of het kosteloos beschikbaar stellen van water.⁴
- Daarnaast zal gestimuleerd gaan worden dat in de omgeving van mensen ~~meer~~ drinkwater makkelijker beschikbaar komt, via onder meer watertappunten op publieke plekken en in scholen. Ook de horeca wordt door KHN geïnformeerd en gestimuleerd om hier voor gasten drempelloos zo laagdrempelig mogelijk in te voorzien het drinken van water en suikervrije dranken te stimuleren ten opzichte van reguliere frisdranken.

Consumenten willen zelf ook bewust gezonde keuzes kunnen maken.

- Om hierin te faciliteren willen we uiterlijk in 2020 komen met een nieuw breed gedragen voedselkeuzelogo introduceren, op basis van een gedegen consumentenonderzoek.

⁴ Strategieën volgen uit het onderzoek van Gezonde Bedrijfsrestaurant

- Zoals door de sector eerder is toegezegd, Speciaal gericht op kinderen onder de 13 jaar wordt het gebruik van *licensed media characters* gericht op kinderen onder de 13 jaar als wijze van kindermarketing op productverpakkingen en point-of-sale materiaal ingeperkt op basis van voedingskundige criteria. Dit wordt in 2019 voor ongezonde producten die niet passen in een ongezond voedingspatroon tot 2020 uitgefaseerd en de beperking voor het gebruik hiervan opgenomen in de Reclamecode voor Voedingsmiddelen in 2019.
- Supermarkten zullen daarnaast geen gebruikmaken van *branded characters* op productverpakkingen voor huismerkproducten gericht op kinderen.
- De rijksoverheid zal bovenstaande maatregelen op kindermarketing meenemen in de jaarlijkse monitoring en sluit in 2019 een nieuw Convenant Sponsoring op Scholen, waarin de afspraken uit de Reclamecode voor Voedingsmiddelen en de ambities om een gezonde leefstijl in het onderwijs te faciliteren centraal staan **[check OCW]**

Minder calorieën

Verbetering van productaanbod blijft een prioriteit en met dit Akkoord gaan we voor een versnelling zorgen. In de supermarkten en bij andere verkooppunten met voedselaanbod zal de huidige lijn voor productverbetering versneld en verbreed worden doorgezet. Er wordt toegewerkt naar een aanbod van producten met minder kilocalorieën.

- In het Akkoord Verbetering Productsamenstelling zullen voor productgroepen die een relatief grote bijdrage leveren aan de energie-inname – te weten de suikerhoudende **frisdranken, koek en snoep en suikerhoudende zuivelproducten** - tot 2020 aanvullende afspraken worden gemaakt om de calorie-inhoud van deze producten te verlagen. Hierdoor worden in deze categorieën branchebreed ofwel portiegroottes, kilocalorieën (suiker en/of vet) of marktvolumes gereduceerd. [nog niet concreet genoeg: nader specificeren FNLI en CBL] Zo wordt/worden er
 - (1) branchebreed 5% extra suiker uit suikerhoudende zuivelproducten gehaald, bovenop de bestaande Akkoord Verbetering Productsamenstelling-afspraken,
 - (2) afspraken over portiegrootte gemaakt voor merkproducten in het koek-, snoep- en chocoladeschap. Het streven is om 70% van de A-merkproducten te omvatten,
 - (3) de huidige afspraak van 15% minder verkochte calorieën voor A-merk frisdranken, verscherpt naar 25% minder verkochte calorieën in 2020.
- De rijksoverheid zal zelfstandig fiscale maatregelen nemen om deze beweging vanuit de sector verder te ondersteunen. Dit wordt gedaan door op budgetneutrale wijze water(s) en

suikervrije dranken vrij te stellen van verbruikersbelasting en hiermee een verschuiving te stimuleren van het drinken van suikerhoudende dranken naar waters en suikervrije dranken.

- Het Akkoord Verbetering Productsamenstelling loopt af in 2020, maar de inzet op verbetering van het productaanbod stopt niet. Zo zullen vele geherformuleerde producten nog na 2020 in de schappen komen en zal voor 2020 publiceert de rijksoverheid, in samenspraak met betrokkenen, wordt gewerkt aan de opzet van een nieuw nationaal systeem voor productverbetering publiceren, dat moet leiden tot een gezonder voedselaanbod in alle kanalen.

Gezonde kantines, restaurants en eetomgeving

Ook in de sport- en schoolkantines, bedrijfsrestaurants, ziekenhuizen, op belangrijke vervoersplekken en attractieparken is de ambitie om makkelijker te kunnen kiezen voor gezonde voeding. Dit sluit aan bij de verandering in het eetgedrag van mensen: inmiddels wordt 40% van het voedsel buiten de deur genuttigd.

- In 2020 zullen er **2500 sportverenigingen zijn met een Bronzen Kantine** volgens de criteria van het Voedingscentrum.
- In 2020 zijn er **800 gezonde schoolkantines**. Daarmee is 50% van alle schoolkantines gezond. Aanvullend is er voor kinderen in het onderwijs en de kinderopvang extra aandacht voor gezonde voeding via de Gezonde School-aanpak. Dit moet bijdragen aan een gezonder eetpatroon (en meer sporten en bewegen) bij kinderen in het onderwijs.
- ~~Ook de rijksoverheid kan gezonder: het streven is gezonde bedrijfsrestaurants bij de gehele rijksoverheid in 2025.~~ In 2025 zijn de bedrijfsrestaurants bij de rijksoverheid gezond(er), minimaal op niveau zilver volgens de criteria van het Voedingscentrum. De VNG stimuleert gemeenten om het voedingsaanbod in gemeentehuizen gezond(er) te krijgen.
- Om gezonder eten ook onderweg makkelijker te maken, wordt ~~ingezet om samen met relevante partijen te gewerkten~~ ingezet om samen met relevante partijen te werken aan een gezonder voedingsaanbod in en rond snelwegen en openbaar vervoer.

Gezonde voeding in ziekenhuizende zorg

In de komende jaren maken we voeding in een aantal ziekenhuizen gezonder; voor patiënten, personeel en bezoekers. Dit draagt bij aan het herstel na ziekten van patiënten, ~~en~~ aan een gezonde werkomgeving en aan een gezonde keuze voor bezoekers.

- Uiterlijk in 2025 is in 50% van de ziekenhuizen het voedingsaanbod gezond, uiterlijk in 2030 is het **voedingsaanbod in alle ziekenhuizen gezond**. Voor ~~bezoeker, medewerker en patiënt~~ patiënten, personeel en bezoekers. Daarnaast wordt ingezet op een gezonder voedingsaanbod in andere typen zorginstellingen.

Topsectoren

De Topsectoren Agri&Food, Tuinbouw&Uitgangsmaterialen en Life Science & Health zullen inzetten op Research and Development en innovaties die bijdragen aan preventie en het terugdringen van overgewicht.

- De Topsectoren-Projecten gericht op ontwikkeling van gezonde voedingsproducten (minder zout, suiker, vet, meer vezels) en onderzoek naar interventies gericht op het maken van gezonde keuzes (persoonlijke voedingsadviezen, aantrekkelijk aanbod van gezonde producten, incl. groenten en fruit) en een gezonde groene leefomgeving krijgen prioriteit. De topsectoren Agri&Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen zetten in 2019 minimaal €10 miljoen aan publieke middelen in, vanuit de beschikbaar gestelde middelen (LNV, VWS en EZK). Bedrijven uit de land- en tuinbouw, levensmiddelenindustrie, retail, catering, horeca, ICT- en technologie investeren een zelfde bedrag, ontwikkelen publiek-private innovatieprojecten binnen de door EZK, LNV, VWS, OCW en EZK beschikbaar gestelde publieke onderzoekscapaciteit in het kader van het Kennis- en Innovatieagenda's 2018-2021.
[Topsectoren levert aanscherping]

B. Sport, bewegen en een gezonde omgeving

Nederland is een land met een actieve cultuur. We houden van wandelen, sporten en de fiets is in geen enkel land zo'n serieus transportmiddel als in Nederland. Toch valt er ook nog veel te winnen om mensen meer in beweging te krijgen. Dit kan bijvoorbeeld door versterking van motorische vaardigheden van de jeugd, de inzet op attractieve speelplaatsen, een passend sport- en beweegaanbod voor volwassenen en kinderen met overgewicht, en een toename van actief woon-werk verkeer.

Passender aanbod bij sport- en beweegaanbieders

Sport- en beweegaanbieders zetten zich in en worden lokaal ondersteund om hun aanbod passender te maken voor mensen die inactief zijn en zetten zich actief in voor een gezonde omgeving.

- Sportbonden en de Vereniging Sport en Gemeenten zullen hierin de **sport- en beweegaanbieders ondersteunen** met kennis en stimulering, om de verbinding te leggen met lokale partijen, zoals de gezondheidszorg, welzijn, de gemeente of het onderwijs.
- Sportaanbieders bieden laagdrempelig sportaanbod aan om inactieve mensen en kinderen met (vergroot risico op) overgewicht in beweging te krijgen, waarbij geborgd is dat deelname aan deze laagdrempelige instapsporten vloeiend overgaat in structurele sportbeoefening. Sportaanbieders worden daarin ondersteund door sportbonden, buurstportcoaches en andere lokale partners.
- De sportevenementen die gericht zijn op kinderen, zullen in 2020 een volledig **gezonde sportsponsoring** hebben. Het Convenant gezonde sportevenementen dat door vanuit JOGG, gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag en Eindhoven, sportmarketingbureau's en NOC*NSF de sportbonden geïnitieerd is uitgevoerd zal worden, zal hieraan een bijdrage leveren door in te zetten op de beschikbaarheid van gezonde voedingskeuzes bij alle sportevenementen en geen reclame voor ongezonde producten gericht op kinderen onder de 13 jaar.

Gezonde werkvloer

Meer dan de helft van de autoritten is korter dan 7,5 kilometer. Ruim 60% van de werknemers woont binnen 15 kilometer van het werk. Hier liggen kansen om het fietsgebruik en laagdrempelig bewegen verder te laten groeien.

- Om werknemers en werkgevers te stimuleren om actiever van en naar het werk te gaan, wordt een Alliantie Werken in Beweging opgericht, die werkgevers en werknemers inspiratie geeft voor de meest effectieve maatregelen op het gebied van gezond werken, inclusief vervoer en een gezonde werkvloer, en hoe zij zich kunnen profileren met hun actieve beleid hierop. Deze maatregel sluit aan bij de inzet vanuit het Klimaatakkoord, ~~en~~ de ambities van het ministerie van I&W om fietsen te stimuleren en de loopagenda.

Gezonde fysieke omgeving

We zullen in 2019 en 2020 gaan onderzoeken wat een gezonde omgeving is en welke criteria daaraan ten grondslag liggen. Maar we hoeven tot die tijd niet stil te zitten.

- In de periode tot 2021 worden in Nederland door IVN en Jantje Beton 12 Gezonde Buurten ~~door IVN en Jantje Beton~~ gerealiseerd met nauwe betrokkenheid van buurtbewoners en lokale partijen. Deze buurten zullen een voorbeeldfunctie vervullen voor verdere navolging.
- We willen ook in de rest van Nederland gezonde buurten ~~te~~ realiseren, zodat iedereen de kansen krijgt om een gezond leven te leiden en met prioriteit kinderen veilig en gezond naar school kunnen fietsen en lopen. Hiervoor worden onder meer lokale preventieakkoorden gesloten. Ook de Omgevingsvisie moet zal ~~hierbij betrokken worden een belangrijke rol krijgen.~~ Een landelijke coalitie van koepelorganisaties waaronder VNG, VSG, Sportkracht 12, de onderwijsraden, LHV en de sportbonden zullen zorgen voor kennisontwikkeling en – verspreiding om gezonde buurten te stimuleren in Nederland.

Sport en bewegen voor een gezonde leefstijl

De school is een belangrijke vindplek van de jeugd. Daar worden kinderen en jongeren zo goed mogelijk voorbereid op verantwoordelijkheden die ze moeten nemen en de rol die ze gaan spelen in de samenleving. Een gezonde leefstijl met voldoende sport en bewegen en een gezond voedingspatroon hoort daarbij. Hierbij is het noodzakelijk om maatwerk te bieden. Ook bij sport en bewegen in het onderwijs is dit belangrijk: sommige kinderen ~~kunnen prima meekomen zijn al van jongs af aan vaardig in bewegen in de gymlessen,~~ en voor sommige kinderen is extra ondersteuning bij de motorische ontwikkeling nuttig.

- In een additioneel ondersteuningsaanbod voor scholen zal voor de kinderen **met een motorische achterstand** extra ondersteuning beschikbaar worden gesteld vanaf 2019.
- Omdat motorische ontwikkeling van kinderen niet alleen op school gebeurt, zal de buurtsportcoach sport- en beweegaanbieders ondersteunen het aanbod zo in te richten dat dit ten goede komt aan de motorische ontwikkeling bij kinderen. Hiermee – en met de volgende maatregelen – wordt ook een brug geslagen tussen de ambities op het onderdeel “vaardig in bewegen” van het Sportakkoord en dit Preventieakkoord.
- Kinderen krijgen vanaf 2019 in het onderwijs en de kinderopvang aanvullend extra aandacht voor sport en bewegen via de Gezonde School-aanpak.

- Voor mensen met een verstandelijke beperking, die meer dan gemiddeld een ongezondere leefstijl hebben en slechtere toegang tot de gezondheidszorg, worden in 2019 en 2020 via het programma Healthy Athletes van Special Olympics 750 coaches 2000 sporters voorgelicht over een gezonde leefstijl.

C. Integrale inzet

Overgewicht en obesitas zijn geen geïsoleerde problemen, maar hebben een nadrukkelijk verband met de lokale omgeving, zowel de fysieke als de sociale. De oorzaken van overgewicht en obesitas verschillen van persoon tot persoon. Inzet op de complexe problematiek rond overgewicht en obesitas moet daarom lokaal passend maatwerk zijn. Lokale initiatieven vragen om versnelling en versterking, en moeten meer in verbondenheid tot uitvoering worden gebracht, van meer preventieve tot zorggerelateerde maatregelen. Door middel van lokale of regionale preventieakkoorden zijn gemeenten en lokaal relevante en actieve partijen op het gebied van voeding, bewegen, sport, ondersteuning en zorg, welzijn en onderwijs aan zet om in samenwerking tot concrete doelen te komen die bijdragen aan het behalen van de ambities van dit akkoord. Ook voor de BES-eilanden biedt dit perspectief om aan de slag te gaan met het thema overgewicht. De huidige landelijke, regionale en lokale infrastructuur en programma's bieden hiervoor kansen om op verder te bouwen.

School en opvang

Het is de ambitie om in 2040 de Gezonde School onderdeel te laten zijn van het DNA van het onderwijs. Hierdoor zal ook de jeugd meer aandacht krijgen voor gezondheidsvaardigheden.

- In 2020 wordt een **kwart van alle scholen een gezonde school**. Het betreft hier zowel PO-, VO- als MBO-scholen.
- In 2025 is de helft van het onderwijs aan de slag met deze aanpak.
- Daarnaast worden uiterlijk in 2020 in alle provincies, minimaal 200 gemeenten en scholen ondersteund met kennis en expertise om lokaal gezonde schoolpleinen te realiseren.
- De acht Nederlandse Sporthogeschole (HBO) zullen samen met betrokken stakeholders invulling geven aan de ambities op het terugdringen van overgewicht door hier extra aandacht voor te geven bij het door hen gegeven bewegingsonderwijs.
- Specifiek voor kinderen met een beperking in het speciaal onderwijs wordt op initiatief van Special Heroes een effectieve interventie conform de normen van Loket Gezond Leven voor de Gezonde School-aanpak ~~de~~ontwikkeld.

- Het doel is om hiermee uiteindelijk ~~Hiermee worden~~ in het **speciaal onderwijs 500160.000** kinderen bereikt te hebben met inzet op een **gezonde leefstijl**, en in totaal 30% van de mensen met een beperking in ~~2020~~2030.
- Om ervoor te zorgen dat ook de jongste kinderen in de kinderopvang een gezonde start krijgen, is in 2020 in 50% van alle opvanglocaties een pedagogisch professional getraind op de Gezonde Kinderopvang, op gezondheidsthema's als voeding, sport en bewegen en sociaal-emotionele ontwikkeling.

Gemeente en wijk

Om de huidige succesvolle lokale aanpakken verder te brengen, wordt Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) geïntensiveerd, met de focus op de wijken waar de urgentie het hoogst is.

- De inzet van JOGG en samenwerkende partijen vindt zowel plaats op het voorkomen van overgewicht als het terugdringen van overgewicht en obesitas. Om de effectiviteit van reguliere werkzaamheden te vergroten, moet de integrale aanpak-keten van collectieve maatregelen tot signaleren en naar zowel inzetten op individuele behandeling als collectieve maatregelen worden versterkt. Hoewel in meer dan 20 JOGG-gemeenten resultaten zijn behaald op een daling van overgewicht bij de jeugd, is het belangrijk om te blijven kijken hoe de inzet beter kan. In 2020 zal daarom de effectiviteit van de JOGG-aanpak onderzocht worden.
- In 2020 willen we bij de jeugd streven naar een stijging van gezond gewicht in tenminste 75 JOGG-gemeenten.
- Intensivering en maatwerk zal vanuit JOGG plaatsvinden om de BES-eilanden te ondersteunen bij hun inzet op een gezond gewicht. In 2025 moet dit leiden tot concreet resultaat op het gebied van overgewicht en obesitas.
- Voor de begeleiding en behandeling van kinderen, gezinnen en volwassenen zal na het signaleren van overgewicht actiever doorverwezen worden naar, en samengewerkt worden met eerstelijnszorg en sociale voorzieningen, zoals de wijkteams, zorgprofessionals, buurtsportcoaches en sportverenigingen, en naar collectieve activiteiten die in de gemeente worden georganiseerd.
- In 2020 is in 35 gemeenten een aanpak voor een sluitende ketenaanpak voor kinderen met obesitas. Hier wordt het landelijk model ketenaanpak obesitas voor kinderen doorontwikkeld en geborgd bij onder andere Jongeren Op Gezond Gewicht. Bij de aanpak kijken we expliciet naar de stapeling van gezondheidsproblemen die kunnen leiden tot of bijdragen aan overgewicht en obesitas. Hierin wordt afstemming gezocht met het traject Sociaal Domein, kansrijke start.

- Uiterlijk in 2030 is er voor elk kind en gezin waarbij gewichtsproblematiek wordt gesignaleerd een passend aanbod om tot een gezonde gedragsverandering-gewicht te komen en is er een sluitende ketenaanpak geïmplementeerd in alle gemeenten.

Zorg en welzijn

Aandacht voor voeding, beweging, een gezonde leefstijl en achterliggende problematiek is belangrijk bij de inzet van zorg- en welzijnsprofessionals bij mensen-individen en gezinnen waar overgewicht of obesitas een rol speelt. Niet alleen voor het herstel bij ziekten, maar ook om te voorkomen dat mensen ziek worden, of een ziekte verergert. Met leefstijl valt veel te winnen, maar ook een brede blik op de situatie van de burger of het gezin kan biedt kansen bieden om in gezamenlijkheid te werken aan een goede gezondheid. Dieperliggende verbanden met armoede, schulden, sociaal isolement, gezondheidsvaardigheden en laaggeletterdheid spelen hierin ook een rol.

- Voortbouwend op wat hierover in de afspraken in het Onderhandelaarsakkoord huisartsenzorg staat, zal er uiterlijk in 2030 in al het **onderwijs voor (zorg- en welzijns)professionals** extra aandacht zijn voor gezonde voeding, sport- en beweging, een gezonde leefstijl en een brede blik op de achterliggende problematiek bij obesitas. Hier wordt de komende jaren structureel aan gewerkt.
- Vanwege de belangrijke functie van de huisarts in de keten wordt in eerste instantie ingezet op meer aandacht voor preventie (waaronder voeding, sport en bewegen en leefstijl), een brede blik op achterliggende factoren en multidisciplinair samenwerken in de opleiding tot basisarts en de vervolgopleiding tot huisarts.
- In 2030 is het aantal leden van Sociaal Werk Nederland dat actief aanbod heeft op het gebied van sport en bewegen gestegen van 200 naar 400.
- Om professionals te helpen bij de zorg voor de jongste jeugd wordt voor de ondersteuning en zorg voor **0-4 jarigen een screeningsinstrument** op verschillende thema's, aansluitend bij de brede anamnese, in 2020 ontwikkeld.
- Daarnaast wordt in 2020 de multidisciplinaire richtlijn voor overgewicht en obesitas vanuit een integraal perspectief herzien voor kinderen en volwassenen.

Samenwerking tussen domeinen: preventie en zorg

De problematiek rond overgewicht en obesitas is complex. Om individuen of gezinnen te helpen kan inzet nodig zijn op onderwerpen die buiten het reguliere zorgaanbod liggen, zoals schuldhulpverlening, armoede en opvoedingondersteuning. Een sluitende keten van preventie en zorg omvat een brede blik op de volledige problematiek van het individu of het gezin.

De inzet van een gecombineerde leefstijl interventie kan volwassenen helpen bij een gedragsverandering op leefstijl. Per 1 januari 2019 wordt het uitvoeren van de gecombineerde leefstijl interventie (GLI) voor volwassenen met overgewicht en een verhoogd gezondheidsrisico of en obesitas vergoed vanuit de Zorgverzekeringswet. Dit biedt perspectief voor volwassenen die gecoacht willen worden op voeding, bewegen en hun gedrag, en is Voor volwassenen is de GLI een goede interventie die als mogelijke behandeling vanuit de Zorgverzekeringswet, naast reguliere inzet van professionals, keten gecombineerd op de coaching van voeding, bewegen en gedrag uitgevoerd kan worden. Het begeleid bewegen kan niet bekostigd worden uit de Zorgverzekeringswet; hiervoor zijn waar mogelijk gemeentelijke of private voorzieningen beschikbaar.

- Zorgverzekeraars hebben hun inkoopbeleid voor de GLI openbaar gemaakt, zullen een GLI-leidraad ontwikkelen voor de inkoop van deze interventie. De komende jaren worden de resultaten uit deze GLI nauwlettend gevolgd, zodat duidelijk wordt of deze zij op korte en lange termijn (kosten)effectief is en of er nog aanvullend (GLI- of anderszins) aanbod noodzakelijk is voor specifieke doelgroepen.
- Het Zorginstituut zal een nieuwe handreiking schrijven over de rol en financiering van de centrale zorgverlener en een bijpassende GLI voor kinderen.
- Voor de inzet van professionals op voeding, bewegen en/of overgewicht is het van belang dat er voldoende effectieve interventies zijn. De database van het Loket Gezond Leven kan geeft vanaf 2019 inzicht geven in welk effectief aanbod van GLI's en andere programma's er beschikbaar is.
- De huisarts zal een heeft belangrijke doorverwijzende rol hebben bij dedergelijke -effectieve GLI's en de bredere obesitasproblematiek. Hiervoor wordt goed samengewerkt met de aanbieders van de GLI en zorgprofessionals als diëtisten en fysiotherapeuten.
- Ook de rol van het ziekenhuis is belangrijk in het adresseren van preventie, en een gezonde leefstijl en een goede doorverwijzing in de keten. De ervaring en deskundigheid van vooroplopende ziekenhuizen wordt verder verspreid.
- Zorgverzekeraars zullen vanaf 2020 een passend aanbod leveren op leefstijl bij overgewicht en obesitas.
- Om ervoor te zorgen dat er een goede aansluiting is tussen de sport- en bewegingsmogelijkheden in het publieke domein en de zorg, worden lokale professionals, zoals onder meer de Buurtsportcoaches, ondersteund om deze verbindingen nog beter te leggen. De VSG en sportbonden zullen hierbij een stimulerende en kennisverspreidende rol hebben. De komende lokale preventieakkoorden kunnen hierin ook een sterk verbindende rol hebben.

- Daarnaast zullen zorgverzekeraars stimuleren dat er voldoende afstemming is met gemeenten, om te zorgen voor een sluitend lokaal aanbod op overgewicht en obesitas.

Er zijn in Nederland 1,1 miljoen mensen met diabetes type 2 en dit aantal groeit snel. Overgewicht is een belangrijke risicofactor voor het ontstaan van diabetes type 2. Om het aantal diabetici type 2 omlaag te brengen, moet worden ingezet op een verschuiving van zorg en ziekte naar gezondheid en gedrag. Om het aantal diabetici type II met overgewicht omlaag te brengen, zijn er richtlijnen beschreven en is er een divers aanbod van lokale programma's, pilots en interventies beschikbaar. Hierbij zijn duidelijke raakvlakken met de overgewichtsprogramma's en interventies.

- In 2019 zal een kwartiermaker aan de slag gaan om op basis van de vele bestaande interventies en programma's te komen tot een breed gedragen, integrale aanpak binnen bestaande kaders op een gezonde leefstijl voor mensen met overgewicht en diabetes type II.
- ~~In 2019 en 2020 wordt onderzocht in hoeverre het bestaande aanbod en bestaande structuren voldoende effectieve mogelijkheden bieden voor de groep diabetici (type II) om aan de slag te gaan met een gezonde leefstijl en een gezond gewicht.~~
- De huidige ketenaanpak voor overgewicht en obesitas, zoals die ontwikkeld is voor de jeugd, zal in de periode tot en met 2021 een doorontwikkeling krijgen. Daarnaast wordt voor volwassenen met obesitas en/of diabetes mellitus 2, op basis van de ervaringen die zijn opgedaan met de aanpak voor de jeugd en de ervaringen uit koplopergemeenten, een ketenaanpak voor obesitas ontwikkeld. Ook hierbij zal er extra aandacht zijn voor volwassenen met een beperking. Deze ketenaanpak moet tevens bijdragen aan een goede implementatie van de GLI bij verschillende groepen volwassenen met overgewicht en een gezondheidsgerelateerd risico of obesitas.

Partijen:

De volgende partijen hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de afspraken in dit akkoord en committeren zich aan het behalen van de beoogde doelstellingen:

Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI)

Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL)

Koninklijke Horeca Nederland (KHN) ???

Vereniging Nederlandse Caters (Veneca)

Samenwerkende gezondheidsfondsen (SGF) ???

NOC*NSF

Vereniging Sport en Gemeenten (VSG)

Special Heroes Nederland

Alliantie Natuur en gezondheid (N&G)

Fietsersbond

Wandelnet

GGD GHOR

PO-Raad

VO-raad

MBO Raad

Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)

Sociaal Werk Nederland

Partnerschap Overgewicht Nederland (PON)

Diabetesvereniging Nederland

Alliantie Voeding ~~en~~ in de Zorg (V&Z)

Zorgverzekeraars Nederland (ZN)

GroentenFruithuis (GFH)

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

2. Roken - conceptversie 05-09-2018 (tussenversie, er komen nog schriftelijke reacties binnen die worden verwerkt)

Inleiding

Het kabinet heeft samen met maatschappelijke organisaties, gezondheidsfondsen, beroepsverenigingen van zorgprofessionals, zorgverzekeraars, gemeenten, topsectoren en bedrijven een pakket aan stevige maatregelen en acties afgesproken. Deze partijen zien dat het momentum daar is om gezamenlijk forse stappen te zetten om de rookvrije generatie te realiseren. Ons doel is om in 2040 die rookvrije generatie te hebben.

Met de Rookvrije Generatie wordt bedoeld dat kinderen in een rook- en tabaksvrije omgeving moeten kunnen opgroeien; dat ze niet blootstaan aan meeroken en niet verleid worden om te gaan roken, want zien roken doet roken. In 1981 maakte Kinderen voor Kinderen een lied over roken waarin ze duidelijk verwoorden hoe kinderen over roken denken:

"Ik heb toch zo'n hekel aan roken

O, 'k vind die lucht zo naar

Als er een sigaret wordt opgestoken

Dan ben ik de sigaar

Tranen in m'n ogen

Pijn in m'n keel

En ik krijg het benauwd

Van dat roken krijg ik ook m'n deel

En dat vind ik fout!"

(PM: Check auteursrechten)

De strategie voor de rookvrije generatie heeft impact op alle domeinen waar kinderen komen - van speeltuin tot sportvereniging. Het betekent ook dat effectieve en toegankelijke zorg nodig is om

De trend is dat het roken onder volwassenen en vooral onder jongeren langzaam afneemt en dat roken nog relatief veel voorkomt, vooral bij mensen met een lage sociaaleconomische status (lage ses).

Rookprevalentie	Gemiddeld	Lage ses
Volwassenen > 18 jaar	23,1%	25,7%
Zwangere vrouwen	9%	22%
Jongeren 12-16 jaar	11%	17% (vmbo)
Jongeren 16-18 jaar		32,8% (mbo en hbo)

Bronnen: CBS 2017, Trimbos-instituut 2017 en Trimbos-instituut 2016

De afgelopen jaren is de maatschappelijke steun voor de rookvrije generatie enorm gegroeid en daarmee ook de roep om meer stevige maatregelen om die generatie mogelijk te maken. Met name zorgprofessionals hebben zich hier steeds duidelijker over uitgesproken. Een rookvrije generatie voorkomt immers enorme schade aan de volksgezondheid op latere leeftijd.

Roken is een ernstige verslaving waar jaarlijks in Nederland 20.000 mensen aan overlijden. Roken komt daarbij relatief veel voor onder mensen met een lage ses. Roken maakt soms een belangrijk onderdeel uit van hun leefcultuur en kan ook sterk samen hangen met achterliggende problematiek, zoals stress en armoede.

In totaal wordt 9,4% van de ziektelast in Nederland veroorzaakt door roken (VTV 2018). Uitgerekend is dat het jaarlijks om € 2,4 miljard aan zorgkosten gaat en dat de baten voor de maatschappij toenemen (tot 71,4 miljard in 2050) als het roken drastisch wordt teruggedrongen (de Kinderen et al., 2016).

Onze inzet

Het terugdringen van roken en het realiseren van een rookvrije generatie vraagt om een commitment en inzet van diverse partijen. Wetenschappelijk onderzoek⁵ wijst uit dat succesvol beleid voor tabaksontmoediging gebaseerd is op meerdere samenhangende pijlers: prijsmaatregelen, ondersteunende campagnes, een tabaks- en rookvrije omgeving, effectieve en toegankelijke stopondersteuning, omvattende reclameverboden en product- en verpakkingseisen. De voorgestelde samenhangende aanpak is op deze elementen gebaseerd waarbij onder meer heldere maatregelen worden genomen om tabaksgebruik te ontmoedigen, professionals in de zorg gefaciliteerd worden om stoppen te stimuleren en campagnes gestart worden om de sociale niet-rokennorm en het draagvlak voor deze aanpak te versterken. Wij spannen ons hier gezamenlijk voor in en willen onze krachten bundelen op de volgende vier thema's:

- A. Een tabaks- en rookvrije omgeving (waarbij tabaksproducten zo onaantrekkelijk en ontoegankelijk mogelijk zijn)
- B. Stoppen-met-roken zorg en ondersteuning
- C. Rookvrije zorg
- D. Rookvrije arbeidsorganisaties.

⁵ Zie bijlage 1, Marc Willemsen (2018).

Ambitie en doelstellingen

Gezamenlijke ambitie 2040 (onder voorbehoud doorrekening RIVM):

In 2040 rookt minder dan 5% van de inwoners van Nederland van 18 jaar en ouder en 0% van de jongeren en zwangeren.

De komende jaren verstevigen wij het fundament hiervoor door effectieve afspraken te maken. De eerste resultaten van de afspraken uit dit akkoord zijn in 2020 duidelijk zichtbaar in de praktijk. Zo zijn er in 2020 veel meer rook- en tabaksvrije omgevingen en is er duidelijk sprake van een dalende trend in het aantal rokers, in het bijzonder onder zwangeren. Als het gaat om stoppen met roken, zien we dat meer mensen een succesvolle stoppoging doen.

Doelstellingen 2020 (onder voorbehoud doorrekening RIVM):

1. Het aantal zwangeren dat rookt is gedaald van 9% naar minder dan 5%⁶, het aantal vrouwen dat gestopt is, maar na de bevalling weer begint, is gedaald van 50% naar 25%.
2. Het aantal volwassen rokers (>18 jaar) is in 2020 minder dan 20%.
3. Het aantal jongeren dat start met roken is gehalveerd (nu 75 per dag in 2020 minder dan 40).

A. Tabak- en rookvrije omgeving

Doelstellingen

We willen voorkomen dat jongeren beginnen met roken. In 2020 groeien meer kinderen op in een rook- en tabaksvrije omgeving. Daarmee beschermen we kinderen tegen tabaksrook en de verleiding om te gaan roken. Dit versterkt bovendien de norm dat roken niet normaal is en tabaksproducten geen normale producten zijn. Dit maakt het voor rokers ook makkelijker om te stoppen en niet meer te beginnen. Een rook- en tabaksvrije omgeving betekent ook dat kinderen niet in aanraking komen met aanverwante producten zoals e-sigaretten en shishapennen. Door de e-sigaret of andere nieuwe rook- of dampwaren te gebruiken kunnen kinderen aan nicotine verslaafd raken en blootstaan aan schadelijke producten.

1. Vanaf 2021 wordt de accijns op tabaksproducten jaarlijks substantieel verhoogd zodat een pakje sigaretten in 2024 minimaal €10,- kost⁷. Accijnzen voor overige rookartikelen stijgen in dezelfde mate mee.

⁶ In lijn met onderzoek uit VK, waarin gestreefd wordt naar 6% in 2022.

⁷ Ervan uitgaande dat de accijns volledig wordt doorberekend in de consumentenprijs

2. Vanaf 2020 worden tabaksproducten bij verkooppunten gefaseerd uit het zicht gehaald, te beginnen bij supermarkten, en vanaf 2021 bij andere verkooppunten. Ook is reclame bij speciaalzaken straks niet meer toegestaan.
3. In 2020 hebben tabaksproducten een donkergrijze verpakking en zijn ze geheel ontdaan van alle merkuitingen (neutrale verpakkingen).
4. In 2020 is het aantal verkooppunten verminderd.
5. Vanaf 2020 zijn rookvrije schoolterreinen verplicht.
6. In 2020 zijn alle (400) kinderboerderijen rookvrij. Dit betekent dat de terreinen van de kinderboerderijen geheel rookvrij zijn.
7. In 2020 is 75% van de speeltuinen rookvrij. In 2025 zijn alle speeltuinen geheel rookvrij.
8. In 2020 is 100% van de 12.000 kinderopvanglocaties rookvrij. Rookvrije kinderopvang betekent dat er niet wordt gerookt op het terrein. Er is ook aandacht voor het terugdringen van derdehands rook⁸.
9. In 2020 is een derde van de sportverenigingen die aangesloten zijn bij de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB), Koninklijke Nederlandse Korfbal Bond (KNKV), Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB), Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNTB) en de Atletiekunie rookvrij. Dit betekent dat de sportterreinen rookvrij zijn of dat er rookvrije afspraken zijn gemaakt waarmee wordt geregeld dat kinderen niet meer in aanraking komen met roken. In 2025 zijn alle sportverenigingen waar kinderen sporten rookvrij.

Acties

KinderboerderijenActief:

1. KinderboerderijenActief jaagt kinderenboerderijen aan om rookvrij te worden.
KinderboerderijenActief werkt hierbij samen met Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland, gemeenten, Nederlandse Unie voor Speeltuin Organisaties, Jantje Beton en de Alliantie Nederland Rookvrij en benut communicatiekanalen voor bewustwording en voorlichting.
2. KinderboerderijenActief zal in overleg met Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), gemeenten en Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland bewerkstelligen dat een rookvrije locatie als voorwaarde wordt opgenomen voor gemeentelijke financiering van kinderboerderijen, uiterlijk in 2020.

⁸ Derdehands rook is de rook die neerdaalt als er gerookt wordt. Deze rook blijft achter op kleding, gordijnen, muren en meubels.

Nederlandse Unie voor Speeltuin Organisaties (NUSO):

1. NUSO maakt de besturen en vrijwilligers van de speeltuinen bewust van het belang van rookvrij spelen voor de gezondheid van kinderen. NUSO doet dat door artikelen te plaatsen in het blad Speelmail, korte informatie te delen van derden zoals de Rookvrij Award en Alliantie Nederland Rookvrij, en met een digitale nieuwsbrief gekoppeld aan een website en een Facebook-pagina (bereik: 2.500 personen). Daarnaast heeft NUSO sinds januari 2018 een online platform waarop bestuurders informatie uitwisselen. Op dit platform worden de discussies aangejaagd en voorbeelden verspreid.
2. NUSO inventariseert wat speeltuinen nodig hebben om hun speeltuin rookvrij te maken. Dit kunnen materialen zijn, informatie voor ouders en coaching. In reguliere werkbezoeken en bijeenkomsten adviseert en enthousiasmeert NUSO besturen onder andere door gebruik te maken van de materialen die het Longfonds samen met NUSO ontwikkelde, zoals een stappenplan, posters en flyers.
3. Daarnaast adviseert en ondersteunt NUSO besturen vanuit de reguliere activiteiten tijdens werkbezoeken. Er wordt gebruik gemaakt van de handreiking die de Alliantie Nederland Rookvrij samen met NUSO ontwikkelde. Zo nodig kan aangesloten worden bij bijeenkomsten van lokale koepels.
Deze inzet doet NUSO vanuit de jaarlijkse bijdragen van leden en een investering van Jantje Beton.

Belangenvereniging van Ouder In de Kinderopvang (BOInK)

Rookvrije kinderopvang betekent dat er niet gerookt wordt op de buitenruimte behorend bij het terrein van de kinderdagverblijf.

1. BOInK maakt al jaren afspraken met de werkgevers in de kinderopvang over kwaliteit en veiligheid. Deze afspraken worden vervolgens omgezet in wetgeving. BOInK wil op dezelfde wijze afspraken maken over de rookvrije omgeving. Deze afspraken moeten deel gaan uitmaken van het gezondheidsbeleid van de kinderopvangorganisaties.
2. BOInK zet met een communicatieaanpak en in samenwerking met de brancheorganisaties sterk in op het terugdringen van derdehands rook door pedagogische medewerkers. Door er op te wijzen dat voor werktijd thuis roken maar ook elders roken tijdens werktijd het risico van binnenbrengen van derdehands rook in bijvoorbeeld slaapruimtes van baby's grote gezondheidsrisico's met zich meebrengt.

NOC*NSF en de sportbonden KNHB, KNKV, KNVB, KNLTB en Atletiekunie:

1. Door ze te enthousiasmeren en te stimuleren jagen NOC*NSF en de sportbonden besturen van sportverenigingen aan om rookvrij te worden.
2. NOC*NSF en de sportbonden organiseren een grote campagne in samenwerking met Alliantie Nederland Rookvrij (en eventueel met andere maatschappelijke organisaties), met als doel uiteindelijk 100% rookvrije sportverenigingen in 2025.
3. NOC*NSF en de sportbonden zetten coaches in bij verenigingen die zich naar aanleiding van de campagne voor advies melden. De coaches begeleiden deze verenigingen bij het rookvrij maken van het sportterrein (naast de twee andere thema's van het Sportakkoord: implementeren van alcoholbeleid en gezonde sportkantine).
4. De sportbonden onderzoeken mogelijkheden om roken te verbieden op de sportvereniging.

Acties van gemeenten Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Rotterdam (G4), Groningen en de VNG

De kracht van de Rookvrije Generatie is de positieve insteek en het daarmee verbonden brede maatschappelijke draagvlak om te komen tot rookvrije omgevingen waar kinderen opgroeien, spelen, sporten en naar school gaan.

1. De G4 en Groningen voeren een eigen koers, waarbij lichte regie het uitgangspunt is. Iedere gemeente doet dat met de eigen accenten en aanpak. Zij ondersteunen initiatieven van bewoners voor een rookvrije omgeving, voeren actief rookvrij beleid en ondersteunen en verbinden maatschappelijke organisaties zoals kinderboerderijen, speeltuinen, sportverenigingen, scholen en ziekenhuizen bij het rookvrij worden.
2. De G4 en Groningen hebben - samen met de overige bij de Alliantie Nederland Rookvrij (ANR) aangesloten gemeenten - een voorbeeldfunctie, zowel landelijk als regionaal; zij nemen actief deel aan het door Trimbos op te richten platform RVG voor gemeenten.
3. G4 en Groningen nemen de Rookvrije Generatie met concrete doelen en activiteiten op in de Nota Publieke Gezondheid.
4. G4 en Groningen onderzoeken de mogelijkheid om vanaf 2025 de verplichting tot het invoeren van een niet rokenbeleid op te nemen in de subsidieverlening voor o.a. speeltuinen, kinderboerderijen, sportterreinen, en evenementen waar veel kinderen komen. Ook organiseren de VNG met gemeenten, samen met de Alliantie Nederland Rookvrij (ANR), lokale en regionale themabijeenkomsten.
5. G4 en Groningen onderzoeken of het principe van een rookvrije kindomgeving opgenomen kan worden in hun omgevingsvisie en/of Algemene Plaatselijke Verordening (APV), zodat zij binnen hun gemeente rookvrije zones (pleinen, parken, straten) kunnen aanwijzen.

6. Om het bereik van de Rookvrije Generatie (en andere interventies) te monitoren, leveren G4 en Groningen cijfers over wijksamenstelling en gezondheidsproblematiek.
7. VNG stimuleert andere gemeenten om bovengenoemde acties uit te voeren om daarmee het doel van de rookvrije generatie te realiseren.

GGD-GHOR en GGD-en

1. GGD-GHOR werkt met de GGD-professionals aan instrumenten om rookvrije kindomgevingen bespreekbaar te maken, bijvoorbeeld in het kader van het toezicht op de kinderopvang, aanvullend op lopende initiatieven;
2. GGD-GHOR werkt aan een toolkit voor de JGZ om samen met ouders en andere samenwerkingspartners rookvrije kindomgevingen te bevorderen.
3. GGD-GHOR en GGD-en werken mee aan het opstellen van een beleids- en juridisch kader om een rookvrije omgeving in het kader van de Omgevingswet te kunnen realiseren.
4. GGD'en worden aangemoedigd om kennis over aanpak en goede voorbeelden te delen op GGD GHOR Kennisnet.

Alliantie Nederland Rookvrij (ANR):

1. ANR zorgt voor draagvlak voor rookvrije kindomgevingen en activeert het algemeen publiek, onder andere met massamediale publiekscampagnes en door samenwerking met koepelorganisaties. ANR geeft up-to-date informatie en ondersteuning, zoals een stappenplan, voorbeeldteksten, tips en rookvrij-bordjes. Hiermee kunnen kindomgevingen op weg naar een rookvrij terrein.
2. ANR is vraagbaak voor kindomgevingen die rookvrij willen worden.
3. ANR informeert, ondersteunt en traint intermediaire organisaties en professionals die contact hebben met de kindomgevingen, zodat zij ze kunnen helpen rookvrij te worden. De Alliantie is ook achtervang en vraagbaak voor deze organisaties.
4. De ANR brengt partijen bij elkaar en inspireert ze, zodat acties onderling worden versterkt en goede voorbeelden worden gedeeld.
- 5.

Rijksoverheid

1. Vanaf 2021 wordt de accijns op tabaksproducten structureel verhoogd zodat een pakje sigaretten in 2024 €10 kost⁹.

⁹ Ervan uitgaande dat de accijns volledig wordt doorberekend in de consumentenprijs

2. Accijnzen voor overige rookartikelen stijgen in dezelfde mate mee. Een accijnsverhoging is een bewezen effectieve maatregel om het aantal rokers en de mate van roken te verlagen. Daarbij geldt dat jongeren en rokers met een lage SES extra gevoelig zijn voor een hogere prijs.
3. Het uitstalverbod wordt versneld (per 2021) ingevoerd voor andere verkooppunten dan supermarkten. Met dit besluit wordt geregeld dat het uitstallen van tabaksproducten niet meer is toegestaan, met uitzondering van speciaalzaken die alleen rookwaren en rookaccessoires verkopen. Het voorstel van het vorige kabinet was om de regels te laten gelden vanaf 2020 voor supermarkten en vanaf 2022 voor andere verkooppunten.
4. Het reclameverbod is per 2021 van toepassing op speciaalzaken. Rookwaren zijn geen normale producten. Een verbod op reclame draagt bij aan het 'denormaliseren' van rookwaren en daarmee het roken. Op dit moment gelden nog diverse uitzonderingen op het reclameverbod (reclame in speciaalzaken, gevelreclame en op reclame voor rookaccessoires). Dit voorstel komt voort uit het voorstel voor het uitstalverbod. Als rookwaren uit het zicht moeten, is het logisch dat ze dan ook niet via reclame afgebeeld en daarmee gepromoot worden. Deze maatregel heeft vooral effect op jongeren en ex-rokers.
5. Supermarkten worden gestimuleerd om te stoppen met de verkoop van tabaksproducten. Zonodig wordt een verbod op de verkoop van tabak via supermarkten vanaf 2025 overwogen. Via supermarkten worden voornamelijk dagelijkse levensmiddelen verkocht. Tabaksproducten horen daar niet bij. Via supermarkten wordt nu meer dan de helft van alle tabaksproducten verkocht. Door de verkoop van tabak te verbieden bij supermarkten wordt de norm versterkt dat tabaksproducten geen normale producten zijn en dat voorkomt dat jongeren en ex-rokers (weer) beginnen met roken. Dit sluit aan op een maatschappelijke trend. LIDL en Kruidvat hebben onlangs besloten te stoppen met de verkoop van tabak omdat zij een dergelijk schadelijk en verslavend product niet meer willen verkopen met het oog op de rookvrije generatie. Met het wetsvoorstel voor het uitstalverbod wordt per 2022 geregeld dat sigarettenautomaten straks niet meer zijn toegestaan (momenteel zijn dat er 14.000).
6. Rookwaren worden per 2020 verpakt in neutrale verpakkingen. Onderzoek wijst uit dat met name jongeren generieke verpakkingen minder aantrekkelijk vinden en minder geneigd zijn deze producten uit te proberen. Generieke verpakkingen gelden voor alle rookwaren (tabaksproducten en e-sigaretten). Hier hoort ook bij dat de sigaretten zelf zijn gestandaardiseerd. De maatregel van generieke verpakkingen volgt op de nadere eisen om glitter en glamour per juli 2018 te beperken. Deze maatregel staat immers nog steeds toe dat merkuitingen gepromoot worden.

7. Rookvrije schoolterrein zijn vanaf 2020 verplicht. Er zijn aanvullende middelen ingezet om via De Gezonde School extra scholen te ondersteunen in het rookvrij maken van hun schoolterrein. In het najaar start VWS met een communicatietraject om schoolbesturen te informeren over de aankomende verplichting.
8. Rookruimten in de horeca, in openbare gebouwen en op de werkplek zijn vanaf X verboden. Met rookruimten wordt het roken gefaciliteerd en wordt de norm versterkt dat roken gewoon is. Rookruimten zijn bovendien schadelijk voor omstanders, omdat ze lekken en tweede en derdehands rook daardoor in de rookvrije ruimte terecht komt. Rookverbod op terrassen pm.
9. Rookverbod voor de e-sigaret, waterpijp, kruidenmengsels en aanverwante producten. Het huidige rookverbod is alleen van toepassing op het roken van tabaksproducten. Met de uitbreiding willen we het roken van de bestaande en toekomstige damp- en aanverwante producten die gezondheidsschade veroorzaken verbieden. Dit om ook de sociale norm te versterken dat "roken" niet normaal is en om jongeren te beschermen.
10. Samenwerken (optrekken en kennisdelen) met andere lidstaten voor tabaksontmoediging op Europees niveau (meetmethoden, tabaksproductenrichtlijn, Framework Convention Tobacco Control).
11. De rijksoverheid geeft ondersteuning aan gemeenten bij hun rookvrije-generatieaanpak
12. De rijksoverheid biedt ondersteuning met het opnemen van rookvrije omgevingen in de omgevingsvisie en Algemene Plaatselijke Verordening.
13. De rijksoverheid zet in samenwerking met partijen een meerjarige campagne 'Rookvrij opgroeien' op. De campagne geeft voorlichting en zorgt voor bewustwording over de gevolgen van roken en meerroken (en 'derdehands rook'), met name gericht op ouders van opgroeiende kinderen. Stoppen met roken is het handelingsperspectief van deze campagne.

B. Stoppen met roken zorg en ondersteuning

Voor het realiseren van de rookvrije generatie is het van belang dat er een rookvrije norm is en dat rokers die willen stoppen daarbij ondersteund en gestimuleerd worden. 80% van de ruim 3 miljoen rokers in Nederland wil stoppen met roken, maar slechts 33% onderneemt jaarlijks een serieuze stoppoging; daarvan doet slechts 8% dat op de meest effectieve wijze. We willen voor roken, een ernstige verslaving en een chronische ziekte, daarom betere, toegankelijke en duurzame zorg organiseren. Hierbij wordt rekening gehouden met lage ses. Zo blijkt dat het voor rokers met een lage ses belangrijk is dat zij laagdrempelige ondersteuning in de buurt kunnen vinden en dat er aandacht is voor achterliggende problematiek op andere domeinen zoals armoede, schulden, wonen, eenzaamheid, werkloosheid, etc (Pharos, augustus 2018).

Doelstellingen

1. In 2020 doet 50% (t.o.v. 33% in 2016¹⁰) van de rokers een serieuze stoppoging en tenminste 20% (t.o.v. 8% in 2016¹¹) maakt daarbij gebruik van effectieve zorg (zorg die gebaseerd is op behandelrichtlijn Behandeling Tabaksverslaving en Ondersteuning bij Stoppen met Roken).
2. In 2020 is er toegankelijke stoppen met roken-zorg en ondersteuning zonder financiële drempels voor eerste lijnszorgprogramma's.
3. In 2020 zijn meer rokers geïnformeerd over mogelijkheden om te stoppen met roken en gemotiveerd om te stoppen.
4. In 2020 zijn meer zorgverleners toegerust om motiverende gesprekken te voeren, vaker een stopadvies te geven en iemand door te verwijzen naar gespecialiseerde zorg en/of passende zorg en begeleiding in de buurt op basis van een 'zorgpad stoppen met roken' en/of een sociale kaart. In 2025 geldt dit voor 100% van de zorgverleners.
5. In 2020 krijgt 50% van de rokers die de medisch specialist bezoekt een stopadvies (t.o.v. 22,4%¹² in 2016) zoveel mogelijk gekoppeld aan een verwijzing naar passende zorg en ondersteuning.
6. In 2020 krijgen alle zwangeren die roken een stopadvies van de verloskundig zorgverlener op basis van motiverende gespreksvoering.
7. In 2020 is er in elke regio (waaronder alle geboortezorg/jgz regio's¹³) een 'zorgpad stoppen met roken' en is de samenwerking voor zorg en ondersteuning in en tussen deze sectoren goed georganiseerd en ingebed in het bredere aanbod van zorg en preventie in de buurt.

Acties

Zorgverzekeraars:

1. Individuele zorgverzekeraars kiezen ervoor om uiterlijk vanaf 2020 eerstelijns stoppen-met-rokenprogramma's vrij te stellen van het eigen risico bij gecontracteerde zorgaanbieders en communiceren daarover bij hun polisaanbod in 2020. Dit betreft dan de gedragsmatige ondersteuning en niet de medicatie.
2. Zorgverzekeraars baseren zich bij hun inkoopbeleid 2020 op de zorgstandaard (de opvolger van de huidige module Stoppen met Roken 2009) die momenteel wordt ontwikkeld en spannen zich in om voor alle rokers een passend en toegankelijk stoppen-met-rokenaanbod in te kopen.
3. Zorgverzekeraars leveren aan de website www.ikstopnu.nl¹⁴ informatie over het aanbod voor stopondersteuning dat zij vergoeden, inclusief over de hoogte van de vergoeding.

¹⁰ Leefstijlmonitor 2016 <https://assets.trimbos.nl/docs/a264fcf9-a3e5-44c2-9ba6-e73cebd5d2ae.pdf>

¹¹ ITC Maastricht 2016

¹² Idem

¹³ Dit najaar wordt door Trimbos een monitor voor de 0-meting uitgevoerd.

¹⁴ www.ikstopnu.nl is de landelijke website waar onafhankelijke informatie over stoppen met roken is te vinden. Deze website wordt via de verpakkingen van tabaksproducten gecommuniceerd, maar is ook gekoppeld aan campagnes en communicatie-uitingen van de rijksoverheid, het Trimbos-instituut en de Alliantie Nederland Rookvrij!

4. Het ZN/LAN knelpuntoverleg stoppen met roken zorg zal worden voortgezet om (nieuwe) knelpunten op het gebied van de stoppen met roken zorg te identificeren en aanpak te monitoren van bestaande knelpunten. Bij het overleg zijn patiëntenverenigingen, zorgverzekeraars, beroepsverenigingen en kennisinstellingen betrokken.

Rijksoverheid:

1. De rijksoverheid ondersteunt Stoptober en voert deze campagne mede uit.
2. De rijksoverheid voert een campagne uit (tv en social media), in samenwerking met Alliantie Nederland Rookvrij/gezondheidsfondsen en zorgverleners, gericht op rookvrij opgroeien (met nadruk op bewustwording over de schadelijkheid van (mee)roken) en stoppen met roken.
3. De rijksoverheid vergroot de capaciteit van ikstopnu.nl.
4. De rijksoverheid beziet met Zorginstituut Nederland welke aanknopingspunten er zijn in het Zinnige Zorg traject COPD over hoe de stoppen-met-roken zorg kan worden verbeterd voor *alle* rokers. Op basis daarvan wordt gezien of en zo ja, welke belemmeringen vanuit de regelgeving worden ervaren door zorgaanbieders- en zorgverzekeraars bij het aanbieden, ontwikkelen, inkopen en vergoeden van effectief stoppen-met-roken-aanbod.
5. De rijksoverheid biedt ondersteuning bij de ontwikkeling en implementatie van 'zorgpaden voor stoppen met roken' (benchmark verloskundige zorg, praktische handreiking).
6. De rijksoverheid biedt ondersteuning bij de implementatie van een zorgstandaard.
7. De rijksoverheid biedt ondersteuning voor de ontwikkeling van een zelfcheck op ikstopnu.nl, en voor een diagnostisch instrument.
8. De rijksoverheid biedt ondersteuning bij de ontwikkeling van een wijkgericht stopaanbod voor rokers met een lage ses en bevordert met Pharos en Trimbos de implementatie van de interventie Stopadvisor.
9. De rijksoverheid biedt ondersteuning voor de ontwikkeling van een aanbod voor zwaar verslaafde rokers en onderzoekt hoe deze zorg betaalbaar kan worden gemaakt.
10. De rijksoverheid zorgt ervoor dat de publieksinformatie over stoppen met roken op www.rokeninfo.nl aantrekkelijk is voor jongeren.
11. De rijksoverheid versterkt en continueert de ondersteuning aan de Taskforce Rookvrije Start.
12. De rijksoverheid zorgt voor verbinding met andere programma's, zoals Kansrijke Start en Gezond In.
13. De rijksoverheid versterkt de ondersteuning van het Landelijk coördinatiepunt stoppen met roken (onderdeel van het Nationaal Expertisecentrum Tabak).

Beroepsverenigingen/zorgprofessionals¹⁵/LAN (patientenorganisaties):

1. Deze partijen implementeren de multidisciplinaire richtlijn, de specifieke richtlijn en module voor huisartsen ¹⁶ en de zorgstandaard.
2. Beroepsverenigingen en zorgprofessionals ontwikkelen en implementeren 'zorgpaden stoppen met roken, leefstijladviezen en een sociale kaart om stoppers de juiste zorg op maat te kunnen geven.
3. Zorgprofessionals geven stopadviezen, bieden begeleiding en verwijzen zo nodig door. Er is een goed aansluitend aanbod, zoveel mogelijk in de eigen buurt, waar de hulpverlener naar kan verwijzen.
4. Zorgprofessionals benutten campagnes bij stopadvies, begeleiding dan wel bij verwijzing naar effectieve ondersteuning of zorg.
5. Het Partnership faciliteert kwaliteitsbewaking van de stoppen-met-rokenzorg met een kwaliteitsregister, een richtlijn en een zorgstandaard.
6. Specialisten benutten de gelden van de Stichting Kwaliteitsgelden Medisch Specialisten voor scholing op het gebied van motiverende gespreksvoering, preventie en leefstijladvies.

Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG), Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) en Inéén

1. Koppelen van aanvullende niet-medicamenteuze stopadviezen aan de medicamenteuze informatie in het Elektronisch voorschrijfsysteem (EVS)/ Consultwijzer. Het EVS is in alle Huisarts Informatie Systemen ingebouwd.
2. Ontwikkelen van een module in NHGDoc (een medisch beslisondersteunend systeem voor de huisarts), die de huisarts attendeert op het bespreken van (stoppen met) roken bij specifieke patiëntengroepen (zoals jeugdigen, zwangeren, atma/COPD, hart- en vaatziekten).
3. Periodieke aanpassingen in stoppen met roken-pagina's van Thuisarts.nl, bijvoorbeeld na herziening van de zorgstandaard Stoppen met Roken, na wijzigingen in de vergoedingensystematiek.
4. Onderzoeken of verwijzingen (risicovol) leefstijlgerelateerde pagina's op Thuisarts.nl (zoals over alcoholgebruik, SOA, drugsgebruik) naar de pagina's over roken mogelijk zijn.
5. Ontwikkelen van een e-learning Stoppen met roken voor huisarts en praktijkondersteuner.

¹⁵ Huisartsen, (jeugd) verpleegkundigen, praktijkondersteuners, jeugd- en kinderartsen, medisch specialisten, verloskundige zorgverleners, verslavingsartsen, stoppen met roken coaches.

¹⁶ De behandelrichtlijn Behandeling Tabaksverslaving en Ondersteuning bij Stoppen met Roken inclusief bijbehorende addendum voor zwangeren. Voor huisartsen gaat het om de NHG-zorgmodule en behandelrichtlijn Stoppen met roken: <https://www.nhg.org/themas/publicaties/nhg-zorgmodule-leefstijl-roken-samenvatting> en <https://www.nhg.org/themas/publicaties/nhg-behandelrichtlijn-stoppen-met-roken>

Taskforce Rookvrije Start (geboorte- en jeugdgezondheidszorg)

1. De Taskforce ontwikkelt een monitor en past deze toe om stoppen-met-rokenbeleid in de verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's) te meten, en om de VSV's te kunnen vergelijken en te stimuleren.
2. De Taskforce doet visitaties om VSV's te helpen rookvrij te worden, hun zorgpad voor zwangere rokende vrouwen en partners verder te ontwikkelen en te implementeren, en de ketenzorg te verbeteren.
3. De Taskforce ontwikkelt en implementeert verdiepende trainingen (o.a. e-learning rookvrije start, e-learning kraamzorg, omgaan met lage ses, nascholing nicotine vervangende middelen in de zwangerschap, en motiverende gespreksvoering rokende zwangere vrouwen).

G4 en Groningen:

1. G4 en Groningen voeren (lichte) regie als het gaat om zorgpaden en ketensamenwerking.
2. G4 en Groningen maken een lokale sociale kaart voor stoppen-met-rokenondersteuning.
3. G4 en Groningen onderzoeken hoe rokers met een lage ses beter te bereiken zijn en rollen wijkgerichte stopprogramma's uit voor mensen met lage ses.
4. G4 en Groningen nemen stoppen met roken op in subsidies/opdrachten aan JGZ organisaties.
5. G4 en Groningen zorgen voor een lokale uitrol van landelijke campagnes.
6. VNG stimuleert andere gemeenten om bovengenoemde acties uit te voeren om daarmee het doel van de rookvrije generatie te realiseren.

GGD-GHOR

1. GGD GHOR Nederland draagt, op basis van de JGZ Preventieagenda samen met ActiZ en NCJ, bij aan de ontwikkeling van de tools en de randvoorwaarden voor de implementatie van een gezonde leefstijl (waaronder niet roken) onder ouders.
2. GGD-GHOR ondersteunt de samenwerking van JGZ-professionals onderling en met andere zorginstellingen en zorgverleners, o.m. met het programma Kansrijke start. GGD GHOR Nederland zal met GGD'en en andere JGZ-organisaties de ambities op het gebied van roken agenderen binnen het programma Kansrijke Start.
3. GGD-GHOR ondersteunt GGD'en om met zorginstellingen en zorgverleners in gesprek te gaan om stopondersteuning verder te verspreiden in alle zorglocaties.
4. Als er onvoldoende stopondersteuning in de regio wordt aangeboden zal de GGD in overleg gaan voor meer aanbod, eventueel door zelf gecontracteerd te worden door de zorgverzekeraar.
5. Alle GGD'en werken mee aan de online stopondersteuning van Stoptober.

Alliantie Nederland Rookvrij (ANR):

1. ANR blijft Stoptober met de rijksoverheid organiseren en blijft er ook in investeren.
2. ANR versterkt ikstopnu.nl en verwijst naar ikstopnu.nl in communicatie-uitingen.
3. ANR activeert partners van de Alliantie om mee te doen aan stoppen-met-rokencampagnes en te verwijzen naar ikstopnu.nl.
4. ANR identificeert kansen voor stoppen met roken die voortkomen uit regionale initiatieven voor de Rookvrije Generatie en deelt deze met het Landelijk coördinatiepunt stoppen met roken.
5. ANR verbindt de (communicatietrajecten en pr-bijeenkomsten van) partners van de Alliantie met de gezamenlijke communicatieagenda.

C. Rookvrije zorg

De koepels uit de zorg gaan actief werken aan een rookvrije zorg. Dit doen ze door individuele instellingen, beroepsverenigingen en cliëntenverenigingen op een structurele wijze te betrekken, aan te jagen en te ondersteunen bij het realiseren van de doelstellingen (koepels). Ook monitoren ze hoe het rookvrijbeleid van de zorg zich ontwikkelt.

Doelstelling

In 2030 is de gehele zorg¹⁷ rookvrij.

1. Op 31 mei 2019 (op Wereld Niet Roken Dag) spreken vertegenwoordigers van alle zorgaanbieders in ons land de ambitie uit om in 2030 rookvrij te zijn en hierop actief beleid te voeren.
2. In 2020 zijn alle verslavingszorginstellingen (aangesloten bij Verslavingskunde Nederland) rookvrij; zij hebben allen de gouden status volgens de systematiek van het Global Network For Tobacco Free Health Care¹⁸.
3. De komende jaren voeren alle Geestelijke Gezondheids Zorg (GGZ)-instellingen aangesloten bij GGZ Nederland beleid om rookvrij te worden; zij hebben allen minstens de bronzen status volgens voornoemde systematiek.

Uiterlijk in 2025 zijn alle GGZ instellingen aangesloten bij GGZ Nederland rookvrij: zij hebben allen de gouden status volgens voornoemde systematiek.

¹⁷ In eerste instantie wordt ingezet op het rookvrij worden van verslavingszorg, (academische) ziekenhuizen en GGZ instellingen. Vanuit hun maatschappelijke rol zullen deze ook andere zorgorganisaties/instellingen betrekken en motiveren om zich aan te sluiten bij de ambitie om rookvrij te worden, zodat de rookvrije zorg zich uitbreidt als een olievlek.

¹⁸ De systematiek van het global Network For Tobacco Free Health Care wordt zodanig aangepast aan de Nederlandse situatie dat deze compatibel is met de privacywetgeving (AVG)

4. De komende jaren voeren alle Universitair Medische Centra (UMC) en de ziekenhuizen die zijn aangesloten bij de NVZ actief beleid om rookvrij te worden. Uiterlijk in 2025 zijn alle aangesloten ziekenhuizen.
5. In 2020 werken alle UMC'S, GGZ-instellingen en verslavingszorginstellingen samen met minstens twee regionale ziekenhuizen aan een rookvrij beleid voor ziekenhuizen in hun regio.
6. PM doelstellingen JeugdzorgNederland

Rookvrije zorginstellingen verbeteren de gezondheid van de populatie door het behandelen van tabaksverslaving/afhankelijkheid als onderdeel van de reguliere zorg, het denormaliseren van tabaksgebruik, het verbieden van tabaksproducten en aanverwante niet medicamenteuze producten (incl. e-sigaretten). Dat betekent:

1. Rookvrije gebouwen en terreinen;
2. Zorgprofessionals en andere medewerkers in de zorg roken niet onder werktijd en zijn ook niet herkenbaar als roker op hun werkplek;
3. Zorgprofessionals en andere medewerkers in de zorg worden ondersteund bij het stoppen met roken;
4. Patiënten worden gediagnosticeerd in hun eventuele rookgedrag en actief en bij herhaling ondersteund richting stoppen met roken;
5. Ook in de ambulante setting kunnen zorgprofessionals en medewerkers hun werk rookvrij doen (bijvoorbeeld bij thuisbezoek in FACT-zorg, ontwikkelen van een 'rookvrije werkplek');
6. Leveranciers aan de zorg (zoals taxichauffeurs, schilders, wasserijen, groothandels) worden actief gewezen op het rookvrij beleid van de zorgaanbieder en worden hier door hen ook aan gehouden.
7. In alle communicatie uitingen van de zorginstelling (van afspraakbrief tot folders tot borden (bijv. huisregels) op het terrein) wordt het rookvrij beleid uitgedragen.

Acties

Geestelijke Gezondheids Zorg Nederland (GGZNL) en Verslavingskunde Nederland (VKN):

1. Koepels stimuleren, activeren en ondersteunen de totstandkoming van rookvrije zorg;
2. Koepels voeren in het najaar een self-audit uit van Global Network in alle aangesloten instellingen. Op basis daarvan stellen ze plannen van aanpak op, om te komen tot respectievelijk de bronzen of gouden status;
3. Koepels bepalen en faciliteren per sector een werkgroep die zich bezighoudt met het rookvrij maken van de eigen sector;

4. Koepels ondersteunen de leden en stimuleren andere zorgaanbieders in hun omgeving om aan te sluiten;
5. Koepels betrekken andere zorgkoepels bij het rookvrij maken van de zorg;
6. Koepels voeren pilots uit, gericht op ondersteuning van ernstige psychiatrische patiënten bij stoppen met roken.
7. Koepels en leden van koepels ondersteunen de implementatie van het rookvrije beleid in de verslavingszorg, GGZ-instellingen, UMC's en andere zorgorganisaties, indien gewenst vanuit een op te richten implementatieteam.
8. In navolging van het congres 'Maak de zorg rookvrij' op 31 mei 2017 dragen de koepels in 2019 bij aan het congres 'Maak de zorg rookvrij 2' en spannen zij zich in dat nog niet aangesloten koepels in de zorg de ambitie uitspreken om in 2030 rookvrij te zijn en hierop actief beleid te voeren.

Alle aangesloten instellingen van GGZNL en VKN stimuleren rookvrij ambulant werken door zowel medewerkers als patiënten uit te leggen dat medewerkers recht hebben op een veilige (dat betekent: rookvrije) werkplek en dat de thuisomgeving van de patiënt bij ambulant werken als werkplek geldt.

Nederlandse Federatie van Universitair medische centra (NFU), Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ):

1. Koepels stimuleren, activeren en ondersteunen de totstandkoming van rookvrije zorg;
2. Koepels bepalen en faciliteren per sector een werkgroep die zich bezighoudt met het rookvrij maken van de eigen sector;
3. Koepels ondersteunen de leden en stimuleren andere zorgaanbieders in hun omgeving om aan te sluiten;
4. Koepels spannen zich in betrekken zoveel mogelijk andere nog niet aangesloten zorgkoepels bij het rookvrij maken van de zorg te betrekken
5. Koepels voeren pilots uit, gericht op het trainen van zorgprofessionals in Very Brief Advice.
6. Koepels en leden van koepels ondersteunen de implementatie van het rookvrije beleid in de UMC's en de NVZ –ziekenhuizen en andere zorgorganisaties, indien gewenst, vanuit een op te richten implementatieteam.
7. In navolging van het congres 'Maak de zorg rookvrij' op 31 mei 2017 dragen de koepels in 2019 bij aan het congres 'Maak de zorg rookvrij 2' en spannen zij zich in dat nog niet aangesloten koepels in de zorg de ambitie uitspreken om in 2030 rookvrij te zijn en hierop actief beleid te voeren.

ANR

1. ANR activeert, motiveert en verbindt zorginstellingen om verdere stappen te zetten op weg naar een rookvrije instelling. En waar mogelijk en wenselijk leidt zij toe naar de hulpbronnen die er zijn vanuit het kennisplatform en de expertise vanuit het implementatieteam.
2. Bij de activering van gemeenten/regio's benoemt ANR zorginstellingen als belangrijke partners. ANR stimuleert gemeenten om samenwerking met deze partners te zoeken.
3. ANR neemt deel en draagt bij aan ondersteuningstructuur voor de inrichting van een (zowel digitaal als fysiek) kennisplatform dat de zorg ondersteunt bij het rookvrij worden.
4. ANR ondersteunt de inzet van het implementatieteam.

Rijk

1. De rijksoverheid ondersteunt de inrichting van een (zowel digitaal als fysiek) kennisplatform dat de zorg ondersteunt bij het rookvrij worden.
2. De rijksoverheid ondersteunt de inzet van het implementatieteam.
3. De rijksoverheid ondersteunt de ontwikkeling van een communicatietoolkit voor de rookvrije zorg.
4. De rijksoverheid geeft financiële ondersteuning aan pilots.

D. Rookvrije organisatie

Rookvrij beleid voor organisaties is van belang. Het is bekend dat rokers jaarlijks 2,8 dagen meer ziekteverzuim hebben dan niet-rokers. Door de extra rookpauzes hebben rokers ook een verminderde arbeidsproductiviteit ten opzichte van niet-rokers. En er is extra verzuim door rookgerelateerde chronische ziekten¹⁹. Daarbij sterft een kwart van de jaarlijkse 20.000 tabaksdoden vóór de pensioengerechtigde leeftijd.

Een aantal organisaties gaat beginnen met het invoeren en het naleven van een rookvrij beleid: de overheid, zorgorganisaties en ABN Amro. ABN Amro is daarnaast al gestopt met het verstrekken van krediet aan de tabaksindustrie en de direct aan de tabaksindustrie gerelateerde bedrijven.

Bovendien is ABN Amro bezig om beleggingsmandaten tabaksvrij te maken. De bank heeft daarmee een voorbeeldrol voor andere organisaties.

¹⁹ Zie ook de MKBA: https://www.kwf.nl/SiteCollectionDocuments/RapportMKBA_07-06-2016.PDF

Doelstellingen

1. In 2020 zijn ten minste 10 van de top 100 grootste bedrijven²⁰ in Nederland op weg naar een Rookvrije Generatie; zij hebben een rookvrij beleid voor de eigen werknemers, gebouwen en terreinen, inclusief stoppen-met-rokenondersteuning, en/of zij zijn gestopt met de verkoop van tabaksproducten en/of zij zijn gestopt met investeringen in de tabaksindustrie.
2. In 2020 nemen bedrijfsartsen roken mee in elk contact, door roken te ontmoedigen en tools aan te bieden om te stoppen met roken.
3. In 2020 is de rijksoverheid rookvrij. De kerndepartementen hebben een rookvrij beleid voor alle eigen werknemers, gebouwen en terreinen geïmplementeerd. (PM)
4. Het aandeel bedrijven dat een rookvrij beleid voor werknemers, gebouwen en terreinen heeft ingevoerd, is toegenomen.
5. Ten minste 16 van de 20 grootste institutionele beleggers in Nederland zijn gestopt met het investeren in de tabaksindustrie.
6. Meer retailers zijn gestopt of gaan stoppen met de verkoop van tabak, waaronder alle supermarkten.
7. Meer bedrijven zijn gestopt met diensten en/of producten te leveren aan de tabaksindustrie.

De ambitie is dat in 2040 alle organisaties rookvrij zijn. Stapsgewijs wordt toegewerkt naar volledig rookvrije organisaties.

Acties

Rijksoverheid

- PM: wordt nog gewerkt aan doelstelling en PVA om te komen tot rookvrije rijksoverheid

Alliantie Nederland Rookvrij (ANR)

1. ANR speelt een agenderende, activerende en faciliterende rol bij het aanjagen van bedrijven om rookvrij te worden.
2. ANR zet best practices in de schijnwerpers.
3. ANR ontwikkelt diverse proposities ter ondersteuning van bedrijven en organisaties (onder andere voor de bancaire en retailsector) op weg naar een Rookvrije Generatie.
4. Deze proposities bevatten onder andere de ontwikkeling van een stappenplan en handboek voor bedrijven en organisaties om een rookvrij beleid toe te passen.

²⁰ Zie de top 100 van de MT500 2017 <https://www.mt.nl/lijst/mt500-2017>.

Topsectoren Life Sciences & Health

1. De gezamenlijke topsectoren dringen bij publieke en private samenwerkingspartners in programma's, projecten en evenementen in betreffende topsector aan op het toepassen van een rookvrij beleid op de werkvloer (rookvrije gebouwen en terreinen, stoppen-met-rokenhulp voor werknemers).
2. De Topsectoren agenderen en stimuleren het stoppen met investeren in de tabaksindustrie waar mogelijk, onder andere door beleggers actief te helpen zoeken naar alternatieve, niet-controversiële beleggingen in publieke en private partners in programma's, projecten en evenementen van de Topsectoren.
3. In 2020 starten de Topsectoren een publiek-privaat partnerschap dat investeert in kennis en innovatie over het voorkomen van en voorgoed stoppen met roken. Als onderdeel hiervan wordt onder meer ingezet op kennis en innovatie bij prikkels die een rookvrij leven bevorderen.

ABN Amro

1. ABN Amro ontwikkelt een stoppen-met-rokenpakket voor de eigen medewerkers en stelt dit daarna beschikbaar aan andere bedrijven.
2. De rookvrije generatie wordt onderdeel van de sponsoring door ABN Amro. Via de sponsoringafspraken worden clubs, bedrijven en events die gesponsord worden door ABN Amro, uitgedaagd een bijdrage te leveren aan de rookvrije generatie.
3. Stapsgewijs beëindigt ABN Amro de kredietverlening aan bedrijven in de keten van de tabaksproductie en -verkoop, als eerste bij de bedrijven die (bijna) hun gehele omzet halen uit de tabaksproductie en -verkoop.
4. ABN Amro onderzoekt of nevenfuncties van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen op termijn in lijn kunnen worden gebracht met het Rookvrij beleid van de bank.

Bedrijfsartsen

1. Opzetten van toolkit ofwel overzichtskaart voor bedrijfsartsen met materiaal gericht op het helpen borgen van de arbeidsmarktpositie door stoppen met roken:
 - Negatieve gevolgen van roken op de gezondheid en productiviteit. Speciale aandacht voor stapeling van risico's, zoals bij organisaties waarbij de werkomgeving risico's geeft op het ontwikkelen van een beroeps-longaandoening.
 - Mogelijkheden ter verspreiding van kennis en innovatie op het gebied van roken, rookgedrag en rookvrije organisatie-initiatieven.

- Roken meenemen in elk contact, zowel preventief (gezondheidsscreenend) als curatief (verzuimmanagement) met werknemers. Via Minimale Interventie Strategie middels motivational interviewing verleiden tot interventie en gedragsverandering. Van belang daarbij is dat gekeken gaat worden naar de verwijsmogelijkheden door de bedrijfsarts.
- 2. Ontwikkelen van (of aansluiten bij) een kennisnetwerk 'Stoppen met Roken', ketensamenwerking bevorderen, verwijsmogelijkheden kennen.
- 3. Opzetten van een preventief landelijke actie gericht op de gehele beroepsbevolking via aangesloten werkgevers

Verslavingskunde Nederland (VKN)

1. VKN helpt mee de self-audit tool te vertalen naar een bruikbare checklist voor bedrijven.
2. VKN verzamelt kennis en ervaring en deelt die in samenwerking met Alliantie Nederland Rookvrij, met rookvrije (niet-zorg)organisaties.
3. VKN voert een kwaliteitstoets uit op stoppen-met-rokenzorg voor bedrijven en adviseert bedrijven over deze zorg.

GGD-GHOR

1. GGD GHOR Nederland faciliteert GGD'en bij het adviseren van hun gemeenten hoe zij al hun gemeentelijke gebouwen, dus inclusief alle GGD-gebouwen rookvrij kunnen maken. Ook willen we bevorderen dat gemeenten en GGD'en hun medewerkers die roken, ondersteunen met een stoppen-met-roken-aanbod.
2. GGD GHOR Nederland ondersteunt de leden om zelf het goede voorbeeld te geven, onder meer via het uitwisselen van goede voorbeelden en het verspreiden van werkmateriaal zoals concepten van bestuurlijke besluiten, in aansluiting op de intentieverklaring 'Maak de zorg rookvrij' uit 2017.

Ministerie van SZW Programma 'Preventie beroepsziekten, blootstelling gevaarlijke stoffen'

Als mensen in bedrijfsverband stoppen met roken, dan draagt dat zowel bij aan de doelstellingen van het programma beroepsziekten, als aan de doelstelling van het Preventieakkoord roken. In mei 2018 is het programma "Preventie beroepsziekten, blootstelling gevaarlijke stoffen" gelanceerd door staatssecretaris Van Ark van het ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Aan de hand van het programma wordt met branches, bedrijven, producenten, werkgever- en werknemersorganisaties, arboprofessionals en preventiemedewerkers een verdere beweging in gang gezet om te komen tot een gezondere en veiligere omgang met stoffen op de werkvloer.

Dat is nodig omdat door blootstelling aan stoffen op de werkvloer jaarlijks 3.000 mensen sterven en een veelvoud aan mensen ziek wordt. In veel sectoren waar met stof wordt gewerkt, is relatief sprake van een hoog percentage rokende medewerkers. Roken in combinatie met stoffenblootstelling verhoogt het risico op gezondheidsschade, doordat de luchtwegen extra worden belast en geprikkeld. Rokende medewerkers hebben een hoger arbeidsverzuim dan niet rokende medewerkers (CBS, Gezondheid en zorg in cijfers, 2007). Het in groepsverband stoppen met roken, biedt voordelen omdat de deelnemers elkaar kunnen steunen en motiveren. Recent onderzoek van de Universiteit Maastricht en het Leids Universitair Medisch Centrum toont aan dat de succeskans verder wordt vergroot als werknemers beloningen (in de vorm van waardebonnen) ontvangen als ze succesvol deelnemen aan het stopprogramma. Vooral bij mensen met lagere inkomens werkt het geven van beloningen goed. Dit is opvallend omdat mensen met lagere inkomens meestal meer moeite hebben om te stoppen met roken (Trimbos, 2017). In de komende jaren wordt deze bewezen effectieve stopmethode geïmplementeerd bij meer dan 200 bedrijven, met als doel een brede landelijke toepassing en meer gezondere werknemers.

3. Problematisch Alcoholgebruik - conceptversie 04-09-2018

Inleiding

Met de toename van welvaart na de Tweede Wereldoorlog is het alcoholgebruik sterk toegenomen, maar de totale hoeveelheid alcohol die jaarlijks per hoofd van de bevolking is geconsumeerd²¹ sinds de eeuwwisseling, is langzaam maar zeker afgenomen. Het laatste jaar is er sprake van een stabilisering.

De laatste jaren hebben we een positieve verandering in het drinkgedrag van jongeren gezien. De startleeftijd van alcoholgebruik ging omhoog van het 12e levensjaar in 2003 naar 13,2 jaar in 2015. In 2011 had 66% van de 12-tot en met 16-jarige scholieren ooit alcohol gedronken; in 2015 was dit gedaald naar 45%: minder jongeren drinken en ze zijn minder vaak dronken. Maar er is nog steeds een grote groep jongeren die voor hun 18^e begint met drinken. Om verschillende redenen is alcoholgebruik voor jongeren extra riskant. De cijfers laten ook zien dat wanneer jongeren eenmaal gaan drinken, ze onverminderd vaak grote hoeveelheden alcohol nuttigen. Onder de scholieren die de afgelopen maand alcohol hebben gedronken, komt bingedrinken veel voor (72% van de jongens en 67% van de meisjes in 2015).

Bij 50-54-ersplussers valt op dat in de periode 1992-2012 het overmatig alcoholgebruik onder ~~55-65-jarigen~~ eerst sterk toe- en daarna weer iets afnam. In onderzoeken zien we dat ~~Over~~ het algemeen gaan ~~50-~~plussers met het ouder worden minder gaan drinken, maar het tegenovergestelde gebeurt bij ~~50-~~plussers die al overmatig drinken. Zij gaan met het ouder worden juist meer drinken.

Relatief ~~W~~ weinig vrouwen drinken alcohol vanaf het moment dat ze weten dat ze zwanger zijn. Onder de vrouwen die drinken ~~Opvallend is~~ zien we dat de hoogopgeleide vrouwen vaker alcohol drinken tijdens de zwangerschap dan lager opgeleide vrouwen. Een veel groter deel van de vrouwen drinkt in de vier weken voorafgaand aan de zwangerschap. De Gezondheidsraad adviseert vrouwen die zwanger willen worden, zwanger zijn of borstvoeding geven, om geen alcohol te gebruiken. Alsook vaders in spe om vier weken voor conceptie geen alcohol te drinken.

(Problematisch) gebruik van alcohol hangt samen met meer dan tweehonderd ziektebeelden. Onderzoeken laten zien dat voor sommige van deze ziektebeelden geen veilige ondergrens voor alcoholconsumptie bestaat; een voorbeeld daarvan is borstkanker.

²¹ Gemeten aan de hand van de verkoopcijfers, die een indicatie hiervan geven.

Op basis daarvan adviseert de Gezondheidsraad sinds 2016 om, ter voorkoming van chronische ziekten, helemaal niet, of in elk geval niet meer dan één glas per dag te drinken.

Onder problematisch alcoholgebruik wordt hier verstaan:

- o al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
- o al het alcoholgebruik door zwangere vrouwen, ~~en het gebruik daar (i.i.g. 4 weken) aan voorafgaand.~~ Het Gebruik van alcohol heeft ook invloed op de vruchtbaarheid van zowel de man als de vrouw.;
- o overmatig drinken (d.w.z. meer dan 14 glazen per week voor vrouwen en meer dan 21 glazen voor mannen). 9,2% van de Nederlanders van 18 jaar e.o. drinkt overmatig. Overmatig alcoholgebruik komt met name onder jongvolwassenen en ~~ouderen~~ 50+'ers voor;
- o zwaar drinken (d.w.z. minstens één keer per week 4 glazen ~~op een gelegenheid~~ voor vrouwen en 6 glazen voor mannen op een gelegenheid). 8,5% van de Nederlanders van 18 jaar e.o. drinkt zwaar. Zwaar alcoholgebruik komt met name onder jongvolwassenen voor;
- o regelmatig bingedrinken (d.w.z. minstens 5 glazen bij één gelegenheid minstens 1 keer per maand). Dit drinkpatroon komt veel bij jongeren en jongvolwassenen voor. Bingen ze wekelijks of vaker, dan is er sprake van zwaar drinken;
- o een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijke klachten en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande

(Problematisch) alcoholgebruik leidt tot negatieve gevolgen voor de gezondheid, de persoonlijke levenssfeer en de maatschappij. Het kan leiden tot materiële en immateriële kosten, zoals ziekte (en dus ook zorgkosten), vroegtijdig overlijden, sociale ontwrichting, negatieve gevolgen voor opvoeding en gezondheid van geboren en ongeboren kinderen, productiviteitsverlies, verkeersongevallen en agressiedelicten. Problematische alcoholgebruik leidt tot maatschappelijke kosten; het kan immers leiden tot vroegtijdig overlijden, verkeersongevallen, zorgkosten, productiviteitsverlies en kosten voor politie en justitie. De schade van alcohol komt daarmee niet alleen voor rekening van het individu dat alcohol drinkt, maar ook voor die van de rest van de samenleving. Dit akkoord richt zich op het voorkomen van gezondheidsschade bij het individu, maar hoopt daarbij ook een positieve doorwerking te hebben op het terugdringen van bovenstaande maatschappelijke schade.

In de uitvoering van dit Nationaal pPreventieakkoord zal dan ook oog zijn voor de kansen op synergie met trajecten van andere ministeries die verband houden met (problematisch) alcoholgebruik.

Een voorbeeld hiervan is de uitvoering van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, waarin het voorkomen van verkeersslachtoffers als gevolg van alcoholgebruik een specifiek thema is.

Onze inzet

We zijn niet tevreden met de huidige stand van zaken. Problematisch alcoholgebruik in Nederland moet verder afnemen. Problematisch alcoholgebruik ontwikkelt zich en gaat verschillende fasen door. Het hangt nauw samen met de drinkcultuur, sociale norm en de persoonlijke situatie (zoals eenzaamheid, verlies van een dierbare en ~~verlies van betaald werk~~ stress). De maatregelen om problematisch alcoholgebruik aan te pakken moeten 'evidence based' zijn en dus uiteindelijk aanwijsbare positieve gezondheidseffecten hebben. Daarbij zal de brede acceptatie van (overmatig) alcoholgebruik, en het kennisniveau en de heersende sociale norm moeten worden beïnvloed om een afname van problematisch alcoholgebruik te bereiken. Er moet een trend komen waarbij de keuze om alcohol te drinken een meer bewuste keuze is en waarbij mensen weten wat de gezondheidseffecten zijn. Daarom leggen we ons toe op het behalen van de hierna volgende gezondheidsdoelstellingen in 2040.

In aanvulling op dit nationale akkoord, stimuleert de VNG gemeenten tot het sluiten van lokale preventieakkoorden waarvan de aanpak op problematisch alcoholgebruik, zoals geformuleerd in dit deelakkoord, onderdeel uit maakt.

Ambities en doelstellingen 2040

1. MinderGeen alcoholgebruik tijdens de zwangerschap

- Het aantal zwangere vrouwen dat alcohol drinkt is gedaald van 8,9% naar maximaal 4% (deze groep omvat ook vrouwen in het stadium dat ze nog niet weten dat ze zwanger zijn).
- Het aantal moeders dat heeft gedronken terwijl zij wisten dat ze zwanger waren, neemt af van 4,6% naar maximaal 2,0%.
- Uiteindelijk is de doelstelling om tot 0% alcoholgebruik te komen.
-

2. MinderGeen alcoholgebruik onder de 18

- Het aantal scholieren (12-16 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken daalt van 45%²² naar maximaal 25%.

²² Najaar 2018 volgen nieuwe HBSC cijfers.

- Deel van de scholieren²³ dat de afgelopen maand heeft gebinged gaat omlaag van 17,8% naar maximaal 10% procent.

*—Uiteindelijk is de doelstelling om tot 0% alcoholgebruik te komen onder de 18 jaar.

3. Minder overmatig en zwaar alcoholgebruik

- Het percentage Nederlanders van 18 jaar en ouder dat overmatig drinkt daalt van 9,2% naar 5% met vooral aandacht voor het aandeel overmatige drinkers van 50 jaar en ouder.
- Het totaal aantal Nederlanders van 18 jaar en ouder dat zwaar drinkt daalt van 8,5% naar 5%, met vooral aandacht voor het aandeel zware drinkers onder jongvolwassenen (18-30 jaar).

4. De bewustwording van het eigen drinkgedrag en de effecten op de gezondheid daarvan neemt toe

- De Gezondheidsraad adviseert om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag.²⁴ Bij één glas per dag zijn er naast ongunstige ook enkele gunstige verbanden met ziekte; Meer dan één glas per dag levert geen enkele gezondheidswinst op, terwijl de ongunstige verbanden nog sterker worden. Bewustwording van dit advies en het eigen drinkgedrag wordt gestimuleerd.
- Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat vooral leverschade en hersenschade genoemd worden (door 47% en 21% van de ondervraagden) als gezondheidsklachten-gezondheidsrisico's van alcoholgebruik, risico's op verschillende vormen van kanker (genoemd door 4%) zijn veelal onbekend. Ambitie is dat 80% van de Nederlanders van 12 jaar en ouder, deze en andere belangrijke gezondheidsrisico's klachten kent.
- *—~~De Gezondheidsraad adviseert om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag.~~²⁵ Bij één glas per dag zijn er zowel gunstige als ongunstige verbanden met ziekte. Meer dan één glas per dag levert geen verdere gezondheidswinst op, terwijl de ongunstige verbanden sterker worden. Het percentage van de inwoners van Nederland dat dit advies kent, gaat omhoog.

²³ Gemeten onder zowel drinkende als niet-drinkende scholieren van 12-16 jaar.

²⁴ De Gezondheidsraad adviseert mensen die alcohol drinken om hun gebruik in ieder geval te beperken tot één glas per dag. Tegelijk wil de raad mensen die geen alcohol drinken niet aansporen om alcohol te gebruiken. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.

²⁵ De Gezondheidsraad adviseert mensen die alcohol drinken om hun gebruik te beperken tot één glas per dag. Tegelijk wil de raad mensen die geen alcohol drinken niet aansporen om alcohol te gebruiken. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.

- Specifiek onderdeel hiervan is het verhoging van bewustwording bij mannen van de impact van hun drinkgedrag op hun vruchtbaarheid; bij vrouwen die zwanger willen worden van de invloed van alcohol op de foetus.
- Verhoging van bewustzijn bij mannen over de impact van hun drinkgedrag op hun vruchtbaarheid.

VERTROUWELIJK

A. Alcohol en de school en studie omgeving

We weten het volgende over wat werkt bij voorlichting in de schoolomgeving:

- Effectieve alcoholpreventie richt zich op vier pijlers:
 - Beleid: bevorderen van een schoolbeleid met regels en afspraken over drinken op en rond school en op school gerelateerde activiteiten.
 - Educatie: evidence based voorlichting aan leerlingen over alcohol en bevorderen van de deskundigheid van docenten.
 - Vroegsignalering: signaleren en begeleiden van leerlingen die beginnende problemen hebben met gebruik en verwijzen van leerlingen met problematisch gebruik.
 - Omgeving: informatie en ondersteuning aan ouders over alcohol en jongeren.
- Uit onderzoek blijkt dat voorlichting over alcohol aan leerlingen in het basisonderwijs geen effecten heeft. Voorlichting aan ouders van kinderen in de basisschoolleeftijd over alcoholgebruik is wel belangrijk.
- Ook in het voortgezet onderwijs hebben ouders een cruciale rol bij alcoholgebruik van hun kinderen. Om een duidelijke norm te kunnen stellen voor hun kind is informatie en voorlichting nodig. Ervaring leert dat ouders ook met elkaar in gesprek willen over hun ervaringen met en het gesprek over het alcoholgebruik van hun kind(eren). De school is daarvoor een geschikte ontmoetingsplek. In die zin raakt de opvoeding thuis aan de activiteiten rondom voorlichting op school. Overigens hebben ouders ook in de late adolescentie en jongvolwassenheid nog invloed op het drinkgedrag van hun kinderen. Ouders hebben door hun voorbeeldgedrag invloed op hoe jongeren denken over alcoholgebruik en welke effecten zij verwachten van het gebruik.
- Universele preventie gericht op middelengebruik in de leeftijdsfase van het voortgezet onderwijs werkt alleen als tegelijkertijd de omgeving van de jongere duidelijk maakt dat drinken, roken en drugs gebruiken niet normaal is.
Het gaat hierbij om duidelijke regels stellen door ouders en beleidsregels op school en op de sportvereniging, die roken en drinken ontmoedigen.

Voor alle leeftijdsgroepen (van leerling tot student) en bij alle onderwijstypen (van basisonderwijs tot universitair) is nog winst te behalen. De verwachting is echter dat de meeste gezondheidswinst te halen is bij de doelgroep studenten (HBO en WO), aangezien hier in verhouding tot de andere onderwijstypen nog weinig preventieve maatregelen worden toegepast. Alcoholgebruik moet in de toekomst een minder vanzelfsprekend onderdeel van het studentenleven worden. Bovendien zijn

instellingen voor hoger onderwijs een belangrijke 'vindplaats' voor jongeren en jongvolwassenen en deze lijken zich goed te lenen voor preventieactiviteiten.

Het IJslandse preventiemodel middelengebruik waarbij het o.a. draait om het bieden van alternatieven zodat jongeren gezonde keuzes kunnen maken en het regelmatig monitoren van preventieve en risico vergrotende factoren, heeft daar voor goede resultaten gezorgd en verdient aandacht. We kijken wat de werkzame elementen voor de Nederlandse situatie zijn en hoe deze kunnen worden geïmplementeerd.

Aanbod en vraag op het gebied van gezondheid en gezonde leefstijl op school zijn gebundeld in de Gezonde School-aanpak. Interventies die in deze aanpak worden aangeboden zijn/worden beschreven in zijn erkende interventies uit de interventiedatabase van Centrum Gezond Leven.

Doelstellingen

- Het onderwijs aan leerlingen onder de 18 jaar dient geheel alcoholvrij te zijn.
- In 2040 heeft 100% van de po-, vo- en mbo schoollocaties een Gezonde School Coördinator actief binnen alle scholen. De Gezonde School Coördinator is aanspreekpunt, organisator en facilitator in de implementatie van de gezonde school aanpak.
- In 2020 heeft 25% van alle po-, vo-, en mbo-scholen van Nederland gebruik gemaakt van het Ondersteuningsaanbod Gezonde School. Dit houdt in dat scholen extra ondersteuning vanuit de lokale GGD van een gezonde school adviseur krijgt, een scholing bijwoont en een geldbedrag ontvangt waarmee bijv. een interventie gekocht kan worden of taakuren bekostigd kunnen worden.
- In 2020 is er een evidence based aanbod aan van alcoholpreventie in PO, VO en MBO beschikbaar. onderdeel hiervan is een aanbod aan selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie.
- In 2025 wordt 50% van alle scholen een Gezonde School. Het betreft hier zowel PO-, VO als MBO scholen. Op deze scholen is een Gezonde School-coördinator actief. Het ondersteuningsaanbod gericht op middelengebruik wordt hierdoor groter.
- In 2020 is 25% van het onderwijs aan de slag met deze aanpak.
- Voor het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs is er in 2020 een op maat gemaakt en integraal aanbod alcoholpreventie volgens de pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders). Dit aanbod wordt op effectiviteit

onderzocht en is in 2040 op 100% van de Praktijkscholen en scholen voor Voortgezet Speciaal Onderwijs ingevoerd

- Het aantal studerende jongvolwassenen dat overmatig en/of problematisch drinkt neemt tussen 2018 en 2040 50% af. Deze doelstelling wordt in de hieronder genoemde studentenmonitor gemonitord.
- In alle steden met hoger onderwijs zijn in 2020 integrale plannen 'Studie & Alcoholpreventie' ontwikkeld en in uitvoering. Deze plannen hebben tot doel risicovol en problematisch alcoholgebruik onder studenten stevig terug te dringen.

Doelstellingen Basisonderwijs & Speciaal Basisonderwijs:

- Basisscholen gebruiken vanaf 2020 voor alcoholpreventie alleen bewezen effectieve preventieve interventies.

Doelstellingen Voortgezet onderwijs & Speciaal voortgezet onderwijs:

- Er is in 2020 een evidence-based aanbod van selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie beschikbaar voor het voortgezet onderwijs.
- ~~Voor het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs is er in 2020 een op maat gemaakt en integraal aanbod alcoholpreventie volgens de pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders).~~
- ~~Dit aanbod wordt op effectiviteit onderzocht en is in 2040 op 100% van de Praktijkscholen en scholen voor Voortgezet Speciaal Onderwijs ingevoerd.~~

Doelstellingen Middelbaar Beroepsonderwijs

- ~~Er is in 2020 een evidence-based aanbod aan selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie voor het MBO beschikbaar.~~
- Er is in 2020 een integraal aanbod alcoholpreventie voor het MBO volgens de pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders).
- Er is in 2020 een evidence-based aanbod aan selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie voor het MBO beschikbaar.

Acties

- ~~Er moeten komen~~ extra middelen komen voor De Gezonde School, die samen met ondersteuning van de GGD scholen op weg helpt.

- Er wordt gekeken of de Gezonde School-aanpak op het thema alcohol verrijkt kan worden met nieuwe interventies die in de interventiedatabase van Centrum Gezond Leven staan beschreven.
- Onderzocht wordt of de GGD-monitor Jeugd en het digitale dossier JGZ meer benut kunnen worden voor landelijke monitoring.
- De voorlichting in het basisonderwijs wordt nadrukkelijk gericht op ouders, zodat zij goed voorbereid zijn voor het moment dat hun kind in aanraking komt met alcohol, roken en/of drugs (vaak in de overgang van PO naar VO).

▪ Periodiek wordt de stand van zaken van alcoholgebruik in MBO in kaart gebracht door bijvoorbeeld Testjeleefstijl.nu.

— In het MBO wordt tijdens lessen Vitaal Burgerschap structureel aandacht besteed aan de Gezonde leefstijl waarbij gebruik wordt gemaakt van o.a. Testjeleefstijl.nu. Ambitie is dat meer studenten aan deze leefstijltest meedoen.

— Er is in 2020 een verkenning uitgevoerd naar hoe effectief alcoholbeleid bij het MBO eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Dit gebeurt in samenspraak met maatschappelijke partners.

▪ Er komt een landelijke studentenmonitor hoger onderwijs die de prevalentie van alcohol- en drugsgebruik, settings, motivatie, sociale norm in kaart brengt, en aantal studenten dat in ziekenhuis belandt na overmatig alcoholgebruik.

▪ Er is in 2019 een verkenning uitgevoerd naar hoe effectief alcoholbeleid bij het Hoger Onderwijs eruit ziet en geïmplementeerd kan worden.

▪ Dit gebeurt in samenspraak met maatschappelijke partners. Daarbij wordt in kaart gebracht welke initiatieven er reeds zijn en of er wetenschappelijke evidentie is voor deze initiatieven. In de verkenning wordt tevens aandacht besteed aan welke preventieve interventies tijdens de introductieperiode kunnen worden genomen. Best practices worden actief gedeeld.

▪ In alle steden waarin hoger onderwijs wordt aangeboden, worden integrale plannen 'Studie & Alcoholpreventie' ontwikkeld. De focus van de plannen ligt op de overgang naar het hoger onderwijs, 1^e en 2^e jaarstudenten en bijzondere momenten, zoals de introductieperiode en de tentamentijd.

Dit wordt uitgevoerd door werkgroepen met daarin onderwijsinstellingen, studenten (i.e. studenten-, studie-, en sportverenigingen en introductiecommissies), de gemeente, de GGD en de preventieafdeling van de regionale verslavingszorginstelling. Deze werkgroep treedt ook in overleg met andere stakeholders (zoals lokale horeca) die bij kunnen dragen aan het terugdringen van overmatig, problematisch en minderjarig alcoholgebruik onder studenten.

In dit beleid worden onder andere de volgende punten opgenomen:

- de beschikbaarheid beperken op de onderwijsinstelling en –setting en verantwoorde verstrekking daarbuiten. Met daarbij aandacht voor zaken als schenktijden, prijzen of beperking van het aanbod bij verenigingen.
 - impliciete normen, zoals alcohol niet centraal stellen bij promotie van feesten, geen onbemande tafel- of wandtaps en vooral, geen verantwoording af hoeven leggen voor niet drinken. Dit kan bewerkstelligd worden door middel van voorlichtingen aan eerstejaarsleden, deze clause opnemen in het alcoholbeleid van verenigingen en de instructie voor barpersoneel.
 - punten voor introductiecommissies: o.a. handhaving NIX18, schenktijden, prijs, assortiment, sponsoring;
 - een training voor signalering van riskant middelengebruik voor studieadviseurs en decanen;
 - een training voor barvrijwilligers: dit kan met de te ontwikkelen e-learning (zie thema F) in combinatie met een face-to-face-training;
 - drankspelletjes ontmoedigen;
 - een landelijk plan voor alcoholpreventie tijdens introductieperiode;
 - betere samenwerking tussen betrokken partijen; er moet een vast contactpersoon komen vanuit de lokale verslavingszorginstelling, die contact onderhoudt met studentenverenigingen. Studentenverenigingen hebben een bestuurslid dat de contactpersoon is voor studentenwelzijn;
 - uitbreiding van voorlichtingsmogelijkheden op hogeronderwijsinstellingen.
- Bij de ontwikkeling van de plannen wordt ook gekeken naar welke projecten gericht op studenten de doelstelling kunnen ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is het project 'Verantwoord alcoholgebruik door Delftse studenten', dat is gestart door studenten i.s.m. Universiteit, Gemeente, Stichting Jeugd en alcohol en het Rode kruis.
- Er is in 2020 een verkenning uitgevoerd naar hoe effectief alcoholbeleid bij het Hoger Onderwijs eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Dit gebeurt in samenspraak met maatschappelijke partners.

B. Marketing van alcoholhoudende drank

Alcoholreclame en alcoholmarketing (hierna: alcoholmarketing) hebben invloed op het gebruik van alcoholhoudende drank. In welke mate alcoholmarketing bijdraagt aan problematisch alcoholgebruik is onderwerp van nader onderzoek. Daarbij is het belangrijk specifieker te weten wat het effect en de impact is van alcoholmarketing op de verschillende leeftijdsgroepen. Hierbij moet zowel gelet worden op de inhoud van de reclameboodschappen (content) als op de frequentie van de vertoning ervan (volume). Afspraken over alcoholmarketing dienen bij te dragen aan de doelen die we voor problematisch alcoholgebruik hebben vastgesteld. Dat wil zeggen: jongeren onder de 18 en zwangere vrouwen drinken niet, en voor de overige volwassenen is het doel om niet zwaar of overmatig te drinken.

Het is daarom nodig om een gedragen en onafhankelijk onderzoek(sprogramma) op te zetten om tot betere inzichten te komen over de impact (content en volume) van alcoholmarketing in Nederland. Voorkomen moet worden dat maatregelen tegen problematisch alcoholgebruik contraproductief werken. Bij het kiezen van de instrumenten die ingezet worden bij het reguleren van alcoholmarketing (zelfregulering en wetgeving) dient effectiviteit leidend te zijn.

De keuze om al dan niet alcohol te drinken moet een bewuste keuze zijn en niet een die vanzelfsprekend is vanwege gewoonte of groepsdruk. De gewoonte kan het gevolg zijn van associaties die in alcoholmarketing naar voren komen. Associaties tussen alcohol en bepaalde activiteiten zouden daarom niet vanzelfsprekend horen te zijn.

Anders dan de meeste andere lidstaten van de Europese Unie heeft Nederland de geldende Europese regeling voor televisiereclame (Audiovisuele Mediarichtlijn), waaronder alcoholreclame, niet geïmplementeerd in wetgeving maar als zelfregulering.

Deze Reclamecode Alcoholhoudende Dranken heeft als streven gaat mee te gaan in de tijd en met de technologische ontwikkelingen, zoals social media. Naast de letter van de bepaling, dient de geest van de bepaling een uitgangspunt te zijn.

Doelstellingen

- We willen voorkomen dat marketing voor alcoholhoudende dranken bijdraagt aan problematisch alcoholgebruik.
- Het streven is dat alcoholmarketing jongeren niet of zo weinig mogelijk bereikt en beïnvloedt. Dit gaat verder dan dat alcoholmarketing niet gericht mag zijn op jongeren.

Acties

Jongeren

In 2019 vindt onafhankelijk onderzoek plaats naar de alcoholuitingen bij onderstaande locaties die bijdragen aan het bereik en de beïnvloeding van jongeren. Partijen spreken af vóór 2021 met oplossingen te komen om het bereik en de beïnvloeding op die locaties naar redelijkheid te beperken. Het Intraval-onderzoek (2018) toont aan dat jongeren op de volgende locaties (zeer) veel één of meerdere vormen van alcoholmarketing waarnemen: supermarkten (43%), televisie (32%), horeca (26%), bioscopen (26%) en social media (24%).

Sport

De manier waarop de maatschappij tegen alcohol aankijkt en hoe met alcohol wordt omgegaan is aan het veranderen. Dat betekent dat ook de manier waarop tegen de combinatie alcohol en sport wordt aangekeken verandert en dat er steeds vaker vragen zijn over de huidige hechte band tussen sport en alcohol. Het is daarom goed om de komende periode te onderzoeken en vast te stellen hoe de band tussen sport en alcohol minder hecht kan worden.

- Vanaf 2020 is er langs sportvelden op amateurclubs geen signing (reclame) meer voor alcoholhoudende drank (Sportsector en Nederlandse Brouwers). Reclame voor alcoholvrij bier blijft daarbij een optie.
- Er wordt onderzocht in welke mate sport afhankelijk is van de sponsoring ~~van door~~ alcoholproducentenindustrie en welke alternatieven mogelijk zijn. (VWS en Sportsector)

Social media

Social media is een veelgebruikt medium voor alcoholmarketing, met een groot bereik ~~bij onder andere jongeren.~~

- Er wordt in kaart gebracht welke social media-kanalen al dan niet worden toegepast door alcoholproducenten, hoe het wordt ontvangen door jongeren en welke associaties ze daarbij hebben en de motieven daarbij. Daarnaast wordt onderzocht hoe alcoholmarketing op die kanalen voor 18-minners kan worden afgeschermd, zoals bij Facebook, alsook de werking en impact van Adwordscampagnes. Zo nodig worden er afspraken gemaakt, zoals met Instagram en het openbare gedeelte van Youtube (STIVA).
- Er komt een onafhankelijke nulmeting in 2019 en een onafhankelijke effectmeting in 2021 van bovenstaande stappen om te beoordelen in welke mate ze hebben bijgedragen aan de verdere afname van het bereik van 18-minners via social media door alcoholmarketing (STIVA).

- VWS onderzoekt in hoeverre wetgeving een geschikt instrument is om te voorkomen dat alcoholmarketing op social media jongeren bereikt.

Alcoholvrij bier

Alcoholvrij bier is niet bedoeld voor minderjarigen en de reclame voor deze producten wordt daarom niet op minderjarigen gericht.

- Er wordt een code opgesteld voor verantwoorde marketing van alcoholvrij bier. Deze code zal tot stand komen na overleg met betrokken stakeholders en partijen bij het Preventieakkoord in een consultatieronde. Dit zal parallel lopen aan de evaluatie voor de Reclamecode voor alcoholhoudende dranken (STIVA en Nederlandse Brouwers)
- Onderzoekresultaten over 0.0 marketing en het effect op jongeren, worden meegenomen in de code.

Onafhankelijke evaluatie van de Reclame Code voor Alcoholhoudende Dranken

In de Alcoholcode zijn op basis van zelfregulering afspraken gemaakt over verantwoorde alcoholmarketing. Om de effectiviteit van de Code te onderzoeken, is een evaluatie gewenst. VWS en STIVA zijn hierbij gedeeld opdrachtgever, de evaluatie wordt door een onafhankelijke partij uitgevoerd.

- In 2019 vindt een onafhankelijke evaluatie plaats met aanbevelingen over o.a. de meest effectieve instrumentenmix, waarbij de eerste stap is het aanwijzen van een onafhankelijke, wetenschappelijke begeleidingscommissie.
- Partijen bij het Preventieakkoord zijn geen partij-lid van bij de wetenschappelijke begeleidingscommissie. Partijen bij het preventieakkoord worden gevraagd om deel te nemen aan de klankbordgroep.
- Onderdelen van het onderzoek zijn o.a.:
 - inhoudelijke bespreking van de Reclamecode voor Alcoholhoudende Dranken: formulering teksten, onderdelen die missen, etc.
 - draagvlak van adverteerders en mediakanalen, effectiviteit
 - checken mate van naleving en handhaving
 - governance
 - inzet van een jongerenpanel
- Impact en effect alcoholmarketing
- Er wordt met een representatief deel van de partijen bij het Preventieakkoord Problematisch Alcoholgebruik een onderzoeksagenda ontwikkeld om een afgestemd en gedragen inzicht te

krijgen over de impact en het effect van alcoholmarketing op problematisch alcoholgebruik.

Thema's voor onderzoek zijn:

- content en volume alcoholmarketing voor alle leeftijdsgroepen
- impact en effect alcoholmarketing voor problematische alcoholgebruikers
- impact en effect marketing van 0.0-dranken op jongeren en op alcoholconsumptie
- Het onderzoek wordt door een onafhankelijke organisatie uitgevoerd. Op basis van de onderzoeksuitkomsten treden partijen in overleg om oplossingen te bespreken (VWS).

VERTROUWELIJK

C. ~~Blurring (v~~ Vermengen van winkelfuncties met alcohol)

Er is een situatie ontstaan waarbij een aantal gemeenten ~~verkoop-verstrekking~~ van alcohol, buiten de kaders van de DHW, gedooft. ~~De VNG pleit voor meer lokale vrijheid om te bepalen wie wel/geen alcohol mag verstrekken en wil zodoende meer ruimte geven aan ondernemerschap.~~

Alcoholhoudende drank is een bijzonder, maar ook risicovol product: niet iedereen zou het zo maar moeten kunnen aanbieden en zeker niet gratis weggeven. Vergunningen en opleidingen zijn hierbij van belang.

Daarnaast is er bewijs dat de ~~Uitbreiding~~ van het aantal verkoop- en verstrekkingpunten van alcohol²⁶, zo leert de wetenschap, leidt tot meer alcoholconsumptie en daardoor tot meer risico's voor de volksgezondheid.

Als alcohol in meer situaties beschikbaar en 'normaal' wordt, kan dit een impact hebben op de verwachtingen en normen die burgers, in het bijzonder jongeren, ontwikkelen over alcohol. Daarvan is bekend dat ze samenhangen met beginnend cg. problematisch drankgebruik. ~~Verstreking van alcohol bij meer typen verstrekkingpunten betekent bovendien een extra belasting op de handhavingcapaciteit van gemeenten. Verstreking van alcohol moet op verantwoorde wijze gebeuren.~~

Acties

- Wat de akkoordpartijen betreft volgt er geen wettelijke verruiming van het aantal typen verstrekkingpunten van alcohol of verruiming van de lokale bevoegdheden bij de bepaling hiervan. Met de wetswijziging van de DHW worden, naar aanleiding van de evaluatie van de DHW, de inrichtingseisen voor een DHW-vergunning gemoderniseerd.
- Gemeenten worden opgeroepen de DHW na te leven en mengformules met alcohol tegen te gaan.
- Er zal een onderzoek worden gedaan naar:
 - de huidige- beschikbaarheid van alcohol en de ontwikkeling hiervan in Nederland
 - De verwachte gevolgen van een uitbreiding van het aantal typen verstrekkingpunten in Nederland o.b.v. literatuur en interviews.
 - De te verwachten effecten wanneer van lokaal maatwerk van typen verstrekkingpunten bij bepaling van deze uitbreiding zou worden toegestaan.

²⁶ RIVM, 2016 (<https://www.rivm.nl/dsresource?objectid=200436a5-b5e7-4c85-9320-7c6f08aa8774&type=org&disposition=inline>)

D. Bewustwording en vroegsignalering

Er bestaat reeds de landelijke NIX18-campagne en de lokaal ontstane campagnes 'IkPas-campagne' en '40 dagen geen druppel'. Op zichzelf staande campagnes leiden beperkt tot gedragsverandering, maar kunnen bijdragen bij aan het vergroten van draagvlak voor maatregelen en het kennisniveau. Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat inwoners van Nederland nog niet goed op de hoogte zijn van gezondheids- en overige effecten van alcoholgebruik.

Vroegtijdige herkenning van alcoholmisbruik en alcoholafhankelijkheid is van groot belang omdat behandeling in een vroeg stadium de beste kansen geeft. Alcoholproblematiek kan pas aangepakt worden als de persoon zelf het probleem onder ogen ziet en bereid is er iets aan te doen. Door meer aandacht aan bewustwording te besteden, worden tegelijkertijd de activiteiten omtrent vroegsignalering ondersteund.

Doelstellingen

- In 2040 kent 80% van de Nederlanders van 12 jaar e.o. de link tussen alcoholgebruik en mogelijke gezondheidsklachten zoals leverschade, hersenschade en verschillende vormen van kanker. Meer mensen zijn 80% van de Nederlanders is bekend met de gezondheidsraadrichtlijn.
- In 2025 is er een netwerk actief van diverse professionele en vrijwilligersorganisaties, waardoor er een samenhangend aanbod van vroegsignalering tot en met hulpverlening komt.
- In 2020 is er:
 - een keten van matched care (online) interventies;
 - er zijn per doelgroep zorgpaden ontwikkeld en op lokaal niveau geïmplementeerd;
 - vrijwilligers zijn getraind zodat zij goed geëquipeerd zijn voor vroegsignalering;
 - er zijn steunpunten voor consultatie, advies en deskundigheidsbevordering;
 - er is een landelijk aanbod voor naasten geïmplementeerd.
- In 2019 wordt gestart met de oprichting van een platform vroegsignalering om te zorgen voor agendasetting, verspreiding van opgedane kennis en implementatie van screening en kortdurende interventies. Daarnaast biedt het platform ondersteuning aan partijen om hun rol in vroegsignalering optimaal in te vullen.
- In ...heeft 70% van de verloskundigen een training gevolgd om alcoholgebruik bespreekbaar te maken bij zwangere vrouwen en vrouwen in het kraambed

Acties

- Inzet op NIX18 en IkPas/40 dagen geen druppel zal worden voorgezet. Zij dragen bij aan normverandering en bewustwording van problematisch drinkgedrag. Er wordt aandacht besteed aan het tegengaan van wederverstrekking en NIX zonder ID.
- Er vindt inzet plaats op het verhogen van het kennisniveau over de schadelijkheid en het bewustzijn van het gebruik van alcohol. Een specifieke doelgroep hiervoor kan de doelgroep 550+ zijn. Wat voor type communicatie/campagne hiervoor nodig is en bij welke initiatieven kan worden aangesloten wordt nog gezien.
- De Topsectorencolatie ontwikkelt in 2019-2020 een Publiek Private Partnership (PPP) dat zicht richt op innovatie en validatie van preventieve en curatieve interventies in de keten, online en offline, voor mensen met een (dreigend) problematisch alcohol gebruik.
- Er wordt een landelijk platform vroegsignalering opgericht;
 - waarbinnen het streven is dat de volgende partijen zijn vertegenwoordigd: eerstelijnszorgverleners (huisarts, verloskundigen, POH GGZ, bedrijfsartsen), tweedelijnszorgverleners (Ziekenhuizen, GGZ en verslavingszorg), niet verzekerde zorgverleners, vrijwilligers van o.a. seniorenorganisaties, Veilig Thuis, gemeenten, GGD/GHOR en zorgverzekeraars.
 - De coördinatie van dit platform wordt belegd bij Verslavingskunde Nederland, met wetenschappelijke/praktische expertise van het Trimbos Instituut en andere instellingen uit het netwerk.
 - Er wordt een stand van zaken opgemaakt. Concreet houdt dat in:
 - er is een overzicht is gemaakt van wat er nu gebeurt en aangeboden wordt aan interventies op gebied van vroegsignalering, wat de kwaliteit en toepasbaarheid is van deze interventies en in hoeverre ze ook daadwerkelijk worden gebruikt.
 - er wordt een literatuurstudie gedaan waarin de kennis over vroegsignalering op een rijtje wordt gezet. Ervaringen uit het partnership, maar ook diverse andere onderzoeken van na die tijd en ervaringen uit het buitenland worden hierbij betrokken. Deze studie is het startpunt voor de diverse knelpuntanalyses;
 - Er wordt een knelpuntenanalyse gemaakt voor de deelgebieden. Hierbij wordt in kaart gebracht wat zorgverleners en vrijwilligers nodig hebben om hun rol in te vullen en kunnen de ambities voor 2025 verder in de plannen concreet gemaakt worden. Aan de hand van de knelpuntenanalyses worden

actieplannen gemaakt en per deelgebied concrete doelen en streefcijfers heeft opgesteld.

- Er worden vijf werkgroepen opgezet op de volgende deelgebieden: ~~ouderen~~ senioren (50+), jeugd/jongvolwassenen, eerste lijn zorg, 2^e lijn zorg, werknemers/bedrijven. De werkgroepen werken de acties en interventies verder uit en zoeken daarbij zoveel mogelijk aansluiting bij bestaande structuren en initiatieven, inclusief de zorg-, welzijns- en vrijwilligersinfrastructuur.
 - Naast de acties vanuit de werkgroepen onderneemt het platform de volgende acties:
 - Verbetering van matched care (online) interventies in de keten met diverse (online) preventie-interventies en voorlichtingsmaterialen, en de overgang van online naar offline behandeling. ~~De Topsectorencolatie zal bijdragen aan de ontwikkeling en implementatie van innovaties die bijdragen aan preventie en/of het terugdringen van gezondheidsschade van problematisch alcohol gebruik, door van 2018 tot 2020 een hierop gerichte Publiek Private Partnership (PPP) tot stand te brengen.~~
 - Ontwikkeling en implementatie van zorgpaden; aanpassing van bestaande zorgpaden aan de hand van de zorgstandaard alcohol, nieuwe beroepsgroepen en vrijwilligers en andere ontwikkelingen. Dit zal in de werkgroepen gebeuren.
 - Hulp van dichtbij; opzetten en uitvoeren trainingsprogramma voor vrijwilligers.
 - Aanbod voor naasten; er wordt een evidence based interventie voor naasten geschikt gemaakt en landelijk geïmplementeerd door regionale verslavingszorginstellingen op te leiden om deze interventie aan te kunnen bieden. Nauwe samenwerking met ervaringsdeskundigheid in deze is van essentieel belang.
 - Aanbod zorgprofessionals mbt de doelgroep zwangeren:
 - Communicatie door zorgprofessionals gericht op zwangere vrouwen, mensen die zwanger willen worden en vrouwen die borstvoeding geven.
 - De online interventie '9 maanden niet' wordt geüpdate en verder geïmplementeerd.
- Er worden trainingen ontwikkeld en geïmplementeerd die zorgprofessionals helpen alcoholgebruik bespreekbaar te maken bij zwangere vrouwen en vrouwen in het kraambed. Hierbij wordt waar mogelijk aangesloten op de acties van de Taskforce Rookvrije Start en Kansvrije Start.

E. Een gezonde sportomgeving

De manier waarop tegen de combinatie alcoholgebruik en sport wordt aangekeken verandert. De koppeling tussen sport en alcoholgebruik moet minder hecht worden. Een transitie in de sport is noodzakelijk, de sportverenigingen hebben ondersteuning nodig om te komen tot een sportsector die nog meer dan nu gezond gedrag stimuleert. Overmatig/zwaar alcoholgebruik en sport gaan niet samen; daar waar dit op dit moment wel het geval is, moet dit veranderen. Sportverenigingen zijn soms te afhankelijk van baromzet of alcohol sponsoring. Dit moet anders, waarbij een solide verdienmodel voor sportverenigingen een randvoorwaarde is. Goed alcoholbeleid in de sportkantine is integraal beleid en gaat dus hand in hand met rookvrij en een gezond aanbod van eten en drinken. Sport heeft in het bijzonder een belangrijke rol in het stimuleren en activeren van gezond leefstijl & gedrag. Sporten leidt tot een toename van de fitheid die invloed heeft op het reduceren van vele gezondheidsrisico's. Door de sociale cohesie bij de sportverenigingen kan er met bewustwordingstrajecten over deze onderwerpen ook een versnelde acceptatie bij de sporters ontstaan.

Doelstellingen

- In 2040 biedt minimaal 80%²⁷ van de sportverenigingen met een eigen kantine/accommodatie een gezonde sportomgeving. Deze kantines hebben bijvoorbeeld een expliciet alcoholbeleid. Dit houdt bijvoorbeeld in dat happy hours en 'meters bier' zijn verdwenen, kantines een frisse en gezonde uitstraling hebben, er geen alcohol wordt geschonken bij jeugdwedstrijden en stimulering van het alcoholvrije alternatief. De leeftijdsgrens voor verstrekking wordt uiteraard nageleefd, meer hierover bij het hoofdstuk Naleving leeftijdsgrens (F).
Dit beleid gaat verder dan de bestaande wettelijke verplichting voor alle besturen van sportkantines om een bestuursreglement op te stellen.
~~Dit beleid gaat verder dan de bestaande verplichtingen die gelden voor alle sportkantines en volgen uit het 'bestuursreglement alcohol in de sportkantines' dat reeds geldt in alle gemeenten.~~
- In 2025 biedt 50% van de sportverenigingen met een eigen kantine/accommodatie een gezonde sportomgeving. Ze krijgen hierbij ondersteuning.
- In 2025 is de naleving van de leeftijdsgrens bij verstrekking van alcohol sterk verbeterd en loopt deze in de pas met de afspraken zoals die zijn opgesteld bij het hoofdstuk over naleving (F).

²⁷ Sportsector geeft nog aan of dit de juiste cijfers zijn 80% van de 23.000 clubs met een eigen kantine, dat zijn dus 18.400 clubs

- In 2025 maken alle verenigingen ~~met een bar~~ die alcohol verstrekken maken actief gebruik van een e-learning 'Verantwoorde verstrekking' voor barvrijwilligers bij sportverenigingen ter bevordering van de deskundigheid. Idealiter wordt dit aangevuld met een face-to-face training.

Acties

- Er wordt een landelijke richtlijn ontwikkeld voor de gezonde modelvereniging, waarin beleid op gezonde voeding, roken en problematisch alcoholgebruik tot uiting komt alsmede beleid voor het inzetten van de mogelijkheden van de vereniging om gezond gedrag bij leden en buurtbewoners te stimuleren.
- Voor een verantwoord alcoholbeleid wordt:
 - een analyse gemaakt van de huidige situatie, uitgevoerde onderzoeken, de invloed van de sportomgeving op normalisering van alcoholgebruik en de inzet van alcoholvrije drank in sportomgeving;
 - een beleid met goede voorbeelden ontwikkeld. Accent wordt daarbij niet teveel gelegd op wat verboden is, maar meer op stimuleren van de 'gezonde sportomgeving';
 - ondersteuning en begeleiding gegeven aan clubs bij het opzetten en invoeren van beleid. TeamFit zou hier in samenwerking met Stichting Jeugd en Alcohol en het Trimbos Instituut een rol bij kunnen spelen.
- De betrokken partijen ontwikkelen een e-learning voor barvrijwilligers (financiering is van VWS).
- De VNG bevordert dat gemeenten op verzoek van de sportsector de naleving van de leeftijdsgrens van sportvereniging nadrukkelijker handhaven.
- ~~— Onderzoek naar de mate van sponsoring door de voedings- en alcoholindustrie richting de sport en de trends en kansen hierin.~~

F. Naleving en handhaving bij leeftijdsgrens en dronkenschap

Jongeren onder de 18 krijgen hun alcohol in meerderheid van sociale bronnen zoals vrienden en ouders.²⁸ Dat neemt niet weg dat de verkrijgbaarheid via commerciële bronnen voor jongeren onder de 18 nog beter kan en moet. De naleving van de wettelijk vastgestelde leeftijdsgrens door verstrekkers is een belangrijk onderdeel van verantwoorde verstrekking. Hoewel er de afgelopen jaren sprake is van een stijging van het nalevingniveau over de hele linie, constateren we dat het bij een aantal sectoren lastig is om de (collectieve) naleving op een fors hoger niveau te krijgen.

De kenmerken van de verkoopkanalen verschillen sterk en hebben invloed op de manier waarop er gestuurd kan worden op verbetering van de naleving. Ketenbedrijven kunnen met personeels- en concernbeleid directer sturen op de naleving. Voor sportbonden met afzonderlijke verenigingen en brancheorganisaties (zoals Koninklijke Horeca Nederland en de Slijtersunie) zijn de sturingsmogelijkheden minder en blijkt het veel lastiger om de naleving collectief op een hoger plan te krijgen. ~~Juist deze verstrekkers geven zelf aan gebaat te zijn bij een hoge pakkaans en doortastende handhaving, die verder gaat dan een waarschuwing.~~ Grotere evenementen zijn ook een risico met oog op naleving, omdat er daarbij veel tijdelijk personeel wordt ingezet, er veel wederverstrekking aan 18-minners voorkomt en de eventuele sancties niet in verhouding staan tot het voordeel van niet-naleven. Gemeenten kunnen de naleving door verstrekkers sterk bevorderen met consequente handhaving.

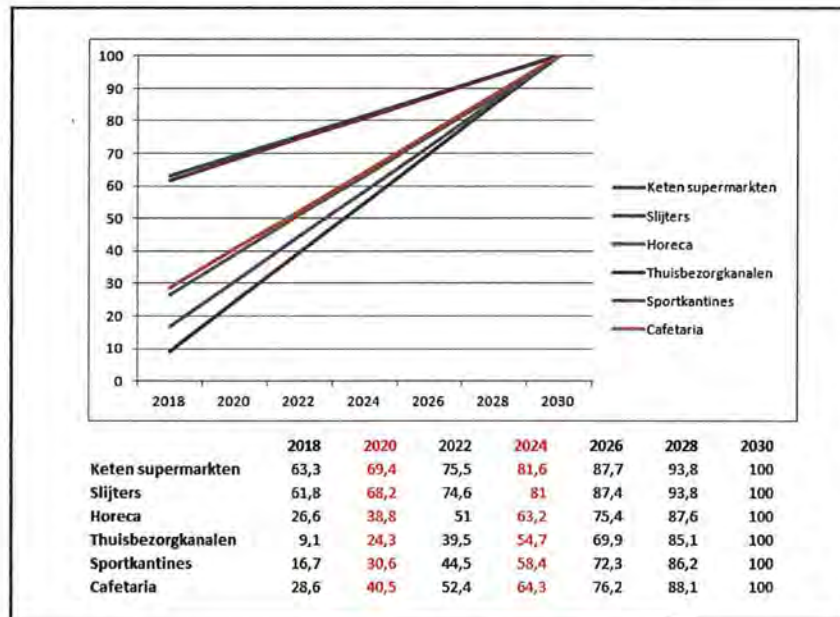
Voor de verantwoorde verstrekking van alcohol stellen verstrekkers en de VNG gezamenlijk vast dat er meer aandacht moet komen voor het tegengaan van dronkenschap bij de verstrekking van alcohol ter plaatse. Nadruk ligt nu vaak enkel op de naleving van de leeftijdsgrens, terwijl de verstrekkers van alcohol ook geen toegang mogen verlenen aan personen in kennelijke staat (art. 20 lid 5 DHW) en geen alcohol mogen verstrekken aan iemand die in staat van dronkenschap verkeert (art. 252 Wetboek van strafrecht).

Doelstellingen

- De ambitie is 100% naleving van de leeftijdsgrens bij verstrekking van alcohol vanaf 2030. Dit geldt voor alle verstrekkers van alcohol, zowel voor thuisconsumptie als voor consumptie ter plaatse, en zowel offline als online.

²⁸ 79% van minderjarigen die werden opgenomen in ziekenhuizen, gaven aan alcohol te hebben gekregen van ouders of meerderjarige vrienden (Factsheet Alcoholintoxicaties 2007 tot en met 2016, Reinier de Graaf, NSCK Universiteit Twente). Uit koop/slaag-indexcijfer van Intraval (Kopen en verkrijgen van alcohol door jongeren) blijkt dat 83% van de succesvolle verkrijgingen terug te leiden is naar ouders en andere meerderjarigen.

- Verstrekkers streven naar een lineair stijgende naleving, met als startpunt het niveau van naleving in 2016 en als eindpunt de ambitie in 2030.
- In 2020 en 2024 wordt in kaart gebracht of verstrekkers op koers liggen (zie afbeelding) en waar behoefte is aan extra inspanningen, controles of bijsturing.

Acties

- Ontwikkelen van e-learnings voor iedereen die alcohol verstrekt; gericht op o.a. zowel de leeftijdsgrens als op het tegengaan van doorschenken bij dronkenschap. Zzo wordt verantwoorde verstrekking bevorderd.
 - CBL heeft al een e-learning. De ervaring van CBL wordt gedeeld.
 - ~~De Slijtersunie~~ De leden van VDN en LKVV hebben ook een e-learning, maar deze zal worden geactualiseerd of vernieuwd.
 - Branches nemen zelf initiatief voor een nieuwe e-learning, maar leggen die ~~wel~~ voor aan Trimbos voor een kwaliteitseis.
 - Trimbos ontwikkelt een kwaliteitsformat voor de door de branche te ontwikkelen e-learnings en controleert of de e-learnings hieraan voldoen.
 - Een campagne om het materiaal actief te verspreiden en deelname te organiseren bij de verstrekkers.
 - De medewerkers en vrijwilligers die niet beschikken over een diploma Sociale Hygiëne volgen deze e-learningtraining. In 2020 hebben de volgende ~~aantallen~~ percentages verstrekkers de training gevolgd dan wel een diploma Sociale Hygiëne: KHN: deelnemers, CBL: 150.000 deelnemers, VDN: 95% ~~----~~ deelnemers,

Slijtersunie: deelnemers, NOC-NSF: deelnemers, LKVV:

▪ Verbetering van de handhaving door gemeenten:

- Er komt in overleg met de VNG een Handhavingprotocol voor gemeenten met handvatten voor:
 1. Risicogerichte handhaving
 2. Effectieve inzet van testkopers, inclusief een protocol hoe 17 jarige testkopers kunnen worden ingezet
 - 2.3. Handhaving bij doorschenken, met aandacht voor het herkennen van doorschenken bij dronkenschap
 - 3.4. Specifieke aanpak in uitgaansgebieden en evenementen (zowel politie als GGD/GHOR worden hierbij betrokken)
 5. Beter geborgde procedures voor sanctionering, die er mede voor zorgen dat opgelegde sancties minder laagdrempelig kunnen worden teruggedraaid
 - 4.6. Gemeenten worden gestimuleerd om inspecties, onderzoek en metingen terug te koppelen aan ondernemers en organisaties (binnen de wettelijke mogelijkheden), ter bevordering van collectief leren en verbeteren.
- VNG en VWS zetten zich in om samen 10 representatieve gemeenten te vinden die de handhaving van de DHW risicogericht inrichten en extra handhavingsinspanningen leveren aan de hand van het handhavingsprotocol. De ervaringen worden gedeeld met andere gemeenten.
- VNG bevordert dat gemeenten jaarlijks de handhavingscijfers verstrekken, zodat VWS de handhaving landelijk in kaart kan brengen.

▪ Verbetering naleving door verstrekkers

- De aanpak zoals die vorm heeft in gemeente Utrecht wordt breder toegepast. Deze aanpak is een samenwerking tussen gemeente en horecabedrijven, waarbij de naleving van de leeftijdsgrens wordt verbeterd. Tien representatieve gemeenten rollen een dergelijke aanpak uit. Dat pleit gemeenten overigens niet vrij van de handhavende taak.
- Sportverenigingen krijgen ondersteuning; meer hierover in het hoofdstuk 'Gezonde sportomgeving' (E).
- ~~Supermarkten zetten zich in voor een systematische planmatige en consequente aanpak.~~

~~Er komt Het CBL start~~ een pilot voor de ontwikkeling van een periodieke ~~stelselcontroleprocescontrole~~. Onderdeel daarvan zijn periodieke controles met testkopers. Er kunnen kwaliteitskaders worden opgesteld die gedeeld kunnen worden met gemeenten ten behoeve van risicogericht toezicht. ~~CBL en VDN hebben hier al ervaring mee.~~

- VWS laat onderzoek doen naar het verschil in naleving tussen:
 1. de tien gemeenten die meedoen aan de actie voor betere handhaving;
 2. de tien gemeenten die meedoen aan de actie verbetering naleving door verstrekkers;
 3. en tien gemeenten die niet aan bovenstaande twee acties meedoen;
 met als doel om best practices in beeld te brengen.
- Communicatie ter bevordering van de naleving door de consument:
 - NIX 18: De alcoholproducentenindustrie en sportsector sluiten zich aan bij de NIX18-campagne. ~~Met de alcoholindustrie~~ Hiermee kan de NIX18 boodschap op veel meer uitingen worden meegenomen.
 - NIXzonderID: Campagne om tonen ID te bevorderen in de NIX 18 campagne.
 - VWS Monitoringsprogramma naleving. Landelijke monitoring 1 keer per 2 jaar, te starten in 2018; wordt een aantal jaren voortgezet. Er zullen meer onderscheiden categorieën verstrekkingpunten worden opgenomen dan in de huidige weergave zoals zichtbaar in de tabel met grafiek. Zodoende is meer maatwerk mogelijk.
 - Aanpassing DHW:
 - VWS bekijkt of strafbaarstelling van wederverstrekking ~~nodig~~ juridisch haalbaar is, zoals die voorkomt in horeca en op festivals.
 - VWS bekijkt of er wettelijk nadere eisen moeten worden gesteld aan de verkoop van alcohol via internet, mede in het kader van de handhaafbaarheid.
 - VWS bekijkt of de inzet van 17-jarige bij de testaankoop wettelijk geregeld kan worden, als de inzet van 17-jarige volgens het Handhavingsprotocol op juridische bezwaren stuit bij de rechter.
 - Er wordt een kan-bepaling in de DHW opgenomen. Die maakt het mogelijk om eisen te stellen aan de verstrekkers van alcohol in de vorm van een geborgde werkwijze om de naleving van de leeftijdsgrens te controleren.

~~Tegengaan dronkenschap bij verstrekking voor consumptie ter plaatse~~

- ~~Naleving van deze wetsartikelen nadrukkelijk onderdeel maken van de te ontwikkelen e-learning voor verstrekkers ter plaatse (zie naleving).~~
- ~~Handhaving van deze wetsartikelen nadrukkelijk opnemen in een handreiking/protocol voor gemeenten over de handhaving van de DHW. Daarin zal ook aandacht zijn voor hoe deze overtredingen in kaart te brengen zijn. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van opgedane kennis door Trimbos en bureau Objectief.~~

VERTROUWELIJK

G. Prijsmaatregelen

Over prijsmaatregelen is niet inhoudelijk gesproken of onderhandeld aan de ~~onderhandelingspreventietafel~~ problematisch alcoholgebruik. Zodoende werden partijen niet in mededingingsrechtelijke verlegenheid gebracht. Maar VWS hecht wel aan de invoering van prijsmaatregelen, ter ondersteuning van het akkoord.

- ~~Het kabinet is voornemens de accijnzen op alcohol en alcoholhoudende dranken te gaan indexeren.~~ de regering stelt een wetgevingstraject in om accijnzen op alcohol te indexeren;
- ~~de regering doet~~ Het kabinet is voornemens in het aankomende wijzigingstraject van de Drank- en Horecawet voorstellen om de lokale optionele bepaling (artikel 25D, lid b) te vervangen voor een permanente landelijk geldende regeling. Tevens zal het toegestane percentage korting op de reguliere prijs worden aangescherpt.

Op dit moment hebben gemeenten nog de optie om bij verstrekking van alcohol voor gebruik elders dan ter plaatse (bijvoorbeeld voor thuisgebruik door supermarkten en slijters) een verbod in te stellen tegen een prijs die voor een bepaalde periode lager is dan 70% van de reguliere prijs.

- ~~Minimum unit pricing~~, zoals die nu in Schotland toegepast wordt, zal nader worden geanalyseerd. VWS zal onderzoek instellen naar de effectiviteit van een dergelijke maatregel in Nederland.

Partijen:

De volgende partijen hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de afspraken in dit akkoord en committeren zich aan het behalen van de beoogde doelstellingen:

- Koninklijke Horeca Nederland,
- Slijtersunie
- Vereniging Drankenhandel Nederland
- Landelijke Kamer van Verenigingen
- Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
- Stichting Verantwoord Alcoholgebruik
- VNO-NCW
- Nederlandse Brouwers
- ~~Stichting Ouders & en~~ Onderwijs
- Nederlandse Vereniging voor Drank- en horecawet Inspecteurs
- STAP - Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid
- Stichting Jeugd en Alcohol
- Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen
- KBO-PCOB, mede namens KBO-Brabant en NOOM
- Verslavingskunde Nederland
- Stichting Positieve Leefstijl
- Zorgverzekeraars Nederland
- Sportbonden / NOC*NSF
- GGD GHOR Nederland
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- PO-Raad
- VO-raad
- MBO Raad
- ~~VO-Raad~~
- ~~MBO-Raad~~
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]; [REDACTED]@knkv.nl"
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: RE: opdracht e-learning
Datum: woensdag 5 september 2018 17:12:35
Prioriteit: Hoog

Dag [REDACTED], en anderen,

Ik zag het eerlijk gezegd al een beetje aankomen kijkende naar de tekst van de alcoholtafel die we gisteren hebben ontvangen.

Ik vind het spijtig, want ik denk eerlijk gezegd dat we als sectoren beter in staat zijn (met overigens nadrukkelijk meekijken vanuit Trimbos want die had ik al benaderd) om de goede snaar te raken en de doelgroepen te bereiken dan dat het ministerie dat kan. Maar die keuze is natuurlijk uiteindelijk aan jullie.

Mijn advies is hoe dan ook om de sectoren niet alleen in de *inhoud* van de opdracht mee te nemen maar ook om horeca en sport daadwerkelijk bij het maken dan vol te betrekken. Horeca-ondernemers en hun personeel en sportvrijwilligers weten als geen ander namelijk met welke praktijksituaties zij te maken krijgen. En juist hen wil je handvatten bieden.

Wij doen daar graag aan mee als dat mag, met de professionals die we in huis hebben maar ook via goede ondernemers die hier aan mee willen werken. Dat dat pas uitwerking gaat krijgen na 29/10 (ondertekening toch?) is niet anders.

Een paar concrete vragen ivm teksten van het preventieakkoord heb ik dan nog wel, want daar zijn dan aanpassingen/aanscherpingen op zijn plaats:

- VWS gaat opdracht geven en laten maken.
Er staan ook passages in het concept-akkoord mbt een communicatiecampagne mbt de e-learning. Natuurlijk doen wij daar als KHN, als het een goede e-learning wordt, via al onze eigen kanalen graag aan mee waar het de leden van KHN betreft. Maar ik zou het raar vinden wanneer wij worden verondersteld te communiceren over een product richting niet-leden dat we zelf niet (laten) maken.
Ik neem aan dat dit (communicatie richting horeca die niet is aangesloten bij KHN) dan ook wordt opgepakt door VWS?
- Ik kom een beetje in mijn maag te zitten met betrekking tot de getallen/percentages medewerkers/vrijwilligers (niet in bezit van een Verklaring Sociale Hygiene) die worden verondersteld de e-learning te doen. Ik vind het lastig, en eerlijk gezegd ook niet fair, om getallen of percentages te leggen bij organisaties die niet verantwoordelijk zijn voor het maken en vermarketen van het product. Als het een echt goede e-learning wordt dan zullen wij er alles aan doen om het onder de aandacht van onze leden te brengen. Daar hebben we zelf belang bij want het draagt bij aan betere naleving, maar ik voel er eerlijk gezegd niet zo veel voor om dan verantwoordelijk te worden gehouden voor de aantallen met goed gevolg doorlopen e-learnings
- Kunnen jullie al iets zeggen over de bijdrage die we aan VWS hebben gevraagd voor het verder uitrollen van NIX18-Utrecht?

Dat zijn de vragen voor nu. Wellicht komen er wel nog meer naar boven.
Zie jullie in ieder geval vrijdag.

Groeten,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@minvws.nl>

Verzonden: woensdag 5 september 2018 16:35

Aan: [REDACTED]@khn.nl>; [REDACTED]@knkv.nl' <[REDACTED]@knkv.nl>

CC: [REDACTED]@minvws.nl>; [REDACTED]

<[REDACTED]@minvws.nl>

Onderwerp: opdracht e-learning

Beste [REDACTED] en [REDACTED],

Na afloop van de laatste tafel bespraken we hoe het proces van opdrachtverlening voor e-learning plaats zou moeten vinden als jullie voor een bijdrage van VWS in aanmerking willen komen.

Naar ons idee is de te verkiezen route dat VWS de opdracht verleent.

De inhoud van de opdracht stemmen we dan voorafgaand met jullie af. De opdracht wordt dan een e-learning voor het horeca personeel en voor het sportkantine personeel / vrijwilligers.

Jullie voorwerk om potentiële bureaus te selecteren is niet weg. Dat kan helpen om samen tot een lijstje bureaus te komen die we vragen om offerte uit te brengen.

In dit proces zal ook Trimbos een plek krijgen om kwaliteit mee te bewaken.

Zoals gezegd kan dat niet eerder dan dat het akkoord is getekend.

We kunnen daarna snel deze opdracht in gang zetten.

Groet,

[REDACTED]

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance
Datum: woensdag 12 september 2018 22:47:45
Bijlagen: [image001.png](#)

Dag [redacted],

Ik had niet gereageerd op je vragen. Bij deze:

Ad1: ja, voor die partijen die ook daadwerkelijk het akkoord ondertekenen

Ad2: kan me voorstellen dat na de jaarrapportage van het RIVM partijen bij elkaar komen om voortgang te bespreken

Ad3: als ik kijk naar hoe de laatste bijeenkomsten zijn geweest (veel partijen met zeer uiteenlopende meningen) dan betwijfel ik eerlijk gezegd of dat echt tot iets gaat leiden. Kort gezegd zal het voor een aantal ngo's nooit ver genoeg gaan en zal het voor sommige andere partijen aan de industrie-kant altijd te ver gaan.

Dat zagen we bij DOA-overleggen, dan zien we nu nog scherper. Ga je niet overbruggen en gaat alleen maar leiden tot energievretende sessies. Is mijn vrees.

Misschien zijn deelsessies (kleinere groepen, mbt een deelthema/onderwerp) grofweg langs de lijnen die we in de aanloop naar de eerste concept-teksten hebben gebruikt veel nuttiger en constructiever van aard.

Gr [redacted]

Van: [redacted]@minvws.nl>
Verzonden: dinsdag 11 september 2018 18:35
Aan: [redacted]@khn.nl>
Onderwerp: RE: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Ha [redacted],

Ojee! In de bijlage mijn mail van gisteravond.

Groet [redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@khn.nl]
Verzonden: dinsdag 11 september 2018 16:37
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Ha [redacted],

Het is mij gelukt de originele mail met het verslag te verwijderen. lig is het verslag onvindbaar in de mailbox.

Kun je me dat (verslag) nog een keer sturen ajb?

Gr [redacted]

Van: [redacted]@minvws.nl>
Verzonden: dinsdag 11 september 2018 15:30

Aan: [redacted]@jellinek.nl>; [redacted]
 [redacted]@uvt.nl>; Wim van Dalen <[redacted]@stap.nl>; Rene Roorda
 <[redacted]@cbl.nl>; 'Flyingwinebuyer' <[redacted]@flyingwinebuyer.nl>
CC: [redacted]@knkv.nl>; Eus Peters [redacted]@rndweb.nl>;
 [redacted]@knvb.nl; [redacted]@slijtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]
 [redacted]@telfort.nl>; Assessor@lkvv.nl; 'Peter de Wolf'
 <[redacted]@stiva.nl>; 'Cees-Jan Adema' <[redacted]@dranken.org>;
 [redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]@mboraad.nl;
 [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; [redacted]
 [redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@knov.nl; [redacted]@rdgg.nl>;
 [redacted]@kbo-pcob.nl; [redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl; [redacted]
 [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@khn.nl>; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; 'Rianne
 van den Berg' <[redacted]@ggdijsseiland.nl>; [redacted]@trimbos.nl>;
 [redacted]@cbl.nl>; [redacted]@zn.nl>;
 [redacted]@ggdghor.nl; [redacted]@mboraad.nl; Marc Jansen <[redacted]@cbl.nl>; [redacted]
 [redacted]@ggdghor.nl>; 'Verhoeve, Pieter' <[redacted]@oudewater.nl>; [redacted]
 [redacted] | KBO-PCOB' <[redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted]@ede.nl; [redacted]
 [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: RE: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Dag René, Ron, Wim, Rob en [redacted],

Dank voor jullie reacties. Dan wijzig ik de tekst van het verslag als volgt:

- Bedrijfsleven is tegen het opnemen van de tekst over prijsmaatregelen in het akkoord. VKN en STAP geven aan dat het niet opnemen van dit soort maatregelen voor hen een reden is om niet te tekenen. VWS geeft aan dat het RIVM in zijn beoordeling de prijsmaatregelen juist te mager vindt. Wanneer partijen vinden dat deze indexering van accijns niet in het pakket hoort, zou daarvoor in de plaats een concrete maatregel moeten komen om het evenwicht te bewaren. Daarvan moet de voorzitter op de hoogte zijn voor donderdag.

Wordt dan:

- **Bedrijfsleven is van mening dat prijsmaatregelen niet in dit preventieakkoord horen. In de optiek van CBL en KSU dient de pagina die hierover gaat dan ook integraal te vervallen. VKN en STAP (en Stichting Positieve Leefstijl later in schrift) geven aan dat het niet opnemen van dit soort maatregelen voor hen een reden is om niet te tekenen. VWS geeft aan dat het RIVM in zijn beoordeling de prijsmaatregelen juist te mager vindt. Wanneer partijen vinden dat deze indexering van accijns niet in het pakket hoort, zou daarvoor in de plaats een concrete maatregel moeten komen om het evenwicht te bewaren. Daarvan moet de voorzitter op de hoogte zijn voor donderdag.**

Vriendelijke groet,

Van: [redacted]@jellinek.nl]

Verzonden: dinsdag 11 september 2018 14:16

Aan: R.H.L.M. Bovens; Wim van Dalen; Rene Roorda; [redacted] >; 'Flyingwinebuyer'

CC: [redacted]; Eus Peters; [redacted]@knvb.nl; [redacted]@slijtersunie.nl;
 [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]@lkvv.nl; 'Peter de Wolf'; 'Cees-Jan
 Adema'; [redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]@mboraad.nl;
 [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; [redacted]@knov.nl;
 [redacted]@kbo-pcob.nl; [redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl;

; @khn.nl; @vnoncw-mkb.nl; 'Rianne van den Berg';
; @ggdghor.nl; @mboraad.nl; Marc Jansen;
'Verhoeve, Pieter'; | KBO-PCOB'; @ede.nl;

Onderwerp: Re: verslag atgelopen vrijdag en uitvraag mornitoring en governance

Dag ,

Misschien ten overvloede maar ook vanuit VKN vinden wij dat de prijsmaatregelen een onderdeel moeten blijven van het preventieakkoord.

Met vriendelijke groet,

| Manager Preventie

T +31 (0)20 - | +31 (0)6 -

A Jacob Obrechtstraat 92 | 1071 KR Amsterdam

E @jellinek.nl | www.jellinek.nl

W ma di wo do vr

Volg ons ook op:

Van: R.H.L.M. Bovens @uvt.nl>

Verzonden: dinsdag 11 september 2018 14:11

Aan: Wim van Dalen; Rene Roorda;); 'Flyingwinebuyer'

CC: ; Eus Peters; @knvb.nl; @slijtersunie.nl;

@noaberkracht.nl; ; Assessor@lkvv.nl; 'Peter de Wolf'; 'Cees-

Jan Adema'; @oudersonderwijs.nl; @knov.nl;

@mboraad.nl; @vo-raad.nl; @depoortvankleef.nl;

@knov.nl; ; @kbo-pcob.nl;

@trimbos.nl; @vng.nl; @khn.nl;

@vnoncw-mkb.nl; 'Rianne van den Berg'; ;

; @ggdghor.nl; @mboraad.nl; Marc Jansen;

'Verhoeve, Pieter'; | KBO-PCOB'; @ede.nl;

Onderwerp: Re: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Dag [REDACTED],

Aangezien ik vrijdag eerder weg moest kon ik niet aanwezig zijn bij de bespreking van de pgf over prijsmaatregelen. Het standpunt van de stichting positieve leefstijl is, dat de pgf over prijsmaatregelen in het akkoord moet blijven.

Met vriendelijke groet,

Rob Bovens

Projectleider stichting Positieve Leefstijl

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: Wim van Dalen [REDACTED]@stap.nl>

Datum: 11-09-2018 14:02 (GMT+01:00)

Aan: Rene Roorda <[REDACTED]@cbl.nl>, "[REDACTED]"
<[REDACTED]@minvws.nl>, 'Flyingwinebuyer' <[REDACTED]@flyingwinebuyer.nl>

Cc: [REDACTED] <[REDACTED]@knkv.nl>, Eus Peters
[REDACTED]@rndweb.nl>, [REDACTED]@knvb.nl, [REDACTED]@slijtersunie.nl,
[REDACTED]@noaberkracht.nl, [REDACTED]@telfort.nl>,
Assessor@lkvv.nl, 'Peter de Wolf' <[REDACTED]@stiva.nl>, 'Cees-Jan Adema'
<[REDACTED]@dranken.org>, [REDACTED]@oudersonderwijs.nl, [REDACTED]@knov.nl,
[REDACTED]@mboraad.nl, [REDACTED]@vo-raad.nl, [REDACTED]@depoortvankleef.nl,
[REDACTED]@jellinek.nl, [REDACTED]@knov.nl, [REDACTED]"
<[REDACTED]@rdgg.nl>, [REDACTED]@kbo-pcob.nl, [REDACTED]"
<[REDACTED]@jellinek.nl>, "R.H.L.M. Bovens" <[REDACTED]@uvt.nl>,
[REDACTED]@trimbos.nl, [REDACTED]@vng.nl, [REDACTED]"
<[REDACTED]@minvws.nl>, [REDACTED]@khn.nl, [REDACTED]@vnoncw-mkb.nl, 'Rianne van den Berg'
<[REDACTED]@ggdijsselland.nl>, [REDACTED]@trimbos.nl>, [REDACTED]
[REDACTED]@cbl.nl>, [REDACTED]@zn.nl>,
[REDACTED]@ggdghor.nl, [REDACTED]@mboraad.nl, Marc Jansen <[REDACTED]@cbl.nl>, "[REDACTED]"
[REDACTED]@ggdghor.nl>, "Verhoeve, Pieter" <[REDACTED]@oudewater.nl>,
[REDACTED] | KBO-PCOB' [REDACTED]@kbo-pcob.nl>, [REDACTED]@ede.nl,
[REDACTED]@minvws.nl>, [REDACTED]"
[REDACTED]@minvws.nl>

Onderwerp: RE: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Dag [REDACTED],

Laat het duidelijk zijn dat wij graag zien dat de tekst over prijsmaatregelen zoals besproken onderdeel blijft uitmaken van het Preventieakkoord.

Vriendelijke groet, Wim van Dalen

Ir. W.E. van Dalen

Directeur

Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP

Postbus 9769 | 3506 GT | Utrecht

T: +31 (0)30 [redacted] | 06 [redacted]

E: [redacted]@stap.nl | I: / www.stap.nl

Twitter: @ [redacted]

Bezoek www.alcoholmanifest.nl en lees hoe het Nederlandse alcoholbeleid kan worden versterkt

Bezoek www.alcoholenborstkanker.nl voor informatie over alcoholgebruik en het ontstaan van borstkanker

Het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP is een onafhankelijk kennisinstituut dat zich inzet voor een effectief alcoholbeleid en voor publieke bewustwording van de gezondheidsrisico's van alcohol.

Van: Rene Roorda [mailto:[redacted]]@cbl.nl

Verzonden: dinsdag 11 september 2018 13:44

Aan: [redacted] 'Flyingwinebuyer'

CC: [redacted] Eus Peters; [redacted]@knvb.nl; Wim van Dalen;

[redacted]@slijtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted];

Assessor@lkvv.nl; 'Peter de Wolf'; 'Cees-Jan Adema';

[redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]@mboraad.nl;

[redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; [redacted]@jellinek.nl;

[redacted]@knov.nl; [redacted]; [redacted]@kbo-pcob.nl; [redacted];

[redacted]@uvt.nl; [redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl; [redacted]

[redacted]; [redacted]@khn.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; 'Rianne van den Berg'; [redacted];

[redacted]; [redacted]; [redacted]@ggdghor.nl; [redacted]@mboraad.nl; Marc

Jansen; [redacted]; 'Verhoeve, Pieter'; [redacted] | KBO-PCOB;

[redacted]@ede.nl; [redacted] [redacted]

Onderwerp: RE: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Beste [redacted],

In onze optiek dient de pagina met betrekking tot prijsmaatregelen integraal te vervallen. Dergelijke maatregelen horen niet in dit preventieakkoord.

Met vriendelijke groet,

René

Van: [redacted]@minvws.nl>

Verzonden: dinsdag 11 september 2018 13:23

Aan: 'Flyingwinebuyer' <[redacted]@flyingwinebuyer.nl>; Rene Roorda <[redacted]@cbl.nl>

CC: [redacted]@knkv.nl>; Eus Peters

<[redacted]@rndweb.nl>; [redacted]@knvb.nl; 'Wim van Dalen'

<[redacted]@stap.nl>; [redacted]@slijtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]

[redacted]@telfort.nl>; Assessor@lkvv.nl; 'Peter de Wolf'

[redacted]@stiva.nl>; 'Cees-Jan Adema' [redacted]@dranken.org>;

[redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]@mboraad.nl;

[redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; [redacted]@jellinek.nl;

[redacted]@knov.nl; [redacted]@rdgg.nl>; [redacted]@kbo-

pcob.nl; [redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@uvt.nl;

[redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl; [redacted]

[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@khn.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; 'Rianne van den Berg'

[redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted]@trimbos.nl>; [redacted]

[redacted]@cbl.nl>; [redacted]@zn.nl>;

[redacted]@ggdghor.nl; [redacted]@mboraad.nl; Marc Jansen <[redacted]@cbl.nl>; [redacted]

[redacted]@ggdghor.nl>; 'Verhoeve, Pieter' <[redacted]@oudewater.nl>;

[redacted] | KBO-PCOB' <[redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted]@ede.nl;

[redacted]@minvws.nl>; [redacted]

[redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: RE: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Dag René en Ron,

Dank voor jullie feedback op het verslag. Hebben jullie een concrete tekstsuggestie die beter recht doet aan jullie standpunt/de discussie? De huidige zin is: Bedrijfsleven is tegen het opnemen van de tekst over prijsmaatregelen in het akkoord.

Ik hoor heel graag.

Vriendelijke groet,

[redacted]

Van: Flyingwinebuyer [mailto:[redacted]@flyingwinebuyer.nl]

Verzonden: dinsdag 11 september 2018 11:01

Aan: 'Rene Roorda';

CC: [redacted]; 'Eus Peters'; [redacted]@knvb.nl; 'Wim van Dalen';

[redacted]@slijtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]@lkvv.nl; 'Peter de

Wolf'; 'Cees-Jan Adema'; [redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl;

[redacted]@mboraad.nl; [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl;

[redacted]@jellinek.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]@kbo-pcob.nl;

[redacted]@uvt.nl; [redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl;

[redacted]@khn.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; 'Rianne van den Berg'; [redacted];

'; [redacted]'; [redacted]@ggdghor.nl; [redacted]@mboraad.nl; 'Marc Jansen';
[redacted] 'Verhoeve, Pieter'; [redacted] | KBO-PCOB; [redacted]@ede.nl;

Onderwerp: RE: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

De KSU sluit zich volledig aan bij op de opmerking van CBL.

Gr

Ron

Van: Rene Roorda [mailto:[redacted]@cbl.nl]

Verzonden: maandag 10 september 2018 19:29

Aan: [redacted]@minvws.nl>

CC: [redacted]@knkv.nl>; Eus Peters

<[redacted]@rndweb.nl>; [redacted]@knvb.nl; Wim van Dalen

<[redacted]@stap.nl>; [redacted]@slijtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]

[redacted]@telfort.nl>; Assessor@lkvv.nl; Peter de Wolf

<[redacted]@stiva.nl>; [redacted]@dranken.org>;

[redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]@mboraad.nl;

[redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; J [redacted]@jellinek.nl;

[redacted]@knov.nl; [redacted]@rdgg.nl>; [redacted]@kbo-

pcob.nl; [redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@uvt.nl;

[redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl; [redacted]

[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@khn.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; Rianne van den Berg

<[redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted]@trimbos.nl>; [redacted]

[redacted]@cbl.nl>; [redacted]@zn.nl>;

[redacted]@ggdghor.nl; [redacted]@mboraad.nl; Marc Jansen <[redacted]@cbl.nl>; [redacted]

[redacted]@ggdghor.nl>; Verhoeve, Pieter [redacted]@oudewater.nl>;

[redacted] | KBO-PCOB <[redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted]@ede.nl;

[redacted]@minvws.nl>; [redacted]

<[redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: Re: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Beste [redacted],

Het verslag doet geen recht aan de discussie welke afgelopen vrijdagmiddag is gevoerd.

In onze optiek hoort de pagina over prijsmaatregelen niet thuis in het preventieakkoord.

Met vriendelijke groet,

René Roorda

Op 10 sep. 2018 om 19:03 heeft [redacted] <[redacted]@minvws.nl> het volgende geschreven:

Beste allen,

Nogmaals hartelijk dank voor jullie deelname vrijdag en jullie flexibiliteit bij het uitlopen in de tijd. In de bijlage vinden jullie een kort verslag van de bijeenkomst. Ik ben niet ingegaan op alle opmerkingen van partijen, de tekstuele opmerkingen zijn immers meegenomen in het PAPA document.

Daarnaast stond vrijdag nog het thema monitoring en borging op het programma. Daar zijn we op dat moment niet meer aan toe gekomen. Mede namens Leon zou ik jullie toch een aantal vragen willen voorleggen, zodat hij dit mee kan nemen in zijn gesprek met de Staatssecretaris. Ik heb voor de volledigheid ook nogmaals de tekst van de inleiding bijgevoegd waar een alinea over monitoring in staat (p. 4).

Het RIVM zal verantwoordelijk worden voor de monitoring op ambities (voor 2040) en de rapportage over de uitvoering van de acties/behalen doelstellingen. Voorstel is dat het RIVM:

- Jaarlijks (in april) een rapportage opstelt over de uitvoering van de acties en indicatoren. Partijen die het akkoord hebben getekend leveren informatie hierover aan bij het RIVM. Met indicatoren wordt bijvoorbeeld het percentage overmatige drinkers of zwangere vrouwen die drinken bedoeld. Deze worden soms al jaarlijks gemonitord (bv. in de leefstijlmonitor van CBS).
- Vierjaarlijks een trendscenario richting 2040 opstelt. De huidige Volksgezondheid Toekomst Verkenning werkt ook met een vierjaarlijkse projectie.

→ We horen het graag indien partijen hier bezwaren bij hebben.

Met betrekking tot governance/borging van dit akkoord:

- Het ligt in de rede om ook bij de borging weer uit te gaan van de structuur die ook gekozen is bij de deelakkoorden, namelijk een tafel met een onafhankelijke voorzitter.
- Vraag 1: zien de partijen van deze thematafel een rol voor de tafel weggelegd in de vervolgfase van het akkoord?
- Vraag 2: zo ja, welke rol kan dat zijn?
- Vraag 3: kunnen en willen partijen elkaar ook blijven aanspreken op de voortgang van de acties, de gestelde doelen en ambities en zonodig het gesprek voeren acties te intensiveren of uit te breiden?

Ik weet dat het weer een zeer korte deadline is, maar we lezen heel graag uiterlijk woensdag a.s. 16.00 uur jullie reacties.

Ik hoop jullie morgen een opgeschoonde versie van de akkoordtekst te kunnen sturen.

Een fijne avond toegewenst!

Vriendelijke groet,

<image001.jpg> MSc | Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming
en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
M 06 | @minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

<Verslag tafel Problematisch Alcoholgebruik 7 september 2018.docx>

<Een gezonder Nederland inleiding preventieakkoord versie 3
september.docx>

Een gezonder Nederland...

...dát is wat we willen we bereiken. Met kinderen die een goede start maken en daar hun leven lang profijt van hebben. Met actieve volwassenen, die fit hun pensioen halen. En met ouderen die veel gezonde levensjaren hebben en zo lang mogelijk meedoen in de samenleving. Dát is de ambitie van dit Nationaal Preventieakkoord. Een ambitie die we met z'n allen waar gaan maken. De tijd is er rijp voor.

Niet voor niets hebben veel partijen in de aanloop naar dit kabinet aangedrongen op een grotere inzet op preventie en een gezonder Nederland. En op een preventieakkoord met een brede coalitie van maatschappelijke partijen en bedrijfsleven. Dat preventieakkoord kwam vervolgens in het regeerakkoord en na verkennende gesprekken met ruim zeventig partijen zijn op 20 april 2018 de onderhandelingen begonnen. Het doel: bindende afspraken met elkaar en met de rijksoverheid maken. Geen eenvoudige taak, omdat de belangen van de partijen niet altijd in elkaars verlengde liggen. Maar het resultaat mag er zijn: een samenhangend pakket met maatregelen die gezamenlijk bijdragen aan het gezonder maken van Nederland.

Het draagvlak voor preventie is groot. Maar wat zijn precies de ambities? Hoe zou anno 2040 een gezonder Nederland eruit zien? In 2040 zetten we veel meer in op preventie en minder op zorg. Mensen, jong en oud, worden gestimuleerd om gezonde keuzes te maken. Preventie staat op het netvlies van zorgprofessionals. Een gezonde leefstijl staat voorop. En mensen worden niet ziek(er) door stress van opeengestapelde problemen of depressieve klachten. De zorg is zodanig ingericht dat de inzet van preventie en samenwerking in de zorg en met partijen daarbuiten wordt bevorderd.

Ook wat betreft de drie grote gezondheidsrisico's in dit Nationaal Preventie is in 2040 veel ten goede gekeerd. Zo zullen kinderen en jongeren in 2040 veel meer bewegen in een gezonde omgeving: thuis, op de kinderopvang, op school en bij de sportvereniging, waar ze natuurlijke allemaal met de fiets naar toe gaan. En voor volwassenen gaat het ook op: minder overgewicht, obesitas en diabetes. Merkbaar gezondere mensen die overtuigend gezondere keuzes maken in een gezonde omgeving en dagelijks lopen, fietsen en sporten: de beweging naar een gezonder Nederland.

Zo zullen in 2040 kinderen de geur van tabaksrook niet meer kennen. Zij zijn de kinderen van de rookvrije generatie, die in een omgeving vrij van tabak leven. Een fantastisch vooruitzicht: beginnen er nu nog 75 kinderen per dag met roken, over twintig jaar is dat nul. En er zijn ook veel minder volwassenen die roken. Bijna nergens komen ze ook nog rokers tegen: niet op het werk, niet op de sportvereniging, niet in de straat waarin ze leven en niet op het schoolplein waar ze hun gezonde kinderen op gaan halen.

En zo zullen jongeren onder de 18 jaar het geheel normaal vinden dat ze geen alcohol drinken. Ouders vinden het al net zo logisch dat hun kinderen niet drinken. En fijn: het scheelt veel zorgen als je weet dat je kind niet stomdronken wordt of aan het bingedrinken slaat. Zelf weten ze ook nog veel beter dan nu dat je van drankje op z'n tijd kunt genieten, maar dat alcohol ook grote risico's met zich mee kan brengen. En dat er vele lekkere alternatieven zijn. 0.0% op de borrel, na het sporten en op feesten? Niemand die er nog van opkijkt.

In dit Nationaal Preventieakkoord hebben we gekozen voor een aanpak op juist deze drie onderwerpen: roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht. Omdat ze verreweg de grootste

oorzaak voor ziektelast in Nederland zijn, met 35.000 doden en 9 miljard aan zorguitgaven per jaar. Die keuze voorkomt dat we aan heel veel verschillende zaken een klein beetje gaan doen. Maar de drie thema's bestrijken wel weer zó'n groot gebied, dat automatisch allerlei andere invalshoeken, onderwerpen en aanpakken aan de orde zullen komen.

Uitdagingen

Als we onze ambities leggen naast de huidige situatie in de Nederlandse samenleving, blijkt dat er een forse uitdaging voor alle betrokkenen ligt. Preventie speelt een belangrijke rol om die ambities binnen bereik te brengen. Nog steeds raken iedere week honderden kinderen verslaafd aan roken en is roken veruit de belangrijkste vermijdbare oorzaak van ziekte en sterfte. Daarnaast neemt het aantal mensen met overgewicht en diabetes toe. En de jeugd begint weliswaar wat later met drinken (gemiddeld 13,2 jaar), maar zij die regelmatig drinken doen dat dan ook vaak en gebruiken dan grote hoeveelheden. Problematisch drinken is overigens ook een prangend, maar minder vaak onderkend probleem bij andere groepen, zoals 50+'ers. Roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik leiden zo tot enorme gezondheids- en maatschappelijke schade.

Even tekenend zijn de gezondheidsverschillen tussen bevolkingsgroepen. Mensen met een lage opleiding en laag inkomen zijn in onze samenleving veel slechter af als het om gezondheid gaat. Ze roken meer, hebben vaker problemen met overgewicht, lijden onder stress door schulden, bewegen te weinig en eten ongezond. De cijfers zijn onthutsend: zeven jaar eerder overlijden en jezelf achttien jaar langer ongezond voelen. In de huidige vooruitzichten nemen deze verschillen eerder toe dan af. Ook zien we een toename van het aantal mensen met een chronische ziekte.

Door te kiezen voor preventie op de thema's roken, overgewicht en problematisch drinken, hebben we een direct aangrijpingspunt om deze mensen met een structureel laag inkomen en een lage opleiding beter te bereiken. Dit sluit aan bij de voorgestelde speerpunten van de WRR om zoveel mogelijk gezondheidswinst te realiseren (WRR policy brief 'Van verschil naar potentieel' 27 augustus 2018). Samen met het kabinetsbeleid om de arbeidsdeelname onder lager opgeleiden te stimuleren en problematische schulden aan te pakken, kunnen onze inspanningen de negatieve trends ombuigen. Mensen leven dan langer en met meer gezonde jaren, ze doen minder een beroep op de zorg, ze werken langer door en geven hun kinderen een betere start in hun leven. De potentiële gezondheidswinst voor de samenleving is groot.

Kansen

Met het Nationaal Preventieakkoord kunnen overheid, bedrijfsleven, zorg, welzijn, onderwijs en wetenschap deze uitdagingen aangaan. Door publiek-private samenwerking, bindende afspraken en de inzet van innovaties. Er wordt al jaren op verschillende manieren gewerkt aan een gezonder Nederland en er is juist in deze tijd veel om bij aan te haken, op voort te bouwen en te gebruiken om de ambities van het akkoord waar te maken. Van de verpleegkundige aan huis, die in de jaren '50 Nederland het gezondste land ter wereld maakte, via de rijksvaccinatieprogramma's, die veel mensenlevens gered hebben, tot huidige programma's als Gezond in de Stad, Alles is Gezondheid en JOGG: er is in de loop van de tijd een stevige basis voor nieuw preventiebeleid gelegd.

De uitvoering van het Nationaal Preventieakkoord zal dan ook zeker bouwen op al deze verworvenheden. De omslag van nazorg naar voorzorg, van genezen naar voorkomen, is gebaat bij een integrale, brede aanpak. Met verbinding bij de integrale, lokale aanpak die de huidige programma's toepassen om de complexe problemen het hoofd te bieden. En we zullen vooral zo

goed mogelijk aansluiten bij de rol van de gemeenten en andere lokale partijen, die met de decentralisatie veel meer zorg- en welzijnstaken hebben gekregen. Het Nationaal Preventieakkoord biedt gemeenten en alle lokale partijen ruimte voor een eigen aanpak en akkoorden, zodat zij aan kunnen sluiten bij de omstandigheden en problemen die prioriteit hebben. En zodoende op lokaal niveau gezondheidsachterstanden bij kwetsbare groepen aan te pakken.

Door die bestaande programma's en het wetenschappelijk onderzoek weten we tegenwoordig meer over preventie en het gedrag van mensen. Over (verwachte) ontwikkelingen, effectieve interventies en hoe op de lange termijn successen tot stand komen. Roken is een mooi voorbeeld: waar veertig jaar geleden bij verjaardagen nog het glas met sigaretten op tafel stond, zien we dat tegenwoordig nergens meer. Langzamerhand komen we erachter hoe we het roken terug kunnen dringen.

Een andere kans bieden de technologische ontwikkelingen. E-health, zoals gezondheidsapps, geven data over ons gedrag en kunnen mensen een duwtje in de rug geven om gezonder te gaan leven. Apps die ondersteuning geven bij gezonder eten of stoppen met roken, of sociale tools om je leefstijl te verbeteren en een stappenteller om te zien of je aan genoeg beweging komt. Allemaal even handige als nuttige middelen die ons tegenwoordig ter beschikking staan om aan onze gezondheid te werken. Het is dan ook mooi dat verschillende topsectoren aan het Nationaal Preventieakkoord deelnemen. We kunnen die innovatieve kracht van het bedrijfsleven de komende jaren goed gebruiken.

En tenslotte misschien wel de belangrijkste kans: onze samenleving lijkt er klaar voor. Dit maakt het mogelijk om naast 'zachte' maatregelen door mensen te verleiden en makkelijke keuzes te bieden, ook 'hardere' maatregelen te nemen. Met die combinatie zijn er echt stappen te maken.

Aanpak

Bij complexe problemen is er vaak sprake van een grote diversiteit aan maatregelen en aanpakken. Bij preventie is dat niet anders. Van heel eenvoudige – een beweegtuin voor ouderen – tot meer ingewikkelde maatregelen die het stelsel raken: er zijn tal van mogelijkheden. Het kan indirect, op een integrale manier door mensen aan werk te helpen, door zorgverzekeraars die meehelpen met schuldsanering en door een groenere (en daarmee bewezen gezondere) omgeving te maken. Of met programma's specifiek voor de jeugd (zoals JOGG) en programma's die gericht zijn op levensloop en 'life events'. Sleutel in de aanpak is een integrale benadering van de problematiek, met nauwe samenwerking van overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

In dit Nationaal Preventieakkoord hebben we met de focus op roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht een groot bereik, waar tegelijkertijd concrete ambities mee te formuleren zijn, zoals: in 2040 een rookvrije generatie, minder problematische drinkers en minder jeugdigen en volwassenen met overgewicht en obesitas. Bij die ambities horen afspraken tussen alle betrokken partijen, en maatregelen die aan spelregels gebonden zijn, gemonitord en eventueel aangepast kunnen worden. Een lerende aanpak, steunend op een actieve samenwerking met de wetenschap en kennisinstellingen.

Dát alles levert een slagvaardig Nationaal Preventieakkoord met concrete resultaten op. Waarmee het gezondere Nederland voor iedereen realiteit binnen bereik komt. Dan is dit ambitieuze, maar realistische akkoord een groot succes.

Agenda voor de toekomst (pm kan hier of in de kamerbrief)

Met dit Nationaal Preventieakkoord maakt dit kabinet een krachtig statement. Het zal de nodige inspanning van alle partijen vragen om deze afspraken uit te voeren. Tegelijkertijd moeten we in deze kabinetsperiode ook al verdergaande stappen zetten om meer fundamentele veranderingen door te voeren. Zo kan preventie beter verankerd worden in het stelsel en bijvoorbeeld in of naast de zorgverzekeringswet. Om de omslag te kunnen maken van “het verzekeren van ziekte” naar “het belonen van gezondheid”. We starten hierover een discussie met een aantal prominente deskundigen en met betrokken burgers. Een andere dringende maatschappelijke opgave is de mentale druk van onze jeugd. Meerdere onderzoeken maar ook onze jongeren zelf geven aan dat omgaan met informatie- en prestatiedruk niet eenvoudig is en veel gezondheidsklachten veroorzaakt. Onze jongste jeugd geeft aan dat om gezonde keuzes te maken je vooral veel zelfvertrouwen moet hebben. Met deze waardevolle inzichten willen we met de jongeren nagaan wat we kunnen doen om hen mentaal weerbaarder te maken en mentaal gezond te houden. Tot slot is in gesprekken met het bedrijfsleven gesproken over de mogelijkheid om gezondheid op het werk meer te stimuleren. Deze opgave maakt ook onderdeel uit van de agenda.

De Kennisagenda Preventie die voortvloeit uit de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) en de route ‘Gezondheidsonderzoek, preventie en Behandeling’, maken duidelijk dat er ook nog veel vragen zijn over preventie en gezondheidsbevordering. Door in het onderzoek aan te sluiten bij de thema’s roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik kunnen kennis en maatschappelijke ontwikkelingen elkaar versterken. Naast financiering vanuit de overheid wordt onderzoek betaald door bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zoals (gezondheids)fondsen, zorgverzekeraars en topsectoren.

[kader]**Governance, borging en monitoring**

De partijen die hun handtekening zetten onder één of meerdere deelakkoorden, verklaren met hun handtekening zich te herkennen in de inhoud van het betreffende deelakkoord en bereid te zijn om zich in te spannen om de geformuleerde doelstellingen te helpen realiseren. Daarbij hanteren de partijen van dit Nationaal Preventieakkoord een aantal spelregels. Maatgevend zijn de gezondheidsdoelstellingen voor de langere termijn. Het RIVM zal de doelstellingen van de akkoorden monitoren. De partijen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de acties. De uitkomsten van deze monitoring op doelstellingen en acties wordt besproken met partijen. De komende periode wordt de hiervoor benodigde organisatie concreet ingevuld in samenspraak met betrokken partijen. Daarbij wordt ook gekeken naar de dwarsverbanden met thema’s die, zoals we hier boven hebben aangegeven, van belang zijn om de afspraken tot een succes te kunnen maken.

De afspraken in het akkoord zijn niet limitatief. Nieuwe maatregelen kunnen worden toegevoegd als ze passen bij de geformuleerde visie en bijdragen aan het realiseren van de ambities. Nieuwe partners kunnen aansluiten als zij de ambities onderschrijven en bereid zijn bij te dragen aan de verwezenlijking van de ambities in dit akkoord. Preventie is immers een zaak van lange adem, van een langdurige en consistente inzet, van veel partijen in nauwe samenwerking. Daarom houden we vast aan de doelstellingen voor de langere termijn, maar zijn we op de weg daar naartoe flexibel in

de manier waarop we daar samen willen komen.
[einde kader]

Verslag tafel Problematisch Alcoholgebruik 7 september 2018

1. Opening

- Voorzitter heet alle deelnemers welkom.
- Hij koppelt de inschatting van het RIVM terug wat betreft de impact van de doelen en acties. Deze impact beoordeling zal uiteindelijk ook openbaar worden.
- De verwachting van het RIVM is dat we met het huidige pakket aan doelstellingen en acties de ambities voor 2040 niet halen. Ze missen bewezen effectieve maatregelen zoals beperkingen op aanbod (locaties en tijden) en grote prijsverhogingen.
- Nederlandse Brouwers vraagt zich af hoe de Staatssecretaris hierop zal reageren.
- De voorzitter geeft aan dat hij verwacht dat de Staatssecretaris zal aangeven dat we met de partijen een stap voorwaarts zetten en de discussie hoe we de ambities dan wel gaan halen moeten voortzetten.

2. Bespreking tekst akkoord

- De bespreking van de tekst leidt tot het aannemen van een aantal tekstsuggesties.
- Er volgen maandag nog een aantal tekstsuggesties van:
 - o Nederlandse Brouwers in afstemming met Stichting Positieve Leefstijl mbt tekst gezondheid/maatschappelijke effecten in inleiding;
 - o Trimbos in afstemming met STIVA mbt doelstelling bingen onder jongeren;
 - o Nederlandse Brouwers mbt tijdslijn mbt signing langs amateurvelden.
- Algemene opmerkingen bij hoofdstukken:
 - o Onderwijsraden bij hoofdstuk A: missen bijdrage van de omgeving van de school; aandacht voor horeca en retail in de fysieke nabijheid van de school. De voorgestelde tekstsuggesties krijgt niet voldoende steun.
 - o VKN, St. Positieve Leefstijl en STAP geven aan dat er wat hen betreft in hoofdstuk B te weinig concrete stappen staan die volume van alcoholmarketing terugdringen.
 - o VNG bij hoofdstuk C: Blurring zou geen onderdeel van het preventieakkoord moeten zijn. Een groot aantal andere partijen geeft aan dat het eruit halen van dit thema een breekpunt is voor hen.
 - o Sportbonden bij hoofdstuk E: maken zich zorgen om de geringe hoeveelheid budget voor sport.
 - o KHN, VDN en CBL bij hoofdstuk F: geven aan dat de 'kan-bepaling' met betrekking tot een geborgde werkwijze om de naleving v.d. leeftijdsgrens te controleren wat hen betreft een breekpunt is.
 - o Bedrijfsleven is tegen het opnemen van de tekst over prijsmaatregelen in het akkoord. VKN en STAP geven aan dat het niet opnemen van dit soort maatregelen voor hen een reden is om niet te tekenen. VWS geeft aan dat het RIVM in zijn beoordeling de prijsmaatregelen juist te mager vindt. Wanneer partijen vinden dat deze indexering van accijns niet in het pakket hoort, zou daarvoor in de plaats een concrete maatregel moeten komen om het evenwicht te bewaren. Daarvan moet de voorzitter op de hoogte zijn voor donderdag.
- Er wordt afgesproken in een tabel op te nemen wie verantwoordelijk is/aan zet is voor welke doelstellingen en acties.
- Voorzitter geeft aan de heikele punt mee te nemen naar zijn overleg met de Staatssecretaris volgende week.

3. Monitoring en borging

Is geen tijd meer voor om te bespreken. Voorzitter geeft aan dat dit via een mailprocedure zal verlopen.